

SİVAS

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı

**SİVAS ZİYA BEY YAZMA ESERLER KÜTÜPHANESİNDEKİ
375 NUMARALI ŞİİR MECMUASI (İNCELEME-METİN)**

Yüksek Lisans Tezi

Mesut KARAKAŞ

Sivas

Haziran 2018

SİVAS
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı

SİVAS ZİYA BEY YAZMA ESERLER KÜTÜPHANESİNDEKİ
375 NUMARALI ŞİİR MECMUASI (İNCELEME-METİN)

Yüksek Lisans Tezi

Mesut KARAKAŞ

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Âlim YILDIZ

Sivas

Haziran 2018

KABUL VE ONAY

Üniversite: : Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
AnaBilimDalı : İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı
BilimDalı : Türk-İslam Edebiyatı Bilim Dalı
Tezin Başlığı : Sivas Ziya Bey Yazma Eserler Kütüphanesindeki
375 Numaralı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin)
SavunmaTarihi : 18/05/2018
Danışmanı : Prof. Dr. Alim YILDIZ

Unvanı – Adı Soyadı

İmza

Jüri Başkanı : Prof. Dr. Alim YILDIZ
Üye : Doç. Dr. Yusuf YILDIRIM
Üye : Dr. Öğr. Ü. Fatih Ramazan SÜER

Oy Birliği
Oy Çokluğu

Mesut KARAKAŞ tarafından hazırlanan Sivas Ziya Bey Yazma Eserler Kütüphanesindeki
375 Numaralı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin) başlıklı tez, kabul edilmiştir. .... / .... / .....

Prof. Dr. Ahmet ŞENGÖNÜL
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

- 1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;
- 2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;
- 3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dahil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;
- 4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

.../.../2018

Mesut KARAKAŞ

ÖN SÖZ

Köklü bir edebiyat geleneğine sahip medeniyetimiz içerisinde klasik edebiyatımız önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle Türklerin İslamiyet'i kabul etmesinden XX. yüzyılın ortalarına kadar ki dönemde değişik alanlarda kalıcı eserler ortaya konmuş, yurt içinde ve yurt dışında bilim insanları tarafından çalışmalara konu olmuştur. Yaklaşık bin yıllık bir geçmişe sahip olan bu dönemde bizlere ışık tutacak eserlerin bazıları araştırılmamış veya bu eserlere ulaşılamamıştır. Bu eserler arasında mecmualar önemli bir yere sahiptir.

Uzun bir dönemi içerisine alan divan edebiyatı sahasında pek çok şair ve nâsir yetişmiştir. Bu kişiler tarafından birçok eser kaleme alınmış, bunlardan günümüze kadar gelen eserler incelenmiş ve üzerinde çalışılmıştır. Varlığı bilinip de şu an ulaşılamayan veya üzerinde çalışma yapılmayan eserler de mevcuttur. Özellikle divan şiiri alanında tezkireler ve divanlar, divan şairlerimizi tanımada bizlere yol göstericidir. Tezkire ve divanlarda göremediğimiz bazı şairlere şiir mecmualarında rastlamaktayız. Şiir mecmuaları özellikle merkezden uzakta yani yerel olan şairlerin tanınması açısından bizlere kaynaklık etmektedir. Çünkü mecmualar tezkirelerde adı geçen veya divanı olan şairlerin şiirlerini değil meşhur olan veya meşhur olmayan şairlerin şiirlerine de yer verir.

Şiir mecmuaları derleyicisi tarafından farklı şairlerin farklı türdeki şiirlerini kayıt altına aldıkları bir eserdir. Aynı zamanda derleyicisinin şiir zevkini ortaya koyması bakımından da önemlidir. Mecmualar bir nevi seçme şiirlerden müteşekkildir. Bu açıdan meşhur şairlere rastlanabileceği gibi adını duymadığımız şairlere ve şiirlere de rastlarız. Divanı olmayan, divanı ele geçmeyen ve mürettep bir divana sahip olmayan şairlerin şiirlerine ulaşmada mecmualar önemli bir yere sahiptir. Divanı olan şairlerin divanda yer almayan şiirlerini bulmada, divanı olup da divanı ele geçmeyen şairleri tanımada, divan oluşturamayan şairlerin şiirlerini tespit etmede şiir mecmuaları önemli kaynaktır.

Çalışmış olduğumuz mecmua Sivas Ziya Bey Yazma Eserler Kütüphanesindeki 375 numaralı 88 varaktan oluşan şiir mecmuasıdır. Çalışmamız giriş kısmı ile beraber üç bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde mecmualar hakkında bilgi verilerek mecmuaların tasnifi yapılmıştır. Birinci bölümde; çalışmasını yaptığımız

mecmuanın fiziki özellikleri, mecmuanın muhtevası, metnin hazırlanışında takip edilen yol ve mecmuadaki şairlerin biyografileri yer almaktadır. İkinci bölümde; transkripsiyonlu metin, sonuç ve kaynakça yer almaktadır.

Mecmuanın kim tarafından ne zaman kaleme alındığı belli değildir. Mecmuanın 7b varağındaki “*Hacı Mehmed’in oğlu ‘Abdullah dünyaya geldiği tarih 1262. Sene biñ iki yüz altmış iki.*” ifade bize mecmuanın ne zaman yazıldığı hakkındaki tek ipucudur. Bu tarih miladi olarak 1846 yılına denk gelmektedir.

Mecmuadaki şairlerin kahir ekseriyeti –birkaç şair hariç- XVI. yüzyılda yaşamış, tanınmış ve isimlerinden anlaşılacağı üzere çoğunluğu Balkanlarda ve İstanbul’da yaşamış yerel şairlerden oluşmakta olup şiirlerde ise hemen her nazım şekline yer verilmiştir. Üç varağa tekabül edecek düzeyde çoğunluğunu fermanların oluşturduğu mensur parçalar vardır. Mecmudaki şiirler Türkçe şiirlerden müteşekkil olmakla birlikte birkaç adet Farsça ve Arapça şiir de vardır. Dört farklı yazı karakterinin kullanıldığı mecmuada belli aralıklarla farklı yazı şekli, farklı sayfa yapısı ve belli bir düzende yazılmamış olması birden çok kişi tarafından yazıldığı kanaatini oluşturmaktadır. Bu mecmuada değişik nazım şekilleri ile yazılmış 648 adet şiir ve 22 adet mensur metin mevcuttur. Bir şaire ait şiirler farklı varakta da olsa aynı yazı karakteri ile yazılmıştır.

Tezimin hazırlanışında emeklerini esirgemeyen, sabırla her aşamada şahsıma öncülük eden, bilgisinden, tecrübesinden istifade ettiğim Doç. Dr. Yusuf YILDIRIM’a; kendisini tanımaktan müşerref olduğum, öğrencisi olmaktan gurur duyduğum, engin bilgi ve birikimiyle bizlere çok şey katan, gerek ders esnasında gerekse tez çalışmamızda arkadaşlara ve şahsıma göstermiş olduğu nazik yaklaşımlarından dolayı tez danışmanım Prof. Dr. Âlim YILDIZ hocama en içten duygularla şükranlarımı bir borç bilirim.

Mesut KARAKAŞ

Sivas-2018

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR ve İŞARETLER.....	iii
TABLolar LİSTESİ.....	v
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ.....	vii
ÖZET	ix
ABSTRACT	xi
GİRİŞ.....	1
1. MECMUA.....	1
1.1. Mecmuaların Özellikleri ve Önemi	1
1.2. Mecmua Çeşitleri ve Mecmuaların Tasnifi	3
1.2.1. Nazîre Mecmuaları	4
1.2.2. Seçme Şiir Mecmuaları	4
1.2.3. Risale Mecmuaları.....	5
1.2.4. Aynı Konudaki Eserlerden Toplanan Mecmualar	5
1.2.5. Tanınmış Kişilerin Hazırladıkları Mecmualar.....	5
BİRİNCİ BÖLÜM	9
SİVAS ZİYA BEY YAZMA ESERLER KÜTÜPHANESİNDEKİ 374 NUMARALI ŞİİR MECMUASININ TANITIMI ve İNCELENMESİ.....	9
1.1. Mecmuanın Fizikî Özellikleri	9
1.2. Mecmuanın Muhtevası	10
1.3. Mecmuada Yer Alan Şairler ve Kısa Biyografileri	20
1.4. Metnin Hazırlanmasında Takip Edilen Yol.....	73
İKİNCİ BÖLÜM	75
METİN	75
SONUÇ.....	399
KAYNAKÇA	401
ÖZ GEÇMİŞ	419

KISALTMALAR ve İŞARETLER

a.g.e	: Adı geçen eser
a.g.md.	: Adı geçen makale
a.g.md	: Adı geçen madde
a.g.	: Adı geçen tez
Bkz.	: Bakınız
C	: Cilt
d.	: Doğum tarihi
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
H	: Hicrî
M	: Milâdî
M.	: Mecmua
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ö.	: Ölüm tarihi
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
vb.	: Ve benzeri
Yay.	: Yayını/ Yayınları
yy.	: Yüzyıl
[ ]	: Metnin orijinalinde olmayıp metni oluştururken eklenen kısımlar
...	: Tahribattan ötürü okunamayan kısımlar
?	: Okunuşu şüpheli olan kısımlar

TABLULAR LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa
Tablo 1.	Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Varak Numaralarına Göre Tanıtımı	10
Tablo 2.	Mecmuadaki Şiirlerin Nazım Şekillerine Göre Tasnifi.....	19

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ا : A-a, E-e	ب : B, b	پ : P, p
ت : T, t	ث : Ṣ, ṣ	ج : C, c
چ : Ç, ç	ح : H, h	خ : Ĥ, ĥ
د : D, d	ذ : Ẓ, ẓ	ر : R, r
ز Z, z	ژ : J, j	س : S, s
ش : Ş, ş	ص : Ṣ, ṣ	ض : Ḍ, ḍ/ Ž, ž
ط : Ṭ, ṭ	ظ : Ẓ, ẓ	ع : ʿ
غ : Ğ, ğ	ف : F, f	ق : Ḳ, ḳ
ك : K, k	ك : G, g	ك : Ñ, ñ
ل : L, l	م : M, m	ن : N, n
و : V, v	ه : H, h	ی : Y, y
ء : ʾ		

ÖZET

Mecmualar bizlere hem mürettibin zevk anlayışını hem de dönemin edebî özellikleri hakkında çok fazla bilgi sunmaktadır. Ayrıca birçok ürünü içinde barındırarak da değerli bir kaynak olarak karşımıza çıkar, divanlarda ve diğer bilimsel çalışmalarda rastlamadığımız şairlere ve şiirlerine erişme imkânı buluruz.

Bu çalışma, Sivas Ziya Bey Yazma Eserler Kütüphanesi'nde bulunan 375 numaralı şiir mecmuasının, tanıtımı, incelenmesi ve tenkitli metninden oluşmaktadır. Mecmuada şiirlerden başka nesir (dua ve ferman) kısımlar da az sayıda yer almaktadır. Şiirler, çevriyazı alfabesi ile yazılmış olup bulduğumuz şiirler, divanların orijinal basımları, yayımlanmış şekilleri ve yayımlanmamış yüksek lisans tezi, doktora tezi çalışmaları ile beyit sayısı, beyit ve mısra farklılıkları açısından karşılaştırılarak dipnotta gösterilmiştir. Mecmua, birkaç istisna dışında 16. yüzyılda yaşamış meşhur şairlerin (Nesîmî, Ahmed Paşa, Bakî, Emrî, Fuzûlî gibi) yanı sıra adları pek duyulmamış (Celâlî Efendi İstanbûlî, Hâdî-i Çelebi Sofya, Haletî Çelebi Köstendili, Hatîfî-i Sâlis-i Karamânî, Hüdâyi Efendi İstanbûlî, Vâhidi Efendi Edirnevî, Zemînî Çelebi gibi) şairlere ait şiirleri de ihtiva etmektedir. Metin bölümünden önce mecmuada şiiri olan şairlerin kısa hayat hikâyeleri verilmiştir. Aynı mahlası kullanmalarına rağmen, divanına ulaşamadığımız şairlerin veya ismini net bir şekilde tespit edemediğimiz şairlerin hayat hikâyelerini birlikte verdik. Mecmuanın derleyeni ve derlenme tarihi hakkında herhangi bir bilgi yoktur. Mecmua 88 varaktan müteşekkil değişik yazı karakterleri ve değişik satırla yazılmış zengin bir içeriğe sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, Divan şiiri, Mecmua, Şiir mecmuaları.

ABSTRACT

Journals gives us a lot of information about both the pleasure of the arranger and the literary features of the period. The journals are valuable resources and also contain many products. We reach the poets and their poems which we have not encountered in the councils (Divan) and other scientific works with the help of this journals.

This work includes introduction, analysis and critique text of 375 numbered poem journal which is in Sivas Ziya Bey Manuscripts Library. Prose (prayer and rescript) has a small number of in journal besides poems. Poems are written in transcriptional alphabet and the poems we have found are shown in the footnote by comparing the original editions of the Divans, published forms and unpublished master's thesis, doctoral (Ph. D.) thesis studies, couplet number, couplet and verse differences. The Journal, with a few exceptions, includes famous poets who lived in the 16th century (such as Nesimi, Ahmed Pasha, Baki, Emri, Fuzuli), as well as poems of poets whose names are rarely heard (such as Celali Efendi Istanbuli, Hadi-i Chelebi Sofia, Haleti Chelebi Köstendili, Hatifi-i Salis-i Ka-ramani, Hüdayi Efendi Istanbuli, Vahidi Efendi Edirnevi, Zemini Chelebi) Before the text section, short life stories of the poets who were poems in the journal were given. In this journal, poets who can not be reached to the council (Divan) of them and whose name is not determined clearly are also included. The life stories of these poets who used the same pseudonym were also given. There isn't any information of the journal's compiler and date of compilation. The journal which is composed of 88 leafs (Varak) has a rich content.

Key Words: Classic Turkish Literature, council poetry, journal, poem journals.

GİRİŞ

1. MECMUA

Mecmua, kelime olarak Arapça cem° kökünden gelmektedir. Cem° kelimesi “toplanmış, bir araya getirilmiş şey” anlamlarında kullanılır. Mecmua kelimesi ise, “Toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi” aynı zamanda “seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap” ve “dergi” anlamlarına gelmektedir.¹

Aynı veya farklı türden seçilmiş çeşitli hacimlerdeki metinlerin ve risâlelerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan eserlerin ortak adı. Mecmualar, genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır.²

Mecmualar, tezkirelerde yer almayan şairler hakkında bilgi vermesi bakımından önemli bir yere sahiptir. Divanı veya şiirleri hakkında bir bilgimiz olmayan bazı şairlere mecmualar vasıtasıyla veya bir şairin divanında yer almayan şiirine-şiirlerine mecmualar sayesinde ulaşabiliyoruz. Bununla birlikte mecmualar, Klasik Türk Edebiyatında kullanılan bir nazım şekli veya türünü ihtiva etmez. Değişik nazım şekilleri ve türleriyle birlikte nesirleri de barındırması bakımından önemlidir.

1.1. Mecmuaların Özellikleri ve Önemi

Aynı veya farklı yüzyıllarda yaşamış şairlere ait manzumeleri barındırma özelliğiyle birer seçki mahiyetindeki şiir mecmuaları; Klâsik edebiyat, Halk edebiyatı ve Tekke edebiyatı mahsullerini bir arada bulundurmasıyla da ayrı bir önem arz etmektedir. Şairlerin divanlarından/külliyatlarından belli bir dikkatle seçilmiş manzumelere ev sahipliği yapan bu mecmualar kültür tarihimizin önemli kaynakları arasında sayılırlar.³

Edebiyat tarihinin temel kaynaklarından biri olan mecmuaların özelliklerini

---

¹ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 2008, s.596.

² Mustafa Uzun, “Mecmua”, *İslam Ansiklopedisi*, TDV, Ankara, 2003, C. 28, s. 265.

³ Ozan Yılmaz, “Metin Te’sisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S 1, Güz 2008, s. 255.

ve önemini şöyle sıralayabiliriz:

1. Mecmua şiirleri, bize bir devrenin ruhi ihtiyaçlarını gösterir. Çünkü seçilen şiirler, bu ihtiyacın cevabıdır.⁴

2. Yazıldıkları dönemin aynası durumunda olan mecmûalar, edebiyat araştırmacısına; dönemin beğenilen edebî metinlerini, konularını, okuyucunun talebini, mürettibin şiir zevkini, tertip amacını, estetik anlayışını, öne çıkan isimleri ve eserlerini, okunurluk oranlarını ve buna benzer birçok bilgi ile bunları yorumlama fırsatını tanır.⁵

3. Şairin edebî kişiliğinin tespitinde de mecmuaların önemli ölçüde katkısı vardır. Nazire mecmuaları başta olmak üzere, birçok mecmuada benzer şiirler peş peşe sıralanmıştır. Bu şiirlerin nazire olup olmadığı mecmuaların bir kısmında belirtilmiş, bir kısmında buna gerek görülmeden benzer şiirler arka arkaya verilmiştir. Buradaki bilgilerden hareketle bir şairin üslubunu oluştururken kimlerden etkilendiğini veya kimlerin şiirlerini meşk edip egzersiz yaptığını, kimleri etkilediğini tespit mümkün hâle gelmektedir.⁶

4. İsimleri tezkireleri dolduran birçok şairin divanları bugün ortada yoktur. Ya bunlar mürettep bir divan vücuda getirmişler yahut yazılan divan elden ele geçip zaman ile zayi olmuştur. Bunların birçok şiirlerine mecmualarda tesadüf kabildir.⁷

5. Şiir mecmualarında gazel, kaside, kıt'a, murabba, muhammes, tahmis vb. nazım şekilleriyle yazılmış birçok şiir bulunmakta, ayrıca çeşitli berceste beyitlere rastlanmaktadır. Klâsik edebiyatın hemen her yüzyılında örneği bulunan nazireler de, çoğu zaman derli toplu olarak bu mecmualarda görülebilmektedir. Bunun yanı sıra şiir mecmualarını asıl önemli kılan, şairlerin divanlarına dahi geçmemiş, muhtemelen

---

⁴ Ali Nihad Tarlan, "Eski Mecmualar Arasında", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, C.1, İstanbul, 1946, s. 122.

⁵ Cemal Kurnaz ve Yaşar Aydemir, "Mecmûalara Sorulması Gereken Sorular", *Turkish Studies-Internatiol Periodical For the Languages, Literatre and History of Turkish or Turkic*, Volume: 8/1 (2013), s.62.

⁶ Yaşar Aydemir, "Metin Neşrinde Mecmûaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler", *Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları*, 2007, s. 125.

⁷ Bkz. Ali Nihad Tarlan, *a.g.m.*, s. 122.

herhangi bir divanın tertibini takiben kaleme alınmış manzumeler içermelidir. Yazma kütüphanelerinde sayısız örnekleri bulunan mecmualar bu gözle incelendiğinde, günümüze kadar ulaşamamış birçok şiirin hatta şairin varlığından haberdar olmak mümkündür.⁸

6. Mecmualar şekil ve ebat yönünden değişik şekillerde olup Arapça, Farsça, Türkçe olarak kaleme alınanların yanı sıra tek dille de kaleme alınan mecmualar da mevcuttur.

7. İlmî ve dinî konuların yanında simya, reml, sihir, musiki ve hat gibi edebiyat dışı konularda da derlenmiş mecmualar vardır.

8. Genellikle mecmuaların yazarları ve yazıldıkları tarihler belli değildir. Bununla birlikte tıpkı bir divan tertibinde olduğu gibi düzenli mecmualar olabileceği gibi düzensiz mecmualar da vardır. Bazı mecmualar baştan sona tek yazı karakteriyle oluşturulmuş olmasına rağmen bazı mecmualar birden çok yazı karakteriyle yazılmıştır. Öyleki bazı mecmualarda ya aynı şaire ait şiirler yahut aynı nazım türüne ait şiirler aynı yazı karakteriyle oluşturulmuştur.

1.2. Mecmua Çeşitleri ve Mecmuaların Tasnifi

“Mecmualar, genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır: Mecmûatü'l-ehâdîs, mecmûa-i fetâvâ, mecmûa-i ed'îye, mecmûatü'r-resâil, mecmûa-i eş'âr, mecmûa-i tevârîh, mecmûa-i fevâid gibi. Mecmua başlangıçta, birçok bakımdan benzediği cönk gibi âyetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilâhiler, şarkılar, mektuplar, latifeler, lugaz ve muammalarla ilâç tariflerinin ve faydalı bilgilerin (fevâid), notların, tarihî belge ve kayıtların (tevârih) derlendiği bir not defteri halinde ortaya çıkmış, zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuşarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi özelliği kazanmıştır. Bir telif türü olarak gelişimini tamamladıktan sonra genellikle kitap hüviyetindeki teliflerden farklı bir tarafı kalmamıştır.”⁹

⁸ Bkz. Ozan Yılmaz, *a.g.m.*, s.126.

⁹ Bkz. Mustafa Uzun, *a.g.md.*, s.265.

“Türkiye kütüphanelerinde tasnifi yapılmış binlerce mecmua vardır. Bunlar içinde en önemli olanlar edebî ve tarihî değer taşıyanlardır. Mecmualar içeriklerine göre adlandırılırlar. İçinde nazîrelerin bulunduğu derlemelere nazîre mecmuası denir. Ömer b. Mezîd’in *Mecmûatü’n-nezâir*’i, Eğridirli Hacı Kemal’in *Câmiu’n-nezâir*’i, Edirneli Nazmî’nin *Mecmau’n-nezâir*’i, Budinli Hisalî’nin iki ciltlik *Metâliu’n-nezâir*’i bunlardandır.”¹⁰

Agâh Sırrı Levend, mecmuaları şöyle sınıflandırmıştır:

- a. Nazire mecmuaları,
- b. Meraklılarca toplanmış birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları (Seçme Şiir Mecmuaları)
- c. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar (Risaleler Mecmuaları)
- d. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesi ile meydana gelen mecmualar,
- e. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar.¹¹

1.2.1. Nazîre Mecmuaları

Divanları dolduran manzumeler arasında başkalarına nazîre olarak söylenmiş olanlar çoktur. Nazîre mecmuaları, edebiyat tarihi incelemelerinde önemle başvurulacak kaynaklardır. Bunların en önemlileri: *Mecmûatü’n-nezâir* (Ömer b. Mezid), *Câmiu’n-nezâir* (Eğridirli Hacı Kemâl), *Pervâne Bey Mecmuası* (Pervâne Bey)¹²

1.2.2. Seçme Şiir Mecmuaları

Tanınmış olanlarından birkaç tanesi: *Mecmua* (XVI. yüzyılda tertiplenmiştir. Şairler isimlerinin baş harfine göre sıralanmıştır.), *Mecmua* (Mecmuada XVII. yüzyıl şairlerinden Atayî, Yahya, Veysî, Nadirî, Azmîzâde ve başka şairlerin manzumeleri ile Figanî’nin *Sûriyye* ve *Şikâriyye* adlı kasideleri vardır.)

¹⁰ İskender Pala, *Ansiklopedik Dîvan Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yayınları, İstanbul 2004, s. 300.

¹¹ Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2008, s.166-167.

¹² Bkz. Agâh Sırrı Levend, *a.g.e.*, s.167.

Mecmua (Mecmuada Nefî'nin, Nevî'nin, Ulvî'nin kasideleri ve Ruhî'nin *Divan*'ı (eksik) bulunmakla beraber pek çok şairin manzumesi de vardır.)¹³

1.2.3. Risale Mecmuaları

İçlerinde risalelerle birlikte şiirler bulunanlar da vardır. Bunlardan birkaçı şunlardır: *Câmiu'l-meânî* (1533'te İstanbul'da tertiplenen bu mecmuada Farsça ve Türkçe eserlerden seçmeler, risaleler ve Kaygusuz, Kemâl-i Ümmî, Nesimî, Halilî, Caferî, Kasımî, Yunus Emre, Kul Ubeydî gibi şairlerin şiirleri vardır.), *Mecmua* (Dört sütun üzerine yazılmış olup 275 yapraklık bu mecmuada önemli eserler yer almaktadır. Veysî'nin *Siyer-i Veysî*, Okçuzâde'nin *Ahsenü'l-hadis*, Kefevî'nin *Nasihatu'l-mülûk*, *Kavâidü'l-mecâlis*, Edirneli Kesbî'nin ve Subhî'nin *Manzûme*, Ganîzâde'nin *Şahnâme*, Nergisî'nin *Meşâku'l-uşşâk* adlı eserleri vardır. *Mecmua* (Bu mecmuada; Veysî'nin *Vâkıname*'si, Zuhurî'nin Farsça *Sâkînâme*'si Veysî, Nâdirî, Hâletî ve Abdülkerim'in *Münşeâtlar*'ının yanısıra Fuzûlî'nin mektubu, Farsça-Arapça manzumeler, kasideler, gazeller, risaleler ve padişahların mektupları yer almaktadır.)¹⁴

1.2.4. Aynı Konudaki Eserlerden Toplanan Mecmualar

Bunlardan birkaçı şunlardır: *Mecmua* (Mecmuada Lale Devri'nde İbrahim Paşa'ya sunulan kasideler ve tarih manzumeleri vardır.) *Mecmua (Nuût-ı Nebeviyye Mecmuası)*, *Mecmua (Divanlar, Mecmuada Şöhretî, Nâbî, İzzetî, İsmetî, Sezâî, Vecdî, Nedim-i Kadîm, Nazîm, Güftî ve Feyzî'nin divanları yer almaktadır.)*¹⁵

1.2.5. Tanınmış Kişilerin Hazırladıkları Mecmualar

Bu mecmualarda seçme şiirler, biyografyalar, küçük risaleler, önemli eserlerden seçilmiş parçalar, fıkralar, hikayeler, latifeler ve türlü türlü bilgiler bulunur. Birkaçı şunlardır: *Süleyman Faik Efendi Mecmuası*, *Aşçı İbrahim Dede Mecmuası*, *Fasih Ahmed Dede Mecmuası*, *Tayyar-zade Mecmuası*, *Mecmuatü'l-fevâidi'l-müteferrika*.¹⁶

Çalışmasını yaptığımız 375 numaralı mecmua 118 şairin farklı türdeki şiirlerini içeren bir seçme şiir mecmuasıdır.

¹³ Bkz. Agâh Sırrı Levend, *a.g.e.*, s.169-170.

¹⁴ Bkz. Agâh Sırrı Levend, *a.g.e.*, s.170.

¹⁵ Bkz. Agâh Sırrı Levend, *a.g.e.*, s.173.

¹⁶ Bkz. Agâh Sırrı Levend, *a.g.e.*, s.174.

Daha ayrıntılı bir tasnif yapan Atabey Kılıç'ın tasnifi:

- 1. Cilt ve Tertip Hususiyetleri Bakımından**
  - 1.1 Cönkler
  - 1.2 Mecmualar
    - 1.2.1 Tertip Durumuna Göre Mecmualar**
      - 1.2.1.1 MürettepMecmualar
      - 1.2.1.2 Mürettep OlmayanMecmualar
    - 1.2.2 Mürettip Durumuna Göre Mecmualar**
      - 1.2.2.1 Mürettibi BilinenMecmualar
      - 1.2.2.2 Mürettibi BilinmeyenMecmualar
    - 1.2.3 Aynı Zümreye Mensup Şahsiyetlerin Eserlerinin Toplandığı Mecmualar**
- 2. Şekil Bakımından**
  - 2.1 Manzum Metinler Mecmuaları**
    - 2.1.1 Kaside Mecmuaları
    - 2.1.2 Gazel Mecmuaları
    - 2.1.3 Nazire Mecmuaları
    - 2.1.4 Muamma Mecmuaları
    - 2.1.5 Manzum Lûgat Mecmuaları
    - 2.1.6 İlahi Mecmuaları
    - 2.1.7 Şehrengiz Mecmuaları
    - 2.1.8 Naat Mecmuaları
    - 2.1.9 Hilye Mecmuaları
    - 2.1.10 Miraciyye Mecmuaları

- 2.1.11 Matla Mecmuaları
- 2.1.12 Mersiye Mecmuaları
- 2.1.13 Çeşitli Mesnevilerden Seçkileri Barındıran Mecmualar
- 2.1.14 Güfte Mecmuaları
- 2.1.15 Müstezad Mecmuaları
- 2.1.16 Tarih Mecmuaları
- 2.1.17 Musammat Mecmuaları
- 2.1.18 Kıta ve Rubaî Mecmuaları
- 2.1.19 Divan Mecmuaları
- 2.1.20 Lûgaz Mecmuaları
- 2.2 Mensur Metinler Mecmuaları**
- 2.2.1 Fetva Mecmuaları
- 2.2.2 Tefsir Mecmuaları
- 2.2.3 Şerh Mecmuaları
- 2.2.4 Sakk Mecmuaları
- 2.2.5 Mekân Tasvirlerini İçeren Mecmualar
- 2.2.6 Münşeat Mecmuaları**
- 2.2.6.1 Derleme Münşeat Mecmuaları
- 2.2.6.2 Tek Şahsa Ait İnşa Örneklerinden Oluşan Münşeat Mecmuaları
- 2.3 Karışık Manzum ve Mensur Eserler Mecmuaları**
- 2.3.1 Fevayid ve Eşar Mecmuaları
- 2.3.2 Farklı Türleri Barındıran Mecmualar
- 3. Dil Bakımından**
- 3.1 Arapça Mecmualar
- 3.2 Farsça Mecmualar
- 3.3 Türkçe Mecmualar
- 3.4 Çok Dilli Mecmualar

4. Muhteva Bakımından

- 4.1 Din
- 4.2. Tasavvuf
- 4.3 İlm-i Nücum / Fal ve Remil
- 4.4 Hikâye / Latife
- 4.5 Hezel ve Hiciv
- 4.6 Edviye
- 4.7 Musiki
- 4.8 Hat ve Kitâbet

5. Şahısların Tertip Ettiği veya Şahıslar İçin Tertip Edilen Mecmualar¹⁷

---

¹⁷Atabey Kılıç, “*Mecmua Tasnifine Dair*”, Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Turkuaz Yay. İstanbul, 2012, s.75-96.

BİRİNCİ BÖLÜM

SİVAS ZİYA BEY YAZMA ESERLER KÜTÜPHANESİNDEKİ 374 NUMARALI ŞİİR MECMUASININ TANITIMI ve İNCE- LENMESİ

1.1. Mecmuanın Fizikî Özellikleri

19.5x12.5 mm ebatında olan 375 numaralı şiir mecmuası, 88 varaktan ibarettir. Mecmua bir mesnevi ile başlamaktadır. Mecmuada divânî, rik'a, ta'lik ve tevki yazı çeşidi kullanılmış olup dış kapağı siyah karton ciltli, yaprakları açık sarı ince kâğıtlardan oluşmaktadır. Bazı sayfalarda suya temastan mürekkep dağılması, 67a ve 67b sayfalarında metal para ebatında yırtılma ve 88a sayfasının sol üst köşesinden aşağıya doğru daralarak inen bir yırtılma vardır. Genel itibari ile hemen hemen bütün sayfaların kenarlarında okunmaya fazla tesir etmeyen yırtılmalar mevcuttur. "Velehu" ibarelerinin tamamında, bazı başlıklar ve bazı şair adlarında sürhî mürekkep kullanılmış olup bunların dışında kalan kısımların tamamında siyah mürekkepli kalem kullanılmıştır. Derleyici tarafından bazı şiirlere başlık konmuş bazılarına konmamıştır. Kimi sayfalar düz yazılmış kimi sayfalar yan eğik yazılmış kimi sayfalar ise hem düz hem eğik yazılarak oluşturulmuş. Mecmuada üç-dört değişik yazı çeşidi kullanılması, düz ve eğik yazılması, belli bir düzende olmaması gibi hususlar mecmuanın birden fazla kişi tarafından yazılma ihtimalini akla getirmektedir.

1.2.Mecmuanın Muhtevası

Tablo 1. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Varak Numaralarına Göre Tanıtımı

Sıra Nu.	Şairin Adı	Gazel Sayısı Varak Numarası	Kaside Sayısı Varak Numarası	Mesnevî Sayısı Varak Numarası	Kit'a Sayısı Varak Numarası	MurabbaSayısı Varak Numarası	Tahmis Sayısı Varak Numarası	Muhammes Varak Numarası	Müseddes Sayısı Varak Numarası	Târîh Sayısı Varak Numarası	Matla' Sayısı Varak Numarası	Mu'ammâ Sayısı Varak Numarası	FerdSayısı Varak Numarası	Beyit Sayısı Varak Numarası	Diğer Türler Varak Numarası
1	Afvî	3(36a)-3(36b)*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Âhî	4(35a)-1(39b)-1(40b)-1(43b)- 3(59a)-2(59b)-4(61a)-3(61b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Ahmed	1(23b)-1(30a)-1(66a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Ahmed Paşa	1(42a)-1(43a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Ahdî	-	-	-	-	-	1(65a)	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Ali	2(60b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Aşkî	1(30a)-1(40a)-1(40b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Âşık Ömer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1(53a)- 1(53b) Koşma
9	Azerî	-	-	-	-	-	-	1(20a)	-	-	-	-	-	-	-
10	Bakî	3(33b)-4(34a)-5(34b)-1(37b)- 1(41b)-1(46a)-1(64a)-3(85a)- 3(85b)-3(87b)-2(88a)-4(88b)	-	-	-	-	2(69a)	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Behiştî	1(21b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Bursalı Rahmî	1(22a)-1(41b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Serî	1(52a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*Yay ayrıçtan önceki rakam şiirin sayısını, yay ayrıç içindeki rakam ve harf şiirin mecmuda bulunduğu varak numarasını ifade etmektedir.

Tablo 1. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Varak Numaralarına Göre Tanıtımı

Sıra Nu.	Şairin Adı	Gazel Sayısı Varak Numarası	Kaside Sayısı Varak Numarası	Mesnevî Sayısı Varak Numarası	Kıt'a Sayısı Varak Numarası	Murabba Sayısı Varak Numarası	Tahmis Sayısı Varak Numarası	Muhammes Varak Numarası	Müseddes Sayısı Varak Numarası	Târîh Sayısı	Matla' Sayısı Varak Numarası	Mu'ammâ Sayısı Varak Numarası	Ferd Sayısı Varak Numarası	Beyit Sayısı Varak Numarası	Diğer Türler Varak Numarası
14	Cami	1(24a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Cebîni Efendi Diyâr-ı Acemî	1(46a)	-	-	1(46b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	Celâlî Efendi İstanbûlî	-	-	-	1(50b)	-	-	-	-	-	2(50b)	-	-	-	-
17	Cinânî	-	-	-	-	-	-	1(20a)	1(68a)	-	-	-	-	-	-
18	Dâ'î	1(29a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Dâ'î Efendi	-	-	-	1(44a)	-	-	-	-	-	2(44a)	-	-	-	-
20	Dâ'î Efendi Sîrozî	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3(45b)	-	4(45b)	145b)	-
21	Derûnî	1(21a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Derûnî Çelebi	-	-	-	2(44a)	-	-	-	-	-	-	-	-	1(44a)	-
23	Derûnî Efendî	1(44a)	-	-	-	-	-	-	-	-	1(44a)	-	-	-	-
24	Dervîş	1(62a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Dervîş Çelebi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1(44b)	-
26	Emrî	2(33a)-86(70b...84b)- 3(86a)-3(86b)	-	-	-	-	1(65a)	-	-	-	-	-	-	-	-
27	Fevrî	1(18b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28	Figânî	3(15a)-4(22a)-6(22b)- 1(27b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	Fuzûlî	1(26a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 1. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Varak Numaralarına Göre Tanıtımı

Sıra Nu.	Şairin Adı	Gazel Sayısı Varak Numarası	Kaside Sayısı Varak Numarası	Mesnevî Sayısı Varak Numarası	Kıf'a Sayısı Varak Numarası	MurabbaSayısı Varak Numarası	Tahmis Sayısı Varak Numarası	Muhammes Varak Numarası	Müseddes Sayısı Varak Numarası	Târîh Sayısı Varak Numarası	Matla' Sayısı Varak Numarası	Mu'ammâ Sayısı Varak Numarası	FerdSayısı Varak Numarası	Beyit Sayısı Varak Numarası	Diğer Türler Varak Numarası
30	Hâdî-i Çelebi Sofya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1(44b)	-
31	Hâfız	1(37b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Hâfız-ı Acem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1(49b)	-
33	Hâfız-ı Digeri Sirozî	1(49b)	-	-	-	-	-	-	-	-	1(49b)	-	-	-	-
34	Hâletî Çelebi Köstendili	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1(49b)	-
35	Hafîlî	1(24b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
36	Hamdî Efendi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2(51b)	-	-
37	Hamdî Çelebi Üskübî	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3(50b)	-	-	-	-
38	Hasan Çelebi-i Diger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5(51a)	-	-	-	-
39	Hasan Çelebi-i Gelibolî	-	-	-	3(51a)	-	-	-	-	2(51a)	1(51a)	-	-	1(51a)	-
40	Hasbî Efendi	1(47a)	-	-	-	1(46b)	-	-	-	1(46b)	1(46b)	-	-	-	-
41	Hâşimî Efendi	-	-	-	1(44b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 1. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Varak Numaralarına Göre Tanıtımı

Sıra Nu.	Şairin Adı	Gazel Sayısı Varak Numarası	Kasîde Sayısı Varak Numarası	Mesnevî Sayısı Varak Numarası	Kit'â Sayısı Varak Numarası	Murâbba Sayısı Varak Numarası	Tahmis Sayısı Varak Numarası	Muhammes Varak Numarası	Müseddes Sayısı Varak Numarası	Târîh Sayısı Varak Numarası	Matla' Sayısı Varak Numarası	Mu'ammâ Sayısı Varak Numarası	Ferd Sayısı Varak Numarası	Beit Sayısı Varak Numarası	Diğer Türler Varak Numarası
42	Hatîfî-i Bâli-i Piriştine	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1(44b)	-
43	Hatîfî Çelebi Edirnevî	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1(44b)	-	-	2(44b)	-
44	Hâtîfî-i Sâlis-i Karamânî	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1(44b)	-
45	Hâverî	1(35b)-1(42a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
46	Hayâtî Efendi İstanbûlî	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3(47a)	-	-	-	-
47	Hayâlî	1(40b)	-	-	-	-	1(69b)	-	-	-	-	-	-	-	-
48	Haydarî-i İstanbûlî	2(47a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
49	Hayretî Beg	1(47b)	-	-	1(47b)	-	-	-	-	-	4(47b)	-	-	5(47b)	-
50	Hayretî	2(19a)-1(25a)- 2(38b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1(19a)- 1(43b)	-	-	-
51	Helâkî Efendi Karamânî	1(50a)	-	-	-	-	-	-	-	-	2(50b)	-	-	1(50b)	-
52	Hicrî	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2(45a)	-
53	Hilâlî	1(15a)-1(40a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
54	Hilmî	1(30b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
55	Hilmî Efendi	-	-	-	-	-	-	-	-	1(51b)	2(51b)	-	-	1(51b)	-
56	Hüdâyi Efendi İstanbûlî	1(50a)	-	-	-	-	-	-	-	-	1(50a)	-	-	1(50a)	-

Tablo 1. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Varak Numaralarına Göre Tanıtımı

Sıra Nu.	Şairin Adı	Gazel Sayısı Varak Numarası	Kasîde Sayısı Varak Numarası	Mesnevî Sayısı Varak Numarası	Kit'â Sayısı Varak Numarası	Murabba Sayısı Varak Numarası	Tahnis Sayısı Varak Numarası	Muhammes Varak Numarası	Müseddes Sayısı Varak Numarası	Târîh Sayısı Varak Numarası	Matla' Sayısı Varak Numarası	Mu'ammâ Sayısı Varak Numarası	Ferd Sayısı Varak Numarası	Beyit Sayısı Varak Numarası	Diğer Türler Varak Numarası
57	Hüsâmî	1(18b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
58	İlmî	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3(52b)	-
59	İshâk	1(39a)-3(42b)-3(58a)-1(58b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
60	[Kemâl Paşa- zâde]	1(21a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
61	Kaygusuz Abdal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1(19b) (Şathiye)
62	Latîfî	-	-	1(53b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
63	Mecdî	1(50a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3(50a)	-	-
64	Mesihî	1(58a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
65	Meşâmî	1(24a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
66	Meşfî	1(64b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
67	Mustafa Çelebî-i Edirne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2(51b)	-	-	-	-
68	Muhibbî	1(62b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
69	Müdâmî	1(62b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
70	Necâtî	1(21b)-1(23a)-1(25a)- 3(33a)-1(37a)-1(37b)-1(38a)- 1(39a)-1(66a)-1(67a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
71	Nehârî	1(29a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
72	Nesîmî	58(2b...14b)-1(54a)- 15(54b...57b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 1. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Varak Numaralarına Göre Tanıtımı

Şıra Nu.	Şairin Adı	Gazel Sayısı Varak Numarası	Kasîde Sayısı Varak Numarası	Mesnevî Sayısı Varak Numarası	Kit'a Sayısı Varak Numarası	Murabba Sayısı Varak Numarası	Tahmis Sayısı Varak Numarası	Muhammes Varak Numarası	Müseddes Sayısı Varak Numarası	Târîh Sayısı Varak Numarası	Matla' Sayısı Varak Numarası	Mu'ammâ Sayısı Varak Numarası	Ferd Sayısı Varak Numarası	Beyit Sayısı Varak Numarası	Diğer Türler Varak Numarası
73	Nimetî Efendi	-	-	-	1(44b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
74	Nimetî Güft	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1(44b)	-	-	2(44b)	-
75	Niyâzî	1(54a)	-	-	-	-	-	-	1(2b)	-	-	-	-	-	-
76	Rahmî	-	1(70a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
77	Revânî	2(41a)-1(41b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
78	Remzî	1(43a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
79	Rıfatî	-	-	-	-	-	1(68b)	-	-	-	-	-	-	-	-
80	Sâî	-	-	-	-	-	1(65a)	-	-	-	-	-	-	-	-
81	Saatî	1(43b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
82	Sabûnî Efendi	-	-	-	3(49b)	-	-	-	-	-	-	-	-	1(49b)	-
83	Sâdıkî	1(37a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
84	Sunî	1(39a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
85	Selîmî	1(67a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
86	Seyfî	1(21a)-1(21b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
87	Subhî	2(39b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
88	Sûzî	1(42a)-1(43a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
89	Şemî	1(18a)-1(58b)- 1(63a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
90	Şemsî	1(37a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
91	Şerîfî	-	-	-	-	-	1(68a)	-	-	-	-	-	-	-	-
92	Ubeydî	22(15b...17a)	-	-	-	-	1(68b)	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 1. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Varak Numaralarına Göre Tanıtımı

Sıra Nu.	Şairin Adı	Gazel Sayısı Varak Numarası	Kasfde Sayısı Varak Numarası	Mesnevî Sayısı Varak Numarası	Kit'a Sayısı Varak Numarası	Murabba Sayısı Varak Numarası	Tahmis Sayısı Varak Numarası	Muhammes Varak Numarası	Müseddes Sayısı Varak Numarası	Târîh Sayısı Varak Numarası	Matla' Sayısı Varak Numarası	Mu'ammâ Sayısı Varak Numarası	Ferd Sayısı Varak Numarası	Beyit Sayısı Varak Numarası	Diğer Türler Varak Numarası
93	Ulvî	2(31a)	1(69b)	-	-	-	1(68a)- 1(69a)	-	-	-	-	-	-	-	-
94	Usûlî	1(53a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
95	Vâhidî Efendi Edirnevî	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2(45a)	-	2(50b)	-	-
96	Vâlî Efendi-i İstanbûlî	1(50b)	-	-	1(51a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
97	Vâlihî	-	-	-	-	-	-	-	1(68a)	-	-	-	-	-	-
98	Vâlihî Efendi Edirnevî	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2(50b)	-	-	-	-
99	Vâlihî Efendi Diger-i Üskübî	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1(50b)	-	-	1(50b)	-
100	Vâsi Efendi İznikî	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1(45a)	-	-	-	-
101	Vasî-i Sâni-i Kayasîri	1(45a)	-	-	-	-	-	-	-	-	4(45a)	-	-	2(45a)	-
102	Vasfî Çelebi Sirozi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4(45b)	-	-	1(45b)	-
103	Vasfî-i Nâbi-i Güllekeş	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1(45b)	-	-	-	-
104	Vernî Çelebi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2(45b)	-	-	-	-
105	Visâlî Efendî-i İstanbûlî	1(45b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 1. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Varak Numaralarına Göre Tanıtımı

Sıra Nu.	Şairin Adı	Gazel Sayısı Varak Numarası	Kasîde Sayısı Varak Numarası	Mesnevî Sayısı Varak Numarası	Kit'â Sayısı Varak Numarası	Murabba Sayısı Varak Numarası	Tahmis Sayısı Varak Numarası	Muhammes Varak Numarası	Müseddes Sayısı Varak Numarası	Târîh Sayısı Varak Numarası	Matla' Sayısı Varak Numarası	Mu'ammâ Sayısı Varak Numarası	Ferd Sayısı Varak Numarası	Beyit Sayısı Varak Numarası	Diğer Türler Varak Numarası
106	Vuşûlî Çelebî-i İstan- bulî	2(48a)	-	-	1(46a)	-	-	-	-	-	3(45b)- 5(46a)	-	-	1(46a)	-
107	Vusûlî-i Diğer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4(48a)	-	-	-	-
108	Yahyâ	1(29a)-1(38a)- 1(38b)-1(41a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
109	Zamânî Çelebi	-	-	-	1(48b)	-	-	-	-	-	1(48b)	-	-	-	-
110	Zârî Çelebi İstanbûlî	3(48b)	-	-	-	-	-	-	-	-	6(48a)- 2(48b)	-	-	1(48a)- 1(48b)	-
111	Zâtî	1(35b)	-	-	1(51b)	-	-	-	-	-	-	-	-	1(51b)	-
112	Zemînî Çelebi	1(49a)	-	-	1(48b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
113	Zemîn-i Diğer İs- tanbûlî	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4(49a)	-
114	Zeynî	-	-	-	1(44b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
115	Zeynî-i Diğer	1(49b)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2(49b)	-
116	Zeynî Efendi-i Sîrozî	1(49a)	-	-	1(49a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
117	Zikrî	1(62a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
118	Zikrî Çelebi	-	-	-	2(49a)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 1. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Varak Numaralarına Göre Tanıtımı

Sıra Nu.	Şairin Adı	Gazel Sayısı Varak Numarası	Mesnevî Sayısı Varak Numarası	Kit'a Sayısı Varak Numarası	Rubâî Sayısı Varak Numarası	Tuyuğ Sayısı Varak Numarası	Murabba Varak Numarası	Tahmis Sayısı Varak Numarası	Muhammes Varak Numarası	Matla' Sayısı Varak Numarası	Ferd Sayısı Varak Numarası	Beyit Sayısı Varak Numarası
119	MAHLASSIZ ŞİİRLER	1(7b)-1(23b)-1(26a)- 1(27a)-2(28a)-3(28b)- 1(29b)-1(30a)-1(30b)- 1(51b)-1(54b)-1(59b)- 2(60a)-1(63a)-1(63b)- 1(64b)-2(67b)	1(1a)-1(47a)	1(18a)-3(26b)- 1(27b)-1(30b)- 2(31b)-1(70a)	4(63a)- 4(63b)	1(65b)- 2(66b)	1(64b)	1(65a)	1(87a)	2(46b)- 2(51b)	5(25b)	1(18b)-2(27a)- 1(27b)-4(29b)- 1(30b)-2(31a)- 5(31b)-1(46b)- 14(52b)-2(60a)- 1(63a)-1(70a)
120	Nesirler	1(2a)-2(7b)-1(8b)-1(17b)-1(18a)-1(18b)-1(19b)-1(27a)-2(27b)-1(31a)-1(32a)-1(45b)-3(47b)-1(49b)-1(51a)-3(51b)										

Tablo 2. Mecmuadaki Şiirlerin Nazım Şekillerine Göre Tasnifi

Nazım Şekli	Mecmuadaki Sayısı
Kaside	2
Gazel	395
Mesnevi	3
Murabba	2
Muhammes	3
Tahmis	12
Müseddes	3
Kıta	32
Rubâi	8
Tuyuğ	3
Beyit	81
Ferd	16
Tarih	4
Matla°	79
Mu°amma	2
Koşma	2
Şathiye	1

1.3. Mecmuada Yer Alan Şairler ve Kısa Biyografileri

AFVÎ (d.??-ö.1145/1732)¹⁸

“İstanbul’da doğdu. Asıl adı Mehmed olup, Sultan Süleyman'ın vezir ve defterdarlarından Hüseyin Paşa'nın ikinci oğlu sır kâtibi Natî Mustafa Bey'in kardeşidir. Sultan hocasıdır. Afvî, hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn'dandır. 1138/1725'te mevkufat kalemine. 1140/1727'de Anadoluhasebeciliğine, 1144/1724'te de maliye tezkireciliğine atanmıştır. 1145/1732'de ölmüş ve Sinan Paşa türbesi civarındaki mezarlığa defnedilmiştir.

Afvî, şiir ve inşasıyla tanınmıştır. Ayrıca hattı ve imlâsı güzeldir. Sultan Ahmed Han'ın Kâğıthane'de Ferahfezâ sahnında Sadabad adlı bir kasır yaptırması üzerine, zamanın şairleri gibi kasr övgüsünde bir kaside yazarak Veziriazam İbrahim Paşa aracılığıyla huzura sunmuştur. *Safayi Tezkiresi*'nde bu kasidenin 36 beyti kaydedilmiştir. Bu tezkirede, Afvî tarafından kaleme alınan, Şehzade Numan için yazılmış 19 beyitlik bir tarih manzumesi de yer almaktadır. *Osmanlı Müellifleri*'ne göre büyük bir cilt Osmanlı Tarihi (*Tarih-i Osmanî*) yazmışsa da basılmamıştır. Bu Osmanlı tarihi 971/1563-1008/1599 senelerini kapsamaktadır.”

ÂHÎ, Benli Hasan, Dilsiz Danişmend (d.??-ö.923/1517-18)¹⁹

“Asıl adı Hasan'dır. Niğboluludur (Tirsinik). Yöresinin tanınmış tüccarlarından Seydi Hoca'nın (Seyyidî Hoca) oğludur. Annesi'nin adı Melek Kadın'dır. Benli Hasan veya sessiz yaradılışı sebebiyle “Dilsiz Dânişmend” lakaplarıyla anıldı. Şairden bahseden Evliya Çelebi, onun Ahi mahlasını seçmesini yüzündeki beni görenlerin “ah” çekmelerine bağlarken; *Divan*'ında geçen “Tutmayınca âlemi ahum ben Ahi olmadım / Kendü âhum âkıbet nâm u nişân oldı bana” beyti ve benzeri beyitlere

¹⁸ “İsmail Hakkı Aksoyak, ‘Afvî, Mehmed’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1014>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹⁹ “Mehmet Fatih Köksal, ‘Âhî, Benli Hasan, Dilsiz Danişmend’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=716>” kaynağından faydalanılmıştır.

nazaran başından geçen olaylar neticesinde içinde bulunduğu ruh hâli nedeniyle bu mahlası almış olması gerektiğini belirtilir. Âhî'nin şiir kabiliyetini takdir eden Yavuz Sultan Selim, şairin konumuyla yaşının uygunluk göstermediği düşüncesiyle acilen bir medreseye tayinini istedi. Başka yerlerde de kadılık ve müderrislik görevlerinde bulundu. Manastır'da şair Hâverî'nin kızkardeşiyle evlendi. 923/1517-18 tarihinde, Manastır veya Karaferye'de öldü. Sicill-i Osmânî'de ölüm tarihinin 910 gösterilmesi doğru değildir.

Âhî'nin eserleri şunlardır:

1. Dîvân: Bir kaside, bir tahmis, bir murabba, 136 gazel, bir kıt'a, üç matl ve bir müfretten oluşan eserdir.

2. Husrev ü Şîrîn: 622 beyit tutarında bir mesnevidir. Eser tamamlanmamıştır. Âhî'nin *Husrev ü Şîrîn*'i neden tamamlamadığı hususunda *Sehî Tezkiresi* dışındaki kaynaklar müttefiktir.

3. Hüsn ü Dil: İran şairi Fettâhî-i Nişâbûrî'nin aynı adlı eserinin tercümesi olarak kabul edilmektedir.”

AHMED

Mecmuada 3 üç adet şiiri bulunan “Ahmed” adlı bu şairin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Ahmed Çelebi (d.?-ö.?)²⁰

“İstanbul'da doğdu. Şiirlerinde mahlas olarak ismini kullandı. Kanûnî Sultan Süleyman döneminde vefat etti.”

2. Ahmed Efendi (d./-ö.990/1582)²¹

“Ahmed Efendi'nin doğum yeri Halep'tir. 990/1582 tarihinde vefat etti.”

3. Ahmed Efendi (d./-ö.)²²

“Konyalıdır. Kanunî Sultan Süleyman devrinde Medine kadılığı ve valiliği yapmıştır.”

²⁰ “Filiz Kılıç, ‘Ahmed, Ahmed Çelebi’,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1688> kaynağından faydalanılmıştır.

²¹ “Kadri Hüsnü Yılmaz, ‘Ahmed, Ahmed Efendi’,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2045> kaynağından faydalanılmıştır.

²² “Kadri Hüsnü Yılmaz, ‘Ahmed, Ahmed Efendi’,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2043> kaynağından faydalanılmıştır.

4.Ahmed, Ahmed Efendi (d./-ö./)²³

“Tokatlıdır. Sultan III. Murad devri şairlerindedir.”

5. Ahmed Çelebi (d.??-ö.??)²⁴

“Ahmed Çelebi, İstanbullu'dur. Sipahidir. Kanuni Sultan Süleyman devri şairlerindedir.”

AHMED PAŞA, Veliyyüddîn-zâde Ahmed Paşa (d.830/1426 ?-ö.902/1496-97)²⁵

“Asıl adı Ahmed'dir. Kaynaklarda doğum tarihiyle ilgili bir kayıt bulunmamasıyla birlikte muhtemelen 830/1426 yılı civarında doğmuştur. Şiirlerinden iyi bir medrese eğitimi aldığı, Arapça ve Farsçanın yanında devrin geçerli ilimlerini öğrendiği anlaşılmaktadır. Ahmed Paşa, Fâtih Sultân Mehmed tahta geçtiğinde yazdığı şiirlerle onun dikkatini çekerek beğenisini kazandı.

Ahmed Paşa hiç evlenmemiştir. Paşa'nın mezarı, Bursa'da Murâdiye Camii yakınında kendi yaptırdığı medresenin yanındaki türbededir.

Kimi kaynaklarda Ahmed Paşa'nın *Leylâ vü Mecnûn* yazdığı belirtilse de tek eseri *Dîvân*'ıdır. *Dîvân*'ında 34 kaside, 352 gazel, 2 terci-i bend, 1 terki-i bend, 14 kıta, 39 nazm, 28 tarih manzumesi ve 48 müfred bulunmaktadır.”

Usta bir şair olan Ahmed Paşa, divan şiirinin gelişmesinde bir merhale olduğu için de kendi devrinden başlayarak Tanzimat dönemine kadar bütün kaynaklar ondan hep övgüyle bahsetmişlerdir. Kaynakların çoğu onun Osmanlı şiirine güzellik ve parlaklık getirdiğini belirtip onu büyük bir şair olarak kaydetmişlerdir. Şair hakkındaki bu görüş günümüze kadar gelmiştir.

²³ “Kadri Hüsni Yılmaz, ‘Ahmed, Ahmed Efendi’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2030>” kaynağından faydalanılmıştır.

²⁴ “İsmail Hakkı Aksoyak, ‘Ahmed Çelebi’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7514>” kaynağından faydalanılmıştır.

²⁵ “Turgut Karabey, ‘Ahmed, Veliyyüddîn-zâde Ahmed Paşa’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4615>” kaynağından faydalanılmıştır.

AHDÎ (d.??-ö.??)²⁶

“Biyografik kaynaklarda II. Bâyezîd devri (1482-1512) şairlerinden olduğu kayıtlıdır. Buna göre 15. yüzyılın ikinci yarısı ile 16. yüzyılın başlarında yaşadığı söylenebilir. Edirnelidir. Divan kâtipliği yapan Ahdî, sülüs ve nesihî Şeyh Hamdullah Âgâh’tan meşk etmiş bir hattattır. Hayatı hakkında elimizde oldukça az bilgi bulunan Ahdî’nin, nazire mecmualarında kimi şiirlerine rastlanmakla birlikte herhangi bir eseri bilinmemektedir. Hemşehrisi Sehî, şairi “şiir fenninde mâhir” bulmakta, şiirlerinin de parlak ve müstesna olduğunu belirtmektedir. Ahdî’nin şiirlerini “renkli ve tatlı” olarak değerlendiren Latîfî de onun “Kanda varam sâye-i serv-ibülendüm var iken / Kime kul olam senün gibi efendim var iken” matlânının meşhur olduğunu bildirmektedir.”

ALÎ

Mecmuada Alî isimli şaire ait 2 adet gazel mevcut olup bu şiirlerin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Alî (d./-ö./)²⁷

“Muslihiddîn Efendi’nin oğludur. Konya, Bozkır’da doğdu. Adı Alî Muslihiddîn’dir. Muhammediye tarzında Zemmü’l-fenâ isminde bir eseri vardır.”

2. Alî (d.??-ö.??)²⁸

“Kocatiürk, ilk divan şairlerinden kabul ettiği Alî’nin XIV. yüzyılda, Çelebioğlu XIV. yüzyıl sonu ile XV. yüzyıl başlarında yaşadığını, diğerleri ise XV. yüzyıl sanatçısı olduğunu belirtmiştir.”

3. Alî, Nattâ’zâde Seyyid Alî Efendi (d.??-ö.941/1534/35)²⁹

²⁶ “Mehmet Fatih Köksal, ‘Ahdî’, <http://www.turkedebiyatiisimlersonzugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=736>” kaynağından faydalanılmıştır.

²⁷ “Volkan Karagözlü, ‘Alî, Alî b. Muslihiddîn, Alî Muslihiddîn Efendi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersonzugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7726>” kaynağından faydalanılmıştır.

²⁸ “Fatih Sona, ‘Alî’, <http://www.turkedebiyatiisimlersonzugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2064>” kaynağından faydalanılmıştır.

²⁹ “Şerife Ördek, ‘Alî, Nattâ’zâde Seyyid Alî Efendi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersonzugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2333>” kaynağından faydalanılmıştır.

“Kendisi ve ataları Bağdatlıdır. Alî Efendi, tezkire yazarı Âşık Çelebi'nin babasıdır.”

AŞKÎ, Yenihisarlı (d.??/ö.984/1576)³⁰

“İstanbul yakınlarında olan Yenihisar'da doğdu. Asıl adı İlyas Ahmed'dir. Bir yeniçerinin oğludur. Yenihisarlı, Rumelihisarlı, Üsküdarlı Aşkî diye tanındı. Yenihisar'da öldü ve burada gömüldü. Ölüm tarihi kaynaklarda farklı gösterilmektedir. Âşık Çelebi (926/1520-979/1572) ve Fâ'izî (?-1027/1618) 984/1576, Riyâzî (?-1054-1644) 959/1551/1552, Mehmed Süreyyâ (1261/1845-1327/1909) 985/1577 olarak verir. Nâil Tuman (?-1378/1958), Âşık Çelebi ve Fâ'izî'nin gösterdiği tarihi doğru kabul eder.

Aşkî, yeniçerilik yaparken bile şiirle ilgilenmiş; yeniçeri arkadaşları talim yaparken, o zamanını şiir yazmaya ayırmıştır. *Divan* sahibidir. Döneminde şöhret kazanan şairin *Divan*'ı Millet Kütüphanesi Emîrî Efendi kısmında Nu. 297 ve Nuruosmaniye Kütüphanesi Nu. 3857'de kayıtlıdır. Nazire mecmualarında da şiirleri bulunmaktadır. Zamanına göre sade ve samimi bir dille âşıkâne ve mutasavvifâne şiirler yazan Aşkî, özellikle murabba ve müseddesleriyle dikkat çekti.”

ÂŞIK ÖMER (d.1030?/1621?-ö.1119/1707)³¹

“Hayatı hakkında kaynaklarda kesin bilgiler bulunmayan Âşık Ömer hakkında araştırmacıların en çok tartıştığı konular arasında doğum tarihi ve yeri gelmektedir. Âşık Ömer'in XVII. asrın ilk yarısının sonlarında doğduğunun söylenebilir.

Âşık Ömer'in doğum yeri hususunda Aydın, Konya ve Kırım olmak üzere üç farklı görüş ileri sürülmüştür. Âşık Ömer'in ölüm yeri ve kabri konusunda da çelişkili bilgiler söz konusudur. Âşık Ömer'in İstanbul'da Yemiş İskelesi'nde bir türbede metfun olduğu bilgisi net değildir.

Âşık Ömer, şiirlerinden anlaşıldığı üzere medrese öğrenimi görmüş, dinî bilimler yanında Arapça ve Farsça'yı öğrenmiş, Hafız *Divanı*'nı, Sadî'nin *Bostan*'ını,

³⁰ “Aysun Sungurhan, ‘Aşkî, Yenihisarlı’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=200>” kaynağından faydalanılmıştır.

³¹ “Ali Duymaz, ‘Âşık Ömer’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4992>” kaynağından faydalanılmıştır.

Mevlâna'nın *Mesnevisi*'ni okumuş bir şairdir.

Şiirleri, Ömer mahlasını kullanan birçok şairle karışan Âşık Ömer'in Ömer ve Âşık Ömer dışında Adlî, Derviş Nihanî, Vehbî ve Vechî mahlaslarını kullandığı dikkati çekmektedir. Âşık Ömer, hem hece hem de aruz ölçüsüyle şiir söylemiş, döneminin en verimli ve usta şairidir. Bir başka ifadeyle hem saz şairi hem de kalem şairidir.

1500 civarında şiiri olduğu sanılan Âşık Ömer'in şiirlerinde konu olarak aşk, tabiat, gurbet, ölüm gibi genel temalarla birlikte din, tasavvuf ve tarihsel olaylar da geniş biçimde yer almaktadır. Hafız Hüseyin Ayvansarayî, Âşık Ömer'in şiirlerini toplayarak bir divan haline getirmiştir.”

ÂZERÎ, İbrahim Çelebi (d.??-ö.993/1585)³²

“Asıl adı İbrahim'dir. Muallim-zâde İbrahim Çelebi olarak tanınmıştır. Adı İbrahim olduğu için, Hz. İbrahim'in ateşe atılmasından kinaye olarak ateşe mensup anlamında Âzerî mahlasını kullanmıştır.Âzerî, II. Selim devrinde (1566-1574) Anadolu ve Rumeli kazaskerliklerinde bulunmuş Sahn müderrisi ve Muallimzâde lakabıyla tanınan Mevlânâ Ahmed bin Şeyh Muslihiddin Mustafa Efendi (ö. 980/1572)'nin oğludur.

Âzerî Hama kadısı iken sıtma hastalığına yakalanarak 993/1585'te genç yaşta ölmüştür. Yakın arkadaşı şair Cinânî (ö.1595) onun vefatına son mısraı “Didiler geçdi Âzerî Çelebi” (Hicrî 993) olan bir tarih manzumesi yazmıştır.

Âzerî'nin, şiir mecmualarında yer alan ve bir divançe oluşturabilecek sayıdaki şiirleri dışında iki eseri vardır.

1. Nakş-ı Hayâl: Âzerî'nin 987/1579'da tamamladığı dinî, tasavvufî ve ahlakî mahiyette didaktik bir mesnevidir. *Beyânî Tezkiresi*'nde bu mesnevinin adı *Şebistân-ı Hayâl* olarak geçmektedir. *Müfte'ilün müfte'ilün fâ'ilün* vezniyle yazılmış olan *Nakş-ı Hayâl*'in beyit sayısı 3155'tir.

2. Husrev ü Şîrîn: Klasik mesnevi tertibine göre yazılmış olan *Husrev ü Şîrîn*, 17 kıt'ayı da içeren 1685 beyitten oluşmaktadır. Kıt'aların vezni değişmekle birlikte, aruzun “*mef'ûlü mefâ'ilün fa'ûlün*” kalıbıyla yazılmıştır.

³² “Ülkü Çetinkaya, ‘Âzerî, İbrahim Çelebi’, <http://www.turkedebiyatuisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1937>” kaynağından faydalanılmıştır.

Hikâyenin konusu, Sâsânî hükümdarlarından Husrev-i Perviz ile Ermen hükümdarı Mehin Banu'nun kuzeni Şîrîn arasında yaşanan aşk macerasına dayanmaktadır. Ancak şairin sebab-i telif bölümünde vurguladığı üzere, Ferhâd'ın Şîrîn'e duyduğu aşk yüzünden çektiği mihnetler daha ayrıntılı biçimde ele alınmıştır.”

BÂKÎ (d.933/1526-ö.1008/1600)³³

“Asıl adı Mahmud Abdalbaki'dir. İstanbul'da doğdu. Fatih Camii müezzinlerinden Mehmed Efendi'nin oğludur.

Türk şiiri dilinin geçirdiği tecrübeleri ve kazandığı ifade kabiliyetini en iyi farkedenden şairlerin başında Bâkî gelir. Bâkî nesirlerinde, özellikle Ahmet Hamdi Tanpınar'ın “Türkçenin en güzel siyer kitabı” olarak nitelendirdiği *Me'âlimü'l-yakîn*'inde dilin bütün imkânlarını yoklamasına rağmen asıl dehasını şiirlerine yansıtmıştır.

Her büyük sanatçı gibi Bâkî de yeteneğinin farkındadır. Nazirecilik geleneğinin imkânlarını çok iyi kullanarak başta hâmileleri olmak üzere çağdaşlarının şiirlerine nazireler söylemek suretiyle yeteneğinin başkaları tarafından da fark edilmesini sağlamıştır.

Eserleri şunlardır: *Dîvân, Me'âlimü'l-Yakîn Fî-Sîreti Seyyidi'l-Mürselîn, Fezâ'ilü'l-Cihâd, Fezâ'il-i Mekke, Kırk Hadis Tercümesi.*”

BEHİŞTÎ, Ramazan b. Abdülmuhsin (d.??-ö.979/1571-72)³⁴

“Behiştî'nin asıl adı Ramazan'dır. Abdülmuhsin adında bir zâtın oğludur. Behiştî, Vize'de dünyaya gelmiştir. İlköğrenimini nerede ve ne zaman yaptığını bilemediğimiz Behiştî, İstanbul'a gelerek medrese öğrenimine başlamış, Merhabâ Efendiden ders almıştır. Behiştî, devrinin meşhur mutasavvıfı Merkez Efendiye intisâb ederek, tasavvuf yoluna girmiş, ondan ders alarak seyr ü sülûkünü tamamlayıp hilâfet almıştır. Çorlu'ya da onun halifesi olarak gitmiştir. Orada imamlık, vaizlik yapan Behiştî, evinin etrafına yaptırdığı odalarda talebe yetiştirmiş ve halkı irşad etmiştir. Hayatı

³³ “Muhsin Macit, Hasan Kaplan, ‘Bâkî’, <http://www.turkedebiyatisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2462>” kaynağından faydalanılmıştır.

³⁴ “Yaşar Aydemir, ‘Behiştî’, <http://www.turkedebiyatisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=959>” kaynağından faydalanılmıştır.

boyunca aynı görevle Çorlu'da yerleşik kalan Behiştî 979/1571-72'de burada ölmüş ve evinin bulunduğu kendi zaviyesine defnedilmiştir.

Behiştî, tasavvufa meyletmeden önce çağdaşı ilim adamlarının takdirini kazanmış bir âlim, tasavvufa intisabdan sonra da ârif, kâmil, çevresi üzerinde etkili bir mürid ve vaizdir. Tasavvuf neşvesinden gelen rint-meşrep bir kişiliğe sahiptir. Tesbitlerimize göre irili ufaklı 12 eser vermiştir. Eserleri, *Divan*, *Heşt Behişt*, *Cemşâh u Alemşâh*, *Şerh-i Manzûme-i Muammâ*, *Şehrengiz*, *Mevlid*, *Hâşiyetü'l-Hâşiyeye alâ Şerhi Akâidi'n-Nesefiyye li'l-Hayâlî ve Aşeretü'l-Kâmile*, *Ta'likât 'Alâ Şerhi'l-Miftâh*, *Ta'likât 'ala'l-Câmî*, *Hindî'nin Kafiye Şerhine Ta'lîka*, *Hâşiyeye Âdâb-ı Mes'ûdî*, *Tefsîru Âyeti "yevme ye'ti ba'u âyâti rabbike"*dir. İki divan nüshasına ilaveten 1500 civarında mecmua taranarak tespit edilen şiirlerden oluşan Divanında Kasîde, Terkîb bend, Murabba, Tahmis, Muhammes, Gazel, Nazm ve Kıt'a nazım şekilleri ile matla, müfred ve tarih mısraından oluşan toplam 668 manzume bulunmaktadır."

RAHMÎ, Bursalı Pîr Mehmed (d./-ö.975/1567/68)³⁵

"Asıl adı Pîr Muhammed/Mehmed olan şair, kaynaklarda Rahmî, Bursalı Rahmî, Rahmî Çelebi olarak anılmaktadır. Bütün kaynaklar Rahmî'nin adı ve Bursalı olduğu konusunda birleşmektedirler. Rahmî, Bursa'da doğmuş, fakat burada fazla kalmamış, küçük yaşlarda İstanbul'a gelmiştir.

Geleneksel Osmanlı eğitim sistemi düşünülürse, Rahmî'nin ilk hocasının büyük bir ihtimalle babası Nakkâş Bâlî olduğu söylenebilir. Rahmî, muhtemelen, sıbyan mektebinde temel eğitimini aldıktan sonra, İstanbul'da devrin gözde ilimlerini tahsil etmeye başlamış, biraz da kabiliyetinin yönlendirmesiyle edebî ilimlere yönelmiş, kendini bu alanda yetiştirmiştir.

XVI. yüzyılın renkli simalarından olan Rahmî'nin mevcut bilgilere göre dört adet manzûm eseri bulunmaktadır. Bunlardan ilki *Divan*'dır. Kısmen dağınık vaziyette ve bazı kısımları makaleler halinde neşredilmiş olan Divan, orta hacimli bir eserdir.

³⁵ "Mustafa Erdoğan, 'Rahmî, Bursalı Pîr Mehmed', <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=315>" kaynağından faydalanılmıştır.

Diğer bir eseri *Gül-i Sad-Berg*'dir. Bu eser; hem ünlü mesnevî yazarı Nizâmî'nin *Mahzenü'l-Esrâr* isimli mesnevîsine nazire, hem de Molla Câmi'nin *Tuhfetü'l-Ahrâr* mesnevîsinin etkisi altında yazılmış dinî, tasavvufî ve ahlakî bir mesnevîdir.

Rahmî'nin üçüncü eseri, İranlı şair Hilâlî'nin aynı isimli eserinden tercüme yoluyla yazdığı bir aşk mesnevîsi olan *Şâh u Gedâ*'dır. Eser her ne kadar Hilâlî'den tercüme olsa da Rahmî, eski elbisesinden çıkarıp ona hoş, Rûmî bir elbise giydirdiğini ve bir anlamda şahsî damgasını vurduğunu söylemektedir.

Rahmî'nin dördüncü eseri *Yenişehir Şehrengizi*'dir. Şairin 1562-1565 yılları arasında Yenişehir'e müderris olarak atandığı hatırlanırsa, şehrengizin de bu tarihlerde yazılmış olduğu ortaya çıkar. Eser mesnevî nazım şekliyle yazılmıştır ve 279 beyitten meydana gelmektedir.”

CÂMÎ'Î (d.??-ö.??/16. yy.)³⁶

“Manisa'da doğdu. Hayatı hakkında eldeki bilgiler son derece sınırlıdır. Lâtîfî, Câmi'î'nin Kanuni Sultan Süleyman dönemi şairlerinden olduğunu söyleyerek onun hat sanatındaki başarısından övgüyle bahseder.Hatta Câmi'î'yi ünlü hattat Yâkût'a benzeterek onun ikinci Yâkût olduğunu, nakış ilmindeki maharetiyle de ünlü nakkaş Mânî'ye benzediğini söyler.

Dîvân'ı olup olmadığı bilinmeyen Câmi'î'nin, çeşitli şiir mecmualarında bazı şiirlerine rastlanmaktadır. Latîfî, *Vâmık u Azrâ* adını taşıyan bir mesnevisinin olduğunu bildirmektedir.”

CİNÂNÎ, Mustafa (d.??-ö.1004/1595)³⁷

“16. yüzyıl Osmanlı sahasının önde gelen edebî şahsiyetlerinden olan Cinânî Bursa'da, Muradiye semtinde doğdu. Kaynaklarda doğum tarihi birçok şairde olduğu gibi bilinmemektedir.Ancak şâirin mahlası eserlerinde hep cennetle ilintili olarak

³⁶ “Yunus Kaplan, ‘Câmi'î’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1338>” kaynağından faydalanılmıştır.

³⁷ “Osman Ünlü, ‘Cinânî, Mustafa’ <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=638>” kaynağından faydalanılmıştır.

kullanılmıştır. Cinânî, 12 Muharrem 1004 / 17 Eylül 1595 günü ikinci zamanında vefat etmiş ve Bursa'da Hamza Bey Camii yakınındaki mezarlığa defnedilmiştir.

Cinânî'nin edebî kişiliği hakkında kaynaklar oldukça cömert davranmışlardır. Âşık Çelebi, Cinânî'den övgüyle bahsetmektedir. Hasan Çelebi de aynı şekilde onun çok yönlülüğüne dikkat çekmektedir. Atâyî, Şakâyık Zeyli'nde Cinânî'ye diğer şairlere kıyasla daha fazla yer vermiştir. Divânındaki Farsça şiirleri ise bir divânçe oluşturacak kadar fazladır. Cinânî'nin, Divân'ın mensûr dibâcesinde kendi kalemi için kullandığı "hâme-i dü-zebân" ifâdesi, onun aslında sadece Farsça ve Türkçe şiirler yazdığını göstermektedir. Bütün hayatı devrin büyüklerine caize umuduyla şiirler sunmakla geçmiştir.

Cinânî'nin şiirlerinde genellikle dünya ve felekten şikâyet, sevgiliden ayrı kalmaktan dolayı duyulan hüznün, rakîbe karşı duyulan kin, rind-meşreblik, dünyaya karşı boş vermişlik ve fakirliğin etkisiyle dünyadan şikayet konular işlenmiştir. Şair, mesnevilerinde didaktik bir üslûb kullanırken Divân'ında ve Bedâyü'l-âsâr'ında nispeten nüktedân ve rind-meşreptir. Şiirlerinde kullandığı dil ise çoğunlukla sade ve akıcıdır.

Eserleri:

Cinânî'nin dört eseri bulunmaktadır. Bazı kaynaklarda Cinânî'nin hamse sahibi olduğu ifade edilse de hem diğer kaynaklarda hem de Cinânî'nin eserlerinde böyle bir kayda rastlanmamıştır.

1. Divân: Divan'da 41 kaside, "mesnevi, kıt'a, letâif, lugaz, manzum mektup" bölümünde değişik konularda yazılmış 66 şiir, 108 musammat, (Farsça olanlarıyla birlikte) 211 tarih kıtası, 311 gazel ve 165 müfret beyit bulunmaktadır.

2. Riyâzü'l-cinân: Cinânî'nin ilk eseri olma özelliği taşıyan bu mesnevi, ahlâkî ve didaktik bir eserdir.

3. Cilâü'l-kulûb: Cinânî'nin bu son eseri, Riyâzü'l-Cinân gibi didaktik ve ahlâkî bir mesnevîdir ve yapı şeması da önceki eserle bir paralellik taşır.

4. Bedâyü'l-Âsâr: Cinânî'nin mensur olan tek eseridir. Eserde 79 hikâyenin yanı sıra 20 küçük latife bulunmaktadır. Modern hikâyelerle büyük benzerlikler taşımaktadır."

DÂ'Î

Mecmuada Dâ'î (Dâ'î, Dâ'î Efendi ve Dâ'î Efendi-i Sîrozî) mahlaslı şairlere ait 7 adet şiir (beyit, kıta ve gazel vs.) mevcut olup bu şiirlerin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Derviş Dâî (d.??-ö.??/?)³⁸

“İstanbuldur. Tuhfe-i Hattâtîn, ölüm tarihi tam olarak belli olmayan şairin, 970/1562 yılında hayatta olduğunu belirtir.”

2. Kadızâde Abdurrahman Dâî Efendi (d./-ö.996/1587)³⁹

“Asıl adı Abdurrahmân'dır. 996 /1587 yılında vefat etti.”

DERÛNÎ

Mecmuada Derûnî (Derûnî, Derûnî Çelebi ve Derûnî Efendi) mahlaslı şairlere ait 5 adet şiir (beyit, matla^c ve gazel vs.) mevcut olup bu şiirlerin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Derûnî (d.??-ö.950/1544)⁴⁰

“İzniklidir. Asıl adı ve ailesi hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. 950 senesi sonlarındaki (1544) ölümünü kaynaklar bu keyif verici maddele- re bağlamaktadırlar.”

2. Derûnî (d.??-ö.976/1568-69)⁴¹

“Manisa’da doğdu. Hayatı hakkında eldeki bilgiler sınırlıdır. 976/1568-69 yılında Manisa’da vefat etti. Manisa’da bir tekkede medfundur.”

3. Derûnî (d.??-ö.967/1561-62)⁴²

³⁸ “ Şerife Ördek, ‘Dâî, Derviş Dâî’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5686>” kaynağından faydalanılmıştır.

³⁹ “İsmail Hakkı Aksoyak, ‘Dâî, Kadızâde Abdurrahman Dâî Efendi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4324>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁴⁰ “Mehmet Fatih Köksal, ‘Derûnî’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=377>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁴¹ “Yunus Kaplan, ‘Derûnî’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1461>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁴² “İsmail Hakkı Aksoyak, ‘Derûnî’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7535>” kaynağından faydalanılmıştır.

“Derûnî, Abdullah Efendi'nin oğludur. 969/1561-62 yılında vefat etmiştir. Şiirlerinden bir matla mevcuttur.”

4. Derûnî (d.??-ö.1060/1650)⁴³

“Vardar Yenicesi'nden olan şairin doğum tarihi bilinmemektedir. Kalem ehli zümresindedir. Mevlevî tarikatına mensuptur.”

5. Derûnî Çelebi (d.??-ö.969/1561)⁴⁴

“Yeniçeridir. 951/ 1544 tarihinde Bağdat'ta bulunan tımarlı sipahilere katıldı. O sırada Bağdat'ta bulunan Fuzûlî ve Mevlânâ Şemsî'ye nazireler söyledi. 969/1561 tarihinde vefat etti.”

DERVÎŞ

Mecmuada Dervîş Çelebi ve Dervîş mahlaslı bir beyit ve bir nazire mevcut bu şiirlerin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Halebî-zâde Dervîş Mehmed Çelebî(d./-ö.938 /1531)⁴⁵

“Dervîş Çelebî veya Halebî-zâde Dervîş Mehmed Çelebî olarak anıldı. Dervîş Çelebî, Kefe kadısı iken vefat etti.”

2. Dervîş Çelebi(d.??-ö.1000/1591)⁴⁶

“İstanbul'da Aşık Paşa Mahallesi'nde doğdu. Bir yayabaşının oğludur.Sicill-i Osmânî'de 1000/1591 yılında vefat ettiği kayıtlıdır.”

adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

3. Dervîş Dede, Dervîş Çelebi (d.??-ö.980/1572)⁴⁷

“Konya'da doğdu. Dervîş Dede veya Dervîş Çelebi de denir.980/1572 yılında tekkesinde sema ederken vefat etti.

⁴³ “İbrahim Halil Tuğluk, ‘Derûnî’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1840>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁴⁴ “Filiz Kılıç, ‘Derûnî’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1772>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁴⁵ “Volkan Karagözlü, ‘Dervîş Çelebî, Halebî-zâde Dervîş Mehmed Çelebî’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2661>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁴⁶ “Yunus Kaplan, ‘Dervîş, Dervîş Çelebi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1680>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁴⁷ “Hüseyin Gönel, ‘Dervîş, Dervîş Dede, Dervîş Çelebi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1960>” kaynağından faydalanılmıştır.

4.Kemâl Efendizâde Derviş Çelebi (d.??/?.-ö.??/?)⁴⁸

“Derviş Çelebi, İstanbulludur.II. Selim devri âlim ve şairlerindedir.”

EMRÎ, Emrullah (d.??/?.-ö.983/1575)⁴⁹

“Edirne’de doğdu. Ailesi hakkında bilgi bulunmayan Emrî’nin tahsil hayatıyla ilgili sadece Sehî Bey tezkiresinde, “İlm-i zâhire sa’yederken feragat etti” ifadesi yer almaktadır.

Emrî’nin edebî şahsiyetinden çağdaşları çok geniş şekilde bahsetmektedir. Şiiri hakkında hüküm verilirken tahayyül gücü ve kullandığı teşbihlere dikkat çekilir.Emrî’nin kaynaklarda üzerinde durulan diğer bir yönü de tarih düşürmedeki ustalığıdır. Nitekim tarih düşürmede tarh usulü Emrî ile başlamıştır.

Emrî’nin bugüne ulaşan eserleri divanı ile muammalarıdır. Divanı ölümünden sonra tertip edilmiştir. Türkiye’de ve Türkiye dışında birçok nüshası bulunan divanın tenkitli neşirini hazırlayan Yekta Saraç iki kaside, 581 gazel, iki tahmis, birer müstezad, murabba, muhammes, müsemmen ve 530’dan fazla mukattainı tesbit etmiştir.”

FEVRÎ, Ahmed (d.??/?.-ö.978/1571)⁵⁰

“Arnavutluk’ta Draç’ta doğdu. Hırvat asıllı Hıristiyan bir aileye mensuptu. Küçük yaşta İstanbul’a getirildi. Kendi anlatımına göre çocuk yaşta Muhyiddin İbnü’l-Arabî’yi rüyasında görmüş ve onun telkiniyle Müslüman olmuştur.

Fevrî dönemin tanınmış bilginlerinden Dursun Efendi, Taşköprizâde Ahmed Efendi ve Arabzâde Abdülbâkî Efendi’den eğitim gördü. Zilkade 978’de (Nisan 1571) Şam’da vefat eden Fevrî’nin ölümüne “Fevrî be-ref” cümlesiyle “Revân oldu bekâ darına Fevrî” mısraı tarih düşürülmüştür. Mezarı Şam’dadır.

⁴⁸ “İsmail Hakkı Aksoyak, ‘Derviş, Kemâl Efendizâde Derviş Çelebi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7510>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁴⁹ “Yekta Saraç, ‘Emrî, Emrullah’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3630>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁵⁰ “Mehmet Kalpaklı, ‘Fevrî, Ahmed’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5905>” kaynağından faydalanılmıştır.

Türkçe, Arapça ve Farsça şiirleri bulunan Fevrî'nin, mahlasına uygun olarak süratli ve çok kolay bir şekilde şiir söyleyebildiği hem tezkirelerde anlatılır. Gelibolulu Âlî, şiirde atasözleri ve halk deyimlerini kullanmada Necâtî'den sonra Fevrî'nin geldiğini söyler ki Divan'ı incelendiğinde bu tesbitin yerinde olduğu görülür. Özellikle musammatları ile tanınan Fevrî'nin dili devrine göre oldukça sadedir.”

Eserleri:

1. Divan: Beyit sayısı 3000'i bulan elli kadar kaside, 710 gazel, altmış dokuz musammat, kırk bir kıta ve kırk beş müfredle oldukça hacimli bir divandır

2. Risâle fî ilmi'l-hutût: Hat sanatına ve hattatlık mesleğine dair çeşitli bilgiler ihtiva eder.

3. Kühl-i Dîde-i A'yân: Divanının baş tarafında; Manzum kırk hadis tercümesi olup değişik konulara ait hadisler dörder mısralık kıtalar halinde Türkçe'ye çevrilmiştir.

4. Ahlâk-ı Süleymânî: Kanûnî Sultan Süleyman'ın meziyet ve faziletlerine dair olan eser Münşeât-ı Süleymânî olarak da bilinir. Seçili bir üslûpla yazılmıştır. Eserde Kanûnî'nin şiirleri açıklanarak onun dünya görüşü anlatılmıştır.”

FIGÂNÎ (d.??-ö.938/1531-32)⁵¹

“Asıl adı Ramazan olan şair Trabzonludur. Hangi tarihte doğduğu kesin değilse de 29 yaşında öldüğü bilindiğine göre 16. yüzyıl başlarında doğduğu söylenebilir. Âşık Çelebi, kısa süreli medrese tahsilinden sonra mukataa kâtipliğinde çalışırken fitrî kabiliyetiyle şiir yazmaya yöneldiğini kaydeder.

Çok genç yaşta şiir yazmaya başlayan şair, ilk şiirlerinde Hüseyinî mahlasını kullandı ise de daha sonra Figânî mahlasını tercih etti. Mohaç galibi İbrahim Paşa'nın Budin'den getirttiği heykelleri İstanbul'da diktirmesi üzerine yazmış olduğu Farsça “Bu cihana iki İbrahim geldi, biri putları kırdı, biri dikti” anlamındaki Farsça beyti sebebiyle H. 938 (1531/32)'de önce dövülmek ve işkence edilmek, nihayetinde asılmak suretiyle öldürüldü.

⁵¹ “Mehmet Fatih Köksal, ‘Figânî’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5422>” kaynağından faydalanılmıştır.

Kısa ömrüne sekiz kaside, 107 gazel ve iki tahmisten oluşan küçük bir Türkçe *Divan* sığdırabilen Figânî'nin bu eseri yayımlanmıştır.. Figânî 15. yüzyıl şairlerinden Necâtî Bey ve Ahmed Paşa'dan etkilenmiş, özellikle de kasidede İran kasidedecilerinden çok istifade etmiştir.”

FUZÛLÎ (d.888/1483-ö.963/1556)⁵²

“Asıl adı Mehmed, babasının adı ise Süleyman'dır. Son yıllarda yapılan çalışmalarda şairin *Türkçe Dîvânı*'nın mukaddimesinde geçen “menşe ve mevlidim Irak” ibaresinin ebced değeri olan 888/1483 yılında doğduğu kabul edilmektedir. Osmanlı bürokratlarına da kasideler takdim etmiş ve onların yakınlığını kazanmaya çalışmıştır.

Fuzûlî, 963/1556 yılında Bağdat ve çevresini kasıp kavuran büyük veba salgını sırasında muhtemelen Kerbela'da vefat etmiştir. Ölümüne ebced hesabıyla "Geçdi Fuzûlî" sözüyle tarih düşürülmüştür.

Eserleri

Fuzûlî üç dilde; Arapça, Farsça ve Türkçe manzum ve mensur eserler vermiştir.

1-Türkçe Eserleri: *Fuzûlî Dîvânı, Leylâ ve Mecnûn, Beng ü Bâde, Hadîs-i Erbain Tercümesi, Sohbetü'l-Esmâr, Hadikatü's-Süedâ, Mektuplar.*

2-Farsça Eserleri

Fuzûlî, Farsça divan tertip etmiştir. Farsça eserleri arasında divanından başka *Heft-câm (Sâkinâme), Sıhhat u Maraz (Hüsn ü Aşk)* mesnevisi ve *Rind ü Zahid* adlı mensur eseri tanınmıştır.

Farsça Dîvân: Fuzûlî'nin *Farsça Dîvânı* hacim itibariyle *Türkçe Dîvânı*'ndan büyüktür. Farsça Dîvân'da 49 kaside, 410 gazel, 3 musammat (1 terhib-bend, 1 murabba, 1 müseddes), 46 kıt'a ve 105 rübai vardır.

Heft-câm, Risâle-i Muamma, Rind ü Zâhid, Sıhhat u Maraz.

---

⁵² “Muhsin Macit, ‘Fuzûlî’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=624>” kaynağından faydalanılmıştır.

3-Arapça Eserleri

Arapça Dîvân tertip ettiği söylense de günümüze sadece on bir adet Arapça kasesi ulaşmıştır. Bir de kelâm ilmiyle ilgili *Matla'u'l-İtikâd fî Marifeti'l-Mebde ve'l-Me'âd* adlı Arapça mensur bir eseri vardır.”

HÂFİZ-I ACEM, Hâfız, Hâfızüddin Mehmed Efendi (d./-ö.23 Muharrem 958/31 Ocak 1551)⁵³

“Biyografik kaynaklarda Hâfız-ı Acem olarak anılan şairin künyesi, Hâfızüddin Muhammed b. Ahmed b. Âdil Paşa’dır. Tebriz’de çağının ünlü âlimi Mevlânâ Mezîd’in yanında yetişmiştir. Şah İsmâil’in zulüm ve baskıları yüzünden Kukla Acem olarak bilinen kardeşi Abdülfettah ile birlikte Anadolu’ya geldi. 907/1501’de Amasya’ya geldiği kaydedilen Hâfız-ı Acem, Anadolu kazaskeri olan Müeyyedzâde Abdurrahman Efendi’ye intisap edip kısa sürede takdirini kazandı. Hâfız-ı Acem, Abdurrahman Efendi’nin tavsiyesiyle II. Bayezid tarafından önce Ankara Medresesi müderrisliğine atandı. Yavuz Sultan Selim, Çaldıran seferi dönüşünde Amasya’da kışlarken bir ara avlanmak için Merzifon’a geldiğinde, şehrin ileri gelenleriyle birlikte kendisini karşılayan Hâfız-ı Acem’in kendisine sunduğu gazeli çok beğenerek onu çeşitli câizeler ve İstanbul’da Atik Ali Paşa Medresesi müderrisliğiyle mükâfatlandırdı. Hâfız-ı Acem, 942/1535’de Ayasofya Medresesi müderrisliğine yükseltildi. 23 Muharrem 958/31 Ocak 1551’de vefat etti. Hâfız-ı Acem, ilim konusundaki mahareti ve edebî yönüyle 16. asrın tüm tezkirelerinde kendisine yer bulmuş, hakkında çeşitli değerlendirmeler yapılmıştır.”

HALÎLÎ

Mecmuada *Halîlî* mahlaslı şaire ait bir gazel mevcut olup bu şiirin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

⁵³ “Kadri Hüsnü Yılmaz, ‘Hâfız-I Acem, Hâfız, Hâfızüddin Mehmed Efendi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5843>” kaynağından faydalanılmıştır.

1. Halîl İbrâhim (d.810 ?/1407/8 ?-ö.890/1485)⁵⁴

“810/1407-8 dolaylarında Diyarbakır’da doğduğu tahmin edilen Halîlî’nin, Sicill-i Osmânî’de ismi Halîl İbrâhîm şeklinde kaydedilerek Horasanlı olabileceği belirtilmiştir. 890/1485 yılında İznik’te ölmüştür. Halîlî’nin bilinen eserleri şunlardır: Fûrkat-nâme, Dîvân.”

2. Halîlî-i Acem (d.??-ö.??)⁵⁵

“Halîlî, Kazvinli’dir. En son Halep’e yerleşmiştir. Mu’amma tarzına eğilimli olup her mu’amması ilgilileri tarafından beğenilmiştir. 400-500 kadar mu’amması vardır ki, her biri anlaşılması zor olmasına rağmen usta kişilerce beğenilmiştir.”

HAMDÎ EFENDİ

Mecmuada *Hamdî Efendi* adlı şaire ait 2 adet beyit mevcut olup bu şiirlerin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Acem-zâde Hamdî Efendi (d.??-ö.??)⁵⁶

“Bursa’da doğdu. Acem asıllı bir aileye mensuptur. Hamdî’nin ölüm tarihi bilinmemektedir. Ancak şair hakkında bilgi veren ve bizzat kendisiyle görüştüğünü söyleyen Ahdî’nin, şairin ölümüyle ilgili herhangi bir bilgi vermemesinden hareketle *Gülşen-i Şu’arâ*’nın yazıldığı tarih olan 971/1563 yılında hayatta olduğu ve bu tarihten sonra öldüğü düşünülebilir.”

2. Hamdî Efendi (d.??-ö.??)⁵⁷

“*Ayasofya Câmii*’nde tarîfhânlık yapmakla tanınmıştır. Onun eserleri ve şairlik kudreti hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgi ve değerlendirme bulunmamaktadır.”

⁵⁴ “Gülçiçek Akçay, ‘Halîlî, Halîl İbrâhim’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5223>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁵⁵ “İbrahim Hakkı Aksoyak, ‘Halîlî-İ Acem’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7404>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁵⁶ “Yunus Kaplan, ‘Hamdî, Acem-zâde Hamdî Efendi’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1992>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁵⁷ “Gülçiçek Akçay, ‘Hamdî, Hamdî Efendi’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7647>” kaynağından faydalanılmıştır.

3. Hamdî Efendi (d.??-ö.??)⁵⁸

“Hamdî Efendi, Tireli'dir. Sultan Murad'ın oğlu Şehzâde Selim'e bir gazel sunmuştur. Eserleri hakkında bilgi mevcut olmamakla birlikte şiirlerinden örnek olarak birkaç beyti kaydedilmiştir.”

HASAN ÇELEBİ

Mecmuada *Hasan Çelebi* adlı şaire ait 5 adet matla° mevcut olup bu şiirlerin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Küfrî, Hasan Çelebi (d.??-ö.1071/1660)⁵⁹

“İstanbul'da doğdu. Asıl adı Hasan Çelebi'dir. Yıldız ilminde mahâret sahibidir. Bazı kaynaklarda Küfrî lakabının Fikrî'den dönüştüğü bildirilmektedir. 1071 Safer/ 1660 Ekim'de İstanbul'da ölmüştür.”

2. Hasan Çelebi (d.??-ö.??)⁶⁰

“İnebahtlı olup asıl adı Hasan'dır. Derviş mizaçlı bir şair olduğu için Derviş şanıyla tanınır. III. Murâd devri (1574-1595) ortalarında vefat etti.”

3. Kınalızâde (d.953/1546-ö.1012/1604)⁶¹

“Hasan Çelebi, babasının Hamza Bey medresesindeki müderrisliği sırasında 953/1546 tarihinde Bursa'da doğdu. Hasan Çelebi'nin ölüm tarihi bazı kaynaklarda 1003, 1013/1605 olarak gösterilmektedir. Kınalızâde Hasan Çelebi, *Tezkire*'sinde akrabalık ilişkisi olan şairler hakkında bilgi verir. Bu bilgilerden hareketle onun soy kütüğünü anne ve baba tarafından iki kuşak öncesine götürmek mümkündür. Eseri; *Kınalızade Hasan Çelebi Tezkiresi, Dürer ü Gurer Hâşiyesi, Mutavvel Hâşiyesi, Envârü't-Tenzîl.*”

4. Hasan Çelebi (d.-ö.951/1544)⁶²

⁵⁸ “İsmail Hakkı Aksoyak, ‘Hamdî, Hamdî Efendi’,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7537>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁵⁹ “Ramazan Ekinci, ‘Bahâyî, Küfrî, Hasan Çelebi’,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=501>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁶⁰ “Şerife Ördek, ‘Derviş, Hasan Çelebi’,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5667>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁶¹ “Aysun Sungurhan, ‘Hasan Çelebi, Kınalızâde’,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=25>” kaynağından faydalanılmıştır.

“Asıl adı Hasan’dır. Enderun’da eğitim gördükten sonra divân-ı hümayun kâtibi oldu. 951/1544 tarihinde vefat etti.”

5. Hasan Çelebi (d.??-ö.1017/1608)⁶³

“Asıl adı Hasan’dır. Edirneli’dir. Bursalı Mehmed Tahir ölümüne yazılan “Hiç dehre Misâli gelmeye hayfâ” mısraını kaydeder ve buradan hareketle ölüm tarihinin 1017/1608 olduğunu ve Yenikapı Mevlevihanesi güzergahında medfun olduğunu söyler.”

AŞÇIZÂDE HASAN, Hasan Çelebi (d.??-ö.942/1535)⁶⁴

“Gelibolu’da doğdu. Aşçızâde Hasan Çelebi sanıyla tanındı. Gürz Seydî’den mülazım olmasına rağmen Kemal Paşazâde’ye bağlıydı. Mısır seferine katıldı. Bu seferden dönüşte Yıldırım, Manastır, Üç Şerefeli ve Sahn medreselerinde müderrislik yaptı. Ardından Bursa kadılığına getirildi ve Lâmi’î’nin İbrahim Paşa’nın meclisinde Hasan Çelebi’yi kötülemesi üzerine bu görevden azledildi. Kadılık görevinden azledildikten sonra İstanbul’a dönen şair, nikris (gut) hastalığına yakalandı ve 942/1535 tarihinde vefat etti. Bursa’da Zeyniler Tekkesi’nde medfundur.”

HÂVERÎ

Mecmuada *Hâverî* adlı şaire ait 1 adet gazel ve 1 adet nazire mevcut olup bu şiirlerin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Hâverî, Acem (d.??-ö.971'de sağ/1563'te sağ)⁶⁵

“Sultaniye’denir. Hakkında bilgi bulunan tek kaynak olan *Ahdî Tezkiresi*’ne göre ümmî bir şairdir. Ümmî olmasına rağmen hem Farsça hem Türkçe güzel şiirleri

---

⁶² “Volkan Karagözlü, ‘Kâmî, Hasan Çelebi’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4050>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁶³ “Filiz Kılıç, ‘Misâlî, Hasan Çelebi’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1558>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁶⁴ “Şerife Ördek, ‘Aşçızâde Hasan, Hasan Çelebi’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2052>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁶⁵ “Mehmet Fatih Köksal, ‘Hâverî, Acem’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=465>” kaynağından faydalanılmıştır.

vardır. Ahdî'nin, şairin öldüğüne dair bir bilgi vermediğine göre Gülşen-i Şu'arâ'nın yazıldığında (1563) Hâverî'nin hayatta olduğunu söyleyebiliriz.”

2. Açuk Kadioğlu Ali Çelebi (d.??-ö.972/1564-65)⁶⁶

“Manastır'da doğdu. Asıl adı Açuk Kadioğlu Ali Çelebi'dir. Selanik ve Üsküp'te kadılık görevlerinde bulunduktan sonra yine Karaferye'ye döndü. Burada kadılık yaparken 972/1564-65'de vefat etti.”

HAYÂLÎ BEY, Hayalî, Mehmed Hayâlî Bey, Bekar Memi (d.903-905 ?/1497-1499 ?-ö.964/1557)⁶⁷

“Kanûnî döneminin Fuzûlî'den sonra en ünlü şairi Hayâlî'nin asıl adı Mehmed, lakabı Bekâr Memi'dir. Hayâlî'nin gözde olmasını kıskanan Taşlıcalı Yahya Bey ona hicviyeler yazdı, bu hicviyelere Hayâlî de karşılık vermek zorunda kalmıştır.

Hayâlî, 964/1557 tarihinde Edirne'de vefat etti. O zaman şairlerinden Arşî Çelebî, Hayâlî'nin vefatına şu muhteşem tarihi söylemiştir: “Sözü dilde hayâlî gözde kaldı.” Silistreli Şîrî Ali Çelebi “Hayâlî öldü hayf elhükümü lillâh” mısraını ve hemşehrisi Günâhî de “Âlem-i hisden Hayâlî gitdi ah” mısralarını tarih düşürmüştür.

Hayâlî, Zâtî gibi bir şairin şöhretinin zirvesinde bulunduğu bir sırada şiirlerini yazmaya başlamıştır. Osmanlı şairleri içinde de Necâtî Bey'in tarzını çok daha ileri düzeye taşıdı. Bu haliyle klasik üslubun lirik temsilcisi oldu..

Hayâlî'nin tek eseri divanıdır. Hayâlî Bey divanında 25 kaside, 8 musammat, 1 terki-bibent, 5 müteferrik manzume, 688 gazel ve 33 kıta vardır. Divanda “Ez Eş'âr-ı Gül-i Sad-Berg” başlığı altında bazı gazeller kaydedilmiştir.”

HAYDARÎ/HAYDERÎ (d./-ö./)⁶⁸

“Asıl adı Haydar'dır. Hayderî'nin doğum tarihi hakkında bir bilgi bulunmakla beraber İstanbullu olduğu, tekkecilik yaptığı ve III. Murat devri (1574-1595) ortalarında vefat ettiği aktarılmaktadır. Hayderî, şiirlerini divan edebiyatı nazım şe-

⁶⁶ “Tuncay Bülbül, ‘Hâverî, Açuk Kadioğlu Ali Çelebi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=563>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁶⁷ “Volkan Karagözlü, ‘Hayâlî Bey, Hayalî, Mehmed Hayâlî Bey, Bekar Memi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6318>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁶⁸ “İsmail Hakkı Aksoyak, Bülent Akın, ‘Haydarî/Hayderî’, <http://www.turkedebiyatiisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3751>” kaynağından faydalanılmıştır.

killeriyle yazmış ve aruz veznini kullanmıştır. Şiirlerinde, kendisinin tekke ve tarikat merkezli yaşam tarzına da uygun olarak, dünyevi konulara yer vermemiş ve tamamen tasavvufî ve bâtını konuları işlemiştir. Bu sebeple şiirlerinde yoğun bir şekilde Arapça ve Farsça terkipler ile tasavvufî terim ve kavramlara yer verdiği görülür. Haydarî'nin elimizde bulunan az sayıdaki şiirlerinden dahi, tasavvufî terim ve kavramlar ile bilhassa tasavvufa özgü rumuz ve sembolleri ustaca kullandığını anlamak mümkündür.”

HAYRETÎ (d.??-ö.941/1534/35)⁶⁹

“Tezkirecilerin tabiriyle “şâirler kaynağı” olarak bilinen Vardar Yenicesi'nde doğdu. Asıl adı Mehmed'dir.Hayatının son yıllarında gözleri de görmez oldu ve bu halle (941/1534-1535) yılında Vardar Yenicesi'nde öldü.Şâir, kaynaklarda derviş meşrep, Câferî mezhebine bağlı rind biri olarak tarif edilir. Samimi ve sade üslubu ile Hayretî, âşıkane, dervişâne ve rindâne, sade ve hoş giden gazelleri ile tezkire yazarlarınca da takdir görmüştür.

Dîvânı, 16. yüzyılın geniş hacimli mürettep divanlarından biridir. Divan, klasik tertibe uygun olarak tevhid ve natla başlar.

Divanda 20 kaside, 35 musammat, 1 müstezad, 487 gazel ve 7 kıta bulunmaktadır.

Belgrad Şehrengizi, 261 beyitlik bir eserdir.

Yenice Şehrengizi, 73 beyitten oluşur. Her iki şehrengizde de şehirlerin özellikleri ve sosyal yaşayış bakımından fazla bilgi yoktur.”

HELÂKÎ (d.??-ö.980-983 arası/1572-1576 arası)⁷⁰

“Asıl adı Mahmûd'dur. Karamanlıdır (Konya). Farsça'yı ders verecek kadar iyi bilen Helâkî'nin ölüm tarihi türlü kaynaklarda 980/ 1572/73, 981/1573/74 ve 983/1575/76 olarak farklı gösterilmektedir. Ahdî, “Egleyen gönlümü gerçi mey-i câm olsa gerek / Dûstum bana lebünsüz o harâm olsa gerek” matla'lı gazelinin halk arasında meşhur olduğunu bildirir. Âşık Çelebi, “İlim adamlarından Farsça bilenlerin

⁶⁹ “Tuba Durmuş, ‘Hayretî’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2711>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁷⁰ “Mehmet Fatih Köksal, ‘Helâkî’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=365>” kaynağından faydalanılmıştır.

çoğunun hocası odur.” dediği Helâkî’nin şiirlerini “sağlam ve renkli” olarak niteler. Helâkî’nin Edirneli Nazmî’nin *Mecma’u’n-Nezâ’ir*’inde 12, *Pervâne Bey Mecmuası*’nda 55 adet şiiri yer almaktadır.”

HİCRÎ

Mecmuada *Hicrî*adlı şaire ait 2 adet beyti mevcut olup bu şiirlerin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Hicrî Çelebi (d.??-ö.1018/1609-10)⁷¹

“*Hicrî’nin hayatı hakkında eldeki bilgiler son derece sınırlıdır. Kaf-zâde Fâizî’ye göre Nevvakoplu, Mehmed Süreyyâ’ya göreyse Konyalıdır. 1018/1609-10 yılında vefat etti.*”

2. Kara Çelebi (d.??-ö.964 veya 965/1556/57 veya1557/58)⁷²

“*Asıl adı bazı kaynaklara göre Mehmed, bazılarında göre Muhyiddin veya Muhyiddin Mehmed’dir.Bursalıdır. Kara Çelebi lakabıyla tanındı.965 /1557/58 senesinde öldü.Edirneli Nazmî’nin Mecma’u’n-Nezâ’ir’inde 13 adet gazeli bulunmaktadır.*”

HİLÂLÎ, Takyeci (Takye-dûz, Takkeci)(d.d. ??-ö.ö. 950/1543)⁷³

“Asıl adı bilinmeyen Hilâlî, İstanbul’da doğdu. Şairin doğum tarihi, nasıl bir eğitim aldığı ve hayatıyla ilgili şuarâ tezkirelerinde yeterli bilgi yoktur.Hilâlî’nin ölüm tarihi kaynakların çoğunun ittifak ettiği 950/1543 olarak kabul edilebilir.

Hakkında bilgi veren eserlere göre Hilâlî, nazım ve nesirde usta bir şair olup dönemin ileri gelenlerinin meclislerine katılmıştır.Hilâlî, Divan edebiyatının zirve şahsiyetlerine göre geri plânda kalan şairlerdendir. İfadesi, tamlamalardan uzak, dili teşbih ve mecazlarla yüklü olmaması bakımından yalındır.Hilâlî, gazellerinde sıkça kullandığı atasözü, deyim ve halk söyleyişleri ile şiir dilini, konuşma diline yaklaştırmıştır.

⁷¹ “Yunus Kaplan, ‘Hicrî, Hicrî Çelebi’,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4669>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁷² “Mehmet Fatih Köksal, ‘Hicrî, Kara Çelebi’,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=363>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁷³ “İsmet Şanlı, ‘Hilâlî, Takyeci (Takye-dûz, Takkeci)’,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1915>” kaynağından faydalanılmıştır.

Hilâlî'nin elde bulunan tek eseri *Divan*'ıdır. Âşık Çelebi'ye göre Hilâlî'nin mürettep Divanı, kasideleri, gazelleri ve kıtaları vardır. *Divan*'ın dîbâcesini ise Tabl-bazzâde İbrahim Çelebi yazmıştır. Beyânî, Hilâlî'nin "mükemmel Divan'ı", Hasan Çelebi ise "mürettep ve mükmmel Divan"ı bulunduğunubildirmiştir."

HİLMÎ

Mecmuada Hilmî mahlaslı ve Hilmî Efendi isimli şairlere ait 1 gazel, 1 beyit, 1 matla^c ve 1 nazire mevcut olup bu şiirlerin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Abdülhalim Hilmî Efendi (d.??-ö.1004/1595-96)⁷⁴

"Mora yarımadasında Anapoli'de doğdu. Doğum tarihi bilinmemektedir. Asıl adı Abdülhalim Ali'dir. Medrese öğrenimi gördü. Rumeli kasabalarında kadılık yaptı. 1004/1595-96 yılında Belgrad'da vefat etti."

2. Bakkalzâde Bostan Hilmî Efendi (d.??-ö.1014/1603)⁷⁵

"Bursa'da doğdu. Üsküdar'da Mehmed Paşa Medresesi'nde müderrislik yaptı. Emekli olduktan sonra Şam'da ikamet etmekte iken 1014/1603 yılında vefat etti."

3. Kadızâde Mustafa Hilmî Efendi (d.952/1545-ö.977/1569)⁷⁶

"Asıl adı Mustafa olan şair, Rumeli kazaskeri Kadızâde Efendi'nin dördüncü oğludur. Babası Bursa'da Kaplıca Medresesi'nde müderris iken 952/1545 tarihinde bu şehirde doğdu. Çeşitli ilimlerle donanmış, irfan sahibi âlim kimseydi."

HÜSÂM/ HÜSÂMÎ, Derviş Hasan Gülşenî (d./-ö.1016/1607)⁷⁷

"Asıl adı Hasan'dır. Edirnelidir. Mesleği takke dikmek idi. Diyarbakır valisi Güzelce Mahmud Paşa'nın divan kâtipliğini yaptı. Gülşeni tarikatına bağlandı. Güftî, *Tesrifâtü's-Şuarası*'nda şairin Gülşenî olduğunu teyit eder. Hüsâmî'nin vefatı

⁷⁴ "Beyhan Kesik, 'Hilmî, Abdülhalim Hilmî Efendi', <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3375>" kaynağından faydalanılmıştır.

⁷⁵ "Kadri Hüsnu Yılmaz, 'Hilmî, Bakkalzâde Bostan Hilmî Efendi', <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3536>" kaynağından faydalanılmıştır.

⁷⁶ "Kadri Hüsnu Yılmaz, 'Hilmî, Kadızâde Mustafa Hilmî Efendi', <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2971>" kaynağından faydalanılmıştır.

⁷⁷ "İsmail Hakkı Aksoyak, 'Hüsâm/ Hüsâmî, Derviş Hasan Gülşenî', <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5136>" kaynağından faydalanılmıştır.

tarihi kesin olarak belli değildir. Cıgalazade ile Acem seferine gittiği yıl öldüğüne göre vefat tarihi 1016/1607 olmalıdır. Güftî, *Tesrifâtü's-Şuara'sı*'nda Mesnevi ve Farsça'daki bilgisini över. Hat sanatını Üstat Derviş Abdi'den öğrendiği ve İmad'ın bile kıskanacağı bir hattat haline geldiği yine aynı eserce vurgulanır.”

İLMÎ

Mecmuada İlmî isimli şaire ait 3 adet beyit mevcut olup bu şiirlerin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir

İlmî, ilmî çelebi (d.??-ö.??)⁷⁸

“Karaman’a bağlı Ermenek’te doğdu. Öğrenimini tamamladıktan sonra 963/1555-56 yılında İstanbul’a giderek Kanuni Sultan Süleyman’a bir kaside sundu. İlmî’nin ölüm tarihi hakkında elde herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. İlmî’nin herhangi bir eserinin olup olmadığı hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır.”

İlmî, İlmî Dede (d.??-ö.1020/1611-12)⁷⁹

“Bağdat’ta doğdu. Öğrenimini tamamladıktan sonra İstanbul’da gelerek Fatih Medresesi’nde müderrislik yaptı. İlmî, 1020/1611-12 yılında Şam’da öldü. Şam’da, Dede Kartal’ın mezarı yanına gömüldü.”

İlmî, İlmî-İ Nâzik (d.??-ö.1008/1600)⁸⁰

“Edirne’de doğdu. Asıl adı Ahmed’dir. 1008/1600 yılında Kıbrıs’ta Baf kadısı iken vefat etti.”

İSHAK

Mecmuada İshâk isimli şaire ait 1 gazel, 1 beyit, 1 matla^c ve 1 nazire mevcut olup bu şiirlerin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

⁷⁸ “Yunus Kaplan, ‘İlmî, ilmî Çelebi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4770>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁷⁹ “Yunus Kaplan, ‘İlmî, ilmî Dede’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2218>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁸⁰ “Yunus Kaplan, ‘İlmî, ilmî-i Nâzik’ <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2219>” kaynağından faydalanılmıştır.

1. İshak (d.??-ö.??)⁸¹

“İsmi mahlas olarak kullanmıştır. Doğum tarihi bilinmemektedir. 1141/1728-29’da Anadolu vezirliğine geldiğinde Kütahya’ya ve oradan da İzmit’e nakl olunmuştur. 1146/1733-34’te Rumeli vezirlik rütbesi verilmiştir.”

2. İshak Çelebi (d.--ö.944/1538)⁸²

“Osmanlı Rumelisi’nin en önemli kültür merkezlerinden biri olan Üsküp’te doğdu. Şam’da öldü. Ölümü Riyâzî ve Faizî’de 944/1538; Hasan Çelebi’de ise yanlış olarak 949/1541-42 diye gösterilmiştir.

Divanı ve Selim-nâmesi vardır.”

3. İshak Çelebi (d.??-ö.??)⁸³

“Hakkındaki bilgiler Garîbî Tezkiresi’ndekilerle sınırlıdır. Ispartalıdır. Doğum tarihi bilinmemektedir. Dîvân’ı gönül ehillerince beğenilmiştir. Ölüm tarihi bilinmemektedir.”

KAYGUSUZ ABDAL, Alaeddin Gaybi (d.742/1341-42-ö.845/1444)⁸⁴

“Asıl adı Alayi Gaybi (Alaeddin Gaybi)’dir. 14. asrın ortalarında Alaiye/Alanya’da doğmuştur. Doğum tarihi H. 742/M. 1341-42’dir. Bektaşiler tarafından Kaygusuz Sultan olarak anılan Kaygusuz Abdal’ın hayatını *Menakıpname*’den edinilen bilgilerden öğrenilmektedir. *Menakıpname*’de Kaygusuz’un ailesi, doğumu ve çocukluğu hakkında kesin bilgi yoktur. *Menkıbeye göre genç Gaybi, bir gün avlanmaya çıkar. Bir geyiğe rastlar ve ona ok atar. Ok, geyiğin koltuk altına saplanır. Yaralı geyik, koşa koşa Elmalı’da Abdal Musa’nın tekkesine ulaşır ve içeriye girer. Arkasından koşan Gaybi de tekkeye girer, dervişlere başvurur. Nihayet Abdal Musa’nın huzuruna çıkan Gaybi, işi anlatır, geyiğini ister. Abdal Musa, koltuğunun al-*

---

⁸¹ “Emine Sıdika Toptaş, ‘İshak’,

<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7762>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁸² “Tuba Durmuş, ‘İshak Çelebi’,

<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5064>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁸³ “Emine Sıdika Toptaş, ‘İshak Çelebi’,

<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7763>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁸⁴ “Berna Ayaz, ‘Kaygusuz Abdal, Alaeddin Gaybi’,

<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6913>” kaynağından faydalanılmıştır.

tından vücuduna saplanmış bir oku çıkararak,oğul der okun bu mu? Gaybi, attığı oku tanıyınca Abdal Musa'nın ayaklarına kapanır ve artık tekkeden çıkmaz.

Kaygusuz Abdal'ın ölüm tarihi hakkında tarihî bir kayıt bulunmamaktadır. Mısır'daki son Bektaşî şeyhlerinden Ahmed Sırrı Baba bir kaynak belirtmeden Kaygusuz Abdal'ın M. 1444'te vefat ettiğini belirtir.

Kaygusuz Abdal'ın eserleri manzum, mensur ve manzum-mensur karışık şekilde bir hayli fazladır. Bugüne kadar yapılan araştırmalarda onun mecmualarda yer alan birkaç şiiri ile *Gevhername*, *Minbername* gibi küçük mesnevileri neşredilmiştir.

Manzum eserleri;*Divan, Gülistan, Mesneviler, Gevhername, Minbername:*

Mensur eserleri;*Budalaname, Kitab-ı Miglate.*

Manzum ve Mensur Eserleri;*Dil-guşa, Sarayname.*”

LATİFÎ

Mecmuada Latifî isimli şaire ait 1 adet mesnevi mevcut olup bu şiirin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Latifî (d.896/1491-ö.990/1582)⁸⁵

“Latifî, 896/1491 yılında Kastamonu'da doğdu. Asıl adı Abdüllatif'tir.

"Hatip-zâdeler" diye anılan köklü bir aileye mensuptur.Mısır'dan Yemen'e geçerken bindiği geminin batması sonucu 990/1582 yılında boğularak öldü.

Latifî, bir divan oluşturacak kadar şiir kaleme aldığı halde şairliği ile değil, nesir yazarlığı ile tanındı.Eserleri; *Tezkiretü'ş-Şu'ara ve Tabsıratü'n-Nuzama*(Latifi'nin en önemli eseri olan Tezkire, Anadolu sahasında Edirneli Sehi Bey'in yazdığı *Heşt-Behişt* adlı şuara tezkiresinden sekiz yıl sonra kaleme alınmıştır), *Risale-i Ta'rif-i Evsaf-ı İstanbul, Divan, Fusul-i*

Erbaa, Subhatü'l-Uşşak, Nazmü'l-Cevahir, Esmâ-i Suveri'l-Kur'an, Enisü'l-Füseha, Münazara-i Latifi, Rebiyye-i Ezhar.”

⁸⁵ “Rıdvan Canım, ‘Latifî’,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=790>” kaynağından faydalanılmıştır.

2. Latîfî-i Hanende, Halepli (d./-ö.)⁸⁶

“İran coğrafyasından gelip Halep'e yerleşmiş bir ailenin oğlu olarak Halep'te doğdu. Sesi güzeldi. Ahdî, şairin sesinin güzelliğinden dolayı "Latîfî-i Hânende" olarak tanındığını belirtir. Döneminde besteleri ile dikkat çekti.”

3. Tûtî-i Latîf (d.??-ö.972/1564-65)⁸⁷

“Bursa'da doğdu. Zengin bir tüccarın oğludur. Sesinin güzelliğinden dolayı “Tûtî-i Latîf” sanıyla tanındı. 972/1564-65 yılında İstanbul'da vefat etti. Mezarı, yaptırdığı medresenin bahçesindedir.”

MECDÎ, Mehmed (d.??-ö.999/1590/91)⁸⁸

“Edirne'de doğdu. Asıl adı Mehmed'dir.İlmiye ailesine mensup olmasından dolayı “Çelebi” unvanıyla anıldı. İstanbul'a dönerek tekrar müderris olarak çalışmaya başladı. Burada vefat etti.

Mecdî'nin, çoğu gazellerden oluşan bir Divançesi vardır.”

MESÎHÎ, Îsâ (d.??-ö.918/1512)⁸⁹

“Sultân II. Bâyezîd devrinin önemli şairlerinden olan Mesîhî, Üsküp yakınlarındaki Priştine'de doğdu. Asıl ismi, *Sehî Tezkiresi*'nde Mesîh, diğer kaynaklarda Îsâ'dır. İsmnin Îsâ olması münasebetiyle Mesîhî mahlasını kullanmıştır.Kısa zamanda devrin usta hattatları arasında yer alma başarısını gösterdi. Sehî Bey'e göre, öğrenimini bırakıp sipahî olarak orduya yazıldı. Ardından güzel yazısı sebebiyle Sadrazam Hadım Alî Paşa'nın ilgi ve hayranlığını kazanan şair, onun divan kâtipliğine atandı. Ancak meşrep itibarıyla içki ve eğlenceye aşırı düşküncü.Yavuz Sultân Selîm'in saltanatının ilk aylarında onun himayesine girmeye çalıştı, ancak taht mü-

⁸⁶ “İsmail Hakkı Aksoyak, ‘Latîfî, Latîfî-i Hanende, Halepli’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4069>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁸⁷ “Yunus Kaplan, ‘Latîfî, Tûtî-i Latîf’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1475>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁸⁸ “Tuba Durmuş, ‘Mecdî, Mehmed’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1560>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁸⁹ “Ahmet Kartal, ‘Mesîhî, Îsâ’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6119>” kaynağından faydalanılmıştır.

cadeleleri ve karışıklıkların hüküm sürdüğü bu devrede 918/1512’de muradına eremeden vefat etti.

Mesîhî’nin eserleri şunlardır:

1. *Dîvân*: Klâsik tarzda tertip edilen *Dîvân*’da 1’i Farsça 22 kaside, 1 terhib-i bend, 3’ü Farsça 29 gazel, 3 murabba, 2’si Farsça 34 kıt’a ve müfred bulunmaktadır.

2. *Edirne Şehrengîzi*: II. Bâyezîd döneminde kaleme alındığı tahmin edilen manzume, 173 beyitten oluşmaktadır. Mesnevî, otuz üç beyitlik bir münacat ile başlamakta, bunu on beyitlik gece ve gündüz tasviri izlemektedir.

3. *Gül-i Sad-berg*: Farklı konularda yazılmış yüz mektuptan meydana gelen bu münşeât mecmuasında on iki mektup türüne ait metinler yer almaktadır.

Tezkire yazarları Mesîhî’nin usta bir şair olduğu noktasında müttefiktirler. Mesîhî’nin *Mecma’u’n-Nezâ’ir*’de 4’ü zemin şiir olmak üzere 70 şiirinin bulunması, *Pervâne Bey Mecmû’ası*’nda ise 17’si zemin şiir olmak üzere 103 şiirinin yer alması ve bunlara “Fakîrî, Helâkî, Muhibbî, Nazmî, Refîkî, Sehî, Selmân, Sürûrî-i Müderis” gibi şairler tarafından *Mecma’u’n-Nezâ’ir*’de 23, *Pervâne Bey Mecmû’ası*’nda 111 nazireninsöylenmesi onun şiirdeki kudretini ve şöhretini göstermesi bakımından dikkat çekicidir.”

MEŞÂMÎ (d.??/?.-ö.993/1585)⁹⁰

“Konya’da doğdu. Kanuni Sultan Süleyman’ın veziriazamı Rüstem Paşa’nın kethüdası Mustafa Çelebi’nin oğludur. Tezkirelerde şairin intisap ettiği tarikat hakkında herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır. Ancak Fâik Reşad ve Bursalı Mehmed Tahir, Meşâmî’nin Mevlevî olduğu görüşündedirler.

Gelibolulu Âlî, Meşâmî’nin genç yaşta öldüğünü söylemektedir. *Sicill-i Osmânî*’de Meşâmî’nin ölüm tarihi 944/1537-38 olarak geçmektedir. Ancak şairin II. Selim ve onun musahibi Durak Çelebi’yle olan münasebeti göz önünde bulundurulduğunda bu tarihin doğru olmadığı anlaşılmaktadır. Riyâzî ve Fâizî ise şairin ölümüne düşürülen “Meşâmî’ye ecel bûyî irişdi” mısraını vererek ölüm tarihinin 993/1585 olduğunu belirtir. Meşâmî, Konya’da öldü ve buraya defnedildi.

⁹⁰ “Yunus Kaplan, ‘Meşâmî’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1555>” kaynağından faydalanılmıştır.

Meşâmî'nin herhangi bir eserinin olup olmadığı hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. Ancak çeşitli mecmualarda şairin şiirlerine rastlanmaktadır. Bu şiirlerden bazıları, Emine Yeniterzi tarafından derlenerek yayımlanmıştır. Bu çalışmada 1 kaside, 3 gazel, 1 tahmis, 1 müsebbâ ve tezkirelerdeki 8 beyti yer almaktadır.

Tezkireciler, Meşâmî'nin şairliğinden övgüyle bahsederler. İlim ve marifet sahibi olan şair, göze ve gönle ferahlık veren âşıkane ve arifane şiirler yazdı. Gelibolulu Âlî ise Meşâmî'nin az ve öz söyleyen ancak övgüye layık bir şair olduğunu ifade ettikten sonra “Ömrü vefa etse şairlerin en önde gelenlerinden biri olurdu.” değerlendirmesinde bulunur.”

MUHİBBÎ (d.900/1494-ö.974/1566)⁹¹

“6 Kasım 1494'de Trabzon'da doğan Kanûnî Sultan Süleyman, Yavuz Sultan Selim'in oğludur. Annesi Hafsa Sultan'dır.Trabzon'da ilköğrenimini tamamlamış. Muhibbi mahlası ile bir Dîvân oluşturmuş olan şair padişah, Dîvân şairleri arasında 2799 gazeli ile en çok şiir yazarlar arasında ilk sırada yer almaktadır. Muhibbî'nin Türk şairlerinden en fazla Ahmet Paşa, Necâtî, Bâkî, Fuzûlî ve Hayâlî'nin tesirinde kaldığı söylenebilir. Daha padişah olmadan o devir şairlerinin etkisinde birçok şiirler yazmış hatta sevip beğendiği şairlerin şiirlerini tanzir etmiştir.

Muhibbî Dîvân'ında 2799 gazel, 1 elifnâme, 1 terci-i bend, 18 muhammes, 30 murabba, 5 nazım şekli parçası, 51 dörtlük, 217 beyit bulunmaktadır. Muhibbî'nin Türkçe Dîvân'ı 1987'de, Farsça Dîvân'ı da tercümesiyle birlikte 1995'de basılmıştır.”

MUSTAFA, Mustafa Çelebi (d./-ö.10. yy./16. yy.)⁹²

“16. yy. ulemâ ve şairlerindedir. Ahlâku's-saltana adıyla bir eseri, bazı kasideleri ve şiirleri vardır.”

---

⁹¹ “Gülay Durmaz, ‘Muhibbî’,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=963> kaynağından faydalanılmıştır.

⁹² “Volkan Karagözlü, ‘Mustafa, Mustafa Çelebi’

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3523> kaynağından faydalanılmıştır.

MÜDÂMÎ

Mecmuada Müdâmî isimli şaire ait 1 adet gazel mevcut olup bu şiirin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Hattat Emir Ni'metzâde Hasan Müdâmî Çelebi (d.??-ö.1014/1605)⁹³

“İstanbul’da doğdu. Asıl adı Hasan’dır. Hattat Emir Nimetzâde Hasan sanıyla tanındı. Müdâmî, 1014/1605 yılında Belgrat’ta vefat etti ve orada metfundur.”

2. Mehmed Efendi (d.??-ö.??)⁹⁴

“Gelibolu’da doğdu. Asıl adı Mehmed’dır. Sipahi zümresinden olan şair Kara Memi Çelebi sanıyla tanındı. Daha sonra Molla Çelebi’nin kendi medresesinde müderris olup ardından kadılık görevini icra etti. Müdâmî, III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat etti.”

3. Müdâmî Bey (d.??-ö.960/1552)⁹⁵

“İstanbul’da doğdu. Sîne Bülbülü Mehmet Çelebi sanıyla tanındı. Müdâmî, 960/1552 yılında vefat etti.”

4. Mustafa Müdâmî Efendi (d.??-ö.947/1540)⁹⁶

“Asıl adı Mustafa’dır. Keçe’de doğdu. 947/1540 tarihinde vefat etti. Menâkıb-ı Emîr Buhârî’yi nazmetti.”

NECÂTÎ BEY, Îsâ (d.847-850?/1443-1446?-ö.914/1509)⁹⁷

“Necâtî’nin asıl adı kaynakların büyük kısmında Îsâ, Beyânî’de ise Nûh’tur. Edirne’de doğdu. Son derece güzel gazeller yazdığı, özellikle “döne döne” redifli gazelinin hayli ünlü olduğu bilgisi, o sırada Bursa’da bulunan Ahmed Paşa’ya ulaştı ve şiirleri Paşa tarafından da beğenildi. 25 Zilkâde 914/17 Mart 1509 tarihinde vefat

⁹³ “Filiz Kılıç, ‘Müdâmî, Hattat Emir Ni'metzâde Hasan Müdâmî Çelebi’
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1911>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁹⁴ “Filiz Kılıç, ‘Müdâmî Mehmed Efendi’,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1914>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁹⁵ “Filiz Kılıç, ‘Müdâmî Bey’,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1910>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁹⁶ “Filiz Kılıç, ‘Mustafa Müdâmî Efendi’,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5930>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁹⁷ “Bayram, ‘Ali Kaya’,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=217>” kaynağından faydalanılmıştır.

eden Necâtî'nin mezarını aynı zamanda öğrencisi ve yakın dostu olan Sehî Bey, mermerden yaptırdı ve üzerine de onun “Bir seng-dil firâkına ölen Necâtî'nün / Billâhi mermer ile yapasuz mezârını” beytini yazdırdı.

Necâtî Bey, günümüze ulaşan tek eseri olan *Dîvân*'ını, Müeyyedzâde Abdurrahman Çelebi adına tertip etmiştir. Eserde toplam 25 kasîde ve 650 gazel bulunmaktadır. Kaynaklarda belirtildiğine göre, şairin dili özellikle gazellerinde son derece sade, üslûbu hayli güçlü ve etkileyicidir. Zengin hayallerle süslü şiirlerinde, mahallî renk ve özellikler sıkça görülür.”

NEHÂRÎ (Rumelili)(d.??-ö.927 civarı/1520 civarı)⁹⁸

“Prizren’de doğmuştur. Âşık Çelebi, Rumeli coğrafyasındaki şiir ikliminin verimliliğini açıklamak isterken “Prizren’de oğlan doğsa adından önce mahlasını koyarlar. Priştinede oğlan doğsa dividi belinde doğar derler.” sözlerini Nehârî madde-sinde sarf etmiştir. II. Bâyezid ve Yavuz Sultân Selîm devri şairlerindedir. Âşık Çelebi’nin “bir miktar” diye nitelediği tahsilini memleketinde yapmıştır. Kimi kaynaklar, Prizren’den hiç ayrılmayan Nehârî’nin vaktini gece gündüz ibadetle geçiren kendi hâlinde biri olduğunu kaydederken Âşık Çelebi, aksine bütün ömrünü mey, mahbup ve sazla geçirdiğini yazmıştır. Hattatlığı da olan Nehârî, Prizren’de kabiliyetli gençlere şiir, nesir ve kitabette hocalık etmiştir. Latîfi şairin vefatı hakkında tarih belirtmeksizin “Bu devr içinde fevt oldu.” demiştir. Yavuz devri şairi olduğu belirtildiğine göre Nehârî’nin de sultanın vefat tarihi 1520 yılı civarında öldüğü kabul edilebilir.

Nehârî’nin, *Pervâne Bey Mecmû’ası*’nda ve Edirneli Nazmî’nin *Mecma’u’n-Nezâ’ir*’inde yedişer adet şiiri mevcuttur. Latîfi, şair hakkında “sühan-güzâr ve hoşgüftâr kimesne idi” demekle yetinirken Âşık Çelebi de “zemânında şu‘arâ-yı fushânun ser-defteridür.” diyerek onu övmüştür.”

NESÎMÎ, Şeyh İmâdüddîn Seyyid Nesîmî (d.??-ö.807 ?/1404-05 ?)⁹⁹

⁹⁸ “Mehmet Fatih Köksal, ‘Nehârî (Rumelili)’,

<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=460>” kaynağından faydalanılmıştır.

⁹⁹ “Fatih Usluer, ‘Nesîmî, Şeyh İmâdüddîn Seyyid Nesîmî’,

<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1201>” kaynağından faydalanılmıştır.

“Nesîmî”nin ismini Askalânî “Nesîmüddîn”; Latîfî “Abdülmenâf Seyyid İmâdüddîn” , Kınalızâde “İmâdüddîn” , Bursalı Mehmed Tâhir “Ömer İmâdüddîn” olarak zikretmiştir.Nesîmî’nin Tebriz, Şiraz veya Şirvanlı olması konusundaki tartışmalar devam etmektedir. Nesîmî’nin doğum tarihi de bilinmemektedir.

İyi bir tahsil gördüğü eserlerinden anlaşılan Nesîmî’nin huruffiliği kabulünden önce “Hazret-i Şeyh Şiblî’nin cümle-i fukarâsından” olduğu *Latîfî Tezkiresi*’nde dile getirilmiştir.Nesîmî’yi Nesîmî yapan asıl dönüşüm onun Aliyyü’l-a’lâ aracılığıyla Hurûfliğe girmesiyle gerçekleşmiştir.

Halk arasında oldukça yaygın olan bir rivayete göre de Nesîmî’nin katline fetva veren müftü, Nesîmî’nin derisi yüzülürken işaret parmağını sallayarak, onun kanının da pis olduğunu, bir uzva damlasa o uzvun da kesilmesi gerektiğini söylemişken Nesîmî’nin kanından bir damla müftünün parmağına sıçrar. Orada bulunanlardan biri müftü efendi şu durumda parmağınızın kesilmesi gerekmez mi deyince, “hacet yok biraz suyla temizlenir” der. Nesîmî bunun üzerine kanlar içinde şu beyti söyler: “Zâhidin bir parmağın kessen dönüp Hak’dan kaçır / Gör bu miskîn âşıkı ser-pâ soyarlar ağlamaz”. Dilden dile dolaşan rivayetlerde Nesîmî, yüzülen derisini alır, omzuna atar ve Halep’ten çıkar gider.

Eserleri; *Türkçe Dîvân, Farsça Dîvân, Mukaddimetü’l-Hakâyık*.

14. yüzyılda yazdığı şiirler gerek Azerî gerek Anadolu sahasındaki şairler için her zaman bir köşe taşı olmuştur.”

Nİ’METÎ

Mecmuada Ni’metî Efendi ve Ni’metî Güft isimli şairlere ait 1 adet matla^c 2 adet ferd ve 1 adet iki beyitlik şiir mevcut olup bu şiirlerin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Ni’metî (d.1020?/1611?-ö.1060/1650)¹⁰⁰

“Asıl adı Ni’metullah olup Bursa’da doğdu.Ölüm tarihi için kaynaklarda 1060/1650 ve 1070/1660 yılları verilir.

---

¹⁰⁰ “Mehtap Erdoğan, ‘Ni’metî’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1452>” kaynağından faydalanılmıştır.

Ni'metî'nin *Dîvân*, *Tuhfe-i Ni'metî* ve *Mecmû'a-i Mu'ammeyât* olmak üzere üç müstakil eseri ile noktasız harflerle yazılmış ve bir mecmua içerisinde yer alan iki adet mensur mektubu bulunmaktadır.”

2. Ni'metî, Ni'metullah (d.??/?-ö.??/?)¹⁰¹

“Asıl adı Ni'metullâh'tır. Honaz'da doğmuş, ancak Denizli'de yetişmiştir. *Künhü'l-Ahbâr*'da şairin *dîvânının*, *Yûsuf u Züleyhâ* adlı bir mesnevisinin ve *Risâle-i Kalemîyye* adlı bir başka eserinin olduğu zikredilmektedir.”

3. Seyyid Nîmetullâh Efendi (d.??/?-ö.??/?)¹⁰²

“Honaz'da doğup Denizli'de büyüdü. Asıl adı Nîmetullâh olan şair, Nîmetî mahlası ile tanındı. *Şairin Divânı*, *Yûsuf u Züleyhâ Mesnevisi* ve *Risâle-i Kalemîyye* adlı eserleri vardır.”

NİYÂZÎ-İ MISRÎ (d.1027/1618-ö.1105/1694)¹⁰³

“Yaşadığı dönemden bu yana tasavvuf ehlinin baş tacı ettiği 17. yüzyıl Türk edebiyatının önde gelen mutasavvıf şairlerinden olan Niyâzî-i Mısrî kendi ifadesine göre 1027/1618 yılında Malatya'da dünyaya gelmiştir. Niyâzî-i Mısrî'nin asıl adı Muhammed/ Mehmed'dir. Mahlas olarak 'Niyâzî'yi kullanmıştır.

1103/1691'e kadar devam eden bu çileli hayatın şairin ruhî durumu üzerinde derin etkiler bırakmış olduğunu eserlerinden anlıyoruz. 1105/1694'te Limni'de vefat etmiştir. Cenazesi Limni'de vefat ettiği makamda defnedilmiş olup mezarı halen oradadır.

Niyâzî-i Mısrî'nin gerek Türkçe gerek Arapça çok sayıda eseri bulunmaktadır.

a. Türkçe Eserleri:

Dîvân-ı İlâhiyât, *Mecmûa-i Kelimât-ı Kudsiyye*, *Mecmûa-i Şeyh Mısrî Efendi*, *Risâle-i Es'ile* ve *Ecvibe-i Mutasavvifâne*, *Ta'birâtü'l-Vâkı*, *Risâle-i Hasaneyn*, *Risâle-i Vahdet-i Vücûd*, *Risâle-i Hızriyye*, *Risâle-i Eşrâtu's-Sâ'at*, *Risâle-i Arşîyye*,

¹⁰¹ “Tuncay Bülbül, 'Ni'metî, Ni'metullah',

<http://www.turkedebiyatisimlersonzugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1951> kaynağından faydalanılmıştır.

¹⁰² “Şerife Ördök, 'Nîmetî, Seyyid Nîmetullâh Efendi',

<http://www.turkedebiyatisimlersonzugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4675> kaynağından faydalanılmıştır.

¹⁰³ “Hasan Kavruk, 'Niyâzî-İ Mısrî',

<http://www.turkedebiyatisimlersonzugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3605> kaynağından faydalanılmıştır.

Risale-i Tevhîd, Risâle fi-Deverân-ı Sûfiyye, Şerh-i Esmâu'l-Hüsna, Şerh-i Nutk-ı Yûnus Emre

b. Arapça Eserleri

Mevâ'idü'l-İrfân ve Avâ'idü'l-İhsân, Tesbi'-i Kasîde-i Bür'e, Ed-Devretü'l-Arşîyye, Mecâlis."

REVÂNÎ (d./-ö.930/1523-24)¹⁰⁴

“Adı İlyas Şücâ olup babasının ismi Abdullah’tır. Bütün tezkire yazarları Edirneli olduğunda ittifak eder.

Şuarâ tezkirelerinde, Revânî’nin surre emini olarak Hicaz’a gittiği, Haremeyn halkı için gönderilen paranın dağıtılmasında usulsüzlük yaptığına dair şikâyetler üzerine dönüşünde görevinden azledildiği ve ulûfesinin de kesildiği nakledilir. Ancak Hasan Çelebi ömrünün sonlarına doğru tövbe ettiğini nakleder.

Eserleri;

1. Dîvân: Bazı şiir mecmualarında kasidelerin sayısının on dördün çok üstünde oluşu divanın tam bir nüshasının günümüze ulaşmadığını göstermektedir.

2. İşretnâme: Tezkirecilerin orijinal olduğunu belirttiği, Yavuz Sultan Selim’e sunulan bu eser 694 beyitten oluşur.”

REMZÎ

Mecmuada Remzî isimli şaire ait 1 adet gazel mevcut olup bu şiirin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Remzî (d.??-ö.954/1547/48)¹⁰⁵

“Asıl adı Mustafa’dır. Bursalıdır. Çok zengin bir tüccarın oğlu olan Remzî, şair İlmî’nin babasıdır. Mardin kadılığı görevinde iken H. 954 (1547/48) senesinde Sivas’ta öldü. Sarf ilmi konusunda iyi yetişmiş bir âlim olan Remzî’nin aynı zamanda ta’lik hattında başarılı bir hattat olduğu belirtilmektedir. Edirneli Nazmî’nin *Mec-*

¹⁰⁴ “İsmail E. Erünsal, ‘Revânî’,
<http://www.turkedebiyatiisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2594>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹⁰⁵ “Mehmet Fatih Köksal, ‘Remzî’,
<http://www.turkedebiyatiisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=326>” kaynağından faydalanılmıştır.

ma'u'n-Nezâ'ir'inde ve *Pervâne Bey Mecmuası*'nda çok sayıda naziresi bulunmaktadır.”

2. Abdulhâdî Remzî Efendi (d.??-ö.1000/1591-92)¹⁰⁶

“*Hacı Halife Abdurrahîm Efendi'nin damadıdır. Kadılık yaptı. 1000/1591-92 yılında vefat etti.*”

3. Muslihiddin Remzî Efendi (d.??-ö.??)¹⁰⁷

“*Bursa'da doğdu. Asıl ismi Muslihiddin olup Remzî sanıyla tanınır. Gelibolu kadısı oldu. Arapça, Farsça ve Türkçe şiirler yazdı. Zahir ilimlerle meşgul olmuş, faziletli, kâmil, şiir kaidelerini, bedî' ve beyân üslubunu iyi kavramış bir kişidir.*”

RİF'ÂTÎ

Mecmuada Rıf'atî isimli şaire ait 1 adet Tahmis mevcut olup bu şiirin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Rif'atî Efendi (d./-ö.1013/1604-05/1013/1604-05)¹⁰⁸

“*Edirne'de doğdu. Öğrenim görüp kadı oldu. I. Ahmet dönemi şairlerindedi. Çeşitli yerlerde kadılık yaptı. 1013/1605'te Plevne kadısı iken öldü.*”

2. Rif'atî Efendi (d.??-ö.??)¹⁰⁹

“*Rif'atî Efendi, Balıkesirli'dir. Dânişmenddir. Güzel huylu, temiz kalpli biri olup akranları arasında türlü anlamlar ihtiva eden şiirleri hoş, şiir sanatına hakim ve Farsça şiir yazmada başarılı bir şair olarak anılır. Yeni mazmunları işlemede kabiliyetli ve şiirleri süslüdür.*”

¹⁰⁶ “Tuncay Bülbül, ‘Remzî, Abdulhâdî Remzî Efendi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4963>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹⁰⁷ “Şerife Ördek, ‘Remzî, Muslihiddin Remzî Efendi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7730>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹⁰⁸ “İsmail Hakkı Aksoyak, ‘Rif'atî, Rif'atî Efendi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5134>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹⁰⁹ “İsmail Hakkı Aksoyak, ‘Rif'atî, Rif'atî Efendi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7399>” kaynağından faydalanılmıştır.

SÂATÎ (d.??-ö.??) ¹¹⁰

“Asıl adı Mehmed’dir. Memleketi bazı kaynaklarda Bolvadin ve Serez olarak, bazılarında da Anadolu ve Germiyan gibi daha genel coğrafyalar olarak gösterilmektedir. Latîfî, şairi “geniş-meşrepli, Şia-mezhepli bir rind” olarak tanımlamaktadır. Şehir şehir vaaz vermekte olan şairin hayatı devlet ve ikbalden uzak, sıkıntı içinde geçmiştir. Ölümü hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. Latîfî tefsir ve hadiste derin bilgisi olan şairin manzum ve mensur Farsça ve muammâ ile ilgili bazı eserleri olduğunu yazmaktadır. Latîfî, şairin vaaz vererek gezdiği beldelerde başından geçen ibret verici veya dikkat çekici olaylara yer verirken Kastamonu’da başından geçen bir kıssayı da nakleder. Âşık Çelebi’nin Sâatî hakkındaki kanaatleri oldukça menfidir. “Kallâş, evbâş” gibi sıfatlarla andığı şair için “etkiyâ sûretinde eşkiyâdan idi” (takva sahibi kimse görünürdü ama çapulculardandı.) Yine Âşık Çelebi, bazen Kerbelâ asitanesinde, bazen Hacı Bektaş Dergâhı’nda, bazen Seyyid Gazi Ocağı’nda görünen Sâatî’nin buralarda “ışık” olamadığını ve bu makamları pislediğini yazar.

Eserleri: Molla Firâkî’yi hicveden ve bahr-i hafifte yazılmış Âşık Çelebi ve Hasan Çelebi’ye göre iki bin, Beyânî’ye göre bin beyitlik bir mesnevisi vardır. Âşık Çelebi eserleri arasında buna ilaveten eserleri arasında halk arasında *Şengül-nâme* denilen *Şuhûdî Hoca Ebü’l-Ubeyd Vâhidü’l-’ayn Kıssası*, *Sarı Cuhûd Kızıl Papas Akça Hoca Mankır Ağa Destânı* ile hakimleri ve onların kararlarını zemmeden bir eseri olduğunu kaydetmektedir. Şairin, Edirneli Nazmî’nin *Mecma’u’n-Nezâ’ir*’inde iki, *Pervâne Bey Mecmuası*’nda üç adet şiiri yer almaktadır.”

SÂÎ, Mehmed Sâî Efendi (d.??-ö.941/1534)¹¹¹

“*Divan-ı hümayun hademelerindendi. Fatih döneminden itibaren sarayda çalışmaktaydı ve yaşlandığı için emekli edildi. Aynı zamanda hattattı. 941/1534’te vefat etti.*”

¹¹⁰ “Mehmet Fatih Köksal, ‘Sâatî’,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=338>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹¹¹ “Filiz Kılıç, ‘Sâî Mehmed Sâî Efendi’,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5073>” kaynağından faydalanılmıştır.

SADIKÎ

Mecmuada Sâdîkî isimli şaire ait 1 adet gazel mevcut olup bu şiirlerin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Sadîkî, Sadık Dede (d.?-?-ö.936/1530)¹¹²

“Mevlevî tarikatine mensuptur. İrşâd için çıktığı Horasan seyahati sırasında Irak ve İran şairleriyle görüşüp karşılıklı şiirler söylemiştir. 936/1530 tarihinde vefat etti.”

2. Sadîkî Çelebi (d./-ö./)¹¹³

“Şair hakkında bilgi bulunan tek kaynak Tayyarzâde Atâ Tarihi'dir. Enderun'da yetişmiş, Kanunî devri şairlerindedir. Baltacı yazıcılığı yapmıştır.”

SELİMÎ

Mecmuada Selîmî isimli şaire ait 1 adet gazel mevcut olup bu şiirlerin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Selîmî (d.?-?-ö.?-?)¹¹⁴

“Selîmî'nin hayatı hakkında tezkirelerde ve biyografik kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak Şehzade Mustafa'nın katli üzerine yazılan mersiye-ler arasında bu isimde bir şairin mersiyesinin de bulunması ve bu elim olayın 1555 yılında vuku bulması göz önüne alınarak Selîmî'nin 16. yüzyılda yaşayan bir şair olduğu söylenebilir.”

2. Sultan Selîm-i Sâni (d.26 Recep 930/30 Mayıs 1524-ö.28 Şaban 982/13 Kasım 1574)¹¹⁵

“Selim-i Sâni, Sarı Selim, Selim b. Süleyman adlarıyla da bilinin II. Selim, Kanunî Sultan Süleyman'ın Hürrem Sultan'dan doğan ikinci oğlu olup 26 Recep

¹¹² “Kadri Hüsnü Yılmaz, ‘Sadîkî, Sadık Dede’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5584>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹¹³ “Kadri Hüsnü Yılmaz, ‘Sadîkî, Sadîkî Çelebi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5550>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹¹⁴ “Tuba İşinsu Durmuş, ‘Selîmî’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7545>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹¹⁵ “Beyhan Kesik, ‘Selîmî/Selîm, Sultan Selîm-i Sâni’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1257>” kaynağından faydalanılmıştır.

930 / 30 Mayıs 1524'te dünyaya gelmiştir.Kanunî'nin Zigetvar'da ölmesiyle 30 Eylül 1566'da tahta çıkmıştır. Fakat devlet yönetimini büyük ölçüde çok güvendiği damadı Sokullu Mehmet Paşa'ya bırakmıştır.

Selîmî'nin bilinen tek eseri *Divançesidir*. Ahdî ve Beyânî 'ye göre şiiri akıcı ve güzel olup herkes tarafından beğenilmektedir.”

3. Süleyman Selim Dede (d.??-ö./?)¹¹⁶

“*Biyografik kaynaklarda Selimî'ye ait bir bilgi bulunmamaktadır. Sadece Mecelle'de “Mahlası Süleyman Selim Dede El-Mevlevî” ibaresi yer almaktadır.*”

4. Yavuz Sultân Selîm, Sultân Selîm-i Evvel, I. Selîm (d.871-72 ?, 872-73?, 874-75? /1467 ?, 1468?, 1470?-ö.8 Şevvâl 926/21 Eylül 1520)¹¹⁷

“Osmanlı Devleti'nin sekizinci padişahı Yavuz Sultân Selîm, 871-72/1467 yılında babası II. Bâyezîd'in sancak beyi olarak bulunduğu Amasya'da doğmuştur.Yavuz Sultân Selîm'in tek eseri *Farsça Dîvân*'ıdır.

Sanata, ilme ve ilim ehline saygı duyduğu, sefere çıkarken yanına sandıklar dolusu kitap aldığı belirtilen Yavuz'un etrafında edebî bir muhit teşekkül etmiştir. Onun şahsiyeti ve seferleri hakkında çeşitli manzum ve mensur eserler kaleme alınmış, özellikle seferlerini konu alan Selîm-nâme ismi verilen türün örnekleri yaygınlık kazanmıştır.”

SEYFÎ

Mecmuada Seyfî isimli şaire ait 2 adet gazel mevcut olup bu şiirlerin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Seyfî (d.??-ö.??/?)¹¹⁸

“*Sinopludur. Eğitimi tamamladıktan sonra ilim yoluna girdi. Sofya kadısı iken öldü. Fâizî, tarih belirtmeksizin Bâyezîd devrinde öldüğünü bildirmektedir. Seyfî'nin Eğridirli Hacı Kemâl'in Câmi'u'n-Nezâ'ir'inde, Pervâne Bey Mecmû'ası'nda ve Edirneli Nazmî'nin Mecma'u'n-Nezâ'ir'inde bazı şiirleri bulunmaktadır.*”

¹¹⁶ “Filiz Kılıç, ‘Selîmî, Süleyman Selim Dede’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5071>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹¹⁷ “Ahmet Tanyıldız, ‘Selîmî, Yavuz Sultân Selîm, Sultân Selîm-i Evvel, I. Selîm’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3482>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹¹⁸ “Mehmet Fatih Köksal, ‘Seyfî’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=585>” kaynağından faydalanılmıştır.

2. Dülgerzâde Mustafa S.Efendi (d.??-ö.930/1523)¹¹⁹

“Asıl adı Mustafa olan Seyfî İstanbulludur. Altıncı dereceden Sâdî-i Şîrâzî'nin torunlarından. Arapça, Farsça'ya hakim olup Türkçe'nin yanında bu lisanlarda da şiirleri vardı. 930/1523 yılında vefat etti.”

SUBHÎ, Hekîm-zâde (d.??-ö.955/1548/49)¹²⁰

“Asıl adı Mustafa'dır. Babası Fatih devri tabiplerinden Reisületibbâ Sinan Çelebi'den dolayı Hekîm-zâde, Hekîm Sinân-zâde ve Hekîm Sinânoğlu olarak tanındı. Eğitimi tamamlandıktan sonra Müyyed-zâde'den mülazım oldu ve müderrisliğe başladı. Filibe'de müderris iken kadılığa geçerek Sofya, Gelibolu, Kütahya, Diyarbakır, Galata kadılıklarında bulundu. Son görevi yine Sofya kadılığı oldu. Bu görevde iken 955/ 1548/49'da öldü. Kazasker Kadrî Efendi ile yakın dostlukları vardı. Sehî, “marifet sahibi ve faziletli” olarak tanıttığı şairi, meânî, bedî' ve beyân ilimiyle şiir üslûbu konusunda bilgili ve yetenekli olarak niteler, şiirlerini ise “âşıkâne ve derdmendâne” bulur. Hasan Çelebi ise onun birçok şiirinin meşhur olduğundan söz etmektedir. Âşık Çelebi, Subhî'nin, zamanında anılan ve bilinen şairlerden olduğunu, en çok da Necâtî'yi takip ettiğini söyler. Âşık Çelebi'nin şairden bizzat aldığı, Nevâyî'ye nazire yazdığı hususundaki notu da şairle ilgili zikredilmesi gereken bilgiler arasındadır. Yine Âşık Çelebi'nin, Subhî'de ekserisi “mey ve mahbûb” düşkünü olan şairlerin çoğunda bulunmayan garip iki haslet olarak “kadın merakı ve içkiden uzak durması”nı göstermesi, devirlerinde şairler için oluşmuş genel kanaati yansıtmaması açısından ilginç bir durum olarak görünmektedir. Subhî'nin 16. yüzyılda kaleme alınan tanınmış nazire mezmularının üçünde de şiirleri mevcuttur. Eğridirli Hacı Kemâl'in *Câmi'u'n-Nezâ'ir*inde 18, Edirneli Nazmî'nin *Mecma'u'n-Nezâ'ir*'inde 36 ve *Pervâne Bey Mecmuası*'nda 23 adet şiiri yer almaktadır.”

¹¹⁹ “Filiz Kılıç, ‘Seyfî, Dülgerzâde Mustafa S.Efendi’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5069>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹²⁰ “Mehmet Fatih Köksal, ‘Subhî, Hekîm-zâde’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=333>” kaynağından faydalanılmıştır.

SUN'Î

Mecmuada Sun'î isimli şaire ait 1 adet gazel mevcut olup bu şiirin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Sun'î (d.890 /1485/86-ö.H. 941 /1533/34)¹²¹

“Asıl adı Mehmed'dir. Geliboluludur. Halk arasında Epsem Pire lakabıyla tanındı. Danişmend olacakken bilinmemeyen bir sebeple eğitimini tamamlayamadı. 941/1533/34 senesinde öldü.”

2.Sun'i/Derviş Sun'ullah Dede (d.??-ö.1000/1592)¹²²

“Asıl ismi Sun'ullah olup Ereğli'de dünyaya geldi. Bu yüzden Sun'î mahlasını kullandı. Doğum tarihi belli değildir. Hicri 1000/1592 yılında vefat etti.

Eserleri: Divan: Sun'î'nin müretteb Divan'ının varlığından Esrar Dede bahseder.”

3. Dukagin-zâde Mustafa Bey (d.??-ö./1546-47'den önce)¹²³

“Nerede doğduğuna dair elde kayıt bulunmayan Sun'î'nin asıl adı Mustafa'dır. İskender Paşa'nın oğludur. Ölüm tarihi hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak Latîfi'nin tezkiresinde Sun'î için “Rahmetullahi aleyh” ifadesini kullanmasından hareketle şairin, Latîfi Tezkiresi'nin yazıldığı tarih olan 953/1546-47 yılından önce öldüğü anlaşılmaktadır.”

4. Mevlânâ Sun'î Çelebi (d.??-ö.915/1509-10)¹²⁴

“Sun'î, Kastamonulu divan şairlerindedir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Kaynaklarda ondan ittifakla “Necâtî Sun'î'si” olarak söz edilmiştir. Sicill-i Osmânî ve Tuhfe-i Nâ'îli'de vefat tarihi olarak 915/1509-10 yılı verilmiştir.”

¹²¹ “Mehmet Fatih Köksal, ‘Sun'î’,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=390> kaynağından faydalanılmıştır.

¹²² “Abdulkadir Erkal, ‘Sun'î/Derviş Sun'ullah Dede’,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3248> kaynağından faydalanılmıştır.

¹²³ “Yunus Kaplan, ‘Sun'î, Dukagin-zâde Mustafa Bey’,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3589> kaynağından faydalanılmıştır.

¹²⁴ “Hanife Koncu, ‘Sun'î, Mevlânâ Sun'î Çelebi’,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5021> kaynağından faydalanılmıştır.

SÛZÎ

Mecmuada Sûzî isimli şaire ait 2 adet gazel mevcut olup bu şiirlerin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Ahîzâde, Mahmud Sûzî Efendi (d.982/1574-ö.zi'l-kâde 1036/1626)¹²⁵

“İstanbuldur. Ahîzade Abdülhalim Efendi'nin oğludur. Aslı ismi Mahmud, mahlası Sûzî'dir. 1026/1617'de Kahire kadılıklarında bulundu. Zi'l-kâde 1036/1626 yılında münzevî bir hayat yaşamayı tercih edip Şeyh Mûsâ Efendi'ye bağlandı ve aynı sene içinde vefat etti.”

2. Sûzî (d.~/ 1455-1465 -ö.1 Muharrem 931 /29 Ekim 1524)¹²⁶

“Osmanlı devletinin Balkanlardaki önemli kültür merkezlerinden biri olan Prizren'de doğdu. Kaynaklar, doğum ve ölüm tarihlerini belirtmezler. Ancak bu konuda esaslı incelemelerde bulunan Sırp tarihçisi Olesnicki'nin Prizren'deki Sûzî Çelebi'ye ait türbe kitabesine dayanarak verdiği bilgilere göre asıl adı Mehmed'dir. Ölüm tarihi de 931/1524'tür. Sûzî Çelebi'nin divan tertip ettiği bilinmemektedir. *Gazavât-nâme-i Mihaloğu Ali Beğ* adlı 1795 beyitlik bir mesnevisi vardır.”

ŞEM'Î, Prizrenli Şem'î (d.~/?-ö.936/1529-1530)¹²⁷

“Şem'î, şimdi Kosova sınırları içinde yer alan Prizren'de dünyaya geldi. Biyografik kaynaklarda doğum tarihine ulaşamadı.

Mevleviliğe intisap etti. İstanbul'da vefat etti ve Şeyh Vefâ Haziresine gömüldü. Şem'î 936/ 1529-1530 tarihinde vefat etmiştir.

Her ne kadar şairin, Mesnevî, Hâfız divanı, Gülistan, Bostan, Pend-i Attar, Sebhatü'l-ebrâr, Baharistan, Tuhfetü'l-ahrâr, Mantıku't-tayr gibi tasavvufî eserlere yazdığı şerhler ile tanındığı kaynaklarda belirtilse de aslında bu eserler Mustafa Şem'î'ye aittir. Ayrıca Divan'ı ve mensur Tuhfetü'l-âşıkîn adlı bir eseri olduğu da söylenir.”

¹²⁵ “Kadri Hüsni Yılmaz, ‘Ahîzâde, Mahmud Sûzî Efendi’, <http://www.turkedebiyatilisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2032>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹²⁶ “Mustafa İsen, ‘Sûzî’, <http://www.turkedebiyatilisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2430>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹²⁷ “Volkan Karagozlu, ‘Şem'î, Prizrenli Şem'î’, <http://www.turkedebiyatilisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=847>” kaynağından faydalanılmıştır.

ŞEMSÎ

Mecmuada Şemsî isimli şaire ait 1 adet gazel mevcut olup bu şiirin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Şemsî(d.??-ö.??)¹²⁸

“Şemsî Çelebi, Mevlânâ Şemsî, Mevlânâ Şemsî-i Bağdâdî diye anılır. Bağdat'ta doğdu. Doğum ve ölüm tarihleri bilinmiyor. Gülşen-i Şu'arâ yazarı Ahdî'nin babasıdır. Bağdat bilginlerindedir. Ahdî'ye göre Farsça kasideleri, mesnevi tarzında üç kitabı ve divanı vardır. Eserleri hakkında kaynaklarda bilgiye ulaşılamadı.”

2. Şemsî Çelebi (d.??-ö.??)¹²⁹

“Şemsî Çelebi'nin hayatı hakkında eldeki bilgiler yok denecek kadar azdır. Hem mecmuadaki hem de tezkirelerdeki bu bilgiler ışığında Şemsî'nin Bursalı olduğu, Fenârî soyundan geldiği ve Yavuz Sultan Selim'e lalalık ve defterdarlık yaptığı anlaşılmaktadır. Âşık Çelebi'nin Şemsî hakkında merhum ifadesini kullanması şairin, Meşâ'irü's-Şu'arâ'nın yazılış tarihi olan 1568 yılından önce öldüğünü göstermektedir.”

3. Derviş Şemsî, Işık Şems (d.??-ö.??)¹³⁰

“Şemsî'nin ne zaman öldüğü bilinmemektedir. Latîfî, onun Sultan Selim devrinin sonlarına doğru öldüğünü söyler. Fuat Köprülü ile Sadettin Nüzhet Ergun ise Kanunî döneminin ilk yıllarına kadar yaşadığını ifade etmektedirler. Şemsî'nin edebî kişiliği hakkında kaynaklarda, ekserisi rindâne ve aşıkâne; hür, canlı ve enerjik, sade bir dile sahip, zaman zaman realist tasvirleri olan bir üslûp sahibi, ifadeleri kullanılmıştır. Şairin eldeki yegane eseri *Deh Murg* üç kez yayımlanmıştır.”

¹²⁸ “Volkan Karagözlü, ‘Şemsî’,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=788>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹²⁹ “Yunus Kaplan, ‘Şemsî Çelebi’,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1112>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹³⁰ “Mahmut Kaplan, ‘Şemsî, Derviş Şemsî, Işık Şems’,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=317>” kaynağından faydalanılmıştır.

4.İsfendiyarzâde Şemsî Ahmed Paşa (d.??/?.-ö.988/1580)¹³¹

“Bolu’da doğdu. Asıl adı Ahmed olan şair Şemsî mahlasını kullandı.Padişaha av ve gezilerinde eşlik etti. III. Murâd döneminde devşirme usulünün değiştirilmesine öncü olan Şemsî Ahmet Paşa 18 Muharrem 988’de (5 Mart 1580) vefat etti.Şiirde mahir ve muhazarâta vakıf olan, Türkçe ve Farsça şiirler yazan Şemsî Ahmed Paşa’nın Türkçe bir divanı mevcuttur. Bunun yanında *Cevâhirü’l-Kelimât* adlı Arapça-Türkçe lugat, *Tuhfe* adlı Farsça-Türkçe manzum lugat sahibidir.”

5. Şemseddîn Sivasî (d.926/1520-ö.1006/1597)¹³²

“Tokat’ın Zile kasabasında 926/1520 yılında doğdu. Adı Ahmet, lakabı Şemseddin, şiirde kullandığı mahlası Şemsî’dir.Tanınmış bir Halvetî şeyhi ve velut bir müellif olarak hayatının en verimli çağlarını geçirdiği Sivas’ta Şems-i Azîz lakabıyla da anılır. Sivas valisi Hasan Paşa (?-974/1567) tarafından 972/1564 yılında yaptırılan ve bugün Meydan Camii diye anılan camiye vaiz olmak üzere davet edilen Şemseddin Sivasî, ailesi ve bir kısım talebesi ile birlikte Sivas’a göçtü.1006/1597’de Sivas’ta vefat etti. Naaşı Meydan Camii’nin haziresine defnedildi.Şemseddin Sivasî, çoğu dinî, tasavvufî sahada olmak üzere manzum ve mensur yirmi iki eser vermiştir. Bu eserlerden on biri manzum, on biri mensurdur. Manzum eserlerinin tamamı Türkçe olup mensur eserlerinden iki tanesi Arapça, diğerleri Türkçedir.”

6. Şemsî Çelebi, Uurlu Şemsî, Divane Şemsî (d.??/?.-ö.??/?)¹³³

“*Karaman’a bağlı Ereğli kazasında doğdu. Asıl adı Şemseddin olan şair Divane Şemsî yahut Uurlu Şemsî sanıyla tanındı. Çeşitli yerlerde müderrislik ve kadılık yaptı. Şairin Farsça ve Türkçe şiirleri vardır. Ahdî, Şemsî’nin Farsça gazellerini güzel bulmaz.*”

ŞERİFÎ

Mecmuada Şerîfî isimli şaire ait 1 adet tahmis mevcut olup bu şiirin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

¹³¹ “Şerife Ördek, ‘Şemsî, İsfendiyarzâde Şemsî Ahmed Paşa’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2297>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹³² “Hüseyin Akkaya, ‘Şemsî, Şemseddîn Sivasî’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6894>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹³³ “Şerife Ördek, ‘Şemsî, Şemsî Çelebi, Uurlu Şemsî, Divane Şemsî’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2295>” kaynağından faydalanılmıştır.

1. Hüsanzâde Seyyid İbrahim Efendi (d.980/1572-ö.1016/1607)¹³⁴

“980/1572’de doğdu. Seyyid Şerîfi olarak tanınır. Germiyanlı Hüsâm Efendi’nin oğludur. Müderrislik yaptı. 1016/1607 yılında vefat etti. İstanbul’da Şerîfe Hatun Mescidi’nde medfundur. İbni Kemal’in *Miftah*’ına mükemmel bir *Tekmilesi* olduğu gibi *Fıkh-ı Ekber* ve *Şafiye*’yi de manzum olarak şerh etti. Kaynaklarda şiire de kabiliyeti olduğu belirtilmektedir.”

2. Şerif Çelebi (d.??-ö.930/1523-24)¹³⁵

“*Tam adı Hüseyin bin Hasen Muhammed Hüseyinî Hanefî olan Şerîfi, Diyarbakır’da dünyaya geldi.Mısır’da vefat eden Şerîfi’nin ölüm tarihi bazı kaynaklarda 920/ 1514 olarak geçerken; bazılarında 930/ 1523-olarak kaydedilmiştir.Şerîfi aynı zamanda bir Dîvân sahibidir.*”

3. Şerîfzâde Seyyid Mehmed Efendi (d.??-ö.1040/1630)¹³⁶

“Eğridirli’dir. Asıl adı Mehmed olup Seyyid Mehmed Efendi diye tanınmaktadır. Şerîfi, 1542 tarihlerinde evlendiğine göre, 1520 civarında doğduğu düşünülebilir.Babası Şeyh Burhaneddin’dir ve 1494’te doğmuştur.Eserleri şunlardır:1.Dîvân, 2.Fetihnâme-i Kıbrıs, 3.Hilye.”

SERÎ’Î, Hasan Serî’î Çelebi (d.??-ö.1016/1607)¹³⁷

“Manisa (Menteşe)’da doğdu. Asıl adı Hasan’dır. Şeyhülislam Mustafa Efendi’den mülazım oldu. Kadılık yaparken 1016/1607 yılında vefat etti. Edirnekapısı dışına defnedildi. Kaf-zâde Fâizi, “Ömr-i seri dükendi kalmadı nâgâh” mısraını ölümüne tarih olarak düşürmüştür. Ölüm tarihi *Sicill-i Osmânî*’de yanlışlıkla 1061/1651 olarak gösterilmiştir.

Serî’î’nin herhangi bir eserinin olup olmadığı hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır.”

¹³⁴ “Şerife Ördek, ‘Şerîfi, Hüsanzâde Seyyid İbrahim Efendi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=787>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹³⁵ “Gülçiçek Akçay, ‘Şerîfi, Şerif Çelebi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=939>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹³⁶ “Şerife Ördek, ‘Şerîfi, Şerîfzâde Seyyid Mehmed Efendi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=740>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹³⁷ “Yunus Kaplan, “Serî’î, Hasan Serî’î Çelebi”, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2391>” kaynağından faydalanılmıştır.

UBEYDÎ, Abdurrahman Çelebi (d.d. ?/?-ö.ö. 981/1573)¹³⁸

“Ubeydî’nin asıl adı Abdurrahman olup doğum tarihi bilinmemektedir. *Riyâzü’ş-şu’arâ*’da ise şairin adı “Abdurrahman Çelebi” şeklinde geçmektedir. Edirne’de doğdu. Eğitime küçük yaşlardan itibaren başlayan Ubeydî, devrin usulüne göre çeşitli ilimleri tahsil etmiş, Farsçayı iyi derecede öğrenmiş, musıkî ve muama ilimleriyle yakından ilgilenmiştir. Muamma ilmini, dönemi şairlerinden Emrî’den tahsil eden şair, muamma yazmada Emrî’yi takip etmiştir. Hasan Çelebi, Ubeydî’nin Zağra kadısı iken hacca gittiğini ve Mekke’de, 980/1572 tarihinde öldüğünü; Beyânî ise Zağra’da kadılık yaparken (980/1572’de) vefat ettiğini belirtir.

Ubeydî’nin bilinen ve elde bulunan tek eseri *Dîvân*’ıdır. Ubeydî *Dîvânı*’nın tespit edilen üç nüshası vardır. Ubeydî *Dîvânı*; 5 kaside, 2 terkîb-bend, 1 tercî-bend, 2 müseddes, 17 muhammes, 6 murabba, 5’i Farsça 345 gazel, 7 tarih, 6 kıt’a, 15 matla’, 1’i Farsça 6 müfred, 6’sı Farsça 160 mu’ammâdan oluşmaktadır.

Ubeydî, kendinden önce ve devrinde beş bend halinde yazılan murabbaları üç bend halinde yazan ilk şairdir. Hasan Çelebi, Ubeydî’nin on sekiz murabba yazıp bestelediğini kaydetmişse de bunların tamamı elde yoktur. Genel olarak “gönül yakıcı, etkileyici” olarak nitelenen Ubeydî’nin şiirleri, içten ve sade bir dille yazılmış olup ince ve güzel hayaller, nükte ve mazmunlarla örülüdür. Musıkî yönü öne çıkan gazelleri ise âşıkane ve rindâne mahiyettedir. Bu sebeple şiirleri, devrinde halk arasında yaygın bir şekilde beğenilerek okunup söylenmiştir. Çağdaşı ve hemşehrîsi olan Emrî’den muamma hakkında dersler alan ve onun takipçisi olan Ubeydî, bu alanda Emrî’den sonra devrinin tanınan bir ismi olmuştur.”

ULVÎ, Terzi-zâde Mehmed Ulvî Çelebi (d.??-ö.993/1585)¹³⁹

“Asıl adı Mehmed’dir, Terzi-zâde lakabıyla tanınır. Doğum tarihi bilinmemektedir. Turak Çelebi’nin katledilmesi üzerine yazmış olduğu *Dil harâba varıyor sîneye cânân gelsün / Şehri hâlî komasun tahtına sultân gelsün* şeklindeki matlaı dilden dile dolaşarak Kanûnî Sultan Süleyman’ın kulağına ulaşır. Bundan rahatsızlık duyan sul-

¹³⁸ “İsmet Şanlı, ‘Ubeydî, Abdurrahman Çelebi’, <http://www.turkedebiyatilisimlerozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1694>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹³⁹ “Esma Şahin, ‘Ulvî, Terzi-zâde Mehmed Ulvî Çelebi’, <http://www.turkedebiyatilisimlerozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3891>” kaynağından faydalanılmıştır.

tan şairin hapsi ve katli için ferman çıkarır. Bunun üzerine Ulvî çareyi kaçırmakta buluruz. II. Selim'in tahta çıkışıyla birlikte tekrar İstanbul'a dönerek sultanın himayesine girer. Hayatının son dönemlerini zelil, sefil, hasta ve yalnız halde geçirerek 993/1585'te İstanbul'da ölür ve Galata Mezarlığı Kanlı Kozlar mevkiinde defnedilir. Yenipazarlı Vâlî şairin ölümüne *İçüp Ulvî bekâ câmını geçdi bezm-i mihnetden* diyerek tarih düşürmüştür.

Ulvî'nin en önemli eseri *Dîvân*'ıdır. Eksik ve düzensiz olmakla birlikte bugün yurt içi ve yurt dışı kütüphanelerinde divanın nüshaları bulunmaktadır. Ayrıca pek çok mecmuada şiirlerine rastlanır.

Terzi-zâde Ulvî döneminin renkli söyleyişe sahip kabiliyetli şairlerindendir. Şiirleri akıcı bir edaya ve dokunaklı bir manaya sahiptir. İham ve tevriye sanatlarıyla söyleyişine güç kazandırmıştır. Özellikle gazel ve kasidelerinde başarılı olan şairin gazelleri orijinal hayal ve mazmunlarla dolu, kasideleri ise farklı ve kendine özgüdür.”

USÛLÎ, Şeyh Usûlî (d.??-ö.945/1538)¹⁴⁰

“Dîvân edebiyatına çok sayıda şair yetiştiren Vardar Yenicesi'nde doğdu. İşte, Usûlî böyle bir ortama doğdu ve bu havayı teneffüs ederek yetişti. İbrahim Gülşeni'nin cazibesine kapılarak Mısır'a onun yanına gitti. Burada da tasavvufi eğitimi-ne devam etti. Şeyhî'nin ölümü üzerine memleketine döndü. Usûlî geri kalan ömrünü Yenice'de akıncı beylerinden Abdî Bey'in yanında ona musahiplik yaparak geçirdi ve onun yanında Vardar Yenicesi'nde öldü (945/1538).

Usûlî'nin *Divanı*, *Kırk Hadis Derleme ve Tercümesi*, *Miraciyyesi* ve *Şehr-rengiz*'i vardır. Divan, aruz yanında heceyle yazılmış şiirler de içerir. Bu divanda beş kaside (biri Farsça), on musammat, yüz kırk yedi gazel yer alır. Onun şairlik tarafını yansıtan en önemli eserleri gazelleri ve musammatlarıdır.”

¹⁴⁰ “Mustafa İsen, ‘Usûlî, Şeyh Usûlî’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=26>” kaynağından faydalanılmıştır.

VÂLÎ (d.??-ö.??)¹⁴¹

“İstanbuldur. Aksaraypazarı Mahallesi’nde dünyaya geldi. “*Dergâh-ı mu’allâ yeniçerilerinden*” Kuloğlu’dur. Gerek Âşık Çelebi, gerekse Ahdî, Vâlî’nin güzel yüzlü biri olduğunu özellikle vurgularlar. Ahdî, onun daima devrinin şairleriyle birlikte olduğu ve onları şiirleriyle kıskandırdığını söylemektedir. Hakkında bilgilerimizin son derece sınırlı olduğu İstanbullu Vâlî’den hakkında bilgi veren iki tezkiredeki iki gazeli ve birkaç beyit kalmıştır. Âşık Çelebi’nin aktardığına göre Vâlî, yeniçeriyken yazdığı bir gazeli Celal Bey vasıtasıyla padişaha ulaşınca mahlas beytini (Süvâr oldı semend-i ref’ete herkes benüm şâhum / Revâ mı devr-i medhüñde senüñ Vâlî yayan kalsun) okuyan padişah şaire bölük ihsan etti.”

VÂLİHÎ

Mecmuada Vâlihî isimli şaire ait 1 adet müseddes mevcut olup bu şiirin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Vâlihî (d./-ö./)¹⁴²

“Bağdatlı olan Vâlihî, iyi bir eğitim gördü. İnşâ ve muamma konusunda bilgiliydi. Türkçe ve Farsça şiirler kale aldı. Ahdî, örnek olarak bir matlâna yer vermektedir.”

2. Kadızâde Ahmed Vâlihî Çelebi (d.??-ö.1008/1599)¹⁴³

“Üsküp doğumlu Vâlihî’nin asıl adı Ahmed’dir. Babası kadı olduğu için kendisi de Kadızâde Ahmed Çelebi olarak bilinir. Özlü sözlerle dolu, muhayyel, sanatlı ve beğenilen şiirleri vardır. 1008/1599 yılında ölen Vâlihî’nin mezarı Üsküp’te bulunan Şeyh Lütfullah zaviyesindedir.”

¹⁴¹ “Mehmet Fatih Köksal, ‘Vâlî’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=347>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹⁴² “İsmail Hakkı Aksoyak, ‘Vâlihî’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7380>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹⁴³ “Kadri Hüsnü Yılmaz, ‘Vâlihî, Kadızâde Ahmed Vâlihî Çelebi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1721>” kaynağından faydalanılmıştır.

3.Kurdzâde Şeyh Vâlihî Efendi (d.??-ö.994/1585)¹⁴⁴

“Edirne yakınlarındaki Ergene’de dünyaya gelen Valihî, Kurd Muarrif diye tanınan bir zatın oğlu olduğu için Kurdzâde sanıyla da bilinmektedir.Biyografik kaynakların iyi bir şair olduğu yönünde ittifak ettiği Vâlihî’yi; Âşık Çelebi üslubu yönünden Molla Câmî ve ve Hâfız’a benzetir. 994/1585 yılında vefat eden Vâlihî, Edirne’de Tunca Nehri kenarında Şeyh Şücâ Zâviyesi’nde medfundur.”

4. Mehmed Vâlihî Çelebi (d.??-ö.??)¹⁴⁵

“Şair hakkında bilgi veren tek kaynak olan Latifi Tezkiresi’ne göre; asıl ismi Ahmed olan Vâlihî Belgratlı’dır.Latifi’ye göre, Vâlihî hüner sahibi ve rehber geçinir ancak yazdığı şiirler saçma ve yaptığı şerhler sığdır. Vezin konusunda da başarısızdır. İçki meclislerinde sıkça bulunur, geliri fazla olduğu için çok para harcardı. Sesi o kadar kötüdür ki, söyledikleri kulak tırmalardı.”

VÂLİHÎ, Kadızâde Ahmed Vâlihî Çelebi (d.??-ö.1008/1599)¹⁴⁶

“Üsküp doğumlu Vâlihî’nin asıl adı Ahmed’dir. Babası kadı olduğu için kendisi de Kadızâde Ahmed Çelebi olarak bilinir. Bâkî ve Nev’î’nin de aralarında olduğu Hoca Sadeddin, Cevrî, Muhyî, Câmî ve Mecdî gibi dönemin ünlü âlim ve şairleriyle birlikte Sahn Medresesi’nde Ahaveyn lakaplı Karamanlı Mehmed Efendi’den dersler aldı. Daha sonra Edirne Sultan Bayezid Medresesi’nde Karamanlı Mehmed Efendi’den mülazım olup kadılık yaptı. Tasavvufu da meşgul olan Vâlihî, bu konudaki eserler üzerinde yaptığı incelemelerle meşhurdu. Özlü sözlerle dolu, muhayyel, sanatlı ve beğenilen şiirleri vardır.Bir süre Vâlihî’nin hizmetinde bulunan Ahdî, tezki-resinde onun gazellerine yazdığı nazirelere yer verir. Âşık Çelebi de Vâlihî’nin Emrî ve bazı Edirneli şairlerle karşılıklı söyledikleri şiirlerinin olduğunu söyler. 1008/1599 yılında ölen Vâlihî’nin mezarı Üsküp’te bulunan Şeyh Lütfullah zaviyesindedir.”

¹⁴⁴ “Kadri Hüsnü Yılmaz, ‘Vâlihî, Kurdzâde Şeyh Vâlihî Efendi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1722>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹⁴⁵ “Kadri Hüsnü Yılmaz, ‘Vâlihî, Mehmed Vâlihî Çelebi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1723>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹⁴⁶ “Kadri Hüsnü Yılmaz, ‘Vâlihî, Kadızâde Ahmed Vâlihî Çelebi’, <http://www.turkedebiyatiisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1721>” kaynağından faydalanılmıştır.

VÂLİHÎ, Kurdzâde Şeyh Vâlihî Efendi (d.??-ö.994/1585)¹⁴⁷

“Edirne yakınlarındaki Ergene’de dünyaya gelen Valihî, Kurd Muarrif diye tanınan bir zatın oğlu olduğu için Kurdzâde sanıyla da bilinmektedir. Kınalızâde Hasan Çelebi’nin naklettiğine göre gençliğinde güzeller peşinde koşup meclislerde mey ve mahbubun “vâlih”i olan şair, bu hayatı terkedip tasavvufa yöneldikten sonra vâizlik mesleğini seçti. İbrâhim Gülşenî’ye intisap etmek için gittiği Kahire’de şeyhin ölümü üzerine oğlu Ahmed Hayâlî’ye intisap etti, sülûkunu tamamladıktan sonra Edirne’ye döndü. Verdiği coşkulu vaazlarla kısa sürede büyük şöhret kazandı.

Şirvan’da müftü ve müderris olan Mevlânâ Vâlihî, 150 akçe ile Demirkapı kadılığına tayin edildi. Âlî’nin “vâizler zümresinin meczubu” olarak nitelediği Vâlihî, İran seferi sırasında Özdemiroğlu Osman Paşa, Şirvan yakınlarındaki Ereş’i fethettiğinde bu şehirdeki Ulu Cami’de kılınan ilk cuma namazında III. Murad adına coşkulu bir hutbe okuduğu gibi verdiği vaazlarla da askeri coşturmuştur. Ölümüne kadar Selimiye Camii’ndeki kürsü şeyhliği görevini sürdüren Vâlihî, Hasan Çelebi’ye göre devrinin en ünlü vâizlerindendir ve onun vaazını dinleyenler bu dünyanın elem ve hüznlerini unuttur, nasihat ve irşatlarıyla da kendilerinden geçerlerdi.

Biyografik kaynakların iyi bir şair olduğu yönünde ittifak ettiği Vâlihî’yi; Âşık Çelebi üslubu yönünden Molla Câmî ve ve Hâfız’a benzetir. Ahdî, şiirlerinin kudretli ve tasavvufi olduğunu, Farsça şiirlerinde ehli katında beğenildiğini söyler Beyânî şiir hususunda yetki sahibi olduğundan, Kınalızâde Hasan Çelebi de sağlam beyitleri ve güzel tarihlerinin olduğundan söz eder. 994/1585 yılında vefat eden Vâlihî, Edirne’de Tunca Nehri kenarında Şeyh Şücâ Zâviyesi’nde medfundur.”

VİSÂLÎ, Hamamcızâde Sefer Efendi (d.??-ö.??)¹⁴⁸

“İstanbul’da doğdu. Asıl adı Sefer’dir. Hamamcızâde sanıyla anılır. Kühü’l-Ahbâr’da Hacızâde olarak zikredilir (İsen 1994: 283). Lakabı, Fârisî Anası’dır. II. Selim’in himayesini kazanmıştır. Aşık Çelebi, Visâlî’yi meftun ve tutkun sıfatlarıyla vasıflandırır.”

¹⁴⁷ “Kadri Hüsnu Yılmaz, ‘Vâlihî, Kurdzâde Şeyh Vâlihî Efendi’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1722>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹⁴⁸ “Filiz Kılıç, ‘Visâlî, Hamamcızâde Sefer Efendi’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1923>” kaynağından faydalanılmıştır.

VUSÛLÎ, Mehmed (d.930/1523-ö.11 Receb 998/1590)¹⁴⁹

“İstanbul'da 930/ 1523 yılında doğdu. Asıl adı Mehmet olmakla birlikte Molla Çelebi ünvanı ile tanındı. Bir başka ünvanı ise Hubbî Mollası'dır. Bursa ve İstanbul medreselerinde müderrislik yaptı. II. Selim'in şehzadelîği sırasında şehzadenin yanında olan Vusûlî, II. Selim Konya ve Kütahya sancak beyi olduğunda bu şehirlere kadı olarak tayin edildi. Daha sonra 1567 tarihinde İstanbul'a kadı olarak atandı, üç kez İstanbul kadılığı yaptı, 1568 yılında Anadolu kazaskeri oldu. 11 Receb 998 / 1590 tarihinde İstanbul'da vefat etti. Mezarı Eyüp Sultan'da Debbagzâde karşısında kayınvalidesi Hubbî Hatun'un yanındadır.

Divan, Cihadnâme, Risale-i Cündiye, Selimnâme, Sirâcü'l-Vehhac Tercümesi (Bedia), Lemeât Tercümesi adlı eserleri vardır.”

YAHYÂ

Mecmuada Yahyâ isimli şaire ait 4 adet gazel mevcut olup bu şiirlerin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Dukaginzâde (d.??-ö.990/1582)¹⁵⁰

“Doğum tarihi ve yeri tam olarak bilinmeyen Yahyâ, bizzat belirttiği üzere Arnavut asıllı olup ünlü Dukagin ailesine mensuptur.Son yıllarında Gülşenî Şeyhi Üryânî Mehmed Dede'ye bağlanarak kendisini tamamen tasavvufa veren şair, hayatının geri kalanını sâkin bir şekilde geçirmiş; kaynakların çoğunda belirtildiği üzere, 990/1582 yılında, yaşı doksanı aşmış bir hâlde iken vefat etmiştir. Eserleri; *Dîvân, Hamse, Edirne Şehrengîzi, İstanbul Şehrengîzi.*”

2. Çukadâr Yahyâ Bey (d./-ö./)¹⁵¹

“Enderunda yetişen Çukadar Yahya Bey, Kanunî Sultan Süleymân dönemi şairlerindedir. *Tuhfe-i Nâili'de, şehzade Mustafa için mersiye yazdığı söyleniyorsa da alıntılanan şiir, Taşlıcalı Yahya'ya aittir.*”

¹⁴⁹ “Volkan Karagözlü, ‘Vusûlî, Mehmed’,

<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=897> kaynağından faydalanılmıştır.

¹⁵⁰ “Bayram Ali Kaya, ‘Yahyâ Bey, Dukaginzâde’,

<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=204> kaynağından faydalanılmıştır.

¹⁵¹ “Volkan Karagözlü, ‘Yahyâ, Çukadâr Yahyâ Bey’,

<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7077> kaynağından faydalanılmıştır.

ZAMÂNÎ, Mahmud (d./-ö.960/1552)¹⁵²

“Asıl adı Mahmud olan Zamânî, Latîfî'ye göre Edirneli'dir. Âşık Çelebi biraz daha ayrıntılı bir bilgi vererek Edirne'nin çevre yerleşimlerinden olan Ergeneli olduğunu söyler. *Enisü'l-müsâmirîn* yazarı Abdurrahman Hıbrî de şairin Ergene'de doğduğunu belirtir. Âşık Çelebi'ye göre ismi Mehmed; lakabı ise Kız Memi'dir. Öğrenimini Edirne'de tamamladı. Önce danişmend; daha sonra Şehzâde Mustafa'nın isteği üzerine sekban kâtibi oldu. Uzun süre Şehzâde Mustafa'nın hizmetinde bulundu. Şehzâdenin öldürülmesinden sonra ortadan kayboldu (Kılıç 2010:580). Bu esnada Nişancı Mustafa Çelebi'ye o devirde hayli meşhur olan "hüner" redifli bir kaside sundu. Yanına sığındığı Rumeli Beylerbeyi Ahmed Paşa'nın kendisine zeamet verildiği rivayet edilir.

Zamânî'nin 960/1552 yılında genç yaşta vefat etti.

Şiirlerinde ilk önce Semâî daha sonra Zamanî mahlasını kullandı. Kaynaklar şairin güzel şiirleri bulunduğunu belirtirler. Ahmed Paşa'nın "âteş" redifli gazeline en güzel nazireyi o yazdı.

Mesihî'nin *Şehrengizi*'nde geçen Kız Memi de Edirneli Zamanî'dir.”

ZÂRÎ, Zârî-i Sûzenî (d.??-ö.960/1553/970/1563)¹⁵³

“Latîfî'ye göre Mudurnu'da diğer kaynaklara göre İstanbul'da doğdu. Asıl adı bilinmeyen şairin mahlası Zârî'dir. Terzilik yaparak geçimini sağladı. Mesleğine nispetle Sûzenî veya Zârî-i Sûzenî adıyla tanındı. İçkiye düşkün olduğu nakledilmekle birlikte terzilikte çok maharetli olduğu söylenir. Vefat tarihi Hasan Çelebi'de 960/1553, Âşık Çelebi'de ise 970/1663 olarak verilmiştir. Şiirleri kulağa hoş gelir, bulunduğu ince hayaller şairler tarafından beğenilirdi.”

---

¹⁵² “İsmail Hakkı Aksoyak, ‘Zamânî, Mahmud’,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6190>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹⁵³ “Hüseyin Gönel, ‘Zârî, Zârî-i Sûzenî’,
<http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1971>” kaynağından faydalanılmıştır.

ZÂTÎ, Ivaz (d.876/1471-ö.954/1547)¹⁵⁴

“16. asır şairlerinden olan Zâtî, 876/1471 yılında Karesi Vilayetine bağlı Balıkesir kasabasında fakir bir çizmecinin oğlu olarak dünyaya geldi.Zâtî ismini mahlas olarak kullandı.

Farsça bildiği, şiirde ilerlemek için gerekli bilgileri edinmeye çalıştığı, sarf ve nahiv tahsil ettiği, bu arada Münecimzâde'den remil kaidelerini öğrendiği ifade edilmektedir.

Zâtî'nin şiirlerini çok beğenen II. Bayezid, kendisine mansıp verilmesini istemişse de kulağının ağır işitmesi sebebiyle bu mansıbı elde edememiş, onun yerine teklif edilen Bursa ve başka yerlerdeki otuz akçalık tevliyetleri de İstanbul'un sağladığı maddi ve sosyal imkânlardan uzaklaşmamak düşüncesiyle şair kabul etmemiştir.

Eserleri: Dîvân, Şem' ü Pervâne, Edirne Şehrengizi, Letâyif, Mektup.

Ahmed Paşa, Necâtî ve Bâkî arasında bir köprü görevi üstlenen Zâtî'nin şiirlerinde belki de atasözü, halk deyim ve söyleyişlerini sıkça kullanmasından dolayı pek çok imale ve zihaf göze çarpmaktadır. Kullandığı vezinler ve bunların kullanım sıklığı da genel olarak Türk şiirindeki duruma paralellik göstermektedir.”

ZEMÎNÎ (d.??-ö.960/1552)¹⁵⁵

“Asıl adı Mahmûd'dur. İstanbulludur. Şam kadısı İshak Çelebi'nin talebesi ve yakınıdır. İshak Çelebi'nin ölümünden sonra ilim yolunu terk ederek sipahiliği seçti. Hasan Çelebi ve teferruatıyla olmak üzere Âşık Çelebi'de bir aşk macerasına kapıldığı bu yolda zamanla avare bir seyyah gibi diyar diyar gezdiği zikredilmektedir. 960/1552'de öldü. Sehî'nin tezkiresini yazdığı zamanda çok genç olduğu anlaşılan şair için bu tezkire yazarı “nev-heves” bir şair değerlendirmesini yaparken diğer tezkirelerde bir yorum bulunmamaktadır. Tezkirelerde Keşfi ile karşılıklı şiirleşmelerine örnekler verilmiştir. Zemînî'nin *Pervâne Bey Mecmuası*'nda beş, Edirneli Nazmî'nin *Mecma'u'n-Nezâ'ir*'inde bir adet şiiri mevcuttur.”

¹⁵⁴ “Orhan Kurtoğlu, ‘Zâtî, Ivaz’,
<http://www.turkedebiyatiisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=802>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹⁵⁵ “Mehmet Fatih Köksal, ‘Zemînî’,
<http://www.turkedebiyatiisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=393>” kaynağından faydalanılmıştır.

ZEYNÎ

Mecmuada Zeynî isimli şaire ait 1 adet müfred mevcut olup bu şiirin aşağıda adı geçen şairlerden hangisine ait olduğu tespit edilememiştir.

1. Zeynî (d.??/?.-ö.??/?)¹⁵⁶

“Serezlidir. Danişmend zümresindedir. Anadolu Kazaskeri Muallimzâde’den ders aldı. Âşık Çelebi’nin dostuydu. Şiir söylemede yetenekliydi. Kaynaklarda şair hakkında başka bir bilgi yoktur.”

2. Zeynî (d./-ö./)¹⁵⁷

“İstanbul’lu bir hafızın oğlu olup, kendisi de hafızdır. Bir süre cüzhan ve devrhanlık yapıp sonraları Karaman pazarında sahhaflık yaptı. Çağdaşı ve arkadaşı şair Suvarî ile Zeynî’nin ve yine Sübutî ile Zeynî’nin birbirleri hakkında yazdıkları beyitleri Âşık Çelebi kaydeder. Âşık Çelebi, Zeynî’nin şarap ve afyona düşkün olduğunu da vurgular. Eldeki şiir örneklerinden Zeynî’nin laubali davranışlarının yanısıra kuvvetli bir şair olmadığı da anlaşılmaktadır.”

3. Zeynî, Şeyh Mehmed Zeynî b. Mehmed Hamdullah Efendi (d.897/1491-92-ö.977/1569-70)¹⁵⁸

“897/1491-92 yılında doğdu. Adı Şeyh Mehmed Zeynî Efendi’dir. Seksen yaşında iken 977/1569-70 yılında vefat etti. Göynük’te babasının yanına defnedildi. Eserlerine dair bir bilgi bulunmamaktadır. Ayvânsarâyî (Ekinci 2013: 140-141)’de bir manzumesi yer almaktadır.”

¹⁵⁶ “İncinur Atik Gürbüz, ‘Zeynî’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1926>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹⁵⁷ “İsmail Hakkı Aksoyak, ‘Zeynî’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2985>” kaynağından faydalanılmıştır.

¹⁵⁸ “Beyhan Kesik, ‘Zeynî’, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3321>” kaynağından faydalanılmıştır.

1.4. Metnin Hazırlanmasında Takip Edilen Yol

1. Öncelikle mecmua transkripsiyonlu olarak Latin alfabesine aktarıldı. Sonra şiirlerin sahibi olan şairlerden hareketle yayımlanmış divanlara, burada yoksa diğer kaynaklardan bu şiirler tespit edilerek mısra, beyit veya beyit sayısı açısından karşılaştırıldı.

2. Divanlarda ve diğer kaynaklarda bulduğumuz şiirlerin mısra, beyit veya beyit sayısı gibi farklılıkları dipnotlarda gösterilmiştir.

3. Mecmuada tahrib olan kısımlar divandan veya diğer kaynaklardan alındı ise o bölümler köşeli ayraç içine alınmıştır.

4. Divanlardan veya diğer kaynaklarda ulaşamadığımız şiirleri, şiir numaralarına verdiğimiz dipnotlarda gösterdik.

5. Divanda veya diğer kaynaklardan bulamadığımız şiir veya nesirlerde tahrip olmadan dolayı okunamayan kısımlara (...) noktalama işareti konmuştur.

6. Okunması şüpheli olan kelimelerden sonra (?) soru işareti konmuştur.

7. Mecmuada yer almayan varak numaraları metnin sol üst köşesinde köşeli parantezle belirtilmiştir.

8. Derleyicisi tarafında numara verilmeyen şiirlere ve nesirlere köşeli parantez içerisinde numara verilmiştir.

9. Mecmuaya bağlı kalmak kaydı ile şiirlerin dönem ses özellikleri de dikkate alınmıştır.

10. Şiirlere, numaralarından sonra varsa şiirin başlığı daha sonra ise vezni yazılmıştır.

11. Vezninde sorun olan Şiirler dipnotta gsterilmiŐtir.

12. Hiç okunamayan kelime veya blmlerin aslı metne kopyalanmıŐtır.

13. İsimleri net bir Şekilde tespit edilemeyen veya Őpheli olan Şairlerin biyografilerini yazarken aynı mahlası kullanan Şairler hakkında kısa bilgiler verilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM METİN

[1]¹⁵⁹

[1a]

Şekl-i Evvel

- 1 Ger gelür ise ferd-i zevc zevc zevc
Pirânı için olmuşdur üç
- 2 Sa'd tâli°in lemiyâ nedir?
Çande var seyre tâli°in
- 3 Tâli°in bil müşterîdir müşterî
Düşmanınıñ bağrına ur neşteri
- 4 Var beşâret yüzünde saña ey oğul
Her ne kusûrun var ise oldı kabûl
- 5 İttifâken vardurur saña sefer
Dile gel şâhibdurur yoçdur hazer
- 6 Şâd bâğlara dârât ider gönli murâdını
Ve cemî° murâdı şâhib-i evvele yazan Allah bunı

Şekl-i Şânî

- 7 Ger gelür ise ferd-i zevc ferd-i zevc
Feyz vâcibdir aña mürd
- 8 Tâli°in çün feyz şâhibi
Bil sa'd oldı saña dest-gîr
- 9 Tâli°inde ger gelübdür aftâb
Her işin asândır kılan şitâb
- 10 Muştuluk kim tâli°in yahşıdurur

¹⁵⁹ Şiirin vezninde sorun var. Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

Cümle işin eyler ki vahşidurur

- 11 Ger dilersin ʿavret kız alasin
 dâmeni var ise şağ tevbesin
- 12 Açar yaradan saña nesne geliser
Haţarın her ne dir ise olisar
- 13 Ger sefer ʿazmin idersin hûbdur
Kande var ise her işin mergûbdur
- 14 Şübhe tutma cümle mevcûd bulunur
Şems idicek didâr-i kemterin bilendir

[1b]

Şekl-i Şâliş

- 15 Ger gelür ise ferd-i zevc ferd-i zevc
Dirler aña kabz hâricdir üç
- 16 Senüñ geldi zenb şabrın eylegil
Bir iki hayra gayret eylegil
- 17 Kabz hâric geldi kâlini gibi şağın
Ketm-i hazer var işbu kâlinde senüñ
- 18 Sağ isen gezmek dilersin ey ʿazîz
Sen seni eyle pûyundan temyîz
- 19 Ger sefer kılursın şabr idesin
Ta ki hoşluğla yola gidesin
- 20 Gîce taşra çıkma saña bir afettir
Kimse saña anı yahşî göremez
- 21 Hem dahı on dört gün şabr eylegil
Şoñra andan ne dilersin eylegil

Şekl-i Râbiʿ Cemâʿatdir

- 22 Ger gelürse zevc zevc zevc zevc

- Bil cemâ'at şekli oldı aña üç
- 23 Tâli'in güldi ʿuṭârid iyi kişi
Bildireyin sañasın neñdir işi
- 24 Kimi za'if kimi kavîdurur
Yine cema'at adıdurur
- 25 Haste ba'de vardurur çok şaṭar
Kimi medârîndur kılasın sefer
- 26 Maḫsûdun ana ata emlâk olsa
Pîr-i ḫaḫîkat ol saña temkîn ola
- 27 Yer yer biraz zaḫmet değer
Bir ḫayırlu kişi değer
- 28 Maḫbûsu var ise kal'a-i soḫbet n'ola
Haste var ise zaḫmet görmeden şıḫḫat bula
- 29 .....on bir gün olur işin
Zikirdir saña ḫayrın işin

[2a]

Şekl-i Hâmis

- 30 Ger gelür ise fer ferd üç ferd
Pîrimiz ḫaydar ol .....
- 31 Sa'd evidir çün saña geldi feraḫ
 sahib? olur öyle feraḫ
- 33 Tâli'in çün Zühre'dir şâd olasın
Gide küllî guşşa âzâd olasın
- 34 Anı kim seyr dilerüñ ḫâşıldurur
ḫaṭarın her ne dilerse tîz olur
- 35 Hem gelür çün beşâretler saña
Hem görünür çok işâretler saña

- 36 La'net ide özine iyi kişi
Vardurur sende teşvîşi
- 37 Râst olıcak okıyasın çün du'â
Zirler yokdur bu işinde hiç haţâ
- 38 Hem geliser saña bir gâ'ib hayr
Yeñi kaftân geydirüb ola nazar
- 39 Dağı gelür saña bir gâ'ib varak
 hem olısarsın irâk
- 40 Sevdüğünden çok vefâlar bulasın
İstedüğün bulub hoş olasın
- 41 °Aş u °işret şerefiyle gelür
Kim saña bunlar tîzcek şâhib olur
- 42 Her ne maşûdun var ise hâsıl olur
 küllî iş hâsıl olur
- 43 Her ne gelse gönlüne kaşd-ı murâd
Şübhe itme qarındâşım oldı murâd
- 44 Cum'a günü olısar kim feth ü fütûh
Kim ger gör şems üzerine pür-fütûh

[2]

Her ne deñlü murâduñ var ise müyesserdür ve maḥbûb-ı ma'şûḡun birine düşmanlaruñ helâk olsun şahn °âleminde şâd olasun.

[2b]

Şekl-i Sâdis °Aḡla durur?

- 45 Ger gelür ise ferd-i zevc zevc-i ferd
°Aḡla dirler şekline iyi hoş merd
- 46 °Aḡla geldi şems evidir gibi şaḡın
Gel hazer kıl işbu niyetden sır çekin

- 47 Ger birisin yahşîdür helâl
Özenürsin ele girer cümle mâl
- 48 Her ne hâcet kim dilersin tîz olur
Kâatlanursın bir zaman hoş olur
- 49 şîre nesne yokdur bilesün
Şems üzerine çok du'âlar idesün

[3]¹⁶⁰

Niyâzî

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

I

Gözlerini n'oldı bîdâr eyledüñ
Âh u efgânı saña yâr eyledüñ
'Aşk odıyla içini nâr eyledüñ
N'oldı bülbül işini zâr eyledüñ
Ne sebebden 'azm-i gülzâr eyledüñ

II

N'oldı ağlarsın ne eylersin taleb
Bu tükenmez derdine n'oldı sebep
Güldeki dîdârı mı gördüñ 'aceb
N'oldı bülbül işini zâr eyledüñ
Ne sebebden 'azm-i gülzâr eyledüñ

III

Bu fenâ gülzâra tâlibseñ eger
Hiç beğâsı yokdur tîz geçer
Bu fenâ içre beğâ duyduñ meger
N'oldı bülbül işini zâr eyledüñ
Ne sebebden 'azm-i gülzâr eyledüñ

¹⁶⁰ Divanda beş bend olarak geçmektedir. Bkz. *Tam ve Tekmil Niyâzî Divanı*, İstanbul Maarif Kitaphanesi, İstanbul 1976, s. 129.

IV

Bunca asretlendi cānuñ ne sezer
Fırkatūñ günden güne artub gider
Luţf idüb vir gel **Niyâzi'**ye haber
N'oldı bülbül işini zâr eyledüñ
Ne sebebden  azm-i gülzâr eyledüñ

[4]¹⁶¹

Mef ilün Mef ilün Mef ilün Mef ilün

- [3a]
- 1 Gel ey dil-ber beni g r kim nee hoş yanarum sensiz
Odundan acı hicrānıñ Şu oldum aarum sensiz
  - 2 Hay l ñ gelmiş ey h ri g z m karşusına durmuş
Fır kından yanar bağrum hay le baarum sensiz
  - 3 İki  lemdede maş dum viş line ulaşmağdur
Zam rim niyyet m oldur kaan f l aarum sensiz
  - 4 Am nsız fırkat ñ her dem bu v r n g nl m ñ Şehri
Es s-ı resmini yaar nee kim yaparum sensiz
  - 5 Gel ey mağb b o c nı ki hez rım boynuma ėamdan
Fır kuñ asret ñ Őevk ñ ipini taarum sensiz
  - 6 **Nes m ** c nımı  ařkuñ yolunda eyledi urb n
Anuñ adın bu ma n dan an ile yazarum sensiz

[5]¹⁶²

Mef il n Mef il n Mef il n Mef il n

- 1 Te al  ş n h  h sn ñ Őıf tı kim mu all dur
Ki *er-rahmanu  ale'l-arşişteva* ol ş hn-ı Mevl 'dur

¹⁶¹ Divanda yedi beyit olarak gemektedir. Bkz. H seyin Ayan, *Nes m  Divanı*, Akağ Yayınları, Ankara 1990, s.196.

¹⁶² Divanda on bir beyit olarak gemektedir. H seyin Ayan, *a.g.e.*, s. 148.

- 2 Bu hüsniñ iştirâkinden vişâliñ lâ-şerîk oldı
Pes *âmennâ ve şaddağnâ* aña ʿarz itmek evlâdur
- 3 Hurûf-i ʿayn-ı elķâbın bu mâhiyyetdurur bil kim
Şıfât-ı zâtına gelmiş bu esmâ kim müsemmâdur
- 4 Hakîmüñ şerbeti olmaz gönül sevdâsına nâfiʿ
Vişâliñ şerbetin ister dimâğında bu sevdâdur
- 5 Yüzüñ hurşîd-i hâverdür matlaʿdır ay u gün
Ne şems-i lem-yezelsin kim ki hüsniñ adı yektâdur
- 6 Saçundan şâdır olmuşdur *elem neşrah leke sadrek*
Yanağuş şemʿi *yâsindür* cemâlüñ nurı *tâhâdur*
- 7 Yed-i beyzâ imiş hüsniñ ki Mûsîʿdir aña maḥrem
Teʿâlâ şânühü ekber bu Tûr-i Sînâʿdur
- 8 **Nesîmî**ʿye bugün rûşen gözedürüz lebündür kim
Zihî pâkize güher kim muḥîti gör ne deryadur

[6]¹⁶³

Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün

- 1 Şafâ vü zevķ-i dünyâya gönül aldanma al eyler
Seni salar bu sevdâya özi ğayrı ḥayâl eyler
- 2 Eger beş günde ey devrân saña dest virse bu ğâfil
Şâdılığ gösterür pür dem döner yüz biñ melâl eyler
- 3 Yıgınca bunca esbâbı cihânda bir kemâl iste
Ecel yili eser bir gün aña çok çok zevâl eyler
- 4 Eger ʿâşık iseñ terk it nʿidersin bunca pür-kârı
Olar kim ʿaşka ğarķ oldı kaçan sevdâ-yı mâl eyler
- 5 Güneş dutıldı didiler nażar kıldım cemâline

¹⁶³ *Nesimi Divanı*ʼnda bulunmayan bu şiir Fatih Köksalʼın hazırladığı *Seyyid Nesîmîʼnin Yayınlanmamış Şiirleri* isimli makalesinde beş beyit olarak geçmektedir. Bkz. M. Fatih Köksal, “*Seyyid Nesîmîʼnin Yayınlanmamış Şiirleri*” *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, sayı: 50, 2009, s. 113.

Qara saçın yüzine düşmüş bu halk bağları ...

- 6 **Nesîmî** hasteye sensüz Süleymân mülkünü virsen
Ol anı bir çöpe saymaz temennâ-yı cemâl eyler

[7]¹⁶⁴

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

[3b]

- 1 Ey habîbüm ey tabîbüm sevgilü yârüm benüm
Ey dil-ârâmum refîkum baht-ı bîdârum benüm
- 2 Hem gülüm hem bülbülüm gülzâr ile sürdüm yine
°İşretüm °ıyşüm turâbum turfe °ayyârum benüm
- 3 Şabrum ârâmum qarârum kıymetüm kadrüm bilen
Fikrüm endîšem hayâlüm varlığı varum benüm
- 4 Hem habîbüm hem tabîbüm sen hümâyûn-ı gülüm
Hem yine senden kuruldı işbu bâzârum benüm
- 5 Şâhidüm şem°üm şerâbum şerbetüm dârü'ş-şifâ
Hem yine şayru iden derdime tîmârum benüm
- 6 Cennetüm hûrüm na°îmüm kevşerüm mâ°-i ma°în
Gözün içinde günden arı hüsni dîdârum benim
- 7 Yûsuf°um Mışır°um °azîzum devletüm başum tâcı
Kuvvetüm püştüm penâhum sırr-ı esrârum benüm
- 8 Gökçegüm hûbum laţfüm mihrîbanum nâzûgüm
Mûnisüm yârum refîgum şol vefâdârum benim
- 9 Ka°bem vü kıblem sücûdum kaşlarıñ mihrâbıdur
Yüzümü döndürmezem kirâmeler-dârum benüm
- 10 **Seyyidâ** râz-ı nihânuñ mahremi sensin bu gün
Hem yine saña gelübdür şaddakû qarârum benüm

¹⁶⁴ Bu şiir *Nesîmî Divanı*'nda yoktur.

[8]¹⁶⁵

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Nigârum dilberüm yârum enîsüm mûnisim cânüm
Refîķum hem-demüm °ömrüm revânım derde dermânüm
- 2 Şehüm mâhum dil-ârâmum hayâtum dirliğüm rûhum
Penâhum maķşadum meylüm medârum fikrüm ü cânüm
- 3 Kâmer-çehrem perî-rûyum zarîfüm şûhum istegüm
Simîn bûyum gülendâmum zihî gülustânüm
- 4 Laţfüm nâzigüm hûbum habîbüm tuhfe-i mecnûnum
Hicâzum Ka'bem Tûrum behiştüm hûr-ı Rıdvânüm
- 5 Gül-i reyhân eşcârum °abrum °anberüm °ûdum
Derdüm murâdum kânüm aķıküm la'î-i mercânüm
- 6 Serefrâzum vefâdârum ciger sûzum cefâkârum
Hüdâvendüm cihândârum emîrüm peyker ü cânüm
- 7 Çerâgüm şem°um u nûr-ı ziyâm yılduzum şem°um
Hezârum bülbülüm gönlüm **Nesîmî** yahşî elhânüm

[9]¹⁶⁶

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe°ülün

- [4a]
- 1 Yüzüñe şûret-i rahmân oķurlar
Haţtıña şünbül ü reyhân oķurlar
  - 2 Elif tek cevher-i yektâ boyuñdur
Dudağuß çeşme-i hayvân oķurlar
  - 3 Boyuñ Tûbâ didiler ehl-i kemâl
Belüñ ince lebüñ mercân oķurlar

¹⁶⁵ 7 ve 8 numaralı şiir mecmuada bir şiir olarak geçmektedir ancak gerek redifler gerekse vezinlerin farklı oluşu bu şiirlerin farklı şiir olduğunu ortaya koymaktadır. 8 numaralı şiir için bkz. Hüseyin Ayan, *Nesîmî Hayatı, Edebi Kişiliği ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2014, s.484.

¹⁶⁶ Divanda dokuz beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 115.

- 4 Yüzüñ bâğında tûti vü kumrî
Hezârân dest ile destân oqurlar
- 5 Bi-külfî hüsnuñtizi yâd idenler
Yüzüñ şems ü meh-i tâbân oqurlar
- 6 Ne hikmetdür ayâ ey hüsni-zîbâ
Seni ʿâlemlere sultân oqurlar
- 7 Fedâ kı l cânını sen ey **Nesîmî**
Ki cânını şehe kırbân oqurlar

[10]¹⁶⁷

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

- 1 Kim dilerse görmege taḥkîk rahmân şûretüñ
Gelsün ol görsün yakın cân ile cânân şûretüñ
- 2 Münkir olma söze varub kelâmullahda gör
Aḥsen-i taḳvîm ile gösterdi subḥân şûretüñ
- 3 Men fenâ hükm ile öz nefsin ger bilmeyesüñ
Ḥak bilür kimse senden ayırmaz ḥayvân şûretüñ
- 4 *Küntü kenzen* sırr-ı maḥfî ḳalmasun diyüb faḳîr
Virdi uş âdem libâsından baña cân şûretüñ
- 5 Dâimâ çünkim **Nesîmî** Ḥaḳkı gör *lâ-raybe fîh*
Dilberüñ yüzünde billâh gördü rahmân şûretüñ

[11]¹⁶⁸

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

- 1 Bir daḫı görmek cemâlüñ gönlüm ey cân ârzûlar
Ḥaste-i derd u firâḳuñ derde dermân ârzûlar

¹⁶⁷ Divanda yedi beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 293.

¹⁶⁸ Divanda yedi beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 132.

- 2 Ger seni ârzûlarım ey cân-ı cânânım n'ola
Teşne-i vaşlın nigârâ âb-ı hayvân ârzûlar
- 3 Ey yüzün cennet boyun Tûba sözün âb-ı hayât
Kulluğ itmek tapuñuzda hûrî gılmân ârzûlar
- 4 Gönlümüz ârzûladı kim vaşl-ı cânânı göre
Kim yakındır ârzû-yı dervîş-i sultân ârzûlar
- 5 Bâğ-ı âhir haste **Nesîmi**'nün hayâl-i hâmına
Hâtır-ı der-bend-i cânân ıyş-i cânân ârzûlar

[12]¹⁶⁹

Müfte^cilün Mefâ^cilün Müfte^cilün Mefâ^cilün

[4b]

- 1 Kâmetüne elif diyen gör ne uzun hayâl ider
Kim ki umar vişâlini ârzû-yı muhâl ider
- 2 Şol ela gözden ey gönül şakın uş saña direm
Uyğuda şanma anı kim uyğusu yokdur al ider
- 3 Zülfünü hâk-i râh gibi şalmış ayağı altına
Gör neçe halk-ı âlemiñ ömrünü pâyımâl ider
- 4 Yüzünü göster ey şanem halk-ı cihâna perdesiz
Tâ göreler ki Hâk neçe şan^cat-ı pür kemâl ider
- 5 Yüzünü aya beñzedür doğrı degil anuñ sözi¹⁷⁰
Geh döner ay bedr olur geh özünü hilâl ider
- 6 Mülk ile mâl ü saltânat bir çoh şaymaz ey şanem
Kim ki umâr cemâlini yâ taleb-i vişâl ider
- 7 Şerh-i gam **Nesîmi**'nün şol göz ü kaş ü zülf şor
Gör neçe her biri saña şerh-i beyân-ı hâl ider

¹⁶⁹ Divanda on bir beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 124.

¹⁷⁰ Birinci mısra divanda “Kaşına ya şol altına özümü benzetem deyü” şeklindedir.

[13]¹⁷¹

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Ey cemâlün mazharı zât u şîfât
Sende zâhir oldı ism u fi'liyât
- 2 Ay yüzüñdür Hâk Te'âlâ gözgüsi
Pertev-i hüsnünden oldı kâ'inât
- 3 Muşhaf-ı evrâk ebât-ı yüzüñ
Kaşlarıñ mihrâbına kıldım şalât
- 4 Dilenürem leblerinden ey nigâr
Şer' de buyurmadı la'le zekât
- 5 Ey **Nesîmî** câvidân-nâmedür
Hâll-i eşkâl cem'e-i müşkilât

[14]¹⁷²

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Cemâlün yâ Rab ey dil-ber ne mâh-ı tâban enverdür
Kim anuñ âfitâbından iki 'âlem münevverdür
- 2 Yüzüñ harfinden ey dilber beyân-ı *küntü kenz* oldı
Te'ala'llah zihî defter bu defter kanğı defterdür
- 3 Ruḡ u zülf u haṭ u hâliñ çerî çekmişdir ey dilber
Zihî şehzâde-i 'âlem ki hoş ugurlı nişândur
- 4 Ne ra'nâ sidredir yâ Rab boyuñ 'âlemde ey hûrî
Kim anuñ kıdd-i bâlâsı yedi iqlime serverdür
- 5 Yedi haṭṭı kitabından sekiz cennet 'ayân oldı
Bu cümleye yaqîn oldı ki ol zât-ı muṭahhardür
- 6 Hayâlınden degil hâli hayâlim haylî bir sâ'at

¹⁷¹ Bu şiir *Nesîmî Divanı*'nda yoktur.

¹⁷² Divanda dokuz beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 152.

Hemîşe şûretüñ naqşı ber-âberde muşavverdür

- 7 **Nesîmî** fazl-ı Allah'ı yüzüñ levhinde çün gördi
Tavâf-ı ka'be hatm oldı şafâ vü hacc-ı ekberdür

[15]¹⁷³

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- [5a]
- 1 Evvel ki dilâ derd ile yârân olamazsın
Âhir bil ey kâbil-i dermân olamazsın
  - 2 Ben hâce-i dehrim deyü fahr etme fakîr ol
Dervîş olamazsan yürü sultân olamazsın
  - 3 Haydar gibi ger Hayber-i şirküñ yaqamazsan
Bu 'arşada bil ki şâh-ı merdân olamazsın
  - 4 Çün Tûr vücûdında tecellî idemezsin
Fir'avn ile bil Mûsî-i 'İmrân olamazsın
  - 5 Ger kuşlara ta'îlm-i zebân itmez olursan
Bu ins ile cinn içre Süleymân olamazsın
  - 6 Ya'qûb olub aqıtmaz iseñ hûn cigerden
Mısr'a irüşüb Yûsuf-ı Ken'ân olamazsın
  - 7 Ger *men'arefüñ* sırrına irişmez olursan
Cehl ile qalursın dañi insân olamazsın
  - 8 Cân 'ilmini bu hücrede taşşîl idemezsen
Âdem gibi bil hüsnuñe sen cân almazsın
  - 9 Ey hâcî tavâf itme yüzi haccına yârûñ
Ol 'ide **Nesîmî** gibi qurbân olamazsın

¹⁷³ Divanda on beyit olarak geçmektedir. Dördüncü beyit divanda yoktur. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 288.

[16]¹⁷⁴

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

- 1 Gülşen-i Firdevs ider cân bâğını vaşl-ı habîb
Âteş-i dûzeḥ kıllur çün miḥnet-i cevri-ı raqîb
- 2 Derdimüñ dermânına hiç kimse bulmaz çün cîlâc
Yârdan özge çâre yokdur derdime bil ey tabîb
- 3 Çün belâ vü guşşadan ḥâlî degil göñlüm evi
Ben gedâ-yı kemtere yâ Rab nedendir bu naşîb
- 4 Raḥm ider bu gözlerüñ her kânde bir üftâde var
Ben fakîrem ben ḥaḳîrem kamudan miskîn garîb
- 5 Ger göre vâciz yüzüni dem-be-dem ider figân
Oda yaḳar minberüñ görse ânı hem ḥaḳîb
- 6 Gül yüzüñ şevkına yanar kânda bir uşşâk var
Ol cemâlüñ câşkına efḳân ider hem candelîb¹⁷⁵
- 7 Ḥâcet-i vaşl oldı zülfünden **Nesîmî** müşkili
Şubḥ-dem irdi dimâğa bûy ile ḥoş bûy-ı tîb

[17]¹⁷⁶

Mefâcîlün Mefâcîlün Feacîlün

- [5b]
- 1 Bu ne cadedür ey Türk-i perî-zâd
Ġamundan olmadım bir laḥza âzâd
  - 2 Siyeh dil gözlerüñ kan dökmek için
Çekipdir tîğini mânend-i fûlâd
  - 3 Revâ mı göñlümün şehrinde sensiz
Fırâḳ u guşşa vü ḡam dutdı bünyâd

¹⁷⁴ Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 81.

¹⁷⁵ Bu mısra divanda: “*Ḥoş nevâyi sâz eder daem nevâ-yı andelîb*” şeklindedir.

¹⁷⁶ Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 99.

- 4 Bu bîdâdı baña hecrüñ kılıpdur
Cihânda kılmadı Nemrud ne Şeddâd
- 5 Gel ey şîrîn-dehân °aşkuñ yolunda
Menem ol kûh-ken bî-çâre Ferhâd
- 6 Nazar kılgıl bu vîrân gönlüme şâh
Kıalur sultân olan vîrânı âbâd
- 7 **Nesîmî**'nüñ kelâmından üşendik¹⁷⁷
Vefâsızdur cihân sen kıлма bîdâd

[18]¹⁷⁸

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

- 1 Dilberâ zülfüñ şebinde mâh-ı tâbân gizlüdür
°Ânber-i zülfünde dâ°im °anber-efşân gizlüdür
- 2 Şûretüñ şafhasında yazulu *innâ feteĥnâ*
Ĥarf ĥarf anuñ yüzinde ĥatm-i Kur'ân gizlüdür
- 3 Leblerüñden dâ°imâ aĥar ĥayât-i câvidân
Şol sebebden dilberüñ la°inde pinhân gizlüdür
- 4 Doğradı ġamzeñ ĥadengi baġrumı ġan eyledi
Ol şehimiñ ġamzesinde zaĥm-ı peykân gizlüdür
- 5 Gözi kördür görmedi yüzünde îmân nûrını
Gül yañaġuñ çehresinde nûr-ı îmân gizlüdür
- 6 Derdimüñ çün kim devâsın bilmedi şordum ĥabîb
Ol cihetden senüñ derdünde dermân gizlüdür
- 7 °Ahd u peymân istedi senden **Nesîmî** ey nigâr
°Ahd u peymânında anuñ °ahd u peymân gizlüdür

¹⁷⁷ Bu beyit divanda,
“Eyü ad ede görgil ey Nesîmî
Eyülerden cihânda kaldı bir ad” şeklindedir.

¹⁷⁸ Bkz. Hüseyin Ayan, Ankara 2014, s.236.

[19]¹⁷⁹

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Ey dirîgâ kim cihânda yâr hem-dem kimdurur
Dilberüñ fikrinden özge kim baña hem-demdurur
- 2 Ey güneş yüzlü habîbüm şâd kılgıl sen beni
Kim firâkından bu cân-ı dil garķ-ı ğamdurur
- 3 Ger inanmazsan ki ğamzeñ yaķdı göñlüm şehrini
Pes bu feryâdum nedendir dîde ķandan nemdurur
- 4 Va'deyi koy ey gönül hoş görelim bu demi
Dünki geķdi añla ğayet bes bu dem hoş demdurur
- 5 Ger benüm varım cihânda sensin ey göñlüm alan
Dil senüñdir cân senüñdir ten benüm bes nemdurur
- 6 Bir nazar kılgıl **Nesîmî** hâline kim derd ile
Sözleri feryâd-ı nâliş gözleri zemzemdurur

[20]¹⁸⁰

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mef'ûlü Fâ'îlün

[6a]

- 1 Ķankı dimâğ içinde ki °aşķıñ hevesi yok
Biñ hac iderse mürde ğaķķı kim şafâsı yok
- 2 Dilber-i cemâli Ka'besine kılmayan tavâf
Yüz nûr görse gözleriniñ rûşenâsı yok
- 3 °Aşķıñ beriyyesinde şusuzân ķalanlarıñ
Bu gül gözüñ yaşı ile çü vaşlıñ sikkâsı yok
- 4 Lebbeyk uranlarıñ °arafâtında °aşķınuñ
Teslîm-i cândan özge ķapından rızâsı yok
- 5 Fi'l-cümle şol vefâ ğareminde mücâvirim

¹⁷⁹ Divanda yedi beyit olarak yer almaktadır. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 139.

¹⁸⁰ Bu şiir *Nesîmî Divanı*'nda yoktur.

Bîgâne gönlümüñ hiç âşinâsı yok

- 6 Kırbân Nesîmî eydine ol yarıñ olduysa
Vaşl oldu bir bekâyâ kim hergiz fenâsı yok

[21]¹⁸¹

Müfte'îlün Müfte'îlün Fâ'îlün

- 1 Ey yüzü gül lebleri mercânumuz
Ey gözi nergis u şâh-ı mestânumuz
- 2 Yüzüne karşı sücûd eyler melek
Secdeye inkâr ider şeytânumuz
- 3 Nûn-ı 'aynîñ Hâk kitabıdır velî
Sûretüñ tefsiridir Kıur'ânumuz
- 4 Hızır eger zulmâtda ister âbını
Lebleründir çeşme-i hayvânumuz
- 5 Şûret-i Allah cemâlüñdir senüñ
Uş nebinüñ sözleri bürhânumuz
- 6 Fî vü zâd ü lâm durur fazl-i ilâh
Fazlına kıurbân olupdur cânumuz
- 7 Hükümüne teslîm olur cân u gönül
Ey vücûdum tahtına sultânumuz
- 8 Ey Nesîmî cevherî harc eyleme
Olmayınca müşteri cânânumuz

[22]¹⁸²

Müstef'îlün Müstef'îlün Müstef'îlün Müstef'îlün

- 1 Uyumaz firâkıñdan gözüm yaşın döker kan akıdır

¹⁸¹ Divanda dokuz beyit olarak yer almaktadır. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 190.

¹⁸² Divanda dokuz beyit olarak yer almaktadır. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 145.

- La°lũñ gamından dem-be-dem yâkût u mercân aqıdur
- 2 Yandırdı Őevkıñ bağrımı deldi firâkuñ cânımı
°ÂŐkuñ belâsı baŐıma gr kim ne tũfân aqıdur
- 3 NuŐkuñdan oldum çũn diri *ayne'l-yakın* oldu bu kim
La°lũñdir ol °İsâ-nefes ağzın açar cân aqıdur
- 4 MuŐđın Őaçuñ çevđânına çũn başımı tp etmiŐim
Zũlfũñ melâmet taş ile baŐıma çevđân aqıdur
- 5 La°l-i lebüñ tefsîrini syler **Nesîmî** cân ile
Şol resm ile kim Şanasın Hızr âb-ı hayvân aqıdur

[23]¹⁸³

Fâ°ilâtũn Fâ°ilâtũn Fâ°ilâtũn Fâ°ilũn

[6b]

- 1 Âfitâbuñ Őal°atından mâh-ı tâbân rũ dutar
Çĩn-i zũlfũnden hıŐâda nâf-i âhũ dutar
- 2 Bilmezem hũrî misiñ yoĥsa melâyık serveri
Kim ki grdi ay yũzũñ Őerminde oldu hũ dutar
- 3 Bir kenâr-ı çeŐmim baŐđıl kadem ey serv-i nâz
Serde °âdetdir ki miskin bir kenâr-ı cũ dutar
- 4 GrmüŐem her kande kim arŐlan kılur âhũ Şikâr
Ben °acâib kılmiŐam arŐlanları âhũ dutar
- 5 ÇeŐmime didim firâkuñdan anuñ çk ağlama
Nâgehân tũfân kpar mũlk-i cihânı Şu dutar
- 6 Muşhaf açdum fâlıma geldi cemâlũñ âyeti
Ehl-i tevĥıdden kelâmı fâlımı nıgu dutar
- 7 Leblerinũñ Őerbetinden bir kadeĥ Şun sâğiyâ
La°lũni içdi **Nesîmî** lebleri meygũ dutar

¹⁸³ Bu Şiir *Nesîmî Divanı*'nda yoktur.

[24]¹⁸⁴

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Yüzüñ Seb'â'l-meşânî *nezzele'l- furkân* budur
Vahy-i münzel Hâk kelâmı kâf ve'l- Qur'ân budur
- 2 Âb-ı hayâtı ki içdi Hızr anı zulmetde uş
Bulmuşam la'l-i lebinde çeşme-i hayvân budur
- 3 Söylemek vaqtinde şîrîn leblerinden cân yaķar
Âferîn şol câna ey cân âferîn bürhân budur
- 4 Ey irem gülzârı yüzüñ vey dudağıñ selsebil
Âşıkuñ Rıdvân'ı sensin ravza-i Rıdvân budur
- 5 Ger disem Hâksın nigârâ guşşadan İblîs erir
Ger disem insân °akla şıgmaz kim insân budur
- 6 Ey diyen tevhîd u îmân küfr ü şirkiñ âdeti
Gel bu zîbâ-şûrete secde kıl kim îmân budur
- 7 Gözleri *Allâh nûruñ* âyetin tefsîr ider
Ey bu ma'nîden habersiz şûret-i rahmân budur
- 8 Dilberiñ yolunda kurbân ol fedâ kıl cânını
Ey bekâsız cân-ı °âşık câvîdân-ı cân budur
- 9 *Ahsen-i takvîme* inkâr eyler îmânsız fakîh
Şol °azâzîliñ kim adı Hâk didi şeytân budur
- 10 Gel **Nesîmî'**nüñ elinden bâdeyi nûş eylegil
Lâ-yezâlî °işret oldı guşşasız devrân budur

[25]¹⁸⁵

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- [7a] 1 Şûretüñ naķşına hayâl irmez

¹⁸⁴ Divanda on dört beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 161.

¹⁸⁵ Divanda on iki beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 193.

- Gözlerün alasına âl irmez
- 2 Şol kadar şâfidir lebûñ ʿaynı
Ki anuñ âbına zülâl irmez
- 3 Gerçi mâhı yüzüne beñzedirim
Kaşlaruñ şekline hilâl irmez
- 4 Ey cemîlü'l-likâ ne dilbersin
Ki ruhuñ hüsnuñe cemâl irmez
- 5 Bu ne zîbâ cemâl olur yâ Rab
Ki kemâlâtına kemâl irmez
- 6 Zülfidür cîm kaşu dâl velî
Zülf ü kaşuna cîm u dâl irmez
- 7 Bu güli gör ki renk u çehresini
Ne kadar âl iderse âl irmez
- 8 Neçe güneşsin ey kamer ki saña
Tâ ebed zerrece zevâl irmez
- 9 Buldı göñlüm senüñle ol vuşlat
Kim anuñ vaşlına vişâl irmez
- 10 Ey **Nesîmî** sözün müferrihdür
Bu cihetden saña melâl irmez

[26]¹⁸⁶

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Ey ezeli cân ile cânânumuz
ʿAşk-ı ruğundur ebedî cânumuz
- 2 Perde yüzünden götür ey şûretüñ
ʿArş-ı ilâhî ile Kur'ânumuz

¹⁸⁶ Divanda on beş beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 191.

- 3 Bize Ka°be yüzündür ey fazl-ı Hâk
Zülf ü ruhuñ kıble-i îmânumuz
- 4 °Aynuma sensiz tiken oldu cihân
Kâdesin ey tâze gülistânumuz
- 5 Kim ki sücûd eylemedi hüsnüñe
Dîv-i la°în oldu vü şeytânumuz
- 6 Evvel ü âhirde yüzündür yüzün
Şûret-i Allâh ile rahmânumuz
- 7 Çünkü yüzün *aḥsen-i takvîm* idi
Sende zuhûr eyledi sübhânumuz
- 8 Şûretüñ *Allâhu °alâ şeklihi*
Uşta nebinüñ sözi bürhânumuz
- 9 Cân neçe terk eyleyün ey cân seni
Cânumuzun cânısın ey cânumuz
- 10 Uymadı °arif sözi çok vâ°ize
Dîve muḫî° olmadı insânumuz
- 11 Vechüne yazdı oḫuz iki ḫurûf
Ḥikmet ile münşî-i erkânumuz
- 12 Tâ bilesin kim ne imiş ey faḫîh
Âdem-i ḫâkî ile iḫsânumuz
- 13 Mü°mine dünyâyı Hâk zindân didi
Mü°mine çok kılmaya zindânumuz
- 14 Cevriyle yandurdu **Nesîmî**'yi dost
Hem bu idi yâr ile peymânumuz

[27]¹⁸⁷

Fe°ûlün Fe°ûlün Fe°ûlün Fe°ûlün

¹⁸⁷ Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 115.

- 1 Yüzündür levh-i Mûsî kâmetüñ Tûr
Haţuñ furkân yüzündür raqq-ı menşûr
- 2 Kelâmullahrñ aşlı sî vü se harf
Cemâlüñ levhi üzre oldı mestûr
- 3 Cemâlüñ *küntü kenzendir* ayâ cân
Benüm gönüm harâbı oldı ma'âmûr
- 4 Saçuñdur küfr yüzün billâh îmân
Ne küfr îmân olur zulmet ile nûr
- 5 Gören sensin benüm 'aynumda rûşen
Ne nâzırsın ne manzarsın ne manzûr
- 6 Boyuñ Tûbâ dudayıñ âb-ı hayvân
Ruğuñdur cennet u cennetdeki hûr
- 7 **Nesîmî** sözine kıluñ tettebbu'
Ne fazl oldı bu 'abd-i fazla destûr

[28]¹⁸⁸

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

[7b]

- 1 Benüm ruhbânım u deyrüm habîbüm dînüm îmânım
Tabîbüm râhâtım rûhum refîküm munisüm .....
  - 2 Nûrumsun zulmetüm yârum püştüm rûşenüm şem'üm
Münevver nûrum u rûhum na'îmum .....
- Bismillah ...
Bismillah ...
Bismillah ...

[29]

Hacı Mehmed'in oğlu 'Abdullah dünyaya geldiği tarih 1262. Sene biñ iki yüz altmış iki.

¹⁸⁸ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

[30]¹⁸⁹

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'ûlü Fâ'ilün

- [8a]
- 1 La'luñ mey-i elest idi câm olmadan henüz
Hâş idi şohbetüm dâğı gâm olmadan henüz
  - 2 Vermiş idim aña dil ü dîn 'aql u cânımı
Zülfüñ kemendüñ boynuma dâm olmadan henüz
  - 3 'Âşkuñ odı pişirmiş idi dürlü aşlarum
Sevdâya gönüm dağı hâm olmadan henüz
  - 4 Yüzün kanında secde-i nispet kılar idüm
Andan ilerü halka imâm olmadan henüz
  - 5 Ben hüsnünüñ kitâbını hatm eylemiş idüm
Gökden rümûz-i vahy tamâm olmadan henüz
  - 6 Didârunı tecellide görmüş gözlerim
Mûsî gibi arada kelâm olmadan henüz
  - 7 Rıdvân idüm ezel günü sen ravzayı görüp
Hûr-ı behişt u dârü's-selâm olmadan henüz
  - 8 İrişdi **Nesîmî**'ye fazluñ 'inâyeti
Kevn-i mekân şubh ile şâm olmadan henüz

[31]¹⁹⁰

Mef'ûlün Mef'ûlün Fa'ûlün

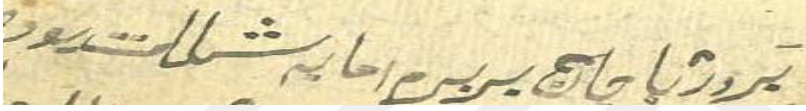
- 1 Cemâlüñdür bu rencûrun şifâsı
Şifâü'l-çalb maḥbûbuñ liḳâsı
- 2 Kaşundur vahy ü 'aynuñ âyetullah
Nehâr u leyl anuñ ağ u qarası
- 3 Vişâlüñ zevkını şol cân bilür kim

¹⁸⁹ Divanda on beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 189.

¹⁹⁰ Divanda on bir beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 337.

- Anuñ cânındadır ʿaşkuñ belâsı
- 4 Gözün elası dutdı baħr u beri
Ne al ider ʿaceb ʿaynuñ elası
- 5 Gel ey ʿâşık şehîd ol ʿaşk içinde
Ki Ğaħdur ol şehîdün Ğan behâsı
- 6 FaĞih âdem Ğatında secde Ğılmaz
Meger şeytandır ol şûmuñ Ğüdâsı
- 7 **Nesîmî**ʾdür vücûdı ferd-i muĞlak
Bu tevĞidîñ aħaddandır esâsı

[32]

bâşed ʿaleynâ innekeʾt-tevvâbuʾr-rahîm, Allahümme yâ Ğannân. Eger an Türk-i Şîrâzî bedest âred dil-i mârâ.

[33]¹⁹¹

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

- [8b]
- 1 Şuşadım vaşluna ey çeşme-i Ğayvân berü gel
YaĞma hicrinde beni bunca yıl ey cân berü gel
- 2 FirĞatüñ şerbeti acıdur anı içmezem
Ey lebüñ Ğül-şekerî derdüme dermân berü gel
- 3 ʿÂşıküñ Ğamûsı yârından ıraĞ olduĞudur
Ey cemâlüñ çemen-i ravza-i Rıdvan berü gel
- 4 Göñlümuñ Ğasreti gözyaşına ĞarĞ itdi beni
Bunca ağlatma beni ey Ğül-i Ğandân berü gel
- 5 FirĞatüñ Ğahrı beni yaĞdı vü incitdi ʿazîm
Mededüñ Ğandedir ey rahmet-i rahmân berü gel

¹⁹¹ Divanda on bir beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 217.

- 6 °Âlemi dutdı bugün hüsni ruhuñ destânı
Âferîn hüsniñe ey fitne-i devrân berü gel
- 7 Gözlerüm yaşı akar başuma tûfân getürür
Ey perî-çehre boyı serv-i hıramân berü gel
- 8 Eylemiş cânını çün °aşka **Nesîmî** teslîm
Ne ziyân eyler aña kayd ile zindân berü gel

[34]¹⁹²

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Fûrkatünden ey nigârım yüregim kan oldu gel
Gözlerüm yaşı cihânı tutdı tûfân oldu gel
- 2 Cânumuñ vaşlıñla Hâk' dan ittişâl var iken
Devlet-i vaşlıñdan ayrı düşdi hicrân oldu gel
- 3 Gerçi handândur ferahdan ağzı açılmış gülüñ
°Andelîbüñ gözleri gör kim ne giryân oldu gel
- 4 Gerçi benden şûretüñ gâ'ibdir ey hûrî cemâl
Şanma kim gözden hayâlüñ nakşî pinhân oldu gel
- 5 Hızır eger zulmette ister çeşme-i hayvânını
Şuşamış müştâk-ı la'ülün âb-ı hayvân oldu gel
- 6 Senden ayru düşdüğüm ağular içürdi baña
Vaşlınuñ tiryâki kanı vaqt-ı ihsân oldu gel
- 7 Yâr cevri itmiş **Nesîmî**'ye revâdur gör aña
Öz nigârından yeri zincîr u zindân oldu gel

¹⁹² Divanda dokuz beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 218.

[35]

Eger bir kimse bir kimseye gelse niye geldüğün bilmek dilese Muḥammedü'l- 'Arabî'nüñ rûhuna üç İhlâş bir Fatîha okuyub ve ba'edehü bu üslûb üzre üç satır nokta-i dü ki. Yedişer yedişer tarḥ idesün. Eger bir ḳalursa züḥalden ḥaber gelmişdir. İki ḳalursa müşteridür, ... gelmişdir. Üç ḳalursa merîḥdür, şerrinden ihtirâz gerekdir. Dört ḳalursa şemdir, nef' itmege ve ḳâ'idelenmege gelmişdir. Şeş ḳalursa zühredür, ricâya gelmişdir ve murâdı vardır. Yedi ḳalursa ḳamerdür, muḥabbet ve meveddete gelmişdir.

[36]¹⁹³

Müfte'ilün Mefâ'ilün Müfte'ilün Mefâ'ilün

[9a]

- 1 Firḳat içinde bendenüñ yüregi pâre pâredür
Bağrumı gör bu guşşadan kim neçe pâre pâredür
- 2 Ğamda yanan bu gönlüme luḥf-ı 'inâyet eylegil
Ey şanem eger yüregüñ mermer ü seng-ḥâredür
- 3 Yaralu eyledi ḥarbesi beni ağulu ğamuñ
Yaralu yâreni ḳoma derdine gör ne çâredür
- 4 Ben ne tarîḳ u vechle cevr ü cefâdan uşanam
Çünkü hemîşe yârimuñ cevr ü cefâsı yâredür
- 5 'Âşık u ḥaste eyledi cânuma nâr yandırur
Gör ki ne fitnelerdurur ol ki bu ḥüsni yâredür
- 6 Nâz u cefâ 'işvesi yaḳdı beni firâḳ ile
Dâ'im anuñla 'âşıḳuñ işi bu resm-i kâredür
- 7 Zevraḳımı bırakmışım miḥnetüñ deñizine
Gel çek anı kenâre kim meyli anuñ kenâredür
- 8 Ay u günü ne vech ile yüzüne nispet eyleyim
Ḥüsni ruḥuñ ḳatında çün ay ile gün seyâredür
- 9 'Aşḳ-ı ruḥuñ ne nâr imiş kim gören anı ey şanem
Secde ḳılur melek kimi secdesi Ḳuds-i nâredür

¹⁹³ Divanda on iki beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 157.

- 10 Zerk ile zühd u şüfliḳ zerrece aşşı eylemez
Şol kişinüñ ki raḡbeti şol mey-i bî-ḥumaredir
- 11 Zülf tozından oldu çün cân u teni **Nesîmî**'nün
Aşlına ḳaruşır yine ric'at şol ḡubâredür

[37]¹⁹⁴

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Gözlerümden dem-be-dem aḳan şu degil ḳandur
Lebüñ ḳandinden ey cân gel suşamış cânımı ḳandur
- 2 Vücûdum şehriḳi kıldı musahḡar lem-yezel 'aşḳuñ
Bu şehristâna 'aşḳ olsun melik dâ'im ki ḡâḳândur
- 3 Ḳaşuñla kirpigüñ vaḡyi baña geldi vü bildirdi
Ki sensin 'arş ile kürsî yüzüñ yazusı Ḳur'ân'dur
- 4 Gel ey ḡurî şıfatlu dilber ḡamundan baḡrumuñ içi
Yumulmuş ḡoncaya beñzer ki aḡzı ḡoḡḡolu kandur
- 5 Ruḡuñ şem'e-ı firâḳundan ḡöñül pervâne-veş yanar
Bedel ḳıl vaşl ile hicrânı ḡasûduñ cânıñ yandur
- 6 Saña ḡurî eger bir ḡün ḳalursa ḡüsnünü 'arza
Ruḡuñ bedrin 'ayân eyle yüzünden ânı utandur
- 7 Aḳan yaşum firâḳundan beni ḡarḳ eyledi şuya
Gözümdeñ yaşımı ḡör kim ne seyl aḳar ne ḡûfândur
- 8 **Nesîmî**'den cüdâ yârı ḳılan ḡâḳ'dan cüdâ olsun
Ki yârından cüdâ yârı ḳılan bî-dîn u îmândur

[38]¹⁹⁵

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

¹⁹⁴ Divanda on bir beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 111.

¹⁹⁵ Divanda on beş beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 121.

[9b]

- 1 Kim ide kim yüzün gülzâra beñzer
Ki yüzün nûrîdır envâra beñzer
- 2 Yanaguñ cennetüñ handân gülüdür
Velî anuñ firâkı hâra beñzer
- 3 Yüzüñ Allah Raḥmân şüretidür
Kim aydır kim yüzün ruhsâra beñzer
- 4 Süzülmüş gözlerüñ sağ u selâmet
Velîkin bakışı bî-mâra beñzer
- 5 Saçuñ bûyı Mesîhâ'nuñ demidür
Kim aydır nâfe-i Tatara beñzer
- 6 Ne gündür yâ Rab dil-ber cemâlüñ
Ki aşâmı anuñ envâra beñzer
- 7 Saña beñzer cihânda kimse yoḡdur
Meger hûrî kim ol bir pâre beñzer
- 8 Saçuñ esrârın ol zâhid neylesün
Ki tesbîhi anuñ zünnâra beñzer
- 9 Egerçi kaşlarundur fitne başı
Harâmî gözlerüñ ʿayyâra beñzer
- 10 Faḳîh âdem katında secde kılmaz
Bu dîvüñ hilḳati emmâra beñzer
- 11 Muḥabbet muḥkem işidür ğafil olma
Bu kârı şanma ki her kâre beñzer
- 12 **Nesîmî** küntü kenziñ güheridür
Hadîşi lü'lü-i şehvâra beñzer

[39]¹⁹⁶

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

¹⁹⁶ Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 101.

- 1 Şûretüñ haţţ-ı ilâhidir nâdân ne bilür
Dîv-i mel'ûn şîfât-ı ma'ni-i Qur'ân ne bilür
- 2 Ol ki da'vâ kıla kim şûret-i Raĥmân bilürim
Görmemiş yüzüni ol şûret-i Raĥmân ne bilür
- 3 Tevrât İncil ve Zebûr cümle cemâlüñ haĥķını
Şerĥ-i Qur'ân bu devr ammâ cinn u şeytân ne bilür
- 4 İns u cinniñ dilini gerçi Süleymân bilürdi
Sen bilen dili bugün ya'ni Süleymân ne bilür
- 5 Ka'be-i ma'niye her kim çü Nesîmî iremez
Miĥnet-i bî'aded u ĥâr-ı muĥaylan ne bilür

[40]¹⁹⁷

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

[10a]

- 1 Yârımı benden ayırdı çarĥ-ı ĥaddâr uşta gör
Yüregim yaş oldı ĥamdan baĥrımı yar uşta gör
- 2 Yaĥdı yandurdı beni yârıñ firâķı neyleyin
Tâķatim şabrum tükendi yanarım zâr uşta gör
- 3 Derdimüñ dermânı sensin çâre kimden isteyim
Çâresi sendendür anuñ çar-ı nâçar uşta gör
- 4 Doğradı ĥamdan firâķuñ baĥrumı şol arada
Yüregim kanı gözümdeñ aķar ey yâr uşta gör
- 5 Ey gül-i ĥandânum âĥır perdeden çık ĥoncanuñ
Kim beni şevķundan mecrûh eyledi ĥâr uşta gör
- 6 Ger ene'l-ĥaķ söylemekden dâra gelsem ne ĥam
Neçe Manşûruñ aşılması başı ber-dâr uşta gör
- 7 Yüzün gülnârı taķdîr eyledi benden cüdâ
Yandurır şevķuñ beni ey yüzi gülnâr uşta gör

¹⁹⁷ Divanda on bir beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 136.

8 Nesîmî'nün vücûdın nûrına yandurdu yâr
Nâra düşmüşdür hasdeden bunca ağyâr uşta gör

[41]¹⁹⁸

Müfte'îlün Mefâ'îlün Müfte'îlün Mefâ'îlün

- 1 Vaşluna kim irmedi derd-i gazâb içindedür
La'îlünü kim sürmedi teşne serâb içindedür
- 2 Gönlüm içinde şûretüñ cân gibi kıldı vağan
Güher-i küntü kenz gör ki bu harâb içindedür
- 3 Kim ki seniñle olmadı şubh-ı ezelde âşinâ
Tâ ebed ol kara günüñ bahtı hicâb içindedür
- 4 Zühde delâlet eylerim aşka harîş olur gönül
Men ne şümâra düşmüşüm ol ne hisâb içindedür
- 5 Kandı u nebât u gül şeker lezzetini unutmuşam
Tâ ki benümle leblerüñ nâz u ıkâb içindedür
- 6 Düşdi cihâna gulgüle uyhular nergisinden üş
Fitnelerini gör anuñ şanma ki hâb içindedür
- 7 Şems u kamer ger yüzün tâbına düşmedi neden
Aşka harîş olan ki ateş u tâb içindedür
- 8 Şûretüñ şafâsına vâlih u hayrân olmuşam
Gözden egerçi şûretüñ taraf-ı nikâb içindedür
- 9 *Sırr-ı sekâhüm Rabbühüm zâhide şorma ânı kim*
Ârif-i Rabbihüm bilür kim ne şarâb içindedür
- 10 Şem'e-i ruhuñ harâreti cûşa getürdi kanımı
Gör neçe yanar od imiş kim bu kebâb içindedür
- 11 Zülf ü kaşñ Nesîmî'ye rızık-ı hüsündür ey şanem
Cim ile nûn bu hüsn ile kangı kitâb içindedür

¹⁹⁸ Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 164.

[42]¹⁹⁹

Müfte'ülün Mefâ'ülün Müfte'ülün Mefâ'ülün

[10b]

- 1 Kim ki irer vîşâline 'ayş u na'îm içindedür
Vaşluna irmeyen gönül bil ki hücm içindedür
- 2 Zülmet u hicr-i firkatüñ misl-i cehennem âteşi
Manzar-ı 'âlî vaşluñ nûr-ı 'azîm içindedür
- 3 Âb-ı hayâta irişen buldı hayât-ı câvidân
Zülmet içinde kalanuñ 'azm-i ramîm içindedür
- 4 Çün gide ortadan hicâb 'ayna mübeddel ola 'ilm
Biline anda kim kimüñ kalb-i selîm içindedür
- 5 Şûreti hûba müdde'î bakma diyü harâm ider
Gör yüzi karayı neçe küfr-i 'azîm içindedür
- 6 Kıldı taleb vaşlunu 'aşk ile uş **Nesîmî**
Vaşluna vâşıl olanuñ 'ayş u na'îm içindedür

[43]²⁰⁰

Mefâ'ülün Mefâ'ülün Fe'ülün

- 1 Zihî devlet ki maḥbûbumuz perîdür
Ḳamû zîbâlaruñ zîbâ teridür
- 2 Dişi incü gözleri ahû özi şûḥ
Yüzi bir deste gül berg teridür
- 3 Nazar-bâz olmuşum şimdi ḥaḳîḳat
Ki munzûrum nigârîñ munzûridur
- 4 Cemâlüñ görelî ben ol perîñiñ
Gönül mecmû'a-i 'âlemden berîdür

¹⁹⁹ Divanda yedi beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 178.

²⁰⁰ *Nesîmî Divanı*'nda bulunmayan bu şiir Fatih Köksal'ın hazırladığı, *Seyyid Nesîmî'nin Yayınlanmamış Şiirler*, isimli makalesinde yedi beyit olarak geçmektedir. Bkz. M. Fatih Köksal, *a.g.m.*, s. 96.

- 5 Eger ben Hızr isem sen âb-ı hayvân
Nigârâ câm-ı la'îlûñ lebleridür
- 6 Muhammed ü °Alî kâğî olan gün
Nesîmî'dür maqâmı Haydaridür

[44]²⁰¹

Fe°ilâtün Mefâ°ilün Fe°ülün

- 1 Ey lebüñ °ayn-ı âb-ı hayvândur
Hızra şor ânı gör ki ne cândur
- 2 Ne şirindür dudagınuñ zevkı
Ol sebebden ki la'ı u mercândur
- 3 Hakk °ayân ne eyledi yüzünde bugün
Sen dâhi harf bil ki bürhândur²⁰²
- 4 Seni kimdür ki fark ider Hakk'dan
Meger ol lâşe gibi nâdândur
- 5 Hüsni ruḡ-sâr beñzer tecellîsi
Yine doğdı ki mâh-ı tâbândır
- 6 Hüsüne secde kılmayan senüñ
Hakk didi adımı ki şeytândur
- 7 *Eyyühe'n-nâs °alleme'l-Ḳur'ân*
Yüzi tefsiri bil ki Furkândur
- 8 °İyd-ı ekber budur **Nesîmî** gel
Kıl fedâ cânını ki ḡurbândur

[45]²⁰³

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

²⁰¹ Divanda dokuz beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 112.

²⁰² Bu mısra divanda “*Otuz iki hurûfu bürhândır*” şeklindedir.

²⁰³ Divanda dokuz beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 246.

[11a]

- 1 Senden ırâk ey şanem şâm u seher yanarum
Vaşlunı arzûlarım dahı beter yanarum
- 2 °Aşk-ı şevkuñ odı cânuma kâr eyledi
Oldı gözümnden revân hûn-ı ciger yanarum²⁰⁴
- 3 Şem°-i ruhuñ şûreti karşıma gelmişdurur
Şa°şa°sından senden anuñ şu°le düşer yanarum
- 4 Şabr ile ârâm-ı dil kabdı elimden gamuñ
Bâd-ı hevâdan degil gamdan eger yanarum
- 5 Çıkdı içümden tütün çerh boyadı bütün
Gör ki ne âteşdeyim gör ne kadar yanarum
- 6 Benden ayırdı seni şa°bedesi çok felek
Her ne ki taqdîr ider hükmi odur yanarum
- 7 Yandugumuz yâr için gizlü degil ben dahı
Her ne kadar kim anuñ gönli diler yanarum
- 8 Müdde°î yanar dimiş gamda **Nesîmî** niçün
Gamda yanañ yâr yârı çünki sever yanarum

[46]²⁰⁵

Fe°ilâtün Fe°ilâtün Fe°ilâtün Fe°ilün

- 1 Leblerüñ la°line ben la°l ile mercân dimişim
Şoran lütfla °aceb cânımı cânân dimişim
- 2 Kân-ı güherdir anuñ la°li vü men cevheriyim
Cevheri cevherinün dürrine gâltân dimişim
- 3 Dimişem fâş dimen halvet içinde ben dost
Yâr ile sırr-ı nihân arada nihân dimişim
- 4 Yârımuñ hılkatini bilmek için dem be dem ûş
Yüzine biñ dil ile şûret-i Raḥmân dimişim

²⁰⁴ Bu mısra divanda üçüncü beyitte yer almaktadır.

²⁰⁵ Divanda dokuz beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 250.

- 5 Hâṭ u hâlũñ ne bilür vâ'iz-i bî-hûde-sũḥan
Ben anuñ ŧerḥına gör kâf ile Qur'ân dimiŧim
- 6 Kılmayan secde anuñ yüzine ger zâhid ise
Zũhd yine zerḳ u anuñ yüzine ŧeytân dimiŧim
- 7 ŧeb-i dostunı ŧafâ Mûsiye gösterdi viŧâl²⁰⁶
Yüzine ŧol gicede ŧem'-i ŧebistân dimiŧim
- 8 Ben Nesîmi'yim anuñ kaŧ u göz u kirpigine
Her dem kalb-ŧiken Rüstem-i destân dimiŧim

[47]²⁰⁷

Müfte'iliün Mefâ'ilün Müfte'iliün Mefâ'ilün

- 1 Zülfini ŧorsalar ŧâhum sünbül-i misgû direm
Yüce boyuñ görinecek celle celâlühû direm
- 2 Kible olalı kaŧlarıñ tâḳ-ı baŧiret ehline
Cân u gönül yüzüñ görüb ŧâm u seher hû direm
- 3 Hâl u ḥatṭuna ger ḥıṭâ kim dirse ḥaṭâ kıllur
Cân ile sevmeyen seni cân ise kim 'adu direm
- 4 İnce belüñle ağzunu kuçuban severim direm
Her kıllı iki yâruban ŧerḥını boylu direm
- 5 Teŧne kıllalı leblerüñ 'aksi ile Nesîmîni
Gözlerime ŧerâb-ı hûn gelür leb-i ŧu direm

[48]²⁰⁸

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- [11b] 1 Viŧâlũñi dileyen cân ile cihânı nider

²⁰⁶ Bu mısra divanda “ŧeb-i rüŧen ki yüzün nurunu gösterdin idi” ŧeklindedir.

²⁰⁷ Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 238.

²⁰⁸ Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, Ankara 2014, s.373.

- Şol âb-ı Kevseri içen nider bu cânı n'ider
- 2 Muhabbet ehline  aşkuñ yiter nider zühdi
Şol aşşıya ulaş söyle bu ziyânı n'ider
- 3 Cemâlünü gören ey ravzanuñ gülistânı
İrem serây ile şahın-ı bostânı n'ider
- 4 Hakkuñ bekâsıyla cân-ı câvidân olanuñ
Bu cism-i fâniyi aña ne hâcet ânı n'ider
- 5 Kaşuñ hilâline bağan yüzün ayını gören
Zavallu güneş ile mâh-ı âsumânı n'ider
- 6 Seni beşerde bilen ki ne gizlü gühersin
Bu kâ'inât ne qalır bu baħr u kânı n'ider
- 7 Hakkikat ehline  ayne'l-yakîn  ıyân oldu
Yakîne uğrayan âhir hıta gümânı n'ider
- 8 Mekânsuz oldu **Nesîmî** mekânı yokdur anuñ
Mekâna sığmayan ol lâ-mekân mekânı n'ider

[49]²⁰⁹

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

- 1 Sünbülün ebrinde yüzün mâhını pinhân ider
Kâfiri İslâm'a çekmiş gâret-i îmân ider
- 2 Ey gözüm nûrı gözümde gitme îrâk olma kim
Cânımı yaqar gamuñ şevkuñ beni giryân ider
- 3  Anber-efşân zülfünü dağıtma nesrîn üzre kim
 Aşkuñ cânuñ perîşân hâl u ser-gerdân ider
- 4 Gerçi la'ülün cân virir  aşıklara  İsî gibi
Gözleruñ sevdâ meyinden esirmiştir qan ider
- 5 Gerçi güneşden durur tâbende mâhuñ tal'atı

²⁰⁹ Divanda on bir beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 126.

- Ey kamer hürşîd ü mâhî tal'atuñ tâbân ider
- 6 Gel beni kırtar firâkundan ki kâfir cânına
Tamu itmez ol 'azâbı kim baña hicrân ider
- 7 Cân ile iki cihânı vir nigâruñ vaşlıñ al
Kim bu bey'ı kılmasa sermâyesin husrân ider
- 8 Ger yañağuş hasretinden ağlasam 'ayb itme kim
Bülbülü şevkında giryân ol gül-i handân ider
- 9 Şorma 'aşkuñ derdine dermân tabîb-i 'âmme kim
Yâre şor kim 'âşıkûñ ol derdine dermân ider
- 10 Zülf ü hâlinden **Nesîmî** ebedin kıldı temâm
Şimdi yüzünden beyân-ı şûret-i Raḥmân ider

[50]²¹⁰

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

[12a]

- 1 Yanarum 'aşkundan akar gözlerümden yaşlar
Fırkatûñ derdi çıkardı yüregümden başlar
- 2 Müdde'î ta'cn idüben başuma kaçır 'aşkunı
Şebşebe vâcib degildür bunca atmak taşlar
- 3 Ğamdan açıldın bu gönlüm oldu yeni ay gibi
Gözlerüme düş olalı hilâlî kaçlar
- 4 Zülfüne dolaşdı gönlüm bilmedi âşüfte kim
Zülfüñ ucundan ne çok çok yele varmış başlar
- 5 Şöyle yanar 'aşkuñ odı çigerimde ey şanem
Ki şu'lesinden hem kuru hem yaşlar
- 6 Tâkatüm tâk oldu yandum geçdi 'ömrüm âh ile
Derdüme dermân ne dersiz bilen yoldaşlar
- 7 Olmuşam derd-i firâkünden za'îf ol ḥadde kim

²¹⁰ Divanda on beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 131.

Göstermişler hayâle nakşımı nakkâşlar

- 8 Öldi ʿaşkundan **Nesîmî** eşin dünyâdan gider
Sen murâd eyle cihânda kâl ü yaşa yaşlar

[51]²¹¹

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Şubh-dem vaktinde çün bülbül figâna başlar
Âhum artar şöyle kim akar gözümde yaşlar
- 2 Öyle feryâd eyler ol bî-çâre bülbül derd ile
Kim anuñ feryâduna feryâda geldi taşlar
- 3 Bareka'llah dest-i kudret neçe yazmış nakşımı
Âferîñ ol nakşa kim ʿâciz kalur nakkâşlar
- 4 Bilmezem zülfüñ müdür her ki sen dâm eyleyen
Yoğsa câna kaçd iden gözün müdür ya kaçlar
- 5 Kıldı câna terkin **Nesîmî** geçdi bu yaşdan dağı
Âta ana kanda kaldı kavm ile kardaşlar

[52]²¹²

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Sen misiñ ey mâh-şûret cennetiñ bağında hûr
Gözlerün ʿayn-ı belâdur vechiñiz Allâh nûr
- 2 Âyet-i ʿarş-ı semâdandur leţâfet sözleri
Dürr-i meʿâni cem' kıldı dürr-i meknûn zuhûr
- 3 Çeşme-i zezem lebüñ sırr-ı elestdir gözlerün
Kim ola ki kıla mihr ile vîşâlüne şabûr
- 4 Şübheden arındı ol kim bildi esrâr-ı şalât

²¹¹ Divanda sekiz beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 131.

²¹² Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 104.

- Tâ ebed mest oldu içdi cur^a-i mâ^c-i tahûr
- 5 Levh-i maḥfûz yazıldı vaşf-ı ḥâli ʿâşıkun
Şöyle ki Mûsî tecellî eyledi ber kûh-ı Tûr
- 6 Kim ki maḥbûbuñ liḳâsın gördi ol ʿayne'l-yaḳîn
Vechini sürdi turâba Rabbine kıldı şükr
- 7 Kemterün oldu **Nesîmî** fazl-ı Ḥaḳḳun çâkeri
Çünki vâşla vâşıl oldu ʿaşkıyla buldı hûzûr

[53]²¹³

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

[12b]

- 1 Cihân yüzün güneşinden münevver olmuşdur
Şabâ saçun koḳusundan mu'atṭar olmuşdur
- 2 Lebün katında kim andan utanur âb-ı hayât
Şeker sözün ne diyem çün mükerrer olmuşdur
- 3 Du'â ile señün için ne disem çün kim
İki cihân saña Ḥaḳdan müyesser olmuşdur
- 4 Kimün ki gönli diledi ayağını öpmek
Başını oynamak aña muḳarrer olmuşdur
- 5 Naşbümi neçe sa'y ile arturam çün kim
Ezelde naḥnü ḳasemnâ muḳadder olmuşdur
- 6 Seḫer yeli eseli sünbülün diyarından
Dimâġ-ı ehl-i muḫabbet mu'atṭar olmuşdur
- 7 **Nesîmî** ey şâh-ı hûbân cemâlünü görelî
Gözünde şûret-i Raḥmân muşavver olmuşdur

²¹³ Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 154.

[54]²¹⁴

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Dil seng-i şerrîn kelâmîñ tek kelim olmuşdurur
Cân saña bir bende elbette kaddim olmuşdurur
- 2 İstivâdur zülfüñüz cennetde ey hûri liķâ
Ehl-i îmâna şırâtü'l-müştaķîm olmuşdurur
- 3 Muşhaf-ı hüsnünde şol harf-i haķâ hâlüñ senüñ
Setr-i Bismillahirrahmanirrahîm olmuşdurur
- 4 Nemdürur °aynım bu sevdâdan hemîşe kim neden
Kaşlaruñ nûn-ı dehânuñ harf-i mîm olmuşdurur
- 5 **Seyyîd Nesîmî** andan yürü şahâ kapunı yastanur
Fârîg ez sevdâyı vü °ayş-i na°im olmuşdurur

[55]²¹⁵

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Sûre-i şemsü'd-đuha cânâ bu gün vechün durur
Ayet-i ve'l-leyli izâ yağşâ iki zülfüñdurur
- 2 Rabbi ekrim çünki ta°lîm eyledi saña kalem
°Alleme'l-insâne mâlem ya°lem ol °ilmüñ durur
- 3 Vessemâ'i zâtü'l- burûc saçu kaşu kirpüğüñ
Kim ce°alnâ ve tıbâķan seb°a eflâkun durur
- 4 Yazmış anuñ üstüne naşrun mine'l-Allah el-beşer
Oķutan fethân karîb cism ile zâlüñ durur
- 5 Zülf u kaşuñ saķf-ı merfû° oldı aģzuñ selsebîl
Cennet ile hûr u ğılmân beyt-i ma°mûruñ durur
- 6 Zülf kaşuñ kirpüğüne Haķ didi Ümmü'l-kitâb

²¹⁴ Bkz. Hamid Araslı, *İmameddin Nesîmî Seçilmiş Eserleri*, II. cilt, Lider Neşriyat, Bakü 2004, s. 226.

²¹⁵ Bkz. Hüseyin Ayan, Ankara 2014, s. 262.

Fî esrâr-ı semâdan heb senüñ nuṭkuñdurur

- 7 Çün **Nesîmî** gördi cisminde Hüseynî cismini
Böyle Kur'ân didi aña levh-ı mahfûzuñ durur

[56]²¹⁶

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

[13a]

- 1 Turra-i °anber-efşân °ömrüm şeb-i yeldâsıdur
Hulķumuzda ḥalka tek şol kâkülüñ sevdâsıdur
- 2 La°l u yâķûtı anıñ kuvvet-i revânımdur benüm
Zıkr u fikrüm şol ḥabîbüñ la°l-i rûḥ-efzâsıdur
- 3 Dilde bu şîrîn kelâmuñ la°l-i şekker-bâz idi
Gözde her bînâ ki var şol °arzıñ sehlâsıdur
- 4 Koy beni qurbân olam şol çeşm-i kâfir keşbe kim
Ben gibi her kûşede yüz °aşık-ı şeydâsıdur
- 5 Çeşm-i mestüñ zülf u ḥâlüñ fitne şaldı °âleme
Ol güzeller şâhınuñ bâ taraf bâ gavgâsıdur
- 6 Ey **Nesîmî** secde kııl ḥüsn-i mey hemtâya kim
°Âlemüñ çeşm u çerâğı şûretüñ zîbâsıdur

[57]²¹⁷

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

- 1 Yâ Rab ol yüzün çerâğı şem°-i câvîdândan midür
Yâ Rab ol gülgûn yañaġuñ vird-i aḥmerden midür
- 2 Yâ Rab ol müşġîn selâsil kim niķâb olmuş güle
Misk-i Tatar midur yâ sünbül-i terden midür
- 3 Şol dudaguñ cur°asından esrimiş Rûḥu'l-Ḳuds

²¹⁶ Bkz. Hamid Araslı, *a.g.e.*, s. 282.

²¹⁷ Divanda on bir beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 157.

- Yâ Rab ol câmuñ şerâbı havz-ı Kevşerden midür
- 4 La'lüni kim yâd iderse nûş olur âgû aña
Leblerüñ zikri °aceb tiryâk-i ekberden midür
- 5 Dil-berün cevri tükenmez °aşıkuñ bahtı olur
Baht ider baña bu cevri yoħsa dil-berden midür
- 6 Zâhid aydur sevme hûbı bakma anuñ yüzine
Şol hicr yürekli âhen yoħsa mermerden midür
- 7 Şol sa°adetlü kemterinüñ kim çoçar belini
Tâli°-i mes°üd imiş yâ kuvvet yâ zerden midür
- 8 Âdı mahv oldu **Nesîmî**'nüñ kalem çek ħarfine
Ey bu defterden ħabersüz şol bu defterden midür

[58]²¹⁸

Müfte°ilün Mefâ°ilün Müfte°ilün Mefâ°ilün

- 1 Zülf-i dütası mâhımuñ ħalka-i mâh içindedür
Şol kamerüñ menâzili ebr-i siyâh içindedür
- 2 Düşdi kemend-i zülfüne °aql-ı revân kuş dili
Zill-i İlâha yapışan zıll-i İlâh içindedür
- 3 Ka°be-i °aşka varanuñ şıdk-ı niyazdur yolu
Menzîle yeter °âkıbet kim ki bu râh içindedür
- 4 Gönlümi bir nigâh ile aldı ħarâmî gözlerüñ
Gör ki ne dürlü fitneler iş bu nigâh içindedür
- 5 °Âlem içinde bî-gümân sensin emr-i dil-berân
Gör ki bu resme padişâh kangı şâh içindedür
- 6 Şûret-i hûba müdde°î bakma dimiş **Nesîmî**'ye
Yüzü karayı gör neçe küfr ü günâh içindedür

²¹⁸ Divanda yedi beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 165.

[59]²¹⁹

Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün

- [13b]
- 1 Şîrîn hadîsûn her sözi biñ gevher-i yek-dânedür
Envâr-ı şem^ciñ vechine ay ile gün pervânedür
  - 2 Yüzündür mâh-ı tâbân kamer envâr-ı tâbından anuñ
Hurşîd-i mâhuñ meş^cali dâ^cim tuşuşmuş yanadur
  - 3 Devrinde ^caynuñ sâğarı şahib tarîkat sâlikün
Pîr-i mugân oldı yine ser- halka-i meyhânedür
  - 4 Tesbîh ile seccâdeyi elden bırak ey müttekî
Şol zülf-i hâle bağ anı gör kim ne dâm u dânedür
  - 5 ^cÂşıkıların cânanesi Hağ'dur Hağka vir gönlini
Niçün ki bî-cân kıldı bil ol cân ki bî-cânânedür
  - 6 ^cAşkuñ hadîsîñ gel işit efsâneye var dime kim
Kur'ânı şatan vâ^cizüñ nakli uzun efsânedür
  - 7 Düşmez humâruñ rencine vahdet meyinden tâ ebed
Şol mest-i Hağk'um sâkîsi şol nergis-i mestânedür
  - 8 Şol şûret-i Rağmân'a ol sâcid ki merdûd olmadı
Ehl-i Hağ ol kim secdesi şol şûret-i Rağmândur
  - 9 ^cÂrif görübdür Rabbini gel Rabbini gör ^cârif ol
Hağ'dan bugün mağcûb olan şeytânlayın bîğânedür
  - 10 Miskin saçuñ zencîrine düşdi **Nesîmî** ey şanem
Zencîr-i zülfüñ kaydına şayd olmayan dîvânedür

[60]²²⁰

Müfte^cilün Fâ^cilün Müfte^cilün Fâ^cilün

- 1 Mihr-i ruhuñ tâbına düşdi gönül yânedür

²¹⁹ Divanda on bir beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 179.

²²⁰ Bkz. Hamid Araslı, *a.g.e.*, s. 282.

- Şem^{ca} düşen nârına yansa gerek yânedür
- 2 Ey mâh-ı bedriñ yüzü mihr-i ruhuñdan hecl
Şem^{ca} atan cânunu gör nice pervânedür
- 3 Zülf-i ruhuñ sırrını bilmiyene iderem
Küfr ile îmânumız Ka^{be}'i vü püthânedür
- 4 Nakş-ı ruhuñ şûreti ^{ca}aynuma kondı meger
Gözlerimüñ saçusı dürr ile dürdânedür
- 5 Câm-ı sefâhım içer dilber elünden müdâm
Kim ki anuñ sâkîsi şol gözi mestânedür
- 6 Çünkü vişâlünleyim leyl u nehâr ey şanem
Câm-ı Cem bende gör mülk-i Süleymânedür
- 7 La^l-i lebüñle gözün câm içürürler baña
Ben nice mest olmayın çün iki peymânedür
- 8 Dünyâ ile ^{ca}uqbayı vaşluna değışmişem
Elli sene biñ yaşum cân ile şükrânedür
- 9 ^{ca}Aşk-ı ruhuñ mesken-i halvetidür bu gönül
Künc-i nihânuñ yeri gör ki ne vîrânedür
- 10 Düşdi **Nesîmî** saçuñ halka-i zencîrine
Düşmeyen ol halkaya dîv ile dîvânedür

[61]²²¹

Fe^{ca}ilâtün Fe^{ca}ilâtün Fe^{ca}ilâtün Fe^{ca}ilün

[14a]

- 1 Göricek nazmını dür-dâne vü gevher didiler
Göricek yüzünü halk âyet-i ekber didiler
- 2 Kirpigünden diledim gönülümü kaşuñla gözüm
Koymadı pürde anı zülf-ı mu^{ca}anber didiler
- 3 Yazıcak şûretünü muhteri^{ca}-i nakş-ı vücûd

²²¹ Divanda on dört beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 128.

- Yer ü gök halk aña rûh-ı muşavver didiler
- 4 Sordum ervâha saçuñ vaşfını bi'l-ħarf
Kimsenüñ şerhına gelmez bu gül-i ter didiler
- 5 Lebüni cânlara şordum ki nedendir aşlı ħarf
Rûh-ı Kıuds ile yine nûr-ı muḫahhar didiler
- 6 Gerçi ser-fitne saçundur ħamerüñ devrinde
Fitnenüñ merkezi şol ħâl-i müdevver didiler
- 7 Ger disem zülfüne karanfıl ne °aceb yâ Hâdî
Mu°cizât ehline hâdî vü peyam-ber didiler
- 8 Rûşen oldu yer ü gök mihr-i reħuñ nûrından
Bu cihetden yüzine mâh-ı münevver didiler
- 9 Güle el şürmesün ol kim dikeninden üşenür
Ki bu ħamrâ gülünüñ tiginine ħançer didiler
- 10 Ey **Nesîmî** dile Ĥaħ'dan buña göñlüñ ne diler
Ne ki Ĥaħ'dan diledün oldu müyesser didiler

[62]²²²

Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün

- 1 Dil-dâra müştâħ oldu cân dîdârı cânân ârzûlar
Hicrâna ħatlanmaz göñül yâ Rab vişâlün arzûlar
- 2 Yandurdu şevkuñ bağrumı gözyaşından kim neçe
Cânım şuşamışdur lebüñ âb-ı zülâlin ârzûlar
- 3 YaħmaĖ dilersin yaş ile her dem gözüm mışbâħını
Kömür gözlerüm gerçekleyin ânuñ ħayâlin ârzûlar
- 4 Şehdüñ ħadîşî şeker hoş gelmez ol müştâħa kim
Şol Rûh-ı Kıudsüñ mantıħın şîrîn maħâlin ârzûlar
- 5 °Âşıklarauñ âzârına gör kim neçe bel bağlamış

²²² Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 132.

- Şol bî-vefâ ʿaşıkıların niçün vebâlin ârzûlar
- 6 Yâ Rabb ne hûri çehredür şol mâh-ı tâbân yüzlü kim
Gördükçe anuñ yüzünü güneş zevâlin ârzûlar
- 7 Çarhuñ hilâl ü dîdarına göñlüm dilemez bakmağa
Niçün ki yüzün bedrini çaşuñ hilâlin ârzûlar
- 8 Çîn-i nâfesinden bezdi cân ʿanberden uşandı göñül
Her birisi şol dilberuñ zülfüyle hâlin ârzûlar
- 9 ʿAşkunda kurbân olmağın ister **Nesîmî** gör kim neden
Şol maʿnîde kim dünyâda her şey kemâlin ârzûlar

[63]²²³

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

[14b]

- 1 Gül nerden gelicek ʿarzına mâdû? gelür
Lebleründen neçe kim kand ile halvâdû gelür
- 2 ʿAnberin sünbülüne bâd-ı seher esicek
Çoma depreşmege kim ʿanber sârâhû gelür
- 3 Kara saçuñ ucını ayağına şayma getür
Hayf ola nâfe-i tatarı ki der-bâdû gelür
- 4 ʿÂlemüñ başına tâbında yüzün ayından
Hâlîkuñ rahmetidir nûr tecellâdû gelür
- 5 Neçe nevmîd olayın çün gözümüñ izinden
Çatre çatre birine der ki deryâdû gelür
- 6 Neçe kim cehd iderim yazmağa zülfüñ şakın
Çalemüñ dili ucından çamû sevdâdû gelür
- 7 Cüdâ düşdi **Nesîmî** leb-i laʿlünden ânuñ
Gözlerinden dâimâ laʿl-i muşaffâdû gelür

²²³ Bu şiir *Nesîmî Divanı*'nda yoktur.

[64]²²⁴

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Kıbledür yüzün nigârâ kaşlarun mihrâblar
Şûretüñ Muşhaf velî müşkîn haţuñ î'râblar
- 2 Çehreñün °aksi ezelden taşra çıkmış perdeden
Düşmüş anuñ şu°lesinden aya güne tâblar
- 3 Şerh eger kılsam cemâlüñ defterinden bir varâk
Her sözüñ biñ ola vü her faşl neçe bâblar
- 4 °Âşıkuñ ahvâlini °âşıklara şor kim bilür
Bilmez illâ °aşk içinde yabancı bî-hâblar
- 5 °Âşıkuñ bağı kanından şerbeti var ey hakîm
Katma anuñ şerbetine kand ile °unnâblar
- 6 °Aşk odı uğraşdı şem°uñ cânına gör kim neçe
Hem yanar hem gözlerinden akıdır seyl-âblar
- 7 Çün dilerdi gönüm vâşıl olmak yâr ile
Koy neçe şoyarsa şoyusun bu pelîd kussâblar
- 8 Çün **Nesîmî** câvîdân yâr ile buldı vîşâl
Koy neçe dönerse dönsün bu yaşıl dolâblar

[65]²²⁵

Müfte°ilün Mefâ°ilün Müfte°ilün Mefâ°ilün

- 1 °Aşkuñ yolunda her kim ol cân-feşân gider
Ehl-i yakîn bilür ki ol cennete bî-gümân gider
- 2 Yâr hayâli dem-be-dem gözlerimüñ serâyına
Âb gibi revân gelür yaş gibi revân gider
- 3 Ey beni gayb iden kişi °aşka işit bu nükteyi

²²⁴ Divanda dokuz beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 130.

²²⁵ Divanda yedi beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 124.

- Hûblaruñ hayâline virme göñül ki cân gider
- 4 Yâr ile şöhet itmek bir dem iki cihân deger
Devlet anıñ ki şöhet-i yâr ile câvidân gider
- 5 Nergis-i şûhuñ ey şanem fitne-yi âhir eyledi
Serv-i kıddine kıl nazâr gör neçe sırr-ı revân gider
- 6 Kırpigüñ okuyla yâralu kıldı **Nesîmî**'yi gözün
Gözünden anuñ bu bâbdan lahza-be-lahza kıan gider

[66]²²⁶

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

[15a]

- 1 Gerçi bülbüldür figân itmekte üstâdum benüm
Şimdi başmışdur anı ey gönca feryâdum benüm
- 2 Ol kıadar seng-i sitem urduñ dil-i mecrûhuma
Dönmeye taşdan demürden olsa bünyâdum benüm
- 3 La'lüñi kıoyub eger meyl eyler isem sükkere
Kıalmaya ağzumda ey şîrîn-dehen dâdum benüm
- 4 Şol kıadar seyr eyledüm aşkıñ beyâbânında kim
Kendi şehrumde bilür yok bir kışi adum benüm
- 5 Pîr olası nev-cevânuñ kıoma elden dâmenüñ
Ey **Figânî** toğrı yoldur saña irşâdum benüm

[67]²²⁷

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Ağlamazsa beni bir dem acıyub dîdelerüm
Göreyim kıursun iki gözüne hûn-ı cigerüm
- 2 Yirden üstün ola gerdûn göreyin haste degin

²²⁶ Gülşen Çaylı Cankurt, *Figânî Divanı Gramatikal İndeksi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2015 s. 60.

²²⁷ Bkz. Gülşen Çaylı Cankurt, *a.g.t.*, s. 61.

- Ki cihân içre benüm üstüme oldur dönerüm
- 3 Görünen şanma şafağ dün gice çarhuñ ey meh
Yüzini kana yudı sille-i âh-ı seherüm
- 4 Cân virüp cân alıyor bister-i mihnetde gönül
Ağlasun anuñ için kan yuduban dîdelerüm
- 5 Ğam-ı hecrüñle **Figânî** ruhı zer-gün oldı
Dağı meyl itmez misin aña eyâ sîm-berüm

[68]²²⁸

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Çâk iden sînemi tîğ-ı ğam-ı cânânumdur
Fâş iden sırrımu âh-ı dil-i sûzânumdur
- 2 Gün degüldür görinen deyr-i felekden her gün
°Aks-i taşvîr-i cemâle meh-i tâbânumdur
- 3 Dağlar güller elifler şanemâ serv-i sehî
Cism-i şad pâre benüm tâze gülistânumdur
- 4 Ne kadar var ise meh-pâre kulağı küpelü
Bende-i halka be-gûş-ı der-i sultânumdur
- 5 Sâye-veş hâk ile yeksân iden üftâdeleri
İy **Hilâlî** benüm ol serv-i hırâmânumdur

[69]²²⁹

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mef'ûlü Fâ'îlün

- 1 Urdum semend-i tabıma çün zîn-i himmeti
Meydân benümdür eger virürse Tañrı fırsatı
- 2 Mülk-i sühanda tabl-i feşâhat çalan benem

²²⁸ Bahri Yağmur, *Hilâlî Divanı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1998, s. 89.

²²⁹ Bkz. Gülşen Çaylı Cankurt, *a.g.t.*, s. 78.

- Geçdi cihânda Âşaf ü Hakan nevbeti
- 3 Görse Nevâyî çünki nevâmı bu resm ile
Mülk-i sühandâ urur idi kûs-ı rihleti
- 4 Şancağ çeker bu  arsada başka dilâverem
Hüsrev gibi zamânedede aldım vilâyeti
- 5 Eczâ-yı defterin kül ide yağa Âzerî
Görse **Figânî** bu  azel-i pür- arâreti

[70]²³⁰

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

[15b]

- 1 Ğamze-i mestüñ ucından neçe  avġalar ola
Fitne-i hâl-i ruhuñla ne temâşalar ola
- 2 Kâkülüñ kim şalına mülket-i cânlar üzere
Hey ne diller alına anda ne yağmâlar ola
- 3 Bu le afetle bu hâletle görünürseñ eger
Halk-ı  alem götüri vâlih ü şeydâlar ola
- 4 İbrî acımayasın güle diye inşâf midur
Ben yetimüñ gözi yaşı a a deryâlar ola
- 5 Gel götür hâkden üftâde  **Ubeydî**  yi bugün
Hey kıyâmet neçe bir va de-i ferdâlar ola

[71]²³¹

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Mâhdan dime ki vech-i  asenüm a sendür

²³⁰ Ömer Arslan, *Ubeydî Divanı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2013, s. 512.

²³¹ Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 347.

- Ne tereddüd o güneşden güzelüm rüşendür
- 2 Hândesine gülüñ alınma şaķın iy bülbül
Sen anı dost şanursın o güler düşmendür
- 3 Nâvek-i ğamzeñ ile ur beni der yâre rakîb
Şanur ol қаşı kemânuñ oķını seg-zendür
- 4 Gün yüzine gözünü diküben ânîde diker
Şa°şa°a şanma elinde güneşüñ sûzendür
- 5 Sözleryñle be °Ubeydî bizi hayrân itdüñ
Қalbüñ esrâr-ı İlâhiye meger maħzendür

[72]²³²

Velehu

Mefâ°ilün Mefâ°ilün Mefâ°ilün Mefâ°ilün

- 1 Leb-i şîrîn-i sâķiden cüdâ ğam pâ-y-mâlidür
Yazıklar cür°a-i câm-ı şarâba acımalıdur
- 2 Görüp bâm-ı sarâyı üzere ħurşîdi didi ol mâh
Getürin bu zavallıyı bu araya zavallıdur
- 3 Görinen çeşm-i giryânumdaki müjĝân mıdur dirsın
Nigâra gözde yir itdi ser-i zülfüñ ħayâlidür
- 4 Melâmet ħân-ķâhında cihân abdâluñ olmışdur
Қараñu ğice iy meh-rû anuñ bir қара şâlıdur
- 5 °Ubeydî ol güneş yüzlü mehüñ ebrûsı vaşfında
Senüñ her maṭla°uñ mânend-i dîvân-ı ħayâlîdür

[73]²³³

Velehu

²³² Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 328.

²³³ Beşinci beyit divanda yoktur. Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 483.

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Giceyle nice girsün dîde-i ğam-dîdeme uyhu
Ħayâlûñle benüm iki gözüm olmışdurur memlû
- 2 Beni oğ gibi atarsun yabâna gerçi sen şimdi
Velî soñra arayup bulımazsın ey kemân-ebrû
- 3 Tõkınub kıatreler bârân-ı eşkümden siyâh oldı
Degüldür âteş-i ĥaddüñde yer yer ĥâl-i °anber-bû
- 4 Melâmet şâhına gelmiş muĥabbet-nâmedür cismüm
Benüm başumda olursa °aceb midür kıara yazu
- 5 °Ubeydî ğuş idelden vaşf-ı dendânındaki nazmum
Degil rişte kıodı engüş-t-i ĥayret ağızuna lü°lû°

[74]²³⁴

Velehu

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Kıaşd-ı bu âh ile berbâd ide bir ğün [tozumuz]
Dehrden ğöz yumalum ğörmesün anı [ğözümüz]
- 2 Ħâk olup seyl-i sirişk ile der-i dil-dâra
Şöyle ğitdük ğice kim ğörmedi kimse tozumuz
- 3 Yâr şordukça bizi düşmene bilmem dir imiş
Lâzım oldı ki aña bildirevüz kendözümüz
- 4 Aşınupdur yüzümüz işiĝiñe sürmekden
Ol şehüñ kıalması yanında dirîĝâ yüzümüz
- 5 Söze mâlik olayın dirse °Ubeydî her kim
Varak-ı nazmumuz alsun ele tutsun sözümüz

²³⁴ Bkz. Ömer Arslan, *a.e.t.*, s. 360.

[75]²³⁵

Velehu

Mefâ'iliün Fe'îlâtün Mefâ'iliün Fe'îlün

- 1 Hâdeng-i gamzesine sînedede nişâne arar
O kaşı yâ beni öldürmege bahâne arar
- 2 Didüm gönül hattuñ içinde hâlünü gözler
Didi hemîşe gubar içre mürg dâne arar
- 3 Oquñ ki tende arar cân ile dili beñzer
Şu bir misâfire kim şehir içinde hâne arar
- 4 Eger ki urmağ için gelmediyse cân nakdin
Derûn-ı sînedede gamzeñ hadengi yâ ne arar
- 5 **‘Ubeydî** bu gazelüñ levh-i hâtıra yazsun
[Şu kim zamânede] bir şîr-i ‘âşıkâne ara

[76]²³⁶

[16a]

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Saña ey dil dimezen sünbül-i gülzâra yapış
Beni zülfeyni helâk itdi var anlara yapış
- 2 El uzatduñ ruhına yanduguña acımazın
Ey gönül tıflı saña kim didi var nâra yapış
- 3 Kâha döndüm gam ile bendeñe vaşl ol deyicek
Didi dilber ço beni var yüri dîvâra yapış
- 4 Beni evvel yaqdı oda gayrı ağlatma şakın
Yüri ey dîd-ı dilüm çarh-ı sitemkâra yapış

²³⁵ Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 315.

²³⁶ Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 375.

- 5 Ey ‘**Ubeydî** ser-i kûyına irem dirseñ eger
Yolına hâk oluben dâmen-i dil-dâra yapış

[77]²³⁷

Velehu

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün

- 1 Bu tāk-ı lâciverdî zer-beft otağın olsun
Mihr ile meh yanınca iki sulagın olsun
- 2 Çarh-ı berîne hem-ser olup livâ-yı ‘adlün
Ser menzil-i sa‘âdet dâyim otağın olsun
- 3 Sultân-ı bahr ü bersin devlet serîri üzre
Her dem nesîm-i himmet çâbük ulagın olsun
- 4 A‘dâ-yı bed-nihâda ‘azm-i sefer kılıcak
Tîğ-ı zafer yanınca yalın yarağın olsun
- 5 Luţf ‘**Ubeydî**’nün gel uyar murâdı şem‘in
Bu tekye-i cihânda yanar çerâğın olsun

[78]²³⁸

Velehu

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Perde-i şermi cemâlünde niğâb eylesün
Gülsün ol Yûsuf-ı gül-çehre hicâb eylesün
- 2 ‘İllet idüp eger isterse cevâb ağzundan
Bir ağız düşmenüme dost cevâb eylesün
- 3 Ğam-ı haţtuñla ğubar olana ğâyet yokdur
Beñlerün dâne döküp anı hisâb eylesün

²³⁷ Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 463.

²³⁸ Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 459.

- 4 Yâdlarla şalınup şöhbete varmağa göñül
Kendüyi âteş-i gayretle kebâb eylesesün
- 5 Bezm-i ağıârda câm-ı meye meyl eyleme kim
Bu ‘Ubeydî gözi yaşını şarâb eylesesün

[79]²³⁹

Velehu

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Bu fânî evde tâk-ı künbed-i mînûyı n’eylersin
Yerüñ zîr-i zemîn olur bülend eyvânı n’eylersin
- 2 ‘Adem mülkine bir gün yaluñuz gitsen gerek şâhum
Öñüñce şimdi kullar yüridüp ‘üñvânı n’eylersin
- 3 Ölürsin gayret-i akrân ile ey tâlib-i manşib
Ya‘kubâda merâtib kaç‘ iden yârânı n’eylersin
- 4 Esîr-i câh olanlar silsile dîvânesi olur
Alup boynuña kayd-ı ‘izzet-i devrânı n’eylersin
- 5 ‘Ubeydî hâne-i tenden ‘urûc it beyt-i ma‘mûra
[Deli] olma yûri bu menzil-i vîrânı n’eylersin

[80]²⁴⁰

Velehu

Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Şanmañ belâ-yı turra-i dilberden ağların
Haţtı-ı siyeh didükleri kâfirden ağların

²³⁹ Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 461.

²⁴⁰ Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 465.

- 2 Ruhsârî âteşiyle tutuşmak kolay idi
Ammâ duhân-ı haţţ-ı mu°anberden ağların
- 3 La°lüne öykinür mey aña ağların müdâm
Şanmañ ki mest olup mey-i aħmerden ağların
- 4 Yaşım görince gitdi o meh gör sitâreyi
Dîde didükleri o bed-aħterden ağların
- 5 Bir âfitâb-çehredurur ağladan beni
Şanma °**Ubeydîyâ** ki feleklerden ağların

[81]²⁴¹

Velehu

Mefâ°ilün Mefâ°ilün Mefâ°ilün Mefâ°ilün

- 1 Ğamuñla pâ-y-mâl olan dil-i vîrânı añmazsın
Ele ihsân idersin hûn-i vaşluñ anı añmazsın
- 2 Lebüñ câmını bir kez emdügüm añarsın ammâ kim
Ğam-ı hecrüñle qanlar yutduğum devrânı añmazsın
- 3 Dimişdüñ kuruş-ı dâğum göricek bir bûse haqqıñdur
Behey zâlim unutduñ hiç haqq-ı nânı añmazsın
- 4 °Âdûv bir kez çağırmaqla varursın yanına dâ°im
Neçe nâlân olur bu °aşık-ı nâlânı añmazsın
- 5 Neçe şihhat yüzün görsün °**Ubeydî** derdmendüñ kim
Tabîbüm yıl geçer ol hasta-i nâlânı anmazsın

[82]²⁴²

[16b]

Velehu

Mefâ°ilün Fe°ilâtün Mefâ°ilün Fe°ilün

²⁴¹ Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 456.

²⁴² Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 458.

- 1 Şehâ düşer mi saña zulmi ʿâdet eyleyesin
Raʿiyyetüñ sitem ile riʿâyet eyleyesin
- 2 Revâ mıdur ki şatup kullaruñı begcegizüm
ʿÂdûlar ile varup seyr-i soĥbet eyleyesin
- 3 Bu zulme kim döyer inşâf ide efendicegüm
Alup da gönlümi benden ferâgat eyleyesin
- 4 Yazık degül mi dem-â-dem benüm ayağum alup
Ele kadeh şunup ey şâh hürmet eyleyesin
- 5 **ʿUbeydî** bendeñe cevr ü cefâlar itdügüñe
Zemân ola ki efendi nedâmet eyleyesin

[83]²⁴³

Velehu

FeʿilâtünMefâʿilünFeʿilün

- 1 Neçe dil tîrüñe nişân olsun
Neçe bir kâmetüm kemân olsun
- 2 Ğarazuñ cân ise benüm ʿömrüm
N’ola hoş yoluña revân olsun
- 3 Gülşen-i vaşluñ içre ey gül-i ter
Bülbül-i dil қо şâdmân olsun
- 4 Virmez isem yoluña mâ-melegüm
Kuluñum didügüm yalân olsun
- 5 [Şakla] dilde **ʿUbeydî** fâş itme
[Ğam-ı dildârı] қо nihân olsun

²⁴³ Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 475.

[84]²⁴⁴

Velehu

Fe'îlâtîün Fe'îlâtîün Fe'îlâtîün Fe'îlîün

- 1 Yağdı yandurdı beni nâr-ı firâk eleme
Ger tutarsam yiridür cânib-i mülk-i 'ademe
- 2 Deyr-i hüsn içre iderlerse le'tâfet bahşin
Ağız açdurmaz oña kâfir-beçe hiç bir şaneme
- 3 Ey perî-rû neçe pervâz ura evşâfuñda
Çol kanad olmaz ise dest-i 'inâyet kaleme
- 4 Ey gönül şevk iline şâh olayın diseñ eger
Çek sürâhî 'ilmün yürü baş it ceyš-i gama
- 5 Rûm' da hâl-i ruhı vaşfi ile ol şâhuñ
Nokta koduñ be 'Ubeydî şu'arâ-yı 'Aceme

[85]²⁴⁵

Velehu

Fe'îlâtîün Fe'îlâtîün Fe'îlâtîün Fe'îlîün

- 1 Dil nice râh-ı muhâbbetde müsâfir olsun
Râhat âbâd-ı 'ademde ço mücâvir olsun
- 2 Gelmeden haţtı beni vaşlına irgürse didüm
İşidüp yâr dimiş vaqtine hâzır olsun
- 3 Ruh-ı cânâne muhâbbet var iken ey hurşîd
Dehr içinde saña tapan kişi kâfir olsun
- 4 Zülfi ruhsârını örter diyü muğber ise dil
Göre tozı hele haţtı-ı ruhı zâhir olsun

²⁴⁴ Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 490.

²⁴⁵ Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 460.

- 5 Şi'r ile şimdi güzeller bize şayd olmazlar
Ey 'Ubeydî ne disün bir kişi şâ'ir olsun

[86]²⁴⁶

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Dime cânâneye ağıâr ile soĥbet itme
Seni sevsin dir iseñ aña naşîhat itme
- 2 Ğayra meyl eylemezsin diyü yemîn eyler ise
Mümteni'dür inanup aña ĥamâkat itme
- 3 Her ne ĥâlet ki zuhûr eyleye dilberdendür
Kimseye anuñ için buĝz u 'adâvet itme
- 4 İĥtiyâr elde olaydı der idüm saña gönül
Ĥûblar zümresine hîç muĥabbet itme
- 5 Çünkü bunlarda 'Ubeydî ĝarazuñ var senüñ
Ehl-i 'arz olımadum diyü nedâmet itme

[87]²⁴⁷

[17a]

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Dem-be-dem taĥt-ı Süleymânı gönül yâd eyle
Her nefes âĥuñ ile cismüñi ber-bâd eyle
- 2 Ol cevânuñ ĝam-ı ĥaĥtun çekemez ĥasta gönül
Çeşmün ey pîr ecel katlüne irşâd eyle
- 3 Ĥâne-i tende dili derd ile ĝam öldüriyor
Meded ey nâle çıkup taşrada feryâd eyle

²⁴⁶ Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 503.

²⁴⁷ Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 486.

- 4 Ol boyı serv-i revânsuz olamam ey firqat
 uluñ isem de eger gel beni âzâd eyle
- 5 Ey ‘**Ubeydî** müjesi tîri geer ilmez hî
 Sen gerekse siper-i sîneñi pûlâd eyle

[88]²⁴⁸

Velehu

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Madem-i pîr-i muândan aleb-i hâk eyle
 Kimiyâya heves sözüm idrâk eyle
- 2 Genc-i Cemşîd’e daı mâlik olursañ ey dil
 Gâh yâd-ı elem-i ef‘i-yi zaâk eyle
- 3 Cismümüñ teng-i abasında araldı cânım
 Yetiş ey tîg-ı gam-ı yâr anı âk eyle
- 4 Seni bir yol kesici an dökücidür dirler
 Ne turursuñ yûri ey eşk yoluñ pâk eyle
- 5 Şafa-i sîneñe tâ kim urula mühr-i abul
 Eşk-i eřmüñle ‘**Ubeydî** anı nemnâk eyle

[89]²⁴⁹

Velehu

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 aşdı budur ki haber göndere ayâr saña
 İstimâ‘ itme şaın söz gelür ey yâr saña
- 2 avl-i kem dirse şehâ bâd alayın dime kim

²⁴⁸ Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 507.

²⁴⁹ Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 274.

- Bulnır ʿaşık-ı güm-geşte çü her yâr saña
- 3 Elüñ öpdürmek ile ağzını tüt ʿuşşâkuñ
Dimesün her birisi yâr-ı cefakârdur saña
- 4 Ger üzerlerse muhaldür buruşur mı şâhum
Yazalı bende-i hâlis gice dinâr saña
- 5 Ey ʿ**Ubeydî** o şehüñ devlet-i ʿaşkunda müdâm
Düşelik oldı düşen eşk-i güher-bâr saña

[90]²⁵⁰

Velehu

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

- 1 Ruğlaruñ ʿarz eyle gül ey mâh ʿıyd eyyâmıdur
Devr-i miñnet geçdi ʿuşşâka şafâ hengâmıdur
- 2 Kaʿbe-i kûyuñ tavâf idüp yüzüñ görenlere
Ey cemâli kıble her gün hâcılar bayramıdur
- 3 Âsitânuñ kaʿbesine ʿazm idüpdür şâmdan
Âfitâbuñ şubh-ı şâdık bir beyâz ihrâmıdur
- 4 Ruğların içün yakduğum her dâğ olupdur nân-ı ʿıyd
Urduğñ peykânlar üstinde anuñ bâdâmıdur
- 5 Kanda bulmuşdur ʿ**Ubeydî** nakd-i cânı dir iseñ
Vuşlatuñ ʿıydında şâhum laʿlünüñ inʿâmıdur

[91]²⁵¹

Velehu

Feʿilâtün(Fâʿilâtün) Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

²⁵⁰ Bkz. Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 333.

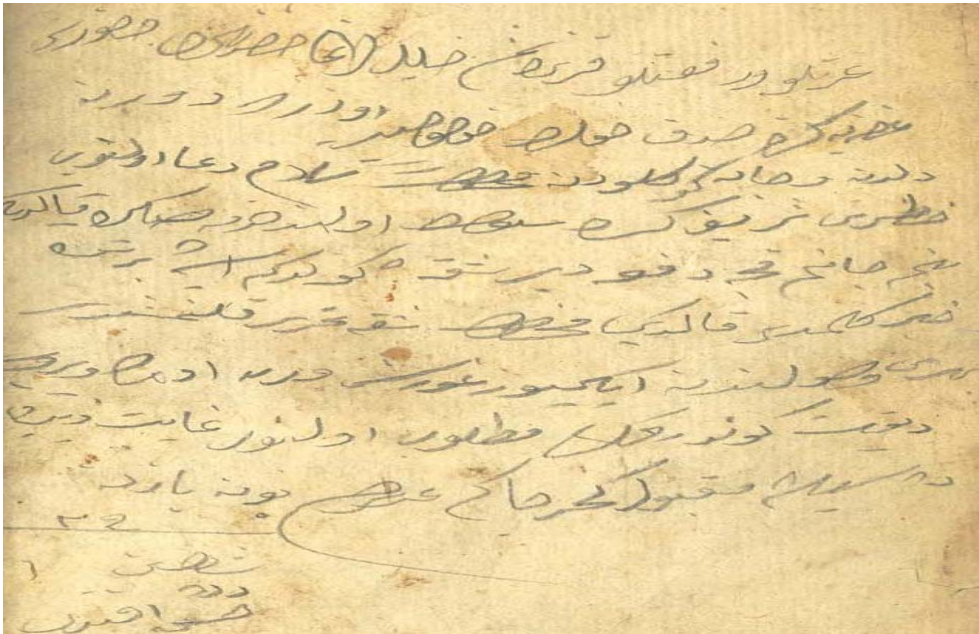
²⁵¹ Bu şiir *Ubeydî Divanı*'nda yoktur.

- 1 Hâb-ı gâfletde uyan cân ki bîdâr idegör
Pister-i gûşîş içinde teni bîmâr idegör
- 2 Şerbet-i bâkî ʿaşkıyla fenâ râhında
Teni bî-mâr idenüñ cânına tîmâr idegör
- 3 انصاف teni mirʿât u vücûd kendi hicv it
Şor mümküne ne ki vâcib odur vâr idegör
- 4 Terk idüp herd u cihânun ğamını merdâne
Saʿy idüp kendü öziñi ʿâşık-ı dîdâr idegör
- 5 Hâr u hâşâñ haţâdan yûri şahrâyı dili
Pâk idüp terk-i heves ile gül ü gülzâr idegör
- 6 Güle sermâye-i ʿâklı virüp âl-i şeydâlık
ʿÂkîl iseñ bu بودن احوالی bâzâr idegör
- 7 Dürrî irşâdı müşterî saña teslîm itdi
ʿUbeydiyâ sen anı tâliblere îşâr idegör

[92]

[17b] ʿİzzetlü ve refetlü qarındaşım Hâlıl Ağa Hâzretleri huzur-ı ....

[93]

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- [18a]
- 1 °Âr idermiş beni öldürmege ol sîm-tenüm
Varayım yalvarayım boynuma taqub kefenüm
  - 2 Cennet olursa hakîm-i çâk ideyim
Dem-i vuşlatda baña hâyil olur pür-henüm
  - 3 Tek beni zülf-i dil-âvîzüñe berdâr eyle
Çekeyim pâdişâhum kendü elümle resenüm
  - 4 Kaşd idüp girmek olur mûr-i za'îfîñ gözüne
Ey Süleymân-ı zamân şöyle hayâl oldu tenüm
  - 5 Şem'iyem küşe-i meyhâneyi virmem felege
Gülşeni bâğ-ı cinândan baña yekdür vaţanum

[94]²⁵²

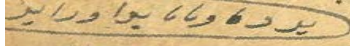
Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

- 1 Bedest âverden-i dünyâ hüner nîst
Yekî-râ ger tûvânî dil bedest âr
- 2 Civânmerdî vü lütfest âdemîyyet
Hemîn-i naqş-i heyûlânî me-pindâr

[95]

İki filân barışdırmak için

Bismillâhirrahmani'r-rahîm, liyağfirallahu'ştafa Âdeme Nûhân ve Âli İbrahim ve Âli 'İmrân °ale'l-°âlemîn, zürriyeti ba'°dehum min ba'°z vallâhu semî'u'l-°alîm velâ havle velâ kuvvete illâ bi'l-lâhil-°azîm. İki filân barışdırmak için bu tılsımı yazarlar ev içine gömerler. Şinanmışdur. Âhuvâ âhuvâ el-°acl el-°acl fülân bin fülân °alâ Tayyib fülân binti fülân.

²⁵² Bu beyitler Sa'âdî'nin *Gülistan* adlı eserinde geçmektedir.

[96]

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

[18b]

- 1 N'ola sen germ olup derseñ mu°anber kâkülüm vardur
Benim de dûd-ı âhumdan başumda sünbülüm vardur
- 2 Benefşe zeyn iderseñ sen haţtuñdan °arızuñ üzre
Benim de kanlu dâğumdan neçe tâze gülüm vardur
- 3 Dehân adlu senüñ bir tâze goncañ var ise ey dil
Göñül dirler benüm de bir nevâ-keş bülbülüm vardur
- 4 İçerseñ mey gibi sen °aşıkı şûridenüñ kanın
Benüm de hûn-ı eşkümden iki şişe mülüm vardur
- 5 Haţtuñ irişmeden sen zulm idüp **Fevrî**'yi incitme
Benüm ruhum benüm °ömrüm benüm hânüm ölüm vardur

[97]

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe°ûlün

- 1 Didüm ki kuluñum ey kıadd-i şimşâd
Didi kulum iseñ var olgıl âzâd
- 2 Didüm kim nerm ola mı kalb-i sengîn
Didi mum ola mı °âlemde pûlâd
- 3 Didüm °aşk içre key mâhir kuluñum
Didi kim bunda geçmez ol ey üstâd
- 4 Didüm kim bâğ-ı hüsnüñ bülbülüyem
Didi var bağım içre kılma feryâd
- 5 Didüm vaşlıñ kıllur ârzû **Hüsâmî**
Didi oldı müyesser eyle dilşâd

[98]

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Nâle ney gözyaşı mey oldu ciger biryânım
Hâne-i dilde hayâlün olalı mihmânım

[99]²⁵³

Hayretî-râst

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

[19a]

- 1 Kaçma benden gel benüm kardaşcugum²⁵⁴
Ey meded derdüme dermân ol benüm kardaşcugum
- 2 Ne umarsın şöhet-i nâ-cinsden hey gel berü
Hem-dem-i erbâb-ı ʿirfân ol benüm kardaşcugum
- 3 Ben belâ küncine giryân olayın Ya'kûb var
Sen şafâ Mısrında sultân ol benüm kardaşcugum
- 4 Ğam degül ben sâye-veş hâk ile yeksân olayın
Sen şalın serv-i hırâmân ol benüm kardaşcugum
- 5 Hâr-ı ğamda ben ço nâlân olayın bülbül gibi
Sen açıl gül gibi handân ol benüm kardaşcugum
- 6 Sen şafâ bezminde handân ol benem pervâne vâr
Oda yak şem^c-i şebistân ol benüm kardaşcugum
- 7 **Hayretî** gibi dilerseñ olasın ğamdan emîn
Ĝâh mest ü ğâh hayrân ol benüm kardaşcugum

[100]²⁵⁵

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

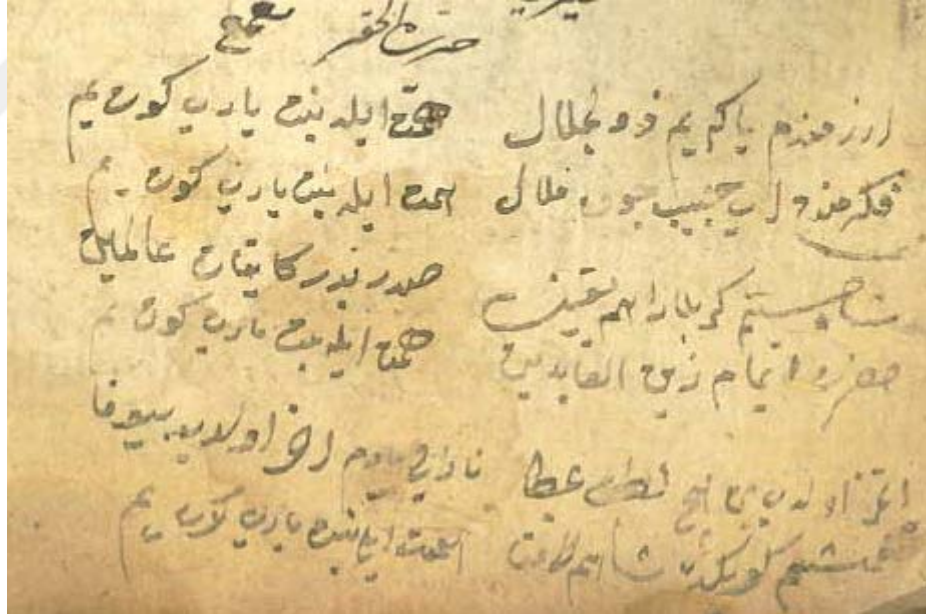
²⁵³ Mehmed Çavuşoğlu, M. Ali Tanrıverdi, *Hayretî Divanı*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No. 2868, İstanbul 1981, s. 330.

²⁵⁴ Birinci mısra divanda “Kaçma benden cânuma cân ol benüm kardaşcugum” şeklinde yer almaktadır.

²⁵⁵ Bkz. Mehmed Çavuşoğlu, M. Ali Tanrıverdi, *a.g.e.*, s.139.

- 1 Bir devâsuz derd imiş hicrân ki yok dermân aña
Bir ʿaceb vâdî imiş fûrkat ki yok pâyân aña
- 2 Ehl-i dillerden kaçarsın ehrimendür hem-serüñ
Ey perî-peyker nice şabr eylesün insân aña
- 3 Yılduzı yokdur zevâlli ʿâşıkıñ yanuñda hîç
Mîhr-i hüsnüñ de zavâlin ey meh-i tâbân aña
- 4 Âteş-i hicrân ile biñ dâğı vardır gönülümüñ
Yiridür ey lâle luţfeyle gönüldeñ yan aña
- 5 Bezm-i şâdîde içersin yadlarla sen müdâm
Hayretî kalur ırakaklardan baķub hayrân aña

[101]

[102]

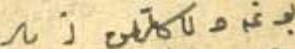
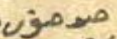
[19b] Astâne-i saʿadetden berây-ı divân şadaķa buyurılan hükm-i şerîf şûretidür.

Ķıdvetül-ķuzât vel-hükkâm maʿdenü'l-fazl-ı kelâm Mevlanâ Rûmili ķâdıları zîde-fazlehüm tevķi-i refî-i hümayûn vâşıl olıcak maʿlûm ola ki, taht-ı ķazânızda vâķi olan bimâre ʿâşıklar dergâh-ı muʿallama gelüb şöyle ʿarz-ı hâl eylediler ki, ķadimü'l-

eyyâmdan berü ağalar maḥbûblar ile zevk ü şevk idegelmişler iken imdi ʿinâd ve muḥâlefet iderler imiş deyu bildirdiler. İmdi buyurdum ki, hük-m-i şerîfim ile varduḡda her birinizin taht-ı ḡazânızda vâḡi° olan a°la ve bâlâ maḥbûbları ʿâşîḡları ile beraber idüb onat vechile tefîş ve tefahḡus idüb göresin. Fil-vâḡi° eḡer ʿarz eyledikleri gibi ise men° ü def idüb günden güne leb-i şîrînlerinden beş buse alıvirüb ve cuma°dan cuma°ya yüzer bûse hük-m idüb güzeştesiyle bi-ḡuşûr alıviresiz. Ve daḡi ʿarz eylediler ki, ba°zı ve ba°zı dilberleriñ yanlarına düşüb daḡi derler imiş anı daḡi göresin. Eger vâḡi° ise ḡapuları önünde selb ü siyâset idüb ve raḡîbleri kiliseler üzerinde ḡatl idesiz. Maḡşal-i kelâm bi-mâre ʿâşîḡları buse-i şîrînlerinden güldürmezseñiz ʿazlile ḡonulmayub envâ°-i ʿuḡâb ile m°aḡḡab olmanız muḡarrerdir. Evvelen bu hük-m-i hümayûnum mazmûnunu şehirlerde ve ḡaşabalarda ve maḡmiye-i Niş olan yerlerde nidâ itdirdesiz. Ba°det-tenbîh men° ü def olmazlar ise maḡbûbları ḡayd ü bend ile dergâh-ı mu°allamâ gönderesiz. Zülf-i siyâhlarından zîncîrler bend eyleyüb ʿâşîḡlarını boyunlarına ber-dâr idüb ḡaḡları ne ise aña göre tedârik üzere olub bir def°a daḡi şikayet itdirmelü olmayasız. Şöyle bilesiz. ʿAlâmet-i şerîfe i°timâd ḡılasız. Tahrîren fi şeh-r-i ʿuşşâḡ. Be-maḡâm-ı Ḳostantiniye el-maḡrûse.

[103]

Ḳayḡûsuz Abdâl

- 1 Ḳabal ḡabal boḡalar ḡanatlanmış uçmaḡa
Ger ḡanatla dirilmiş bile deniz
- 2 Bir pîre beş yük ḡondu yükledüb girdi yola
Kâh at olur yorḡalar kâh ḡuş olur uçmaḡa
- 3 Bir ḡarınca devenin ḡapmış uyluḡunu ḡırmış
Bir budunu ḡoparmış bir yâr ister içmeḡe
- 4 Kelebek yay oḡ almış daḡa şikâre ḡıkmış
Geyikleri ürkütmüş ayu ister ḡaçmaḡa
- 5 İnek ḡamama girmiş
 tayanmış bunda âdem ḡıḡmaḡa

- 6   Kırbağalar havâda çift sürer evlek eker
Yengeç tohum getürmüş ister ekin ekmeğe
- 7   Toñuz düğün eylemiş ayuya kızın virmiş
Maymûn şandık getürmüş kaftânların biçmeğe
- 8   Tilki deve toğurmuş evinde zurna çalar
Balık kavağa çıkmış zift turşusun içmeğe
- 9   Kargalar tohum ekmiş Üşkûfçenüñ çayırına
سوزیر siñekler dolmuş ırğâd olub biçmeğe
- 10   سوزیر ırmağında yüz biñ balık kışlamış
Susuzluğdan buñalmış gemi arar geçmeğe
- 11   Erdene köprisinin şuyu seyl dökünmüş
Erdene minâresi egilmiş şu içmeğe
- 12   İnekler köprü yapmış Morova'nıñ şuyuna
Yüklü yüklü ördekler gelmiş andan geçmeğe
- 13   .....koydu ğayet yağı çıkdı çok
Çuval çayırdı gezmez segürdiben kaçmağa
- 14   Ey **Kayğûsuz Abdâl** sen bunca yalan sözünü
.....ger suflere şat

[104]

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

I

[20a]

Dimiş idüñ ki belâ-keşleri mi yâd ideyin
Dil-i virânelerin lütf ile abâd ideyin
Hicrime şabr ideni vaşluma münkâd ideyin
Der idüñ aşkumla zâr olanı şâd ideyin
Bunca feryâdum işittüñ demediñ dâd ideyin
Sen ki dâd itmeyesin ben kime feryâd ideyin

II

Nâvek-i âh-ı sihr eylemedi hergiz eşer
Dil-i sıhhatüñ ta°accüb saht eylemiş ey gonca-i ter
Ser-i kûyuñda figân eyler iken şâm u seher
Sıhhat-i dil olduña şâhid-i °âdil bu yeter
Bunca feryâdum işittüñ demedüñ dâd ideyin
Sen ki dâd itmeyesün ben kime feryâd ideyin

III

Saña hürmet idenüñ cümlesi °aşık diñle
Da°vî-yi °aşık idenüñ her biri şâdıkâ diñle
°Aşık olana cefâ °adle muvafık diñle
Bir senüñ gibi kerem kânına lâyıq dinle
Bunca feryâdum sen ki dâd itmeye

IV

Kurulaludan berü bu hayme-i zerrîne tınâb
Kapuñı halka penâh eyledi Rabbe'l-erbâb
Hâlini heb saña °arz eyler iken şehiyle şâb
Sende inşaf ide ey hüsrev-i destâr habâb
Bunca feryâdum sen ki dâd itmeye

V

°Adetüñ ehl-i dili lütf ile yâr itmek iken
Kahrla düşmen bed-gûya °inâd eyler iken
Reh-i °aşkuñda figân ideni şâd eyler iken
Âh işitdükçe işiñ °adl ile dâd eyler iken
Bunca feryâdum sen ki dâd itmeye

VI

Âzerî-veş dilümi °aşkuñda olup efkende
Seni terk eylemezem niteki cânım tende
°Arz-ı hâl itmege yok gayrıye kudret bende
Senüñ inşâfuña kalmışdur ümîdim sende
Bunca feryâdum işittüñ demedüñ dâd ideyin
Sen ki dâd itmeyesün ben kime feryâd ideyin

[105]

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

I

[20b]

Ezelden  adetind r  asd-1 erb b-1 vef  kılma 
Sen n devri nde d şmeni  aşı a kesb-i şaf  kılma 
Rev  mı d r id p  uşş k  y rundan cef  kılma 
Nedend r b yle d yim sa y u meş urun heb  kılma 
Mu arrerd r felek  n y ri y rundan c d  kılma 
 ek p zahmet ne l zım birbiriyle  şin  kılma 

II

Viş l-i y r i n  uşş ka şarf-1 himmet eylersin
Anı bir iki g n dild rla hilm-i şo bet eylersin
D nersin yine ba a m btel -y  fir at eylersin
Girift r-1  am-1 b - ad es r-i mihnet eylersin
Mu arrerd r felek  ek p zahmet eylersin

III

S r r u vaşl ile  uşş k  mesr r eyleyen sensin
Dil-i ma z nını lu fuyla ma r r eyleyen sensin
D n p  herine hicr ile mehc r eyleyen sensin
Mur du n  aksine devr eyley p devr eyleyen sensin
Mu arrerd r felek  ek p zahmet eylersin

IV

Miy n-1  aşı  u ma ş ka evvel şarf eyledi himmet
 ılursun sa y-i b -p y n id p ta ş l .....

V

 ılup g h  tera humu'l- arz id p sa y-i fer v n 
 rersin  aşı -1 şeyd ya hem-dem ger i c n n 

Cüdâ eylersin âher eyleyüp  aksine devrânı
Cinânî-veş aña miskin kılursın genc-i hicrânı
Muqarrerdür felek çün yâri yârundan cüdâ kılmak
Çeküp zahmet ne lâzım birbiriyle âşinâ kılmak

[106]²⁵⁶

[21a]

Nazîre

[**Kemâl Paşazâde**]

Mef ulü F ilâtü Mef ilü F ilün

- 1 Mihriyle yaqalı bizi g n y zl  y rımız
Bezm-i şaf da raqş ider oldu gub rımız
- 2 Sen seng-dil fir kına c n virdig m ze
Yarınkı g n g v h ola seniñ mez rımız
- 3 Fenn-i c n nı başa iletdik biz ey g n l
Mecn n nedir ki ola bizim iħtiy rımız
- 4 Dil gibi k yuña aqar ey meh g z m yaşı
D v ne  şık oldu meger c yb rımız
- 5 Bir dağ yaqdı s neme ol g nce-fem didi
Olsun sen nle g l gibi bir y d-g rımız
- 6 K y-ı nig ra irmedi fery dımız dir g
[Yirid r] irse g klere bu  h u z rımız

[107]

Der n 

F il t n F il t n F il t n F il n

²⁵⁶ Şiirin mahlas beyti Mecmuada yoktur. Perv ne Beg Nazire Mecmusında beş beyit olarak ge mekte ve nazirenin başında **Kem l Paşaz de**'nin ismi var. Saim G ler, *Perv ne Beg Nazire Mecmuası* [230b - 261a (Yayımlanmamış Y ksek Lisans Tezi)], Marmara  niversitesi T rkiyat Araştırmaları Enstit s  T rk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski T rk Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul 2006, s. 117.

- 1 Geldi hengâm-ı çemen zîn eyledi dünyâ yüzün
Vahtidür miskîn gazâlim seyr ide dünyâ yüzün
- 2 Dem-be-dem gözyaşını döksem sitârımdan n°ola
Ay olur görmez gözüm ol mâh-ı bî-hemtâ yüzün
- 3 Görse yâr ağıyârı meyl eyler gözüm seylânına
Şanki âhûdır kaçup señden dutar deryâ yüzün
- 4 Kerem olup çâk-i girîbân eyler ol Yûsuf-ı cemâl
Gördükçe dem-be-dem âyinede zîbâ yüzün
- 5 Kim ki men° eyler bugün kûyuñda hüsnuñ seyrini
Ravza-i cennetde yarın görmesün Mevlâ yüzün
- 6 Gözlerüm yaşı gibi ârâ mı yokdır gönlüñ
Tâ ki gördüm bir nefes ol dilber-i ra°nâ yüzün
- 7 Taşre çıkdı câme hâbından güneş toğdı yine
Ey **Derûnî** seyr-i mihr-i cihân ârâ yüzün

[108]

Seyfî

Mef°ûlü Fâ°ilâtü Mefâ°lü Fâ°ilün

- 1 Anlar ki cennet istedi °uqbâya şaldılar
Eylemeleri yükün yine ferdâya şaldılar
- 2 Vaqt-i çemendurur gülüñ °ıyş idelim diyü
Yer yer çınâr u serv bize âya şaldılar
- 3 Yerde vü gökde sen meh bî-mihri bulmağa
Yaşum kuruya âhımı bâlâya şaldılar
- 4 Ma°ni cevâhirini gönülde çıkarmağsa
Gavvâşş-ı fikretüm yine deryâya şaldılar
- 5 Var bir haber getir diyü ahvâl-i dehrden
Kavm-i elest **Seyfî** dünyâya şaldılar

[109]

Velehu

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

[21b]

- 1 Mâh-rûlar arasında saña serverdirler
Baña desen şanmañ yoluna sır virdirler
- 2 Toğrusı düşde melekdirler işitdüm cânâ
Müntehî kıddiñi tûbâya beraber dirler
- 3 Bir dem ebrûña salardıñ gözümüñ kanlu yaşın
Dîdeler şimdi baña kanı o demler dirler
- 4 Gördiler kim neçe gündür göremezler yârı
Belürüb âyineye sen güle göster dirler
- 5 **Seyfiyâ** nâlemi bir nesneye beñzetmişler
Kendümi bilmedim kim niye beñzer dirler

[110]²⁵⁷

Behiştî

Fe'ilâtünMefâ'ilünFe'iliün

- 1 Kıanda görse bu lezzet ile şeker
La'l-i şîrînüñe senüñ baş eger
- 2 Çârsû-yı derûnuma gönder
Anda tîrüñ senüñ ziyâde geçer
- 3 Hüm yanında şurâhi ey sâkî
Beñzer ol tıfla kim anasın emer
- 4 Nice kılsun namâzı şûfiler
Âb-destüñ yerinde yeller eser

²⁵⁷ Yaşar Aydemir, *Behiştî Divanı*, (ekitap.kulturturizm.gov.tr), s. 265.

- 5 Kõn ilâc eylemeñ **Behiştî**'ye
Derd-i ışkı anuñ mizâcı sever

[111]²⁵⁸

Necâtî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Sâkıyâ gam leşkerine hüsn-i tedbîr eylemek
Sâgar-ı meydr şurâhî ile ağız bir eylemek
- 2 Âşıkam kâl belâdan ırma yolundan beni
Kimsenüñ hağkı degül tağdîri tağyîr eylemek
- 3 Tıfl idüñ harc eyledüm mrm civân itdüm seni
şimdi yigitlik midür cevruñ beni pîr eylemek
- 4 Borcum olsun cân  baş üstine krbân olduğum
Tîr-i gamzeñle kemend-i zülfüñe yir eylemek
- 5 Yazmayınca hâşıye hađt-ı muanber haddñe
Müşkil olur âyet-i hsnñi tefsîr eylemek
- 6 Âciz-i ser-geşte iken bir kılında zlfñn
Ne idi bu bir nâ-tvâna iki zencîr eylemek
- 7 Kâřdi budur kim **Necâtî** gamzeñe krbân ola
Dostum lâyığ degül hayr işi tehîr eylemek

[112]²⁵⁹

[22a]

Velehu Eyzân

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 [h kim hâlî] degül bir lağza göñlüm âhdan
[Neyleyesn] bî-âre dil krtulmadı eyvâhdan

²⁵⁸ Ali Nihad Tarlan, *Necâtî Bey Divanı*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1963, s. 335.

²⁵⁹ Bkz. Gülşen aylı Cankurt, *a.g.t.*, s. 64.

- 2 Sîneme çekdüm °Alî'nün Zülfıkârı şeklini
Hem anuñ etrâfını zeyn eyledüm ya Şâhdan
- 3 [Ser-nigûn] gördüm bu gün ağıâr-ı merdûdı yine
[Beñzer] ol şeytânı sürdüñ ey melek dergâhdan
- 4 [Dil-berâ] n'ola rakîbüñden seni saşınsa dil
°Aşık olan kişi şaklar sevdügin bed-hâhdan
- 5 Fırkat-i dildârdan ölse **Figânî** tañ mıdur
Neçeler öldi bilürsin derd ile bu âhdan

[113]²⁶⁰

Velehu Eyzân

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'â'îlü Fâ'ilün

- 1 Virdüm dehân-ı dil-bere dil gâ'ibâne ben
Miqdâr-ı zerre görmedin andan nişâne ben
- 2 Şaçdum ûmîd hâkine tohm-ı sirişkümü
Hâl-i °izâr-ı yâri görüp dâne dâne ben
- 3 Meclisde la°l-i dil-beri öpmek dilerse câm
Çanını şu yirine içem kana kana ben
- 4 Bezm-i belâda şem°uñ özi görünür baña
Sûz-ı derûnum ağlar isem yana yana ben
- 5 °Avn-i İlâh rehber olursa **Figâniyâ**
Mülk-i sühanda beglük idem Hüsrevâne ben

[114]²⁶¹

Velehu Eyzân

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

²⁶⁰ Bkz. Gülşen Çaylı Cankurt, *a.g.t.*, s. 63

²⁶¹ Bkz. Gülşen Çaylı Cankurt, *a.g.t.*, s. 63.

- 1 Ey sehî-ķadd ğam-1 zülfüñle perîşân-hâlem
Sâye-veş hâķde üftâdeyem ü pâ-mâlem
- 2 Pây-mâl olduğına  aşık-1 sevdâ-zedeler
Başdan ol zülf-i siyâhuñ dir imiş ben dâlem
- 3 Didüm ey âh nesin zâviye-i gerdûnda
Baş açuķ yalın ayak didi ki bir abdâlem
- 4 Ğam-1 zülfüñle olan âha disem kimsin dir
Ravza-i çarħda şâvus-1 zümürrüd-bâlem
- 5 Şeb-i hicrânda **Figânî** bu ķara baħtumdan
Kâķül-i yâr gibi şöyle müşevveş-hâlem

[115]²⁶²

Velehu Eyzân

Mefâ ilün Mefâ ilün Mefâ ilün Mefâ ilün

- 1 Yüzüm zerd ü yaşum al oldı dirsem yâra âl añlar
Miyânuñ fikri mi ķıldı tenüm dirsem hayâl anlar
- 2 Hârâbat ehli fâşıkdur diyü şa n eylemez zâhid
Cihânda bunlaruñ keyfiyyet-i hâlin ricâl añlar
- 3 Bilen nefsin bilür Rabbin buyurmuş Sâķî-i Kevşer
Bu sırrı zâhir ü bâtın hâķîķat ehli hâl añlar
- 4 Cemâlün muşhafı üzre konılmış noķtadur cânâ
Velî bâdî nazarda kim görürse anı hâl añlar
- 5 Vücüd-1 vâcibi fehm eyleyendür  arif-i bi llâh
Ser-â-ser  alemi bunlar bugün zıll-i zılâl añlar
- 6 Yüzüm def ķâmetüm çeng oldı ğamdan dir isem dil-dâr
Baña cevr ü cefâ eyler sözümi ķıl u ķâl añlar

²⁶² Bkz. Gülşen Çaylı Cankurt, *a.g.t.*, s. 44.

- 7 **Figânî** sûz-ı Hüsrev' den yaqarsın şem^e-i eş^eârı
Nezâketde Hasan sensin hayâlâtüñ Kemâl añlar

[116]²⁶³

Naẓîre-i Raḥmi

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Ne kanlar dökdügin ^earz [itse çeşmüm yâre âl añlar]
Tenüm ğamdan hilâle döndi dirsem bir hayâl añlar
- 2 Fenâ bezmünde Cem keyfiyyetin câm-ı maḥabbetden
Ḥarâbâta düşüp şûrîde-hâl olan ricâl añlar
- 3 Ḥadîş-i ^eaşkî benden sor ne bilsün zâhid-i nâ-dân
Rumûzın bu mu³ammânuñ mücerred ehl-i hâl añlar
- 4 Vücûd-ı vâcibüñ mâhiyyetin idrâk iden ^eârif
Ḥaḳîkatde vücûd-ı mümkinâtı hep zılâl añlar
- 5 Gözüm merdümlerinüñ ^eaksi düşmişdür leṭâfetden
Ruhuñ mir³âtına nâzır olanlar anı hâl añlar
- 6 Belâ bezmünde zâr olsam ^eaceb mi çeng ü nây-âsâ
Ḳanı bir merd-i âḳil bu cihânda ḳîl ü ḳâl añlar
- 7 Süḥan bezmünde Câmî' dür bilen keyfiyyet-i ḥâlim
Ḥayâlât-ı kelâmum **Raḥmiyâ** ancak kemâl añlar

[117]²⁶⁴

[22b]

Velehu Eyzân

Mefâ'îlün Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün

- 1 Ḳaşuñ yanındaġı ḥâlüñ degüldür ey meh-rû
Sitâredür kim olupdur hilâle hem-pehlû

²⁶³ Mustafa Erdoğan, *Bursalı Raḥmi Divanı*, (ekitap.kulturturizm.gov.tr), 2011, s. 341.

²⁶⁴ Bkz. Gülşen Çaylı Cankurt, *a.g.t.*, s. 70.

- 2 Şu deñlü tırdı nazar kıldı hâk-i hindûña²⁶⁵
Ki indi merdüm-i çeşmüm ayağına kara şu
- 3 Olup hamîde şabâ nükhet kelâmuñda²⁶⁶
Didi ki sünbüle sende emânet olsun bû
- 4 Diyâr-ı dilden eger kim geçerse peykânuñ
Di câna uğrasun ey kaşı ya kemân-ebrû
- 5 **Figânî** yaşuñı dök rûz-ı hecr-i zülfinde
Ak akçe kara gün için durur meşeldür bu

[118]²⁶⁷

Velehu Eyzân

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'â'ilü Fâ'ilün

- 1 Miqrâz-i gamzeñüñ işi ʿuşşâka yaradur
Âvâre diller anuñ için pâre pâredür
- 2 Ey mâh sînem oldı benüm âsumân-ı mihr
Yir yir şerâr-ı sûz-ı dil anda sitâredür
- 3 Bezm-i belâda viridi şadâ çâr ʿunşurum
Raqqâş-ı ʿışk elinde meger çâr-pâredür
- 4 Hatt-ı gubâruñuñ yazamazlar mişâlini
Nâmeñ yanuñda hâmelerüñ yüzi kâredür
- 5 Tâvûsı oldı çarh-ı berînüñ bu dûd-ı ah
Yir yir benekler aña **Figânî** şerâredür

[119]²⁶⁸

Velehu Eyzân

²⁶⁵ Bu beyit şiirde yok. Bkz. Gülşen Çaylı Cankurt, *a.g.t.*, s. 70.

²⁶⁶ Bu mısra şiirde farklıdır. Bkz. Gülşen Çaylı Cankurt, *a.g.t.*, s. 70.

²⁶⁷ Bkz. Gülşen Çaylı Cankurt, *a.g.t.*, s. 40.

²⁶⁸ Bkz. Gülşen Çaylı Cankurt, *a.g.t.*, s. 79.

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

- 1 Sevdi gönlüm bâğ-ı hüsnüñ bir gül-i handânını
İñledür hâr-ı belâda bülbül-i nâlânını
- 2 Çâr-sû-yı aşğ içinde dil metâcın almağa
Merdüm-i çeşmüm pür itdi sîm ile dâmânını
- 3 Lâle-zâr itdüm gözüm yaşıyla bâğ-ı âlemi
Ey ciger pergâlesi aqıtma bagrum kanını
- 4 Yılduzı düşdi meh-i bedrüñ işi oldı tamâm
Rûşen idelden yüzi mihri sipihr eyvânını
- 5 Hıyl-i gam bulmaz zafer âhen hışâruñdur dile
Şakla sîneñde **Figânî** yârûñuñ peykânını

[120]²⁶⁹

Velehu Eyzân

Mefâülü Fâcîlâtü Mefâülü Fâcîlün

- 1 Ger tîr-i hecr ile çıka cân tenden ey perî
Çıkmaz göñlümden ölmek ile gamzeñ oqları
- 2 Gökler yüzine çıkmğa zencîr-i zer durur
Şanmañ şerâredür ki saçar âhum ejderi
- 3 Döndürdi âsumâna hilâl ü nücûm ile
Kûyuñda naççeñ ile ol kebkebüñ yiri
- 4 Jûlîde mü başumda siyeh şemledür baña
Gam tekye-gâhınıñ benem ey şeh qalenderi
- 5 Lü³lü-i nazmuna nola ta^cn eylese avâm
Bilmez **Figânî** cevheri illâ ki cevherî

²⁶⁹ Bkz. Gülşen Çaylı Cankurt, *a.g.t.*, s. 78.

[121]²⁷⁰

Velehu Eyzân

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mef'ûlü Fâ'îlün

- 1 °Aşk illerinde şâh-1 belânuñ penâhıyuz
Mecnûn gibi diyâr-1 gamuñ pâdişâhıyuz
- 2 Etrâfumuz alursa n°ola leşker-i fenâ
Gam pâdişâhınuñ güzelim bâr-gâhıyuz
- 3 Tıtdı cihânı şa°şa°a-i nûr-1 şevkimüz
Derd ü belâ feleklerünüñ mihr ü mâhıyuz
- 4 Mecnûn gibi esîr-i gam olaldan ey gönül
Dîvânelik vilâyetinüñ pâdişâhıyuz
- 5 Sînemde yandı dâğ-1 belâdan çerâğ-1 °aşk
Pîr-i gamuñ **Figânî** bugün tekye-gâhıyuz

[122]²⁷¹

Velehu Eyzân

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Dökmege kanımı halkuñ ki müjen âl eyler
Bize geldükçe tokınmaz geçer ihmâl eyler
- 2 Toğruluk itdügüm için midür ol serv-i revân
Sâye-veş yirlere çalar beni pâ-mâl eyler
- 3 Merdüm-i dîde kenâr itmege ol serv-ıaddi
Yitmiş iki dereden su getirüb âl eyler
- 4 bitürübdür dil-i hâkîdür °aceb²⁷²
Tîrünü ey kaşı kemân sinemi ğırbâl eyler

²⁷⁰ Bkz. Gülşen Çaylı Cankurt, *a.g.t.*, s. 49.

²⁷¹ Divanda yedi beyit olarak yer almaktadır. Bkz. Gülşen Çaylı Cankurt, *a.g.t.*, s. 39.

²⁷² Bu mısra şiirde farklı, bkz. Gülşen Çaylı Cankurt, *a.g.t.*, s. 39.

- 5 Gül yüzüñsüz idemez tab^c-1 **Figânî** efgân
Gülşenüñ bülbülünü faşl-1 hazân lâl eyler

[123]²⁷³

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

- [23a]
- 1 Yâr ola şandum gönül virdüm saña
Ben baña itdüm dirîgâ ben baña
  - 2 Didi karşı tut dil-i bîmâruñı
Ġamzem oqlarına didüm hoş ola
  - 3 İki gözsüz bakayın dünyâya ger
Hâk-i pâyuñ bilmez isem tûtiyâ
  - 4 Rûyı Ġamzem oqlar ile neçe sen
Neçe gelürse didim ey bî-vefâ
  - 5 Kimdurur dirseñ **Necâtî** dostum
Bende-i muhlîş muhibb-i bî-riyâ

[124]²⁷⁴

Mef'ûlü Fâcilâtü Mef'ûlü Fâcilün

- 1 Her vuşlatuñ nihâyeti firkat degil midir
Her devletüñ soñu yine zillet degil midir
- 2 Dehrüñ hezâr-1 qahr ile bir hayyâm râhatı
Ehl-i ferâgat olana zaħmet degil midir
- 3 Şol kimse kim katında bir ola neşe u gedâ?
İki cihânda bî-Ġam u râhat degil midir
- 4 Meħn u serâyı salţanat kaşr-1 dil-keşâ
°Uzlet maķâmı künc-i ferâgat degil midir

²⁷³ Divanda sekiz beyit olarak yer almaktadır. Bkz. Ali Nihad Tarlan, *a g.t.*, s. 156.

²⁷⁴ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

- 5 °Âlem içinde dürlü nefâyisdür gülleri
Dervîş-i °aşka kuvvet u kanâ°at degil midir

[125]²⁷⁵

Mef°ûlü Fâ°ilâtün Mef°ûlü Fâ°ilâtün

- [23b]
- 1 Bir mû zebûn itmiş nuḡ ile Süleymân'ı
Âhûyî şayd itmiş bend eylemiş arslânı Süleymân'ı
- 2 Bir şeh-i? gel gör kim °ankâ ile baḡ eyler
Kâf'îñ haberin söyler ḡarc eyleyüb °irfânı
- 3 Yâr ise gönlünde ber-dâr idüben kendi
Bir şaldı mu°allaḡda taşdan bir küb urḡanı
- 4 Otluḡan ile leylek şahrâda öpüşürken
Veş degdi dudaguna durmayub aḡar ḡanı
- 5 Tûtiyâ saḡra düşmüş tüyüñ çıkarır gökde
Bir daḡı çeker ki der °arşa çıkar eḡânı

[126]

Mef°ûlü Mefâ°ilün Mef°ûlü Mefâ°ilün

- 1 Çerti boḡayı gördüm şâhine süvâr olmuş
Çavuşluk idüb hüdhüd gezdürdi gülistânı
- 2 Ğav-i siyâḡ ile kirpi birbirine kız virmiş
Yaḡşî düḡün itmişler baḡ ortada bir tâḡı
- 3 Bir sivrisineḡüñ yaḡın bir gözlemeye ḡatdım
Mest eyledi doyurdu yetmiş iki şırâtı?
- 4 Kırḡ yarılu bir ḡoldan dünyaya kemend atmış
Çalışdı cihân ḡalkı ḡıramadılar anı
- 5 Hiç ḡayre nazâr kılmaz yâ Rab anı °âlemde
Bu **Aḡmed**'e sen eyle didârıñı erzânı

²⁷⁵ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

[127]

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

- [24a]
- 1 Gitme yanumdan beni öldürme cânâ cânüm ol
Lütf idüb çok sevdiğüm gel sîneme imânüm ol
  - 2 Ben senüñ karşıña nâlân olayın bülbül gibi
Sen benim karşımda ey gonce gül-i handânüm ol
  - 3 Hâli olma rûz ü şeb bir dem nazardan dostum
Gündüzün mihrüm gicelerden meh-i tâbânüm ol
  - 4 Gün yüzüñle gündüzüm eyle ey ferhede-i ruh
Kadre ir gör ey kamer gel gîce mihmânüm ol
  - 5 Çok perî vaşfun yazıbdur **Câmi** dîvânuna
Ey perî sen anlara ser-defter-i dîvânüm ol

[128]

Mefâcîlün Mefâcîlün Mefâcîlün Mefâcîlün

- 1 Cefâ vü cevriñe ol cânân birin bilür birin bilmez
Gam ü şâdına dil-i nâlân birin bilür birin bilmez
- 2 Baña gel mescide meyhâneden geç deyü pend eyler
Acebdür zâhid-i nâdân birin bilür birin bilmez
- 3 Kitâb-ı şîveden bâb-ı cefâdan hiç su'al itmeñ
Dağı nev-restedür cânân birin bilür birin bilmez
- 4 Tarîk-i bahri râh-ı vuşlatı dil bilürem virse
İnanmanuz o sergerdân birin bilür birin bilmez
- 5 Tabîb ile rakîb ahvâlini sormañ **Meşâmî**'den
O bir divânedür yârân birin bilür birin bilmez

[129]

Mefcûlü Mefâcîlü Mefâcîlü Fecûlü

- [24b]
- 1 Cânâ beni şalduñ gayreti temdine?
Mağv oldu vücudum dağı aşkuñ gâddine?

- 2  Aşkuñ yoluna salik olur k ani im ey dost
Bir hırka-i peşm ine k l h g ddine?
- 3 İster ki tav f ide ser-i k yuñu her-dem
Ruhuña? ...bu dil-i miskin g ddine?
- 4   n c mle v c d t olusar k ile? mu lak
Atlasla virir Ő h u ged ya g ddine?
- 5 D v ne olupdur gam-ı  aşkuñla **Hal **
Bilmez nedir k h u Ő hr  g ddine?

[130]²⁷⁶

F  il t n F  il t n F  il t n F  il n

[25a]

- 1 Her ka an kim h li ol y ruñ yañagun yaşdanur
Şanuram perv ned r d ŐmiŐ  er gun yaşdanur
- 2 Yaşdanur  eŐm-i h n-r z n  aceb olmaz m jeñ
  p k ugrudur ki uyhuda bi agun yaşdanur
- 3 Bezm-i h sn nde leb n devr nde gamzeñ s kiy 
Bir kadehden mest olub d ŐmiŐ k bagun yaşdanur
- 4 M nteh  k dd  zre kim z lf n d Ő bd r  oğrısı
Sidre   v sıdurur   b  budagun yaşdanur
- 5 Var ise devlet **Nec t ** d nyede Şol baŐdadur
H ba vardu ca hab bin n ayagun yaşdanur

[131]²⁷⁷

F  il t n F  il t n F  il t n F  il n

- 1 Yine istikb le  ık ey c n ki c n num gel r
Yine p k it h neñi ey dil ki mihm num gel r

²⁷⁶ Bkz. Ali Nihad Tarlan, *a. g. e.*, s. 265.

²⁷⁷ Bkz. Mehmed  avuŐođlu, M. Ali Tanrıverdi, *a.g.e.*, s.168.

- 2 Ey müje cârû çeküp ey nûrî gül-efşânlıg it
Yolları pâk eyleñ ol pâkîze-dâmânum gelür
- 3 Yiridür karşı çıkarsa gözlerüm merdümleri
Karşudan biñ nâz ile luğf ıssı sulţânım gelür
- 4 Nükhet-i pîrâhen-i vaşl irdi cân Yağûbına
Ey birâder gâlibâ ol şâh-ı Kenânum gelür
- 5 Gözlerüñ aydın yine ey **Hayretî**-i tîre-rûz
Ol ayağı toprağı kühl-i Şafâhânum gelür

[132]

Ferd

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

[25b]

Her ne vardır dışdadır hağ yola gelmişdedir
Mü'min oldur kulundur niyyeti hayr işdedir

[133]

Ferd

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Görmeyene göz neyler utanmaza yüz neyler
Ârif olğıl kulundur dutmayana söz neyler

[134]

Ferd

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Kalenderim dîvâne cevr itmeñüz civâne
Koyulduk kabire uşta geldik cihâne

[135]²⁷⁸

bir dem ayağ üstünde yâr
Tâze şâhîñ yine kendüye olur yâr

[136]²⁷⁹

Ferd

Zulm ider ma'ni olur

Girmesün aramızaboynuña el

[137]²⁸⁰

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

[26a]

- 1 Beni cândan uşandırdı cefâdan yâr uşanmaz mı
Felekler yandı âhumdan murâdum şem'i yanmaz mı
- 2 Kamû bîmârına cânân devâ-yı derd ider ihsân
Niçün kılmaz baña dermân beni bî-mâr şanmaz mı
- 3 Ğâmum pinhân bilürdüm ben dedîler yâre kıl rûşen

[138]²⁸¹

- 1 Zamâne guşşaları bî- girânmiş bildik
Velî devâsı mey-i ergûvanmış bildik

²⁷⁸ Okunamayan kısımlardan dolayı şiirin vezni bulunamamıştır.

²⁷⁹ Okunamayan kısımlardan dolayı şiirin vezni bulunamamıştır.

²⁸⁰ Bu şiir divanda yedi beyit olarak yer almaktadır. Kenan Akyüz, Süheyl Beken, Sedit Yüksel, Müjgan Cunbur, *Fuzûlî Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara 1990, s. 259.

²⁸¹ Şiirin vezninde sorun var. Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

- 2 Çü gitdi meykedede zerq-i şûfiden
Anuñ meac'ici pîr-i muğanmış bildik
- 3 Görme aşq-ı nişânunu şûret-i cândan
Ki ehl-i haqqa bu ma'nî mekânmış bildik
- 4 Bir iki gün bu hayâtı ganîmet ganîmet kim
Revân-ı mülk-i tene mihmanmış bildik
- 5 Doğar her ay şûrete bağlama ıtâyı gökler
Bulur cefâ itmekçün tercümânmış bildik

[139]²⁸²

[26b]

- 1 Bî-cân-ı cân kerdîm vü refîm
Geh geh dest-i dîn ki mâ kerdîm vü refîm
- 2 Vankes kü merâ şenidem? mi dâd
 kerdîm vü refîm

[140]²⁸³

Maqâle-i Hân-ı Azam

- 1 Ey şehâ heft-kişver diñler sözümü yek-serâ
Serdâr-ı ehl-i İslâm şîr ü jiyân gerekdir
- 2 Etmekci aşcı başcı aşıcı iş bitirmez
Hâtem-i keff ü direm hüccet-i şâhib-i qarâr gerekdir

[141]²⁸⁴

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Mey-i tâbın ki ne hikmeti var kim

²⁸² Okunamayan kısımlardan dolayı şiirin vezni bulunamamıştır. Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

²⁸³ Şiirin vezninde sorun var. Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

²⁸⁴ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

Açlığında lezzeti böyledir

- 2 Dirhemin beş akçeye alasm
Yine içinde hürmeti böyledir

[142]

[27a] Emirü'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'il-fihâm zü'l-ğadr-i ve'l-ihtirâm şahibü'l-izzî ve'l-ihtişâm el-muhtaşşî bî-mezîd-i 'inâyetü'l-melikü'l-âlâ Rum ili Beglerbegisi olan Aḥmed Paşa dâme-ma'aliḥu tevkî-i refî-i ḥümayûn vâsıl olıcaḥ ma'lûm ola ki, südde-i sa'adetime mektûb gönderüb Rumili eyâletinde ze'âmet ve timâr taşarruf eyleyenlerden yigirmi dört nefer za'im müteferriḳaları mâ-taḳaddümde beglerbegiler ile eşegelmekle ḥalâ Ḳaraḫaḡ üzerine fermân olunan ḫizmete me'mûruz deyu señinle ḫizmete varmaga ta'allül eylediklerin bildirüb ḳanûn-i ḳadîm üzere señinle ḫizmetde olub Ḳaraḫaḡ seferine varmadılar, timâr ve ze'âmetlerine daḫl olunmamak recâsına 'arz eyledikleri ecilden olıgeldiḡü üzere señinle eḡmeleri bâbında fermânım olmuşdur. Buyurdum ki,

Vuşûl bulduḡda vech-i meşrûḫ üzere mezburlar señinle ma'an ḫizmetde olub zikr olunan Ḳaradaḡ seferine varmadılar deyu ze'âmet ve timârlarına ve müteferriḳalıḡına aḫeri daḫl itirmeyesiz. Şöyle bilesiz. 'Alâmet-i şerîfe i'timâd ḳılasız. Tahrîren fî evâḫir-i şehri-i Cemaziye'l-Aḫire sene isnâ 'iḡrîn ve elf.

Tabkü'l-lehâ el-muḫâ' Maḫmud bin Aḥmed el-ḳadî-i Bender afâ-anhumâ

[138]

[143]

Fâ'cilâtün Fâ'cilâtün Fâ'cilâtün Fâ'cilün

Sâ'atüñ çaldugu evḳâta degildür her gâḫ
Müddet-i 'ömrine çûp gitdi deyu ayâd-ı râḫ

[144]²⁸⁵

Fâ'cilâtün Fâ'cilâtün Fâ'cilâtün Fâ'cilün

- 1 Ey ḫüdâyâ dilerüm 'izzetün celâlüne ḫakkıçün
Derdîme bir çâre eyle Muştafa'nın ḫakkıçün
- 2 Dem-be-dem ḳan aḡlarum dinmez gözümün yaşları

²⁸⁵ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

Merhamet eyle demidür çâr-ı yârin haqqıçün

3 Tâkatüm tâk oldı yarab kılmadı şabrum qarâr
Yok mıdır ben hasteye bir çâre Nûh'un haqqıçün

4 Bu cihânda yaşıma raħm eyle de güldür beni
Ol Ĥasen ile Ĥüseyn'in Kerbelâsı haqqıçün

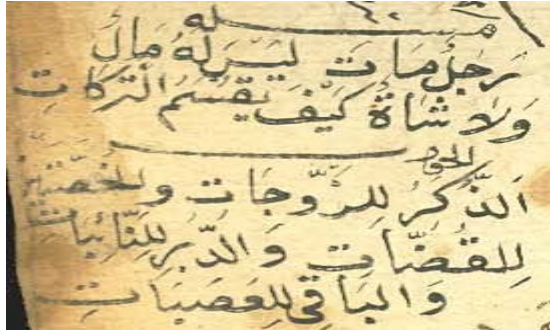
5 ..... Raħm idüb derdime dermân eyle gel
Ey .....ol °Aliye'l-Murtezâ'nın haqqıçün

Fî 13 Ca. Sene 1109.

[145]²⁸⁶

Ey kim divâne gönlüm yâri bilmez kande
Tire bucağında yitür dil-dârı kande

[146]

[147]

[27b] Kıdvetül-küberâil-kirâm °umdetül-küberâil-fiħâm zül-ķadr-i vel-ihtirâm el-muħtaşsu bi-mezîd-i °inâyetül-melikü'l-°alâm Oħri Sancağı begi °Oşman dâme-°izzehu tevki-i refî-° ĥümâyûn vâşıl olıcak ma°lûm ola ki, ĥâla dergâh-ı mu'allama mektûb gönderüb Akçahişar mütesellimlerinden olan dârende-i fermân-ı ĥümâyûn Ĥüseyn için ķaza-i mezbûrden vâli olan cizye ve resm-i aġnâm cem'inde istiķâķla ceħd ü mesâi olub kal'a-i mezburede ĥişâr gedüğü maħlûl düşdüķde buña tevcih idüb °arz eylesesiz. Şöyle bile-

²⁸⁶ Şiirin vezninde sorun var. Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

süz. °Alâmet-i şerîfe itimâd kılasuz. Tahîr îren evâil-i evâil-i şehr-i Cemaziye'l-Evvel
sene hamse ve seb'în ve tıs'a-mi'e.

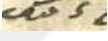

Be-makâm-ı Edirne

[148]

Kıt'a-i Kemalî El-Akçaşârî

Merhûm Arnavud-zâde bir huşûşda hâtır-ı perişân olub gönderdüğü kıt'a şûretidür.

[149]²⁸⁷

- 1 Târ-ı mâr itme muhabbetde bir peymânesini
Ey irem şayma yârin şîşe-i namusunu
- 2 Mahrûm olur gülşen-i zâg ü zağal
Gel uçurma bâğ-ı ülfetde vefâ tâvusunu

[150]

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Yine olsun dil-i nâ-şâd-ı melûl
Çeke geldi bu ğamı âl-i resûl

[151]²⁸⁸

Figânî Efendi

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Her kaçan ağıâr ile ol bî-vefâ sâgar çeker
°Âşık-ı dil-ğasteler kanlar yudar ğamlar çeker

²⁸⁷ Okunamayan kısımlardan dolayı şiirin vezni bulunamamıştır. Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

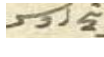

²⁸⁸ Bkz. Gülşen Çaylı Cankurt, *a.g.t.*, s. 43.

- 2 Dostlar bilsem günâhum neyledüm ol dil-bere
Hışm idüp mestâne çeşmi şatlüme şançer çeker
- 3 Hışret-i la°lüñle cânâ dil belâ bezminde âh
Dem-be-dem şan ağlayup şanlar yudar semler çeker
- 4 Âh-ı âteş-nâkümi kim görse başum üzre dir
Bende-i mağbûlıdur řâhuñ livâ-yı zer çeker
- 5 °Âlemüñ sultânıyam dirse **Figânî** veçhi var
Hâk-i pâyuñdan efendi başına efser çeker

[152]²⁸⁹

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

[28a]

- 1 Bu ne gerdîş bu ne cünbüş bu ne devrân olsun
Böyle şalursa felek hâk ile yeksân olsun
- 2 Hâla ehl-i dili ol eylerse şarâb
Ėafletden yenilüb ol dağı virân olsun
- 3 Gelmesün iki de bir yere benâtü'ř-na°şın
Bilki cem°iyyeti pervîn ü perişân olsun
- 4 Birbiriyle kırân olsun encüm bir bir
Mıhr ile mâh vü dest-i girîbân olsun
- 5 Pâ-mâl eylesesün ehl-i dili tek geçdik
Pâyesi her kölenin pâye-i keyvân olsun
- 6 °Âdil ü zâlimi bir görmek iken cürm-i °azîm
Yek görür zâlimi ol buneç-i °iz°an olsun
- 7 Cümleden defter-i erbâb-ı selîm
°Adl içün halka vekîl şehîr-i devrân olsun
- 8 Ol sitem-pîşe ki yanında beraber görünür
 cümle gerek küfr ile imân olsun

²⁸⁹ şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir

- 9 Yalñuz baña olan zülmeti Hağ'dan dilerim
°İzzine devletine bâ°is-i noksân olsun
- 10 İntikâm almaz isem hicv ile ben de andan
Şâ°iriyet baña her vech ile bühtân olsun
- 11 Zehresin tîf-i zebânumla çalub çâk ideyin
Düşmanın şâd ü isbâtını gam-nâk ideyin

[153]²⁹⁰

Fe°ilâtün Fe°ilâtün Fe°ilâtün Fe°ilün?

- 1 Başlayam vaşfına ol zâlim-i bî-pervânuñ
Böyle mergûb olur mu görñüz insânuñ
- 2 Evvelâ şûhlığından ideyin baħş biraz
Gerçi meylümdür ol كوسكوره dünyânuñ
- 3 Bunca yıllar ki sefer didi o serdâr olsa
İşi hiç râst gelür miydi varan paşanuñ
- 4 Kağrı serdâra qarîn oldı ise serħadde
Yedi başını bütün malı ile anuñ
- 5 Görmez olmuşdu mevâcib yüzünü erbâb-ı felâħ
Hep kim olurdu varan malı ماسه devrânuñ
- 6 Hâşılı her yıl uğursuzluğu ol idincek
Bâ°is olurdu zafer bulmasına â°dânuñ
- 7 Minetu'llah ki bu yıl gitmedi kıl°at-ı sefere
Gör futûhâtını serdâr-ı azîmü'ş-şânuñ
- 8 اولع دونه bunuñ itdüğü sayf ü gadri
Olsa malûm-ı şerîf-i şehîr-i Ahmed Han' uñ
- 9 İ°tikâdum bu ki bir an qomayub dünyâda

²⁹⁰ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

Öldürüb ol köpegi başın şeytânun

10 Şöhret olmazsa ihsânı biz Hâk' dan dileriz
Dâ'imâ muntazırız lütfuna biz Mevlânun

11 Devleti devlet-i İslâmı zebûn itdi hele
Çatı lütf ide mevtine

[154]²⁹¹

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

[28b]

1 Geyindiğin devletli ʿucb ü gurûrun ne idi?
Herkesin ʿırzını yıkdıkda sürûrın ne idi?

2 Dehrde zerre kadar nâm ü nişânun yoğ iken
Bir iki günde gelüb böyle zuhûru ne idi?

3 Añsı işçi hoş içi babası etmekçi
Kendünün dahı umûrında şuʿuru ne idi?

4 Hatt-ı hüsnün hep beñzerdi hemân
Yazsa başdan başa imlâda kuşûru ne idi?

5 Bir âdem yürüse yesteler yeri nâzından
Kethüdâ nâmına ol hıızr-ı vaķûru ne idi?

6 Yavuz it gibi dalardı varıcak kapûsına
Ol şarı kapucı ol kelb-i ʿaķûru ne idi?

7 ʿAvreti kaçâ özin beşde iken İsmâ'îlün
Sâyesinde ikisinin de hûzûrı ne idi?

8 Kâtib-i sır geçinen ol dil-i yesteh
O zarîf teşâğir o zuhûru ne idi?

9 Biri Davîd Efendi biri çarbalarinun
Lütf-i tab' ehlini andan nüfûru ne idi?

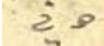
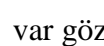

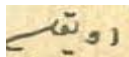
²⁹¹ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

- 10 Aķ şaķallu Manas'ın Bradol babası idi
O Yehûd incenin şanki yaya başı idi

[155]²⁹²

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

- 1 Ehl-i dil düşmanı bir mübtezel-i bâtil iken
Her oñulmaz yere hem kâse köpek câhil iken
- 2 Her gören çehre-i murdârına şetm eyler iken
Ya'ni mürted-i münkiri nâ-ķâbil iken
- 3 Pâdişâhuñ gele ola defter-dârı
Kıbtıyân-ı mültezimi nikbetî bir °âmil iken
- 4 Felegiñ °âdetidür ki nîh ile
Şadr-ı °âliye çeker ol yerine kâcîl iken
- 5 Böyle var gözü²⁹³
Her zâta farkla perde çeker hâtil iken
- 6 Kendü imlâ.....şimdi şafamuz devletlî
Babası Edrene şehrinde gezer sâ°il iken
- 7 Bu kadar bunda karar eylemenün vechi nedir?
Devleti derv-i zamân şimdi °âsil iken
- 8 Bu ne sırdır ki dükenmez buñun istidrâcı
Zülm-i bîdârı cihân halkına hep şâmil idi
- 9 tuz başacak böyle ne hikmetdir bu
Bâde-i ğafletle ser-hûş-ı lâ-ya°kil iken
- 10 Bir tolu şun aña barî ehl-i şâķisi
 biricik sufîde degil bâķîsi

²⁹² Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

²⁹³ Bu mısranın orta kısmı mecmuada boş olarak yer almaktadır.

[156]²⁹⁴

- 1 Gelmedi şöhret olmağa bundan evvel
Böyle rû-sitâyı şekl böyle ʿacîb heykel
- 2 Nedir ol ʿarafa şemâʿil ol ʿaceme-likâ
Şöhret degil sihre dehr olsa maḥal
- 3 O yolun ile semeri egri bizden
O ʿaceme maʿisi üzerniki tuḥfe

[157]²⁹⁵

Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün

[29a]

- 1 Uyumaz kimseyi sensiz benüm feryâd-ı efgânum
Koyub gitme benî ʿaqlum gibi ey mâh-ı tâbânum
- 2 Senüñ yoluñda cân virmek baña ʿayn-ı saʿâdetdür
Eger cân ise maksûdun fedâ olsun benüm cânım
- 3 gonce yüzüñ gül boyuñ serv-i hırâmandur
Muḥîtte bülbül oldum cemâlüñdür gülistânım
- 4 Seni râm eyler idüm qadr olsam siḥr-i efsûna
Fırâkuñ derdine çâre iderdim olsa dermânım
- 5 Gidüb agyâr-ı nâdân ile bî-cân itme **Yaḥyâ**'yı
Ayırma astânüñ kûllarından anı sulṭânım

[158]

Mefâʿilün Mefâʿilün Feʿûlün

- 1 Güzeller ʿâşığa cevri itmişler
Görünce derd-i fendi gitmişler

²⁹⁴ Şiirin vezninde sorun var. Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

²⁹⁵ Bu şiir Taşlıcalı Yahyâ ve Şeyhulislam Yahya'nın divanında yoktur.

- 2 Cemâlün gösterüb kâmiḥ barî
Lînden bûsesin men° itmişler
- 3 Vişâlün yârine irgörselerdi
O simîn sînemden def° itmişler
- 4 Cefâdan çün uşanmaz nâzenînler
Vefâya nahd ü peymân itmişler
- 5 Çıkarlar nâz ü şîveyle gezerler
N’olaydı **Dâ’î**yi ditretmişler

[159]

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fe’ûlün

- 1 Dil ü cân bir nefes cânânsız olmaz
Vilâyetde memleket sultânânsız olmaz
- 2 Gâhî yaş akıdur çeşmüm gâhîde kıan
Bu deryâ dürr ile mercânsız olmaz
- 3 Mey-âlûd ile yâḳut eyledüñ
Yine sufi bu soḫbet kıansız olmaz
- 4 Gâhi baş oynar ortada gâhi tiğ
Bu meydân ṭop ile çevgânsız olmaz
- 5 **Nehârî** ṭarta görsin ki cefâyı
Ki bünyâd-ı muḫabbet ansız olmaz

[160]²⁹⁶

Fe’îlâtünFe’îlâtün Fe’îlâtün Fe’îlün

- [29b] 1 Mâ’îlüz kıadd-i dil-ârâ-yı Muḫammed Şâh’a
Rağbûr-ı şîve-i reftârı Muḫammed Şâh’a
- 2 Mübtelâ gonce-leb-i la’lüne gül-ruḫlarına

²⁹⁶ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

Serv-i ʿaşıq kadd-i bâlâ-yı Muḥammed Şâh'a

3 Üzere kendüyü zîn itse çemende gül-ter
..... ruḥ-i zîbâ-yı Muḥammed Şâh'a

4 Serv-i nûş eyleyelüm bezm-i sürüp ey bâkî
Ne saġar-ı şahbâ-yı Muḥammed Şâh'a

5 Barî ola kim raḥm ide şayed kûluna
..... yalvaralum pâ-yı Muḥammed Şâh'a

6 Baña bir çâre eyle ya Allah
Ki vefâ eyle Muḥammed Şâh'a

[161]

Fâ'ilâtün Mef'â'ilünFe'ilün

Genc-i ferḥende şabra yok tâkat
Nâr-ı ḥasret ile yandırın eyvâh

[162]

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Yaza yaza derdimi ʿâlemde kâġıd kalmadı
Anuñ için şafha-i dîvâre taḥrîr eyledim

[163]

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Akça Muşḥaf-ı ḥüsnüñ okuma sen rakîb anı
Kaḥl degil ʿazâr ile ki bakısan ḥaṭṭ-ı Yezdâni

[164]

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Yaza yaza derd-i derûnum yandı  alem kağıdı
Ol sebebden yazmışam ebyât dîvâr üstüne

Nirg k Seferi: 1044
Feth-i Devah Seferi: 1045
Feth-i BaĒdad Seferi: 1053
Girid seferi: 1055

[165]²⁹⁷

F il t n F il t n F il t n F il n

[30a]

- 1 Şalınursa n z ile bir serv-i ra n dur gider
Mevc urur t  penc-i eşkim Şanki dery dur gider
- 2 Bir seŐer k yında y rin terk-i ĒavĒadur gider
B lb l aĒla deĒil g ller  alem-i tem Őadur gider
- 3  AŐıkuŐ k r  Őar b ehl-i dil daĒılmak
Diller n işi ĒaŐ s bh nehu .....
- 4 Kimine g lmek naŐ b oldu kimine aĒlamak
B lb l aĒlar g l g ller  alem-i tem Őadur gider
- 5 YetiŐ b bir g l Ēaz n baĒında   n Ēand n olur
Ē r-ı mihnet ile eyledim ..... kara baĒrı m h olur
- 6 AĒladıkca a ılır ol g l g ller Őad n olur
B lb l aĒlar g l g ller  alem-i tem Őadur gider

[166]

F il t n F il t n F il t n F il n

- 1  AŐka  ulluk itmeyen c n n  bilmez  anded r
Kend zin  ul Şanur sult n  bilmez  anded r
- 2 G lŐen-i k yında y rin olmayanlar cilve-g h

²⁹⁷ Şiirin mahlas beyti olmadıĒı i in Şair tespit edilememiştir.

- Şuretâ şâvus ise canânı bilmez kânedür
- 3 Bilmeyen ʿilm-i ledünnî dört kitâbı okusa
Zâhir ʿâlâmdurur Kurʿân'ı bilmez kânedür
- 4 Kırtulub emâreden levvâme-i fehmi eylemez
Nefs idrâk itmeyen şeytânı bilmez kânedür
- 5 Gel libâsın pâk idüb dakk itmeyenün **Ahmedâ**
Kâlıbın fersûdedür canânı bilmez kânedür

[167]²⁹⁸

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Geymiş ol meh-pâre bir zîbâ ser-â-ser cum'ca gün
Yağmak için halk-ı dünyâyı ser-â-ser cum'ca gün
- 2 Bazar irtesi gibi gülmez rakîbüñ şûreti
Merhaba kılsa bize câmi'de dilber cum'ca gün
- 3 Muşhaf-ı hüsnüñ temaşâ eyleyüb cânâ haţîb
Okudı nûr âyetin minberde ezber cum'ca gün
- 4 Sen kıyâm itseñ varub camîde ol sa'at kopar
Her taraftan na're-i Allahü Ekber cum'ca gün
- 5 ʿAşkiyâ cum'ca namazun kııl da gel meyhâneye
Kim idermiş şoşbetün ʿârifler añlar cum'ca gün

[168]²⁹⁹

- [30b] 1 ... ğam ili atım oynadı
Âhum ruhânî kıorsa baña n'ola otağı
- 2 Gürûh-ı bî-ser veya bir üftâdeyim

²⁹⁸ İskender Pala, *ʿAşki, Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Divanı*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul 1983, s. 339.

²⁹⁹ Okunamayan kısımlardan dolayı şiirin vezni bulunamamıştır. Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

- Çıkıldım ayıktan ârayı sen lâle yanağı
3 ..... gerçi gider geçerüm şehâ
Kat^c-ı zemînde gözedürem nîce bidâğı
- 4 ..... ayağum çeker
...aşka göstereyin mollalanmağı?
- 5 ....oldu murâd ile sâkiyâ
.....destümde şu kan olası şaldı bir dağı
- 6 .....
...atdım ve götürdüm ayağı
- 7 ..... pâ ile ... Muhammetdür
... nicedür görelim .....

[169]³⁰⁰

- 1 rû çerâ konem
- 2 Gerçe âmed be hûb
Lîk şad bâr ez

[170]

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

Cemâlinüñ şem'inüñ kerâmeti var
Beni yakmağa beñzer niyyeti var

[171]

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

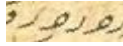
³⁰⁰ Okunamayan kısımlardan dolayı şiirin vezni bulunamamıştır. Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

- 1 Eyleyin serv-i kıadd-i yâre nazar
Eylemez ʿarʿar u çenare nazar
- 2 Yedi deryâ yanımda kıatre degül
Gözden bu cûybâra nazar
- 3 Yüzüñe bakmak ükretin gözler
Eylemez mâh-tâbdâre nazar
- 4 Şûfiyâ şâfi dil olam dirseñ
Eyle Kurʿân-ı rûy-ı yâre nazar
- 5 Hatt-ı ruhsâre bak ki gam giderir
Hilmiyâ eyleme bahâre nazar

[172]³⁰¹

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

[31a]

- 1 Şol kara küfre hâlin ki konmuşdur bu hadd-ı meh-veşe
Cân atar gûyâ semend-i derd-i âteşe
- 2 Zevk ü şevkıñden gider cânâ hayâtı ʿâşıkun
Uğrasaydı hançeriñ gibi güzel behle-keşe
- 3 Âteş-i sînem şeb-i firkatde teskîn eyledün
Göreyim ey merdüm-i dîdem seni çoklar yaşa
- 4 Cem gibi câmı elüñden koma sâkıdâ'îma
Ger ayakdaş olmağ isterseñ bu ben deryâ-keşe
- 5 ʿUlvî'yi koyub rakîbe ey hümâ meyl itme gel
Şâh-bâz-ı evc-i istigna olan konmaz leşe

[173]³⁰²

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

³⁰¹ İsmail Çetin, *Derzi-Zâde Ulvî Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkitli Metni* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1993, II.cilt, s. 517.

³⁰² Bu şiir *Ulvî Divanı*'nda yoktur.

- 1 Yüzüme özün basmadan ol serv-i kad itmezse  ar
 Ayn-ı dilden c ş ider p yine e k-i c y-b r
- 2  Arz-ı meh-t bu n  z n z lf-i  eb-g nun sen n
Aft be kar u yatur t bane sengim oldu m r
- 3 Ru laru la kal a-i c nından alundu u
Bu me eldir iki  ahidle alınur bir his r
- 4 Ben ged ya bakmayıladan uludu kelb-i ra  b
Ast nu da bir it e ba a yokdur i tib r
- 5 H sreti z lf   ru unla  Ulv -i sevd -z de
Genc-i g mda i nler ise ta n m dur leyl   neh r

[174]

F 'il t n F 'il t n F 'il t n F 'il n

Ser-nig n olmasa ey Y suf deh n
M rg-i dil k nden  ıkub eyledi anda a iy n

[175]

 ud s-i  er f ka ısı iken vef t iden Mu id-z de Burusa'da m derris iken H mid Efen-
di'den izh r-ı tazall m id b Sult n Sel m h cesi K tahya'ya giderken bu beyti irs l
ider.

[176]³⁰³

G nderildi h k-i p ye bir iki d ne
T  ki  erh idene kıldı ol siyeh-r 

[177]

Mef  l  Mef  l  Mef  l  Fe  l n

³⁰³ Okunamayan kısımlardan dolayı  iirin vezni bulunamamı tır.

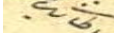
[31b]

Hicrânlu kumaş idi benüm enver-i sînim
Oldum vuşlatlarını yâre sâbiğ

[178]

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Simîniñ gören urur Mollâ Gıyasınıñ

Gel gözleri şirîn dehen-i tığ ile

[179]³⁰⁴

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Fıkr it ey dil ki doğduğıñ vaqtin
Halk ħande idi vü sen giryân

2 Anı ħamîd eyle ki öldüğün vaqtin
Halk giryân ola vü sen ħandân

[180]

Fâ'ilâtün(Fe'ilâtün) Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Dime 'avret basarım erkek oldur

Er iseñ nefis baş serverlik oldur

[181]

Mefâ'îlün Fe'ilâtün Mefâ'îlün Fe'ilün(Fa'lün)

Ne sende mihr ü muħabbet ne bene tığat var

Efendî ħâl-i mükedder ziyâde ħayret var

³⁰⁴ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

[182]

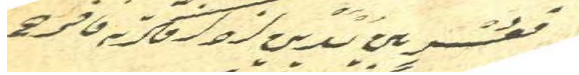
Hû

Mektûb-ı ʿâli seyf-i resûlallah

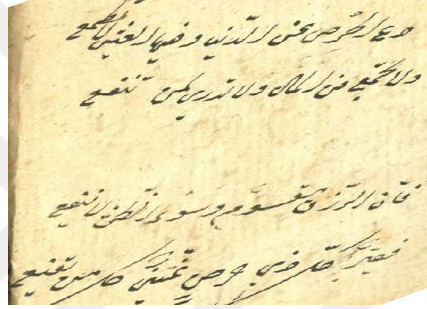
Ezel

fikr-i fil-hac-ı şerh

[183]

[184]

[32a] Çavuş mübâşir tayîn olunmuşdur. Şer-i şerîfden tecâvüz eylemeyesin. Şöyle bilesin. ʿAlâmet-i şerîfe iʿtimâd kılasun. Tahrîren fî evâhîr-i Rebiü'l-Ahîr sene semâne ve elf.

Be-makâm-ı Kcostantîniyye el-mahrûşe.

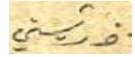
Dergâh-ı felek-medâr ü bargâh-ı gerdûn-ı veķâr-i lâzal ğâliben ilâ-yevmi'l-ķarar türâb-ı na ʿarz-ı bende-i bî-miķdâr ve zerredir ki, iş bu rafîʿ-i refʿ-i raķîde ʿOsman Muştafa bendeleri ĥadd-i zâtında yarar ve şecaʿat-şîʿar ve şehâmet-nisâr ve ĥidemât-ı padişâhda olduğundan maʿada defaʿat-güzâr ile yoldaşlıķları zuhûr ve şudûr bulub min-küllî'l-vucûh aķrân-ı fa'ik ve merĥamet-i padişâha layıķ ķulları olmağın mezîd merâĥim-i ĥüsrevâniden ibtidâdan timâr aķçesi şadaķa ve ʿinâyet buyurılmaķ recâsına ʿarz olundu. Bâķî fermân der-ʿadlindir.

Bende-i Ĥasan mîr-livâ-i Raĥisnehân

Dergâh-ı felek-medâr ü bargâh-ı gerdûn-ı veķâr türâbına  arz-ı bende-i bi-mikdâr ve zerre-i haķ-sâr budur ki, iŖ bu rafîc-i refc-i raķide Aħmed ve Mustafa bendeleri ĥadd-i zatında yarar ve Ŗecaat-Ŗi ar ve Ŗehâmet-niŖâr ve ĥidemât-ı padiŖâhiye sezâ-vâr olduğundan ma ada defanat ile envâ'-ı yoldaŖlıkları zuhûr ve Ŗudur bulub min-küllî'l-vucûh beyne'l-aķrân-ı fa'ik ve merĥamet-i padiŖâhiye layık kulları olmağın mezîd merâhim-i ĥüsrevâniden ibtidâdan timâr emr-i Ŗerîfi Ŗadaķa ve  inâyet buyurılmaķ recâsına  arz olundu. Bâķî fermân der- adlındır.

Bende-i Ĥasan mîr-livâ-i Raĥisneĥan

Bende-i Ĥasan mir-livâ-yı Ohrî

[32b] Devletlû ve mürüvvetlû ve sa adetlû sultânım hazretleriniñ ĥâk-ı pây-ı kimyâ-aŖsârlarına  arz-ı bende-i bî-vücûd budur ki, Ĥaţvan sancaķbegi olan râfîc-i rıķa-i  ubûdiyet Mehmed Beg kûlları otuz yıldan mütecâviz serĥadde ĥidemâtında umûr-ı mu azzamada istiĥdâm olunmağın küffâr-ı ĥâk-sârîñ aĥvâline kemâ-yenbağî vâķıf olub ĥilelerinden ĥaber-dâr olmağla ve yarar casûslar dutub ve güzide yoldaŖlar Ŗaķlayub uğur-ı hümayûn-ı padiŖahide baş bezl itmek üzere dört yıl Ĥaţvan Sancağında  al a-i Egrî gibi  adüvv-i âteŖ-bâr ve mecmu -i küffâr-bâra muķâbil olub memâlik-i ĥüsrevâniden bir yire ĥasâret iriŖmediginden ĥayrî  adüvv-i bed-fer  am olan nam ĥurûc eyledik e defa at ve kerrât ile yoldaŖlık ve dilâverlik gösterüb  etelerin yakub ne e yarar  etebaŖların ve  ulağuzların ele getürdükde kimin siyâseten  atl ve kimin astâne-i sa adet-aŖiyâne göndermekel Ĥaţvan'da olduğı mikdâr küffâr-ı  alâlet-Ŗi ar muķâbelesinde cür et ve ĥarekete  almayub adüvve ĥalebe canib-i İslâm ve her bâr  ahr-ı  adâ-yı bed-eyyâm  arafında olmuŖdur. Bi-ĥamdulillahi te ala livâ-i Ĥaţvân eyi olduğı eyyâmda Ĥaţvân Sancağı'na tabi  kılâ ve  urâ asûde-ĥâl ve ebnâ-i sebîl ve re âyâ Ŗerlerden berî olmuŖ idi. Ĥalâ bilâ-sebeb ma zûl olmağın devletlû sultânımın kâffe-i  aleme Ŗâmil olan  inâyet-i Ŗerîflerinden mercûc ve mutazarrı dır ki, böyle yarar ve emek-dâr ĥuŖuŖâ ehl-i  ilm ve Ŗâhib-i ma rifet bendelerinin ĥaķķında bî-dîriğ buyurilub  an- arîb bu semtlerde bir livâ ile ber-murâd ve mesrûrların olmasına  inâyet buyurıla ki, ileri geleeķ ve  erâķ idinecek  ûllarıdır. Bâķî fermân sa adetlû sultânımındır.

Bende-i Mehmed

[185]³⁰⁵

F  il t n F  il t n F  il t n F  il n

³⁰⁵ Mehmet A. Yekta Sara , *Emrî Divanı*, (ekitap.kulturturizm.gov.tr) s. 193.

[33a]

- 1 Ey kemân-ebrû çıkar gider °adem mülkine cân
Barmağ-ile bir işâret eylesün tîrûñ hemân
- 2 °Aşkuñi fâş itmedüm nâr-ı şafaqla kızdurup
Tâs-ı çarhı başuma geydürdi cellâd-ı zamân
- 3 Hâyrete varmış görüp kaddüñ nihâlin serv-i bâğ
Öldi diyü kuşlar eyler başı ucında figân
- 4 Gabgabun çâhı degül bennâ-yı kudret eylemiş
Kaşr-ı hüsnüñ kûşesinde murğ-ı câna âşiyân
- 5 Ay başında mâh-ı nev şanma görinen **Emriyâ**
Tâlib-i dünyâya barmağ gösterür devr-i cihân

[186]³⁰⁶

Velehu

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

- 1 Küşte-i tîğ-ı gam-ı °aşk olduğumçün ey melek
Bir zümürüd türbe yaptı üstüme tâğ-ı felek
- 2 Mihr ü mehdür şanma iki türbe-dârumdur benüm
Birisi ahşama dek bekler birisi şubha dek
- 3 Türbetümde her gice yanar kanâdildür nücûm
Üstüme ol türbede tesbîh hândur her felek
- 4 Kehkeşândur rişte-i tesbîh encüm dânesi
Üstüme ol türbenüñ örter zerrîn benek
- 5 Kabrüm üstinde kurulmuş hayme-i çarh **Emriyâ**
Zer tınâbidur şu°ân-ı âfitâb âhum direk

[187]³⁰⁷

Necâtî'nüñ

³⁰⁶ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 141.

³⁰⁷ Divanda yedi beyit olarak yer almaktadır. Bkz. Ali Nihad Tarlan, *a. g. e.*, s. 235.

Fe'îlâtünMefâ'îlünFe'îlün

- 1 Göncanuñ ağızı kati yaprakdur
Bülbülün şayrulığı yañşakdur
- 2 Ne °aceb murğ imişsin ey zâhid
Ki hemîşe murâduñ uçmakdur
- 3 Ğam-ı hâlün Karaca Dağ gibidür
Kıanlu yaşum Kızılca Irmağdur
- 4 Çok günâhuma çok gözüm yaşı var
Yüzi kara ise aqçesi aqdur
- 5 Şîve-i °aşkı bâtil añlayana
Ey **Necâtî** ne dir iseñ hağdur

[188]³⁰⁸

Velehu

Fe'îlâtünMefâ'îlünFe'îlün

- 1 Günde biñ keret derd ile ölmek
Kime yalan ise baña gerçek
- 2 Kati eller boyuñ çınarı kati
Dilek ey serv-i gül-i zâr dilek
- 3 Serv-i yâra ayakdaş olmaduñ
Ey şanevber bu şîveden el çek
- 4 İşte bir bûseñe begüm biñ cân
Çifte çifte dolular iç baña tek
- 5 Azacuk cânlusana **Necâtî** sen
Çür°a-i la°l-i yârı al tîz çek

³⁰⁸ Bkz. Ali Nihad Tarlan, *a. g. e.*, s. 332.

[189]³⁰⁹

Velehu

Fe'îlâtün Mef'îlün Fe'îlün

- 1 Ğarazum ʿaşqdan haķîkatdür
Meyl-i naķş-ı nigâr şûretdür
- 2 Şofî mihrâb-ı ʿaşka baş egmez
Bilmezüz anı kim ne millettür
- 3 Devri ķo sâķiyâ tolu şunıver
Nûş idelüm getür ki fırsatdür
- 4 İrevüz ʿâķıbet öli dirilü
Ķâmet-i yâra kim kıyâmetdür
- 5 Gerçi hoşdur **Necâtî** zühd ü şalâh
Ĥâlet-i ʿaşķ özge ĥâletdür

[190]³¹⁰

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

[33b]

- 1 Cûybâr-ı vâdî-i ĝam eşk-i çeşm-i ter yiter
Rûy-ı zerd ol cûybâra berg-i nîlûfer yiter
- 2 Ağzı la'î u ĥattı yâķût-ı müferrih lebleri
Cevherî terkîb isterseñ leb-i dil-ber yiter
- 3 Ĥâce ursun başına destâr-ı mermer şâhîyi
Lâubâlî ʿâşıķuñ farkında bir sâĝar yiter
- 4 Pâdişâh-ı ʿaşka besdür ĝûşe-i külhan serîr
Bister-i sincâb ise maķşûd ĥâkister yiter
- 5 **Bâķiyâ** meyi eylemez ârâyîş-i dünyâya dil
Rûy-ı zerd ü gevher-i eşķüm zer ü zîver yiter

³⁰⁹ Bkz. Ali Nihad Tarlan, *a.g.e.*, s. 239.

³¹⁰ Sabahattin Küçük, *Bâķî Divanı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1994, s. 130.

[191]³¹¹

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'â'ilü Fâ'ilün

- 1 Mihr-i ruhuñla dilde kimüñ tâze dâğı var
Tâb-ı çerâg-ı şems ü kamerden ferâğı var
- 2 Zülfüñ hamında haddüñi hûrşîde virmez
Şem'î n'ider şu kimse ki anuñ çerâğı var
- 3 Âh itme na'î-i esbi nişânun görüp dilâ
Şâyed kimesne işide yirüñ kulağı var
- 4 Lâle çemende başı açuk kıpkızıl deli
Sevdâ-yı hâl-i yâr ile muhtel dimâğı var
- 5 **Bâkî** gözinden eyle hazer sorma leblerin
Zinhâr gâfil olma şarâbuñ yasağı var

[192]³¹²

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'â'ilü Fâ'ilün

- 1 Kaddüñ katında kâmet-i şimşâd pest olur
Zülfüñ yanında revnak-ı anber şikest olur
- 2 Âb-ı ruhuñla la'lün añan aklın aldurur
Şevk ile içse kişi meyi katı mest olur
- 3 Reftâra gelse kâmet-i ar ar-hırâm ile
Bâlâ-yı yâre serv-i çemen zîr-dest olur
- 4 Zinhâr eline âyine virmeñ o kâfirüñ
Zîrâ görünce sûretini büt-perest olur
- 5 **Bâkî** çeker mi bâde-i engûr minnetin
Her kim ki mest-i cür'a-i câm-ı Elest olur

³¹¹ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 132.

³¹² Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 160.

[193]³¹³

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- [34a]
- 1 Nâr-ı hecrüñle olan sînemde yir yir dâğlar
Hâlüme rahm itdüğinden dem-be-dem kan ağlar
  - 2 Şöyle beñzer mübtelâdur bir perî didârına
Eşk-i ʿâşık gibi ağlayup akar ırmağlar
  - 3 Düşeli şîrîn lebüñ sevdâsına cânâ gönül
Hoş gelür Ferhâd-veş ben nâ-tevâne tağlar
  - 4 Gûyiyâ yir yir açılmış lâlelerdür hâkde
Sîne üstinde görinen tâze tâze dâğlar
  - 5 Başını alur giderdi **Bâkî** derdüñden senüñ
N'eylesün ey serv-ğad ümmîd-i vaşluñ bağlar

[194]³¹⁴

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'ûlü Fâ'ilün

- 1 Dil derd-i ʿaşk-ı yâr ile bezm-i belâdadur
Ğad çengü nâlen âyu ciger hûnı bâdedür
- 2 Ten hâk-i rehde dîde zülâl-i vişâlde
Cânâteş-i firâğda hâtır hevâdadur
- 3 Kuçmak nasîb olur mı miyânuñ kemer gibi
Cânâ niteki hançer-i hicrân aradadur
- 4 Ferzâne-i cihânsın o ruğlarla sen bugün
Şâhân-ı hüsn atuñ öñince piyâdedür
- 5 Men'eyleme yanuñca sürinsün ço sâyevâr
Bâkî kuluñda pâdişehüm bir fütâdedür

³¹³ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 210.

³¹⁴ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 154.

[195]³¹⁵

Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün

- 1 Haremüñ ravza-i cinâne deger
İşigüñ tâk-ı âsmâne deger
- 2 Hınçerüñ sînemi delerse eger
Şöyle bir hayr ider ki cânâ deger
- 3 Oğlarıñ sehmi sîneye iricek
Ser-I peykânüñ üstü hâne deger
- 4 Zer-i nâb oldı rûy-ı zerd ammâ
Kaçan ol hâk-i âsitâne deger
- 5 La'î-i nâb oldı göz yaşı âhir
Bu haber gûş-ı dil-sitâne deger
- 6 Elüñ ol zülfe degmek ey **Bâkî**
Hâşılı °ömr-i câvidâne deger

[196]³¹⁶

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Cânâne cefâ kılsa n'ola mihr u vefâdur
Agyâr elemün çekdügümüz ya ne belâdur
- 2 Her tâc olamaz faqr u fenâ şâhınaser-tâc
Terk ehlinüñ ey hâce biraz başı kıbadur
- 3 Hep derd ü belâdur güzelüm aşk u mağabbet
Âlemde hemân mihr ü vefâ hüsn-i edâdur
- 4 İziñ tozuna sürdü yüzün âyine-veş dil
Maksûdı hemân pâdişehüm keb şafâdur
- 5 Sâkî mey-i **Bâkî**yi getir bezme şafâ vir

³¹⁵ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 171.

³¹⁶ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 166.

Çün kâr-ı cihân 'âkıbetü' l-emr fenâdur

[197]³¹⁷

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'ûlü Fâ'ilün

- [34b]
- 1 Kaşuñ añılsa gurre-i garrâ kulak çeker
Haqqâ budur ki hüsnüñe dünyâ kulak çeker
  - 2 Mâh-ı 'alem ki menzili evc-i semâdadur
Reftâra gelse ol kad-i bâlâ kulak çeker
  - 3 Tâk-ı felekde hâle degüldür o mehveşüñ
Mihr-i ruḥına çarḥ-ı mu'allâ kulak çeker
  - 4 **Bâkî** kayırmaz olsalar a'dâ zebân-dirâz
Aduñ añılsa cümle ehibbâ kulak çeker
  - 5 [Şahn-ı çemende subḥ-dem] açıldıḡı bu kim
Hüsnüñ güline gonca-i ra'nâ kulak çeker

[198]³¹⁸

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'ûlü Fâ'ilün

- 1 Dil beste-i kemend-i ser-i zülf-i yârdur
Cân ḥaste-i kirişme-i çeşm-i nigârdur
- 2 Bir gamze ile laḫzada biñ âdem öldürür
[Hûnî] gözüñ ki âhû-yı merdüm-şikârdur
- 3 Gird-âb-ı gamda şarşar-ı âhumla fülk-i dil
Elbette bir kenâra çıkar rûzgârdur
- 4 Dil çeşme-i belâgat aña lûledür kalem
Âb-ı zülâli şî'r-i selâset-şî'ârdur
- 5 **Bâkî** sürûd-i bezm-i tarab-ḥâne-i ḥayâl

³¹⁷ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 197.

³¹⁸ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 156.

Şavt u şağîr-i gülûñ gevher-nigârdur

[199]³¹⁹

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Câmuñ eṭrâfin kaçan kim seyr ider âvâreler
Çarh-ı mînâfâmı gûyâ devr iderseyyâreler
- 2 Yazamaz ebrûlaruñ râsına beñzer bir hilâl
Mâh-ı tâbân bunca yıllardur mişâlin qaralar
- 3 Sen meh-i bedrûñ ziyâsın virmek olmaz ʿâleme
İttifâkı bir yire cem° olsalar meh-pâreler
- 4 Bir Kul oğlı âfetüñ kûyında kaldı cân u dil
Kapuya çıkmaz görünmez n'eylesün bî-çâreler
- 5 Şâh-bâz-ı tab°umuñ pervâzın urmaz kimseler
Çâre ey **Bâkî** hemân olur önince varalar

[200]³²⁰

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Dem-i şubḥ irdi getir bâdeyi şoḥbet demidür
Mey-i nâb ile pür it sağarı ʿişret demidür
- 2 Yâr ise mahrem-i ağıâr gönül hem-dem-izâr
Gözlerüm kan aқıdursa n'ola gayret demidür
- 3 Çok belâ çekdi senüñ çeng-i gamuñda dil-izâr
Nâyveş nâleler eylerse şikâyet demidür
- 4 ʿAşkıñı şaklar idüm sînede ammâ şimdi
Âh idersem beni ʿayb eyleme fûrkat demidür
- 5 Mihneti dil ser-i zülfinde çeker ey **Bâkî**

³¹⁹ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 136.

³²⁰ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 150.

Kâfiristâna düşen kimsede miñnet demidür

[201]³²¹

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

- 1 Ruñuñ bostân-ı gül-berg-i remdür
Dehânuñ gonca-i bâğ-ı 'ademdür
- 2 Semendüñ na'li mir'ât-ı Sikender
Seg-i küyuñ sifali Câm-ı Cemdür
- 3 Ayağ elde tolu hûn-ı kebûter
Bi-hamdi'llah yine dem der-ğademdür
- 4 La'îln yâd için hûn-âbakıtma
Mey-i gül-gûnı hoş gördüm bu demdür
- 5 Kõ şiri **Bâkıyâ** dâ'im niyâz it
Du'â'-ı devlet-ı sultân ehemdür

[202]³²²

Velehu

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- [35a]
- 1 Kim geyürdi gül gibi bu câme-i âli saña
Kimler öğretti bu âli hey Hasan Balı saña
  - 2 Şem' gibi başuma 'aşkuñ ne odlar yakduğın
Bir gece tenhâ bulup yansam biraz hâli saña
  - 3 Vaşluñuñ 'îdine kurbân etdüğüñ' çün 'âlemi
Şol kemân-ebrûñ için kurbânlar olmalı saña
  - 4 Ol güzeller şâhuna **Âhî** kuluñdan diyesin
Eşk meşk itmiş durur kim Rûm abdâlı saña

³²¹ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 193.

³²² Mustafa S. Kaçalın, *Âhî Divanı*, (ekitap.kulturturizm.gov.tr) s. 5.

[203]³²³

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Nice taḥrîr ideyin vaşfını derd ü elemüñ
Bağrı yufka kâğıduñ gözleri yaşlu kalemüñ
- 2 Nâmede nâm-ı humâyûnuñı taḥrîr ideli
Yüzi yaş üzredür ol nâme-i müşğîn-raqamuñ
- 3 Nâmenüñ barmağına rîşte-i cân bağladı dil
Ki varup benden elin öpe o şâh-ı keremüñ
- 4 Ğam-ı hecrüñle neler çekdüğümü yazdum idi
Nâmenüñ qaddini bükdi şanemâ bâr-ı gamuñ
- 5 Ne bilür ḥâme ki şerh eyleye ḥâlüm **Âhî**
Qara elif çıkmaya qarnını yararsañ kalemüñ

[204]³²⁴

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Şarılupdur bedenüm penbe-i dâğ-ı tenüme
Geymege zerrece yer qalmadı pîrâhenüme
- 2 Şoyunup aşk ile Mecnûn gibi üryân oluram
Yañılıp kimse yapışmaya benüm dâmenüme
- 3 Qanda bir bâr-ı girân u gam u miḥnet var ise
Yâr-ı cânım gibi muḥkem tolanur gerdenüme
- 4 Âlemüñ ḥalkını qo ḥâlüme ḥayrân olğıl
Gel gülünc itme beni dâstuma düşmanuma

³²³ Bkz. Mustafa S. Kaçalın, *a.g. e.*, s. 28.

³²⁴ Bkz. Mustafa S. Kaçalın, *, a.g.e.*, s. 50.

- 5 Şabrumuñ hirmenidür sînede cânım **Âhî**
Âh kim sûz-ı dil âteş bırağur hirmenüme

[205]³²⁵

Velehu

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

[35b]

- 1 Derd ü hasret bu degül kim ola fûrkat bâkî
Derd odur kim ben ölem kıala bu hasret bâkî
- 2 Sîneden geçdi müjen zaħmı turur dilde henüz
Çıkdı peykâmı velî kıaldı cerâhat bâkî
- 3 Cân çıkınca hele hizmetde ben eksük komadum
Eger ölmezsem efendi yine hizmet bâkî
- 4 Bî-vefâdur bu felek aşk u maħabbet çok olur
Ne hüsn sende ne hod bende muħabbet bâkî
- 5 Şoħbeti var mey-i nâb ile bu gün yârânuñ
Yüri ey **Âhî** senüñle yine şoħbet bâkî

[206]

Naẓîre-i Subhî

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Cânda râhat nice ola dilde cerâhat bâkî
Korķarım kim ben olam kıala bu hasret bâkî
- 2 Beni ağıyârla darda görüp ol şâh-ı cihân
Geçdi ömrüm gibi didi yine şoħbet bâkî
- 3 Şûfiyâ terk-i riyâ it yüri meyħâneye var
Feth-i bâb olmaz ise kûşe-i halvet bâkî

³²⁵ Bkz. Mustafa S. Kaçalın, *a.g.e.*, s. 60.

- 4 Bir gün ol serv-i sehî başımıza sâye şala
Dil-i ğam dile didi sâ'eye devlet bâkî
- 5 Ey **Şubhî** takımı dâr-ı fenâdan kat° itse
°İzzet olmazsa ne ğam kûşe°i zillet bâkî

[207]³²⁶

Nazire-i Zâtî

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Baña oldukça ğam-ı °aşk ile zillet bâkî
Saña olsun şanemâ devlet ü °izzet bâkî
- 2 Fırşat el virmiş iken °âşıkıña rahm idegör
Çü bilürsin ki degil kimseye fırşat bâkî
- 3 Hele bir şimdi lebûñ câmunı şun nûş idelüm
Aramızda senin ile yine şöhet bâkî
- 4 Şol kadar öğren ne °aşkıñla gönül ki umar ben
Cân giderse kıla gönülde muhabbet bâkî
- 5 **Zâtiyâ** öldüğüme acımaz ben dünyede kim
Ben gidem fırşat ile kıla bu şuret bâkî

[208]³²⁷

Nazire-i Hâverî

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Vaşl-ı yâr olmaz ise dert ile fırşat bâkî
Kaçan ise dil-i şûrideye miñnet bâkî
- 2 Ğamzesin hûñ cigerle kı ziyâfet idelüm

³²⁶ Şiir Mecmuada Zâtî mahlası ile geçmekte, *Mecma'un-Nezâ'ir*'de **Şavur** mahlası ile geçmektedir. M. Fatih Köksal, *Edirneli Nazmî Mecma'un-Nezâ'ir*, T. C. Kültür Bakanlığı 2012, s. 2814.

³²⁷ Berat Açıl, *Hâverî ve Divançesi*, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Diyarbakır, Nisan 2016 s. 16, s 25.

- Sen ev oğlanısın ey dil saña hizmet bâkî
- 3 Vaqtsiz ötme gel ey hâce mü'ezzin içelüm
Yine şûfleri hây u huya da'vet bâkî
- 4 Şanma yâru söz idüp şovuyaduz ʻaşkuñdan
Mihri ruhsârûñ ile dilde harâret bâkî
- 5 **Hâverî** n'ola eger mesned-i ʻizzet yoğ ise
Kûy-ı yâr içre saña hâk-i mezellet bâkî

[209]

Velehu

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

[36a]

- 1 Göñül dîvâne olmuşdur giriftâr-ı kemend ile
Kuluña gamdam âzâd it şehâ zülfünde bend ile
- 2 Meşâm-ı câna dirseñ yârdan bûy-ı vişâl irsün
Göñül cism-i nizârûñ micmer-i ʻaşka pend ile
- 3 Cemâl-i ey göñül sa'y-i cemîl itdün
Kaddi vaşfinda dağı himmetün bâlâ ile
- 4 Hevâyı bûy-ı ʻaşkuñla göñül tıfli levend oldı
Anı vaşluñla ta'zîr ile bir pîrâne pend ile
- 5 Kemâl âsâ hayâl-engîz eş'ârûñla ey ʻ**Afvî**
Diyâr-i Rûmî var şiden giru eşk-i hüccend ile

[210]

Velehu

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Dilâ ʻazm-i beğâ ile fenaya mihribân olma
Señ nefsim gibi sende harîş-i istiğvân olma

- 2 Tîr-i hâbs eyledüñ ey cism-i hâki yok mı inşâfuñ
Özin şimden girü pâ-bend-i cân-ı nâ-tuvân olma
- 3 femi fikri hayâl itmişdür ey zerre
Kerem kıl üstüme sende düşüp bâr-girân olma
- 4 Gam-ı hicrân çerisin ey ehl-i gönümde kondurma
Delâil öñüne düşme delîl-i kârbân olma
- 5 Cihân hânıdur ey °Afvî götür bu tekyeden rahtuñ
Şağın cây-ı maqarr şanma tekyede aña mihmân olma

[211]

Velehu

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

- 1 Ey gönül nây-ı dünye nâleñi demsâz ile
°Andelîbân çemen zâra hem âvâz ile
- 2 Dilberüñ gülşen kuyunda figâna başla
Bülbülüñ şaklıgını . sâz ile
- 3 Bâğa var şalını miqdârını bildir servüñ
Kadd-i mevzûnuñla tâze ser-âgâz ile
- 4 İt rakîbüñ yüzüne bakma güzel başuñçün
Aña ol gamze-i gammâzla agmâz ile
- 5 °Afvî'ye cevır u cefâ itme begim yazıkdur
Aña çok mihr u vefâ itmezsüñ âz ile

[212]

Velehu

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

[36b]

- 1 Zülfüne bel bağlayan biñ dürlü sevdâdan geçer
Kûyuña °azm eyleyen Firdevs-i a°lâdan geçer
- 2 Bilmezem âhın mıdur ƙalbiñ ki te°şîr eylemez
Tîğ-ı neyyiri âhımuñ kim seng-i hârâdan geçer
- 3 Müntehâ u sidre u tûbî görünmez gözüne
Ƙaddiñe meyl eyleyen serv-i dilârâdan geçer
- 4 Zerrece virse şâh-ı dehre kuyuñ itleri?
Mülk-i Rûmî ƙor Semerƙand u Buğârâdan geçer
- 5 Tatlu tatlu ağzına suñarsa şîrîn leblerüñ
Ol hâlâvet-i bedr °Afvî kand u helvâdan geçer

[213]

Velehu

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

- 1 Ƙaddiñe serv-i râst mâ°ildür
Nârunla çenâr erâzildür
- 2 Seyl-i eşküm ƙapuñdan eyleme rû
Ki ƙaddimi bu derde sâ°ildür
- 3 Ğamzeñ iki biçerse söyleyeni
Her ƙılım ol cezaya hâ°ildür
- 4 Zülf-i dildâra ƙakımı virmese dil
Vâ°iz-i şehri ƙâre câhildür
- 5 Nice irsün vişâle °Afvî kim
Ten hâki mâ°ildür

[214]

Velehu

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'lün

- 1 °Arzûñuñ numunesidür gül
Çîn-i zülfüñ takıldı sünbül
- 2 Leb-i la'lüñle hem-renk olduğün
°Âbid u nâşih oldu tâlip bil
- 3 Reşk-i hâl ruhuñla Hindûlar
Rûma gelse metâ'ları fülful
- 4 Gün yüzüñ kâkülünde itse ufûl
Giceler yas idüp gir kara çöl
- 5 Sorma kûyuñdan °**Afvî** gel kim
Gülşenüñ yâr-ı şefidir? bülbül

[215]³²⁸

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

[37a]

- 1 Yakış kavluñe cevri ü cefâ eyleme çokluk
Ey mâh yaraşmaz güneşe kâide şovukluk
- 2 Cân virdi gönül kad ü zülfün hevesine
Güyâ ki elif lâma çıkub itdi konukluk
- 3 Biñ sihr ider nağmede bülbül gül açılmaz
Bad-ı seher itdi meger ortada şovukluk
- 4 Aç gün yüzüñi aç ki gözüm yağmuru diñsün
Bâşed ki gözümüz göre bir pâre açukluk
- 5 Ğamzeñdür imiş hecrden ağladı **Necâtî**
Ol kâfiri gör nice virür kana şanukluk

³²⁸ Divanda yedi beyit olarak yer almaktadır. Bkz. Ali Nihad Tarlan, *a.g.e.*, s. 316.

[216]³²⁹

Şemsî

- 1 Kırđı begler şahrâya otağun lâle
Şaldı etrafa şabâ ile ulağun lâle
- 2 Gâh bir yerde olur gâh kalendar vâri
Bekledi tekye'i Mecnûnuñ ocağun lâle
- 3 Ne gelür kırmızı tâcıyla diyâr-ı Rûma
Dağı bilmez gibi °Oşmanlu yaşığun lâle
- 4 Bâğ-ı seyrânda levendânece seyr eylemege
Mey-i gülgûnla tıldurđı kâbağun lâle
- 5 **Şemsiyâ** bezm-i çemende ne °acep hamreti var
Varsa sâkînüñ olmuşdur ayağun lâle

[217]

Şadıķı

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 O ğisûyı °anber-efşân kımış serdüş cânâne
Meger derd-i derûn zârını söyler ğuş-ı cânâne
- 2 Virir ğün gibi şule-i gerden u ğuşına ol mâhuñ
Kılağdan °aşık olmuşdır ğöñül mengûş-ı cânâne
- 3 Ruğ-ı renginle yüzler sürüp bûs itmege sarđar
Perişân oldu °âlem sünbül-i ğülbûş-ı cânâne
- 4 Ele cân-ı mey-nâb aldığınca ol ğözi ser-mest
Dil-i mestâne dilber meclisde nûş-ı cânâne
- 5 °Aceb mi **Şadıķâ** âvâre gezsem mest u
Olubdur cân-ı °aşkıyla ğöñül ser-ħoş-ı cânâne

³²⁹ Şiirin vezninde sorun var.

[218]

[37b]

Hâfız

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

- 1 El virse baña devrân bir hoş zamâne olsa
°İyd olsa dest-i yârı öpsem bahâne olsa
- 2 El şunsa bûseye dil kaçd itse câna ğamzeñ
Tutan tutanuñ olsa alan alanuñ olsa
- 3 Ben ayrılıp bedenden ol çıksa pür-henden
Cânân u cân bir olsa göñlüñ yabâne olsa
- 4 Maĥbûbı ile °âşık-ı °ıyş itmek mülâyim
Esbâb-ı bezm hâzır bir yâda ĥâne olsa
- 5 **Hâfız** ğazellerinden zinhar ğâfil olma
Dirseñ semend-i °aşka bir nâz-ı ziyâne olsa

[219]³³⁰

Necâtî

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'ûlü Fâ'ilün

- 1 Çeksün belâlu bülbülüñ ey gül belâlaruñ
Her ĥâra hem-dem ol yüri sürsün şafâlaruñ
- 2 Ben sînemi siper kılıcı bir belâ-keşem
Sen urduĝuñca cânuma tîr-i belâlaruñ
- 3 Gözümde kanlu yaşlarumuñ şorma ĥâlini
Kim şerĥin eyleyü bilür ol mâcerâlaruñ
- 4 Her ĥaste-dil kapuña yüzün sürdüĝi bu kim
Darü'ş-şifâsıdur işigüñ mübtelâlaruñ
- 5 Bîĝâne gibi baĥduĝuñ oldur **Necâtî**'ye

³³⁰ Bkz. Ali Nihad Tarlan, *a.g.e.*, s. 327.

Kim var hezâr bencileyin âşinâlaruñ

[220]³³¹

Nazire-i Bâkî

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mef'ûlü Fâ'îlün

- 1 Gönder efendi sîneme tîr-i belâlaruñ
Olsun siper belâlaruñamübtelâlaruñ
- 2 Mihr ü vefâlar itmez iseñ dûstum n'ola
Minnet degül mi cânuma cevr ücefâlaruñ
- 3 Şehr içre halk bir birine gösterür beni
Mihri hilâle beñzedelimeh-likâlaruñ
- 4 Rez duhterini sîneye çeksem °aceb midür
Cevrinden özge nesnesi yokbî-vefâlaruñ
- 5 **Bâkî-i** haste-hâtırî inletme dûstum
Maqbûl olur du°ası şaķınmübtelâlaruñ

[221]³³²

Necâtî

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- [38a]
- 1 Çıkalı göklere âhum şereri döne döne
Yandı kandîli sipihruñ cigeri döne döne
  - 2 Ayağı yir mi başar zülfüñe ber-dâr olanuñ
Zevķ u şevķ ile virür cân ü seri döne döne
  - 3 Şâm-ı zülfüñle gönül Mısrı harâb oldu yine
Saña iletdi kebûter haberi döne döne

³³¹ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 191.

³³² Divanda yedi beyit olarak yer almaktadır. Bkz. Ali Nihad Tarlan, *a.g.e.*, s. 433.

- 4 Sen olasan diyu yir yir aşılub âyîneler
Gelene gidene eyler nazarı döne döne
- 5 Ey **Necâtî** yaraşur muṭribi bezm-i ʿuşşâk
Raşş urub okuya bu şi'r-i teri döne döne

[222]³³³

Yahyâ

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Gîr u maḥzûn olacaḫ ḫâtırımı şâd itme
Gîr u vîrân olacaḫ gönlümü âbâd itme
- 2 ʿAḫibince bilürüz cevır u cefâ eylersin
Bâri ʿâlemde vefâ adını bünyâd itme
- 3 Bu meşeldür ki şehâ âdeme ilk yaramuz
Her ne zûlm eylereñ eyle baña dâd itme
- 4 Yâ İlâhî gam cânânla şâd itmezsiñ
Tîr-i gamdan dil-i vîrâne mi âzâd itme
- 5 Ağlayub râzıñı **Yahyâ** gibi fâş itme müdâm
Sevdim bir gül-i ḫandânı diyü âd itme

[223]³³⁴

Velehu

Mef'ûlü Mef'â'îlü Mef'â'îlü Fe'ûlün

- 1 Cân tende iken bûse-i cânân ele girmez
Bildim anı cân virmiyecek cân ele girmez
- 2 Her ehrimen olmuş dehen-i dilbere mâyil
ʿÂlemde velî müḫr-i Süleymân ele girmez

³³³ Bu şiir Taşlıcalı Yahyâ ve Şeyhulislam Yahya'nın divanında yoktur.

³³⁴ Bu şiir Taşlıcalı Yahyâ ve Şeyhulislam Yahya'nın divanında yoktur.

- 3 Div eyledikçe günümüz cihânda
Seyb-i vaktüñ ey meh-i tâbân ele girmez
- 4 Nâdân olana iken gül gibi cânâ
Bu naqd-i hüsn cehdle her ân ele girmez
- 5 **Yahyâ** gibi var eyle rakîb ile müdârâ
Ağlamağla ol gül-i handân ele girmez

[224]³³⁵

Hayretî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

[38b]

- 1 İkilik şirkin ur gel ey gönül sen ferd ü yektâ ol
Koyuban mâsivâyı lâ ile meşgûl-i illâ ol
- 2 Ruḥ u zülf ü ḥaṭṭ u ḥâli kelâmu'llâhdur yâruñ
Eger duyduñsa ey ʿârif emîn-i sırr-ı esmâ ol
- 3 Şacı çevgânına top eyleyüp başuñı cân oyna
Kadem baş ʿarşa-i ʿaşka gönül gel bî-ser ü pâ ol
- 4 Yerüñ gün gibi olsun ger dir iseñ çarḥ-ı çârümde
Bu gün bu ʿâlem-i tecrîde gel hem çün Mesîhâ ol
- 5 Bulunmaz maʿden-i lû'lû her akan cûybâr içre
Dilerseñ dürr-i bî-hemtâ gönül gel ʿo deryâ ol
- 6 Eger defʿ-i hicâb idüb liḳâ görmek dilerseñ gel
Cilâ vir dîde-i cânâ gönül cehd eyle bînâ ol
- 7 Dilerseñ **Hayretî** ire nişâna tîr-i maḳşûduñ
İki bünk ḳaddiñi ḳaşı hayâli ile bir yâ ol

³³⁵ Gazel Divanda dokuz beyit olarak yer almaktadır. Bkz. Mehmed Çavuşoğlu, M. Ali Tanrıverdi, *a.g.e.*, s.282.

[225]³³⁶

Velehu

Mef'ûlü Mefâ'ilün Mef'ûlü Mefâ'ilün

- 1 Ne âteş ü bâd ü ne âb ü gil idüm cânâ
Sen serv-i hevâ-bahşâ ben mâyl idüm cânâ
- 2 Dağı gili Ferhâduñ olmamış idi taħmîr
Ben râh-ı meşakkatde pâder-gil idüm cânâ
- 3 Leylî'e henüz Mecnûn olmamış idi meftûn
Ben vâdi-i hayretde lâ'yaqil idüm cânâ
- 4 Âlemde henüz adı yâd olmadın engûruñ
Hum-hâne-i vahdetde ben kanzil idüm cânâ
- 5 Aşk eyledi âvâre ben **Hayretî'**yi yoksa
Her hıdmete cân ile müsta'cil idüm cânâ

[226]³³⁷

Yahyâ

Mef'ûlü Fâ'cilâtü Mefâ'ilü Fâ'cilün

- 1 Mâbeynimizde olmazsa n'ola ittiḥâd
Sen pâdişah-ı ḥüsn u fakîr-i za'if'l-ıbâd
- 2 Eyyâm-ı devletünde revâ mı benüm begim
Zülm-i şarîḥ ola baña ağıyâra 'adl u dâd
- 3 Cevr ile diyeyin ola kim idesin vefâ
Zîrâ ki her sözüme idersin benüm 'inâd
- 4 Ebrûña nûn u ğabġabuña şâd-ı şafâ bûdı
Levh-i zemânede oqıyan kimseler sevâd

³³⁶ Bkz. Mehmed Çavuşoġlu, M. Ali Tanrıverdi, *a.g.e.*, s.133.

³³⁷ Bu şiir Taşlıcalı Yahyâ ve Şeyhulislam Yahya'nın divanında yoktur.

- 5 **Yahyâ** benefşe gibi görünce melâletüm
Şâdum aña ki dilber olur gonca gibi şâd

[227]³³⁸

Necâtî

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- [39a]
- 1 Nice bir hun dökeyin bu dîde-i giryânımdan
Nice bir besleyeyin gamzelerüñ yanımdan
  - 2 Kesse mîkrâz-ı gamuñ başımı eger şem° gibi
Yine bir baş çıka şevk ile giribânımdan
  - 3 Nice bir gayr ile sen bûseye bâzâr irüben
Beni bî-zer diyü bîzâr idesin cânımdan
  - 4 Pistenüñ ağzını şöhetde bıçaklar açamaz
Bir söz açılsa benüm gonca-i handânımdan
  - 5 Yirüm idinmiş iken sürdi giderdi kapudan
Bunu ummazdı **Necâtî** kulu sultânımdan

[228]

Şun'î

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Bekle her nükte ki irer leb-i cânânımdan
Her birin minnet irüp yek görürün cânımdan
- 2 Señ kuyuñ nice °afv idesin hem ki benüm
Uyumazlar giceler nâle u efgânımdan
- 3 Halka ben sırruñı fâş ittin ey gonca dehen
Bildiler hâlimi hep çâk-i girîbânımdan

³³⁸ Divanda on beyit olarak yer almaktadır. Bkz. Ali Nihad Tarlan, *a.g.e.*, s. 403.

- 4 Ey ʃabîb-i dil u cân derdime dermânı ʃo kim
Şimdi ben yek görüren derduñı dermânımdan
- 5 Ulûlukdur saña eyittim derduñı **Şun'î** nigâr
Kıldı mümtâz beni yine hep akrânımdan

[229]³³⁹

İshâk

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Vaz gelsem baña °ayb eyleme cânânımdan
Gâh olur şöyle ki bîzâr oluram cânımdan
- 2 °Arz-ı hâl eylesem ol yâra döner yüz çevürür
Nice hoşnûd olayın gerdiş-i devrânımdan
- 3 Bezm-i ğam muṭribinüñ sâz u nevâsın ne bilür
Neydüğüm añlamayan nâle vü efgânımdan
- 4 Âh kim gamzesi peykânınuñ od itdi yirin
Kime yanam yakılam sîne-i sûzânımdan
- 5 Mâcerâ-yı dil-i ğam-dîdeyi bir bir diñle
Katre katre dökülen dîde-i giryânımdan
- 6 Ağlayup şem° gibi hâlüme yanar yakılır
Her ki **İshâk** okıya defter ü dîvânımdan

[230]³⁴⁰

Âhî

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- [39b] 1 Kime feryâd edeyin nâle vü efgânımdan

³³⁹ Mecmuada yedi beyittir. Bkz. M. Fatih Köksal, *Edirneli Nazmî Mecma'un-Nezâ'ir*, T. C. Kültür Bakanlığı, 2012, s. 2011.

³⁴⁰ Bkz. Mustafa S. Kaçalın, *a.g.e.*, s. 41.

- Kime kan ağlayayın dîde-i giryânımdan
- 2 Dil tenûrında ciger yandığı yetmez midi kim
Yedi derd ile beni gam dağı biryânımdan
- 3 Beslesem hûn-ı diliyle n'ola gözyaşlarını
Ki ciger-güşelerümdür ki gelür cânımdan
- 4 Sîneye çekdi deyü tûrûni ey kaşı kemân
Yaralar ağız üşürdi baña her yanımdan
- 5 Saña mahlâs yeter **Âhî** kim eder aduñı yâd
Her gazel kim oğına defter ü dîvânımdan

[231]³⁴¹

Şubhî

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Ra'd-ı âhumla dile od düşecek cânımdan
Berk ile zâhir olur sîne-i sûzânımdan
- 2 Ney gibi nâle ile çıkdı depemden tütünü
Bağrımı deldi figân nâle vü efgânımdan
- 3 Dilde dağ-ı gamuñı şerh idemez yârelerüm
Dil olup söylemeye mûlar ile her yanımdan
- 4 Tîğ-ı derd ile şehîd olduğum ol dem bilesüz
Kanlu başlar gör ne çâk-i girîbânımdan
- 5 Delinüp hançer-i hecr ile dilüm hâme gibi
Her yere küşte-i hicrân yazalar kanımdan
- 6 Yoluna sâye gibi yüz yıl eger yüz sürsem
Şanma ben yüz çevirem serv-i hırâmânımdan
- 7 Toğa devlet güneşi başuma **Şubhî** şol gün
Ki tûlûc eyleye ol mâh girîbânımdan

³⁴¹ Bkz. M. Fatih Köksal, *Edirneli Nazmî Mecma'un-Nezâ'ir*, T. C. Kültür Bakanlığı, 2012, s. 2013.

[232]³⁴²

Şubhî

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Kime feryâd edeyin sîne-i sûzânumdan
Kime kan ağlayayın dîde-i giryânumdan
- 2 Kendü sûzumle yanardum eriyüp şem^c gibi
İrüşüp gözyaşı şu koymasa her yanumdan
- 3 Sînede sûz-ı dilimden tutuşup pîrehenüm
Berk urur âteş-i hasret ten-i üryânumdan
- 4 Şerh ider dağ-ı derûn ile ciger yârelerin
Lâle degil ki mezârumdan biten kanumdan
- 5 Kâbrümi cân viricek seng-i melâmetle yapup
Çeşme-sâr eylesiz dîde-i giryânumdan
- 6 İltesin zerrelereim kûyına ey båd-ı şabâ
Göz itdükçe seher külbe-i aHzânumdan
- 7 **Şubhîyâ** cânına derd ehlinün âteş bıragur
Her gâzel kim oqınur defter ü dîvânumdan

[233]³⁴³

Hilâf

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

[40a]

- 1 Neçe kan ağlamayam dîde-i giryânumdan
N'idem odlara yağıldum dil-i sûzânumdan
- 2 Ağız açmağa komazlar ki diyem derd-i dili
Dil üşürdi baña peykânları her yanumdan

³⁴² M. Fatih Köksal, *Edirneli Nazmî Mecma'u'n-Nezâ'ir*, s. 2012.

³⁴³ Bkz. Bahri Yağmur, *a.g.t.*, s. 145.

- 3 Yâdgâr-ı müjeñ oqlarıdur iy qaşı kemân
Yaralar kem görünür bu ten-i  üryânumdan
- 4 Ne bilürdi beni künc-i gam-ı miñnetde ecel
Haber almasa eger nâle vü efgânumdan
- 5 Ugraduğına yanar tîri **Hilâlî** yağılır
Yağıdı odlara diyü sîne-i süzânumdan

[234]³⁴⁴

Hilmî

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

- 1 Eyleyin ser u kıadd-i yâre nazâr
Eylemez  ar ar u  enâra nazâr
- 2 Yedi deryâ yanumda kıatre degil
Gözden akan bu cûybâra nazâr
- 3 Yüzüñe bakmak o görünen? gözler
Eylemez mâh-ı tâbdâre? nazâr
- 4 Şûfiyâ şaf-ı dil olam dirseñ
Eyle murât rûy-ı pâre nazâr
- 5 Hâı u ruhsâra bak ki gam giderir
Hilmiyâ eyle bahâra nazâr

[235]³⁴⁵

 aşkı

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

- 1 Şevkı-i hüsnünde gözüm akıtdı kûy-ı yâre şu
Guyiyâ ebr-i baharıdur döker gülzâre şu

³⁴⁴ Hilmî'nin bu şiiri varak 30b'de de vardır.

³⁴⁵ Bkz. İskender Pala, *a.g.e.*, s. 348.

- 2 Zülf-i pür-çîne haîâ ırgürmesın yaşıum şakın
Çok ziyân eyler tokınsa nâfe-i tâtâra şu
- 3 Ruğlarıñ vaşfun dile alsam zebânım tîz olur
Keskin olmaz mı virülse tîğ-i cevher-dâra şu
- 4 Ârızuñ °aksın başubdur bağruna âyine-vâr
Vechi vardur diseler ırmiş durur dîdâre şu
- 5 Zülfüñ uciyla lebüñ şınma raķîbe zehr olur
Ebr-i nisanda kaçan düşse dehân-ı mâra şu
- 6 Âhum artar sineme urdıķça tîğ-i âbdâr
Dûdlar peydâ olur toķındugınca nâra şu
- 7 Câm-ı la°lûnden eyâ ser-çeşme-i âb-ı hayât
Teşnelikden cân virür °Aşķî meded bir pâre şu

[236]³⁴⁶

Velehu

Fe°ilâtün Fe°ilâtün Fe°ilâtün Fe°ilün

- [40b]
- 1 Ruğlarıñ °aksi kaçan luţf ile gûlzâra düşe
Yaķasın çâk ede bülbül gibi gûlzâra düşe
- 2 Dostum eyler idüm ĥaddüñi gûlnâra şebîh
Ķorķum oldur ĥasretüñden vara gûlnâra düşe
- 3 Çünki yâruñ lebi yârına hevâdâr degül
Bes nedendür ki ĥabâbı meyüñ âvâre düşe
- 4 Başa mı na°l-i semendüñ yüzüm üstine benüm
Hiç ola mı bu ki gökden yire meh-pâre düşe
- 5 °Âşķiyâ ger bu gâzel ire diyâr-ı °Acem'e
Şevķden bûy-ı vefâ külbe-i °Atţâr'a düşe

³⁴⁶ Bkz. İskender Pala, *a.g.e.*, s. 369.

[237]³⁴⁷

Âhî

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

- 1 Baş koşdı nergis ü gül cem° oldı bir araya
Bir iki oñmaduğlar birkaç yeñi yaqaya
- 2 Ol lebler için içmedük peymânesini cânuñ
Bir tolıyı kim içmez şol iki merhabaya
- 3 Hemdem olursa nâlem nâya °aceb midür kim
Feryâdı eksük olmaz baş koşanuñ hevâya
- 4 Ebrûñ hilâle beñzer dimiş idük biz ammâ
Eksük nazarla bakduğ ola serv-i meh-likâya
- 5 Dil rûşen olmaz **Âhî** câm-ı mey olmayunca
Câm olmayunca hâne muhtâc olur ziyâya

[238]³⁴⁸

Hayâlî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Sensiz ey rûh-ı revân şüreti bîcânem ben
Kara toprak başuma hâk ile yeksânem ben
- 2 Nice Ferhâd ile Mecnûnları zencîre çeken
°Aşk kişverlerinüñ mâliki sultânem ben
- 3 Hâke güstâh gibi başma şağın ey dervîş
Ayağuş altına bak mûr-ı Süleymânem ben
- 4 Baş açub lâle çemende dedi sultân-ı güle
Kan bulaşmış °alem-i Şâh-ı Şehîdânem ben

³⁴⁷ Bkz. Mustafa S. Kaçalın, s. 48.

³⁴⁸ Ali Nihat Tarlan, *Hayâlî Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara 1992, s. 241.

- 5 Hüsrev-i mülk-i suhan oldı **Hayâlî** gözün aç
Deme onun gibi bir şâhib-i dîvânem ben

[239]³⁴⁹

Velehu

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- [41a]
- 1 Neçe bir vâdi-i gamda dil-i maḥzûn yerine?
Bağlamaz ol saçı Leylî beni Mecnûn yerine
  - 2 Tende cânâ dehenûn fikridurur rûḥ-ı revân
Dilde ḳaddûnle ḳaşuñdur elif u nûn yerine
  - 3 Öldüğüm ağlamazam ḳorkum odur ben öliceḳ
Seni kimler seve ben °âşık-ı maḥzûn yerine
  - 4 Allar giyer yaraşur saña yiter baña hemân
Dem-be-dem ḳanlu yaşum câme-i gülgûn yerine
  - 5 °Aḳl u fikrüm gider oynar yüregüm ey **Yahyâ**
Nev civânüm ki gele nâz ile oyun yerine

[240]³⁵⁰

Nazire-i Revânî

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Hûblar çünki görür °âşıkı bülbül yerine
°Ârif ol sen de ḫaḳın bir güzeli gül yerine
- 2 Hüsni mecmû'ası zeyn olmaz idi çaç bu ḳadar
Arada kâküli ger düşmese sünbül yerine
- 3 Pâdişâhum güzelüm hizmete bel bağladı dil
Şatun almalı degül ḳullan anı ḳul yerine

³⁴⁹ Bu şiir Taşlıcalı Yahyâ ve Şeyhulislam Yahya'nın divanında yoktur.

³⁵⁰ Ziya Avşar, *Revânî Divanı*, (ekitap.kulturturizm.gov.tr) s. 233.

- 4 Ruḥ-1 gülgûnı ile koşdı çü şeb-dîz saçun
Virelim cân u dili biz daḥı öñdil yerine
- 5 Yazalum yine **Revânî** nice rengîn ğazeli
Tâze güller şunalum yâre қaranfûl yerine

[241]³⁵¹

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Mâh-rûlarda seni medḥ iderem çün güzelüm
N°ola bir ayda tamâm olur ise her ğazelüm
- 2 Hâba varsam ḥaṭ-1 miskîn görürem ḥaddüñde
Қorқarum ol қara düşden ki yaқındur ecelüm
- 3 Gerçi yoқ saña bedel e'şve vü nâz eylemede
Derd ü ğam çekmede olmaya benüm de bedelüm
- 4 Baḥr-1 eşkümde nidem pençe-i mercân oldı
Gözümüñ қanlu yaşın silmeden ey dost elüm
- 5 Yoқ durur çünki şarılmaga **Revânî** çâre
Eñegin oḥşayalum bâri dudağun emelüm

[242]³⁵²

Velehu

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mef'ûlü Fâ'îlün

- [41b] 1 Terk itdi kûyunı yine aġyâr idüp sefer
Her kim işitdi didi ki *fi'n-nâri fi's-Saқar*

³⁵¹ Bkz. Ziya Avşar, *a.g.e.*, s. 185.

³⁵² Üçüncü ve dördüncü beyit divanda farklı şekilde yer almaktadır. Bkz. Ziya Avşar, *a.g.e.*, s. 122.

- 2 Dil-berler içre gün gibi çün bî-nazîrsin
Göster cemâlûñi görelüm biz de bir nazar
- 3 Eger lebûñle dil şanemâ kendüden gider
Olur ziyâde mey içecek kişini
- 4 Karşuñda şevkden ezilür bezmünde müdâm
Bilmez miyim ne boğazı iplüdürür şeker
- 5 Tîğ-ı ʿitâb ile depellersin **Revânîyi**
Ölsün mi neylesün seni ey bî-vefâ sever

[243]³⁵³

Baķî

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

- 1 Elemün Kaysa kıyâs itme dil-i maħzûnuñ
ʿAķlı yoğ idi ne derdi var idi Mecnûnuñ
- 2 Ey ser-efrâz geçen kimse ne ğaddâr idügin
Başuña toķunicaķ anlayasın gerdûnuñ
- 3 Mey-i râħat dileyü çekme ğam-ı devrânı
Câm-ı gül-reng yiter saña mey-i gül-ġûnuñ
- 4 Menzil-i ħâk olsa gerek menzilüñ âķir nʼidelüm
Mâline mâlik imişsin turalum Kârûnʼuñ
- 5 Yâre ʿarz eyleyemez çehre-i zerdin **Bâķî**
Virdügi rengi görüñ aña mey-iġül-ġûnuñ

[244]³⁵⁴

Nazire-î Raħmî

³⁵³ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 269.

³⁵⁴ Bkz. Mustafa Erdoğan, *Bursalı Raħmi Divanı, a.g.e.*, s. 371.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Mâni° olmaz müjeler yaşına ben maḥzûnuñ
Hâr u ḥasler yolını bağlaymaz Ceyḥûnuñ
- 2 Kûhsâr içre degül lâleler ey Leylî-ḥırâm
Gözleründen dökülen yaşlarıdur Mecnûnuñ
- 3 Sînemi def idüben ḳâmetümi çeng itdüñ
Hûblar içre efendi bu mıdur ḳânûnuñ
- 4 Hüsni meydânı içinde yalıñuz yügrükdür
Ḥaṭ-ı şebdîzüñ ile şimdi ḥadd-i gül-gûnuñ
- 5 **Raḥmî** kim şevḳuñ ile sînesine dâg urdı
Sikke ḳodı güzelüm üstüne şan altunuñ

[245]³⁵⁵

Nazire-i Ahmed

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- [42a]
- 1 Kâkül-i dost şaddı göñlüni ben maḥzûnuñ
Der gören kâsesini Leylî şaddı Mecnûnuñ
  - 2 Bize geldikçe vefâ câminı ḡayriye şunar
Dâ'imâ °aksinedür gerdûş-ı çarḥ-ı dînuñ
  - 3 Serv-i âzâde demeñ bâḡ-ı cihândan çıkmaz
Boynı baḡlu ḳuludur bir yañaḡı gül-gûnuñ
  - 4 Ğam-ı cânânı göñül cânı gibi gizlü dutar
Yine tiryâki bilür ḳıymetini afyonuñ
  - 5 Bûsem aldı diyü borçlu çıkar **Aḥmed**'i yâr
Ben? alsun nesi var incileyin Mecnûnuñ

³⁵⁵ Son beyit divanda da eksik yazılmış. Ali Nihat Tarlan, Ahmet Paşa Divanı, Akçağ Yayınları, Ankara 1992, s. 201.

[246]³⁵⁶

Hâverî

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'ûlü Fâ'ilün

- 1 Ey dil hemîşe kendüni alçağda dut çü âb
Şağın şabarma bâd-ı gurûr ile çün habâb
- 2 Dirseñ ayakda qalmayasın e'âlem içre sen
Alma kimesne ayağını nitekim rikâb
- 3 Her sû tolanma bir iki habbe ümmîdine
Ser-geşte kılnma kendüni mânend-i âsiyâb
- 4 Şıfrü'l-yed ol ki dehrüñ olasun ser-âmedî
Ser-defter oldı anuñ için nokta-i hesâb
- 5 Derd ocağında **Hâverî** sen gel kömür geçin
Hırş âteşinde bağıruñ kılnmasa şağın kebâb

[247]

Sûzî

Mef'ûlün Mef'ûlün Fe'ûlün

- 1 Göñül şevk-ı ruhuñla yâne geldi
Cemâlün şem'ına pervâne geldi
- 2 Ham-ı zülfüñ ki devr eyler yañağıñ
İrem-i tâvûsıdır cevlâne geldi
- 3 Gelüp kâfir şaçıñ ruhsâruñ üzre
Yüzüñ nûrın görüp îmâne geldi
- 4 Dil-i pür-hûn baña zağm-ı gamuñdan
Lebâ-leb bir tolu peymâne geldi

³⁵⁶ Son beyitin ilk mısrası “Lâyık degül bir ocağ ar-iken be Hâverî” şeklinde geçmektedir. Bkz. Berat Açıl, *a.g.e.*, s 13.

- 5 Zebûn olmaz ʿacûz-ı dehre bâkî
Bu meydâne bigim merdâne geldi
- 6 Seher-i gam hâneme cânâne geldi
..... görmege zindâne geldi
- 7 Gözüñ aydın yine eypîr-i Kenʿân
Ki Yûsuf kulûbe-i ahzâne geldi
- 8 Süleymân künc-i mûre sâye şaldı
Skender hâne-i dihkâne geldi
- 9 Şaçuß zîncîrin egüp şehre girsem
Gören ider şavul dîvâne geldi
- 10 Kõ nûr olsun ruhuñ şemʿinde **Sûzî**
Ki pervâne çerâga yâne geldi

[248]

Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿilü Fâʿilün

[42b]

- 1 Yağmaya vardı kılmadı şabr u mecâlimüz
Şehrûñ güzelleriyle ʿaceb nʿola hâlimüz
- 2 ʿÂlemde çün kemâl güzel sevmedür güzel
Devlet degil mi durmadın artar kemâlimüz
- 3 Dünyada bize sen şanem-i sipihr yeter
Ne var eger yoğsa mâl u menâlimüz
- 4 Ellerine dahı var kulun boynuña şalâ
Düşmez mi boynuña olur söz vebâlimüz
- 5 ʿAhd eylemiş ki sînemize bir elif çeke
İşhâk tınma gâyet iyü geldi fâlimüz

[249]

Velehu

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 °Âlemde efendi saña beñzer güzel olmaz
Bu kirpige yiñe bu göze bu çaşa bedel olmaz
- 2 Biñ cânla ger vaşlı metâ'ın talep itseñ
Biñden ki bir eksik diye sen mâ-ھاşal olmaz
- 3 Koyup işigin Ka'beye gitmekse murâduñ
Şûfne turursun yûri eyle kehl olmaz
- 4 Bir sözi iki oldu yanuñda rakıbüñ
Biñ söylesün bir sözümüze °amel olmaz
- 5 Ki ayetiñe teşbîh oluruz gâhî rakıbe
İşhâk gibi dünyâda meşel olmaz

[250]

Velehu

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Beni her dem söker? yârıñ leb-i la'l-i şeker bârı
Kim ecr-i dil anı emsek yâ ölmüş olsun .....
- 2 Dil u cânı ne maşşûduñ biri yetmez mi bu zülfüñ
Behî? kâfir iki yerden kuşanmağ yengi zünnârı
- 3 Nigârı sîne ber sinedür agûş itmedür şöhet
Ne minnet bûseye ol hod muqarar ağzı ikrârı
- 4 Gözüm cân naqdine iziñ tozunı almak ister
Ço hayr itsün begüm senden yañadur bu .....
- 5 Bizi terk-i halâş itse getürse n'ola toprakdan .....
- Geçibdür cânıma her dem aña yalvarı yalvarı .....

- 6 Senüñle itdim terâzû hayâl .....
O biryânı göge ağdı қо ma'lûm oldu .....
- 7 Güzellerden birer bûse olur her şi'r ne **İshâk**
Anuñçün böyle tatludur kamû ebyât .....

[251]

Remzî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

[43a]

- 1 Hep zülfünde kalanlar zulümât yürür
....şen leblerüñe âb-ı hayvânla yürür
- 2 Seni ser nâmesine idelli? kaçları nişân
... ider aşkına şanki berâtiyle yürür
- 3 Yüzlerin haqqa dutup nâleş ider hûr u melek
Ki gör yeriñ anı yâ Rab ne şifâtıyla yürür
- 4 .... yeri hasret mi şöyle za'îf eyledigüm
Elde tesbîh u aşânı şalavâti ile yürür
- 5 **Remziyâ** kıddine beñzer neçe serv ola bu kim
..... şiveler eyler dikkât ile yürür

[252]³⁵⁷

Ahmed

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

- 1 Sâyem-i ziyâ vireydi gün gibi gökde [aya]
Bir dem muqârin olsam sen serv-i meh-likâya
- 2 Kaşuñ çatup cihânı peyveste ağlatırsun

³⁵⁷ Divanda on bir beyit olarak yer almaktadır. Bkz. Ali Nihat Tarlan, *a.g.e.*, s. 245.

- Bârân-ı ziyân degil mi şol misk tozlu pâya
- 3 Şatıldığında Yûsuf tartıldı gerçi miske
Sen câna tartılırsuñ elyağsın ol bahâya
- 4 Zülfüñ şebinde virdüm dil yüzüñe görendür
Mağribde bir qalender âyine şunmuş âya
- 5 Dil-i rûşen olmaz **Ahmed** cevri okı delmeyince
Bî-revzen olsa hâne muhtâc olur ziyâya

[253]

Sûzî

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'â'ilü Fâ'ilün

- 1 Derd ehli gitdi qalmanı bir gam-küsârimuz
Geçsün figân u zârı ile rûzgârimuz
- 2 Ferhâd gibi aşıkâ bir meclis yok
Taqlara düşmesün mi dil-i bî-qarârimuz
- 3 Hâk olduq ey şabâ izi tozını görmedik
Bâr-ı diyâr yâre yetişdür gubârimuz
- 4 Biz gayrı şeyh u özge maqâmât bilmezüz
Biz aşk eri vü pîr-i muğân ihtiyârimuz
- 5 Ol **Sûzî** yüz ki gayrı hünerden dem urmazuz
Üşşâk içinde söz iledür iftihârimuz

[254]³⁵⁸

[43b]

Nazire-i Hayretî

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'â'ilü Fâ'ilün

- 1 Kûy-ı nigâra uğramasa reh-güzzârimuz

³⁵⁸ Bkz. Mehmed Çavuşoğlu, M. Ali Tanrıverdi, *a.g.e.*, s. 215.

- İtmez huzûr o gün bu dil-i bî-ķarârumuz
- 2 Yâr ile geldi hücremüze dün gece rakîb
İrdük bahâr-ı vaşluna gül virdi hârumuz
- 3 Bir dâğ yaķdı sîneme didi bizüm dağı
Olsun senüñle gül gibi bir yâdgârumuz
- 4 Dil şehrini sipâh-ı gam itdiydi tûb haşâr
Meyhâne gibi olmasa muķkem hişârumuz
- 5 Ey **Ĥayretî** olursak eger hâkiyâ-i dost
Heb kücl idine ehl-i başîret ġubârumuz

[255]³⁵⁹

Nazire-i Âhî

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'ûlü Fâ'ilün

- 1 Dâğ oldu lâle gibi dil-i bî-ķarârumuz
Himmetle gör neler bitürür hâk-sârumuz
- 2 Şeh-bâzıyuz bu bîşe-i °aşķuñ ki her zamân
Şâhin baķışlu bir balabandur şikârumuz
- 3 Deryâlaruz ki gözler irişmez ķaramuza
Her hâr ü has tütarsa °aceb mi kenârumuz
- 4 Abdâllaruz ki her tarafa ya °Ali diyü
Diller uzatdı sînedeki zü'l-fiķârumuz
- 5 Bir vaķt ola ki °ibret için halka **Ahiyâ**
Târîh ola illere seng-i mezârumuz

[256]³⁶⁰

Nazire-i Sâ'atî

³⁵⁹ Bkz. Mustafa S. Kaçalın, *a. g. e.*, s. 20.

³⁶⁰ Bkz. Saim Güler, *a. g. t.*, s. 119.

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'ûlü Fâ'ilün

- 1 Şol ağzı gonçe yüzi gül olınca yârumuz
Jale-mişâl mihr-ile yoğ oldu varumuz
- 2 Tîr itmeyince âhumuzı kıddümüz kemân
Âh olmadı o gözleri âhû şikârumuz
- 3 Olduğ şehîd-i aşk olub kanumuza garık
Âl lâleler bitürse aceb mi mezârumuz
- 4 Ummân-ı aşka fülk-i dili tâ ki şalmışuz
Her dem mihâlif esmededür rûzgârumuz
- 5 Şemşîr-i ışka gel virelüm **Sâ'atî** boyun
Baş oynamakla oldu bizüm iftihârumuz

[257]

[44a]

Dâ'î Efendî

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Sâkin olsun nice gün medreselerde **Dâ'î**
Olalum mu'tefkif-i kûşe-i meyhâne biraz

[258]

Ma'tla'-i Dîger

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Akde bağlar deyu uşşâkı perişâna biraz
Elledi zülf-i girih geri yine şâne biraz

[259]

Velehu

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Biz hândeng endâz-ı aşkız yere düşmez tîrimüz
Îmansuz mecmâyı aşkdur gencîlerimiz
- 2 Efendînüñ gönül bir nice yıldan kuldır
Bendesinâzâd kılmaz eylemez tedbîrimüz

[260]

Derûnî Çelebî

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

N'ola gencîne-i aşkuñda kesilse nice baş
Ki şimşîr-i tılsım olmuş aña ol iki kaş

[261]

Velehu

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Zerrîn olur tâze kızıl güllerle gerd-i semen
Behcet-i bâde ki ol ârız-ı gül-fâma düşe
- 2 Âftâbuñ ola şol aşıkâ kim bir şanem
Gîce pehlûye çeke irstisâl-i hamâme düşe

[262]

Velehu

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Gel gözetme fevķ utahtı ârif ol ey cûd-pesend
Çün ölürsün menzilüñ ya tahtımış ya tahta-bend
- 2 Kâsid olsa tañ mıdur şimden girü bâzar-ı aşk
Mübtelâlar müflis olmuşdur güzeller zerre-bend

[263]

Derûnî Efendî

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

- 1 Dağ-ı aşkun umarum ol şemc-i hüsnün ben yaşam
Ateş-i âhî kâmû cûşşâkdan rûşen ben yaşam
- 2 Şu'le-i âhum şeb-i firqatde şemcimdür benüm
Himmet eyleñ dostlar mecnûn çerâgun ben yaşam
- 3 Hem-dem hâr olduğun yâruñ haber virmek baña
Korkarum kim hâr için âh eyleyim gülşen yaşam

[264]³⁶¹

Maṭla'î Dîger

Şam ü ..... Bağdâd'ına hâil göricek
Gözümün birisi câh birisi oldu ferâ .....

[265]

[44b]

Dervîş Çelebî

Mef'ûlü Fâcîlâtü Mef'ûlü Fâcîlün

Sen gayrlerle demde şafâda revâ mıdır?
Dervîş'ün aça böyle gözünden müdâm dem

[266]³⁶²

Hâtîfî Çelebî-i Edirnevî

Mef'ûlün Mef'ûlün Fe'ûlün

İdinmişdi mecâzî aşkı bârî

³⁶¹ Tahriften dolayı okunamayan kısımlardan dolayı şiirin vezni bulunamamıştır.

³⁶² Hâtîfî Çelebî-i Edirnevî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

Hakikat mürğünüñ şaydında bâzı

[267]

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtünFâ'îlâtün

Şuħb-dem kûyında neyer buñca çâker cum^{ca} günü
Resmdür dûd eylemez deyu leb bekler cum^{ca} günü

[268]

Maṭla^c-i Diger

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Dün elin yumuş dildârı ^oadüv
Yaş eliyle duta zülfün dilberüñ
- 2 Âh idüb didi ırâqdan **Hâtifi**
Dutma bir dem kim kırusun ellerüñ

[269]³⁶³

Hâtifi-i Bâlî-i Priştine

Elinden gelicek senüñ sitem bir tıfl-i dil her bâr
Şu ise n'ola eşkimle nihâl-i

[270]³⁶⁴

Hâtifi-i Şâliş-i Karamânî

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mef'ûlü Fâ'îlün?

Bak rûy-ı yâre âyine-i pür-şafâ budur

Gel gör sırrınıñ mi hadi bu dil

³⁶³ Hâtifi-i Bâlî-i Priştine adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

³⁶⁴ Hâtifi-i Şâliş-i Karamânî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

[271]

Ni°metî Efendi

Mefâ°ilün Mefâ°ilün Fe°ûlün

- 1 Bu kısr-ı dil-güşâya kim gelse
İderler kevn ü şahrânuñ şafâsın
- 2 Şafâ kesb eyledikce diye ihvân
Mü°ebbed eyleye hâdî beķâsın

[272]³⁶⁵

Ni°metî-Güft

Mişâl-i Ka°be eyâ nûr-dîde-i °uşşâķ
Gören cemâlünü müştâķ görmeyen müştâķ

[273]

Bend

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

Mey-i rûķ-ı şânîdir disem isbâta ķâdirüm
Ehl-i merâķ içinde bu gün müdde° bu dil

[274]

Maķla°-i O

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

Gül degil peydâ olan şahn-ı ģarîm-i bâ°is
Bilend? bir sikke-i cifr-şân bir yârünü adına

³⁶⁵ Bu şiirin vezninde sorun var. Ni°metî-Güft adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

[275]³⁶⁶

Hâdî-i Çelebî-i Şofya

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Ḥaste-i ğam râḥat olmaz bister-i zerrin ile
Düş degildür başı ehl-i miḥnetüñ bâlîndür

[276]³⁶⁷

Hâşîmî Efendi

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Her kimüñ koynunda yok bir dilber-i cânânesi
Cism-i bî-candur anuñ kim gövdesinde cânı yok
- 2 Hecri yârimi yahûd ta'n-ı rakîb mi diyem
Hâşîmî cevr ü cefânuñ ḥaddi yok payânı yok

[277]³⁶⁸

Mısrâ

Fe'îlâtünMefâ'îliünFe'îlün

- 1 Şabâh ḥamâme vardım Zeynî geldi
Cihânuñ zîneti vü zeyni geldi
- 2 Taşağumla şaḫalın vezne urdum
Şaḫalımdan taşağum yeyni geldi

[278]

[45a]

Velehu

.....**Hicriyâ** oldum didi kim lâf mıdur

³⁶⁶ Hâdî-i Çelebî-i Şofya adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılammıştır.

³⁶⁷ Hâşîmî Efendiadlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılammıştır.

³⁶⁸ Sabûnî Efendi adlı saire ait olan bu şiir 49b'deki varakta da yer almaktadır.

Bilüb ahvâlimi rahm? itmemek inşâf midur

[279]

Velehu

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

Taht-ı zümrüd üzere geçüb hüsrev-i bahâr
İtdî şükûfe dirhemini âleme nişâr

[280]³⁶⁹

Vahidî Efendî-i Edirnevî

Mefcûlü Fâcîlâtü Mefcûlü Fâcîlün

Bûs-ı şarâb nâb ile gitmez belâ-yı dil
Derd ehline olub leb-i dilber devâ-yı dil

[281]

Velehu

Mefcûlün Mefcûlün Mefcûlün Mefcûlün

Bi-hûş dirler erbâb-ı riyâzette yüzüne taş
Sen ey sengîn-i dil ol yere za'ifüñ gel qarındaş

[282]³⁷⁰

Vaşî Efendî-i İznîkî

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

Mihr-i âlem ruhuñdan aldı çün bir zerre tâb
Haşre dek yanar çerâğındur su yetmez afitâb

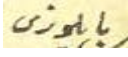
³⁶⁹ Vahidî Efendî-i Edirnevî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

³⁷⁰ Vaşî Efendî-i İznîkî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

[283]³⁷¹

Vaşi-i Şânî-i Kayasîrî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Kâfire itme esîr bende-i hicr ile nîki
Rûmili'nüñ eger seçe yorganıñı

[284]

Maṭla°

Mekteb ider baña naql her ki dil-arâm oğur
Razûluğ yazcağı çehrene aqlâm oğur

[285]

Maṭla°

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Çarğ-ı sergerdân geçer saña meh-i tâbân ile
Mâ-ğaşal? şimdi toğuz kişi yürür bir cân ile

[286]

Maṭla°

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

- 1 °Aşka düşicek dimeye ben kimseye râzım
Habs-i nefis idüb nîce dem secde ṭalayım
- 2 Qahruñla görünsün nere ağardı ki
Gîsû gibi tek qavlümü boynuña kılayım

³⁷¹ Vaşi-i Şânî-i Kayasîrî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılammıştır.

[287]

Maṭlaʿ

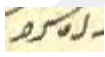

Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün

Şaḡın mihrin okub gerdûn döne yaḡmaları **Vaşî**
Ki yularda alan atdan içinde şîpârîş? bulmaz

[288]

Velehu

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

- 1 Eyledi rûz-ı şîtâda bizim rûşen çarçaq?
Göñül oldu ʿaks-i tâb câm-ı çarçaq?
- 2 Hâne hâne oldu kim seyr ide deyu şâh ânı
Naṭʿ-ı şaṭranca müşâbih yapıdı rûşen-i çarçaq?
- 3 Bâd-ı düşmanından şîtâlar ƣopdu kim
Rûzun çeşm-i sebebde eyledüm ben çarçaq
- 4 Nice yerden şekl-i heşt ƣaşr-ı dilber ʿarz ider
Câm-ı mihr ü mehinden olsa n'ola rûşen-i çarçaq
- 5 Câm-ı çeşmüñ rûzun cisme münâsib düşdü kim
Câbî-i dil ʿıraq ister hâne-i dilber çarçaq
- 6 Penbeler resme dâğ-ı cism bî-ḡuzûr olur göñül
Eylemez çün rûzına ehl-i külhân çarçaq
- 7 Oldu taḡsîmât müşâbih şimdiden
Vaşîyâ şîtâda aldı ekdi gülşen-i çarçaq

[289]

Mefâʿilün Mefâʿilün Feʿûlün?

Eger ilhâm-ı haq aña tarîh
Bir duâya bahâne itmiş ola

[290]³⁷²

[45b]

Dâ'î Efendi-i Sîrozî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Câ-be-câ kühsâr-ı haqrâda dıraht-ı pür-bahâr
Ceyb-i Musâ'dan yed-i beyzâdur olmuş âşikâr

[291]

Velehu

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Ruñ vird-i tarâ vü hatt-ı sebzün nev-bahârumdur
Mûları kadd-i dil-cügile eşkim cûy-bârumdur

[292]

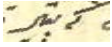
Velehu

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Zülf-i yâr ile perişân oldu dil ü cânâ-nîşin
Cezm-i âhar n'ola ol haste-i hicrân işin

[293]

Velehu

Bir ağızı la'l-i lebün şordum ne var kan itmedüm
 kaşd itsün gamzeñ kan işi

³⁷² Dâ'î Efendi-i Sîrozî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşlamamıştır.

[294]³⁷³

Vernî Çelebî

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

Astânuñ göreliden çün fermân oldu baña
Ey dirigâ hâne-i hüzn mekân oldu baña

[295]

Velehu

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

Derd-i enînüm dîde-i berâtuñ câm-ı işretüm
Geç vakitte dahi eksük degüldür şöhetüm

[296]³⁷⁴

Vaşfi Çelebî-i Sirozî

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

Fânidür dünyâ ne ol bakî kalur bunda ne bu
Kimse kalmar kalur ancak hüsn-i hulû ü nîk-hû

[297]³⁷⁵

Velehu

Vasfî-i pîr-i için oldu deyu ceygânide aşâr
Olmadum gâlibâ huzûruñda hayretümden kinâyede imtişâl

[298]

³⁷³ Vernî Çelebî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

³⁷⁴ Vaşfi Çelebî-i Sirozî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

³⁷⁵ Okunamayan kısımlardan dolayı şiirin vezni bulunamamıştır.

Günde biñ kere öldüğümü görüb biñde birin rivâyet itmişler.

[299]³⁷⁶

Velehu

Yâ Rabbi n'olaydı  alem içinde dil olmasa
Ya  od olursa her g zle m il olmasa

[300]³⁷⁷

Bir meh-i bed-m ye i un  arc itdi sergerd n beni
G r gibi g n i un  aklamış devr n beni

[301]³⁷⁸

Vaşfi-i Nab i G llekeş

Mef il n Mef il n Mef il n Mef il n

Semend-i  ab m itdi  arşa-i nazm i re cevel nı
Erenlerden eger himmet olursa aldı meyd nı

[302]³⁷⁹

Viş l  Efend i  stanbul 

F il t n F il t n F il t n F l n

1 R z-ı hier n olalı z lf-i siy hın ş mı
şeb-i gam oldu  ara g nler n eyy mı

³⁷⁶ şiirin vezninde sorun var.

³⁷⁷ Okunamayan kısımlardan dolayı şiirin vezni bulunamamıştır.

³⁷⁸ Vaşfi-i Nab i G llekeş adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

³⁷⁹ Viş l  Efend i  stanbul  adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

- 2 Çîn-i zülfüne Habeş memleketin pişkârına
Bir gice mâh-ı ruḥ seyrine virmem Şâm'ı
- 3 Biz ارولک iken itmesün aḡyârı helâk
Girmesün ḳanımıza ḥaçer-i ḥûn-âşâmı

[303]³⁸⁰

Vuşûlî Çelebî-i İstanbulî

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

Düşer hicründe ey meh eşküm bir nice gündür
Baña yâr olmadı tâli°-i sitârem ḳatı düşkündür

[304]

Velehu

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Dimez derdine °aşkuñ çekin derd-i eceldür bu
Ṭabîbüm şabr ü ḥâlin sağ olan bilmez meşeldür bu

[305]

Velehu

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Ḳafesdür rûḥa ten ḳurtar °adem mülkine îşâl ide
Bin °âlem ḳuyûdundan ceybüm fâriḡü'l-bâl ide

[306]

[46a]

Velehu

³⁸⁰ Vuşûlî Çelebî-i İstanbulî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün?
Anuñ için şuları dâ'im ılıdır
Ki her gîce pir-i bâl menzilidür

[307]

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

Mürûğ-ı mâhdan virüb ferâğı
Olurlar secr-i havzuñ şeb-çerâğı

[308]

Velehu

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Göz şalub ʿuşşâkı yer yer gamze-i canân arar
Hastedür hûnu gözüñ var ise bir kurbân arar
- 2 N'olsun yoldan ayılıb her hâre dil-mânum deyu
Deşt ü şahrâlarda Mecnûn Leylâsın ʿuryân arar

[309]

Velehu

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Baňa bir câm ile besdür temaşâ-yı hayâl-i yâr
Saňa âyine-i İskenderdür dünyâyı temâşası

[310]³⁸¹

Velehu

Dağlar dedi tenümde tâze sünbüldür baňa
Dâğum üzere dağlar kıtmer karanluğdur baňa

³⁸¹ Şiirin vezninde sorun var.

[311]

Velehu

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Âşiyân itmiş idi dilde muhabbet göçdü
Yürü ey ħarâm ol hümâdan kuş uçdu

[312]

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

Der idim ħahve fîncânını sâgar gibi gül-rûdur
Velî ol ħan ola câmın iĸer iken ħara şudur

[313]³⁸²

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Seyre çıksun ne temâşâ ola peydâ göresin
Bir iki gün hele şabr eyle temâşâ göresin
- 2 Leb-i cân-bağşı ile mürdeler ihyâ itsün
Nic' olur mu'cize-i Ĥazret-i 'Îsâ göresin
- 3 Şûret-i mihrine ey dil ħatı mağrûr olma
Bî-vefâdur felek-i âyine-sîmâ göresin
- 4 Seni bir sûret-i zîbâ ile alur ammâ
'Âkîbet saña ne yüz göstere dünyâ göresin
- 5 **Bâkıyâ** cilve kıılır sûret-i mağşûd oldum
Ki gönül âyînesin pâk ü mücellâ göresin

³⁸² Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 337.

[314]³⁸³

Cebinî Efendî-i Diyâr-ı °Acemî

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'ûlü Fâ'ilün

- 1 Dün gördüm ol nigârı ..... var çemend
Kâfirler ile deste salan °anberîn kemend
- 2 Baqdum şikenc-i țarasına zâr ü müstemend
Bir şahş-ı nâ-tüvân oturur gerdeninde bend
- 3 Kimdir bu miskîn ol düşmendir didim didi
Zülfüm kemendi tutkunu cânındır senüñ

[315]

[46b]

Velehu

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ger seniñ için itmeyem çâk idegel nâzük beden
Çabrüm olsun bir kıya pirâhen-i kefer
- 2 Gitmeye başdan ğam-ı zülf-i hayâli sen mehiñ
İstihvân-ı gülüm içre tutsa bâl-i vațan

[316]³⁸⁴

 Çelebi

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Nişâduñdan gördü mâhum ğamda °uzlet itmegi
Şaçlaruñdan öğrendi sünbül saçrlar itmeği

³⁸³ Cebinî Efendî-i Diyâr-ı °Acemî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

³⁸⁴ Şairin adı okunamadığı için hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

[317]

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

ara dilberlerinũn kũle-i simĩnũn-bârını

Be adĩdi ne dõgersũn demirden

[318]³⁸⁵

 Efendi

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Ey murâdum aksine devr eyleyen geerũ felek

imdi gõnlũm nâ-murâd olmak diler gerek

[319]³⁸⁶

asbĩ Efendi

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Derd-i dâg-ı aşk kim itme taammũl âf aña

oş duyar bu nâ-tũvân gõnlũm benũm inşâf aña

[320]

Velehu Murabba

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

I

Yine bir âh ideyin derd ile aglasun

³⁸⁵ airin adı okunamadığı iin hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

³⁸⁶ asbĩ Efendi adlı bu air hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

Yaşum eflâke çıksun burc-i gerdân ağlasun
Gözlerüm yaşun görün deryây-yı ʿummân ağlasun
Hâlüme kâfirler acısun müslimân ağlasun

II

زورنا حسو hasret ile senden baña ey mâh ayruluk
Çeşm-i giryân ider bakdıkça her gâh ayrûluk
Müşkil işdür dostlar âh ayruluk vâh ayruluk
Hâlüme kâfirler acısun müslimân ağlasun

III

Çünkü şundu sâki-i devrân baña câm-ı firâk
ʿÂlemi kıldı karañu çeşm-i şâm-ı firâk
Vâh ki ben dil-ğasteyi öldürdü eyyâm-ı firâk
Hâlüme kâfirler acısun müslimân ağlasun

IV

Bir nazar kılsun dek ol devletlû sultânüm baña
Bendesiyüm lütf ü ihsân itsün ol cânum
Şefkat itmezse eger ğurbetde yarânüm baña
Hâlüme kâfirler acısun müslimân ağlasun

[321]

Mısrâ'

Allah Allah ki telef-i gerdû
Ki endûhte bûd didi
Sultân Muştafa katlüne bu tarîh anuñdur.

[322]

Tarîh

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün?

1 Allahü'l-hüküm vâhidü'l-fihâr

- Hamd aña kim kazâ yaratmış ola
- 2 Rûh-i pâk-i Muhammede şalavat
Her ki geldi bahâne gitmiş ola
- 3 Nîce tedbîr ider benî âdem
Hâzret-i haq ki emrin itmiş ola
- 4 Rûh-ı Şultân Muşafayı cezâ
Şehîdler zümresine katmış ola
- 5 Mü'min olan virir kazâyâ rızâ
Çün ecel va'desine yetmiş ola
- 6 Rûhuna Fâtiha oku **Hâsbî**
Aña tarîh toquz yüz altmış ola
- 7 Aña ilhâm-ı haq anı tarîh
Bir du'a bahâne itmiş ola

[323]

[47a]

Kıyâfet-nâme Bâbından

Fe'îlâtünMefâ'îlünFe'îlün

- 1 Reng-i âhmer delîl-i havf ü şitâb
Reng-i esmer delîl-i fikr-i şavâb
- 2 Küçük olsa kedi gibi gûşiyi?
Uğrılıqda onatdur hûşiyi?
- 3 Olur aqvâl-i **صانعو** ü cebbâr
Bir birdir diseñ ider inkâr
- 4 Bulmayasun ili urursan eger
Ağzı egrî olandan doğru haber
- 5 Diş-i merdüm tavîl olursa eger
Bilki olur ser-tavîl-i **نی**

- 6 Kālībuñ olub çün şakalı olsa gür
Şoĥbet içre şakıl olur anı sür
- 7 Şimdi demde gitdi ĥayra nişân
Şer bulunur cihân içinde hemân
- 8 Şûret-i Yûsuf olan insanuñ
Sîreti ĥûyu gerek olur anuñ

[324]

Ĥayderî-i İstanbûlî Ėazelât

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Şalınub cilveler eyler çemende yâr gönülünçek
Gümüşden serve dönmüş râstı dil-dâr gönülünçek
- 2 Benüm nâr-ı firâkuñla şarardı zer gibi yapragum
Seni ey sîm-ten câme çoçar her bâr gönülünçek
- 3 Göreydi basmayan gelmezdi şerefinde gülistâne
Seni ey gözleri nergis yüzü gülnâr gönülünçek
- 4 Özini saña teşbîĥ eyler imiş şem°-i bezm erler
Görüb zerrîn kelâmlı seni ey yâr gönülünçek
- 5 Çemende **Ĥayderî** gördüm o serv-i lâle-ruĥsârı
Şalınub cilveler eyler gül oynar gönülünçek

[325]

Velehu

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Ne dem ki şâm-ı firâka başa kadem °âşık
İrince şubĥ-ı vişâle olur °adem-i °âşık
- 2 Cefâ-yı hicre dala cân çıkınca şabr ideyim
Dem-i vişâle irem ya ölem gidem °âşık

- 3 Kıanı o dem ki saña cümle halk ʻaşık idi
Şükr-i Hudâya ki gördüñ seni bu dem ʻaşık

[326]³⁸⁷

Hayâtî Efendî-i İstanbulî

Mütefâilün Mütefâilün?

Yine nâm ile nişândan geçdi
Yine tâc ile tolular içdi

[327]³⁸⁸

Bende-i O

Saldım engine gönül zevrağını şâh oñât?
Dostlar n'olsa gerek idelüm Allah oñât?

[328]

Matlaʻ

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

- [47b]
- 1 Nîce taʻlîm eylemiş ʻaşkı ezel üstâdı gör
Cân-ı şîrînin virir Şîrîn için Ferhâd'ı gör
- 2 Her ne hûn ider gözün gün başına biñ kan ider
Hiç zaḥm eyler mi ah ol gamze-i cellâdı gör

[329]

Hayretî Beg³⁸⁹

³⁸⁷ Hayâtî Efendî-i İstanbulî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

³⁸⁸ Şiirin vezninde sorun var.

³⁸⁹ Hayretî Beg adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

Rumili'nde şi'r o zarf-ı münşâyı olan Vardar Yeñicesi'ndendir. Sîne-çâk demekle marûf Sinan Çelebi'nüñ birâderidir.

[330]

Matla°

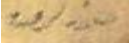
Fe°ilâtün Fe°ilâtün Fe°ilâtün Fe°ilün

Ne Süleyman'a esîriz ne Selim'üñ kuluyuz
Kimesne bilmez bizi bir şâh-ı kerîmüñ kuluyuz

[331]

Eş°âr-ı O

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

- 1 İsterüm cân oynayub °aşkuñda cânâ ten yaşam
Raşsa girem germ olub meclisde pîrâhen yaşam
- 2 Bâl ü pîr pîrine biz ez-dil ü cân yandurub
İsterüm kim °aşk odın pervânedden rûşen yaşam
- 3 El uzatma arûs-ı bir kimsenüñ
Eli elinde olmasun dirseñ birader-i .....yaşam
- 4 **Hayretî** bir söz var kim umarım
Dâğ olursam bir vaqtde hüsñ ü çerâğın ben yaşam

[332]

Velehu

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

- 1 Ey gedâ dir baña devletli hânım yok mıdur?
Yoğsa ben âdem degil miyüm ya cânım yok mıdur?

- 2 Tatalum dünya senüñdir ya benümde dünyâda
Câme bütün dünyâ deger bir yâr-ı cânım yok mıdur?

[333]

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Çılma ağıyâre havâle gamze-i gammâzıñı
Olur olmaz zâğa şalma dostum şeh-bâzını

[334]

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Şöyle gezdim fend-i zülf-i yarî kim yoldaşlar
Mû-be-mû şerh itsem olur ol perişân yollar

[335]

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Yâd-ı la'lüñle ölürsem sâgvar toprağım
Anı taħmîz itmege üstüme barân ağlasun

[336]

Velehu

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Aķ ʿabâ ki şubh-ı şadık gibi tek rûşen-i dil ol
Şeb gibi tîr-i derûn olma giyüb zerrîn libâs

[337]³⁹⁰

Kaşidesindendür

Hâlin ağlamag ile nâmerd kişi almaz murâd
Biñ sorar iseñ bir derde .....virmez berk

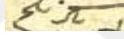
[338]

Âcâ olduğdan soñra âcâmâlığına müteallik dimişdür.

[339]

Beyt-i O

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

Hayretî gör beñi ki bir abdâl bu gün
Göz yumub ağ u çarasından cihânuñ fâriğüm

[340]

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

Hayretî dirseñ ki meřhûduñ ola dîdâr-ı dost
Yevm-i nuķûř-ı masivâdan çeşm-i şâhid-i yazunı

[341]

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

Göz yumub ey **Hayretî** çekdüm bu âlemden elüm
Göz açub her âlemüñ soñunda çün gördüm elem

³⁹⁰ Şiirin vezninde sorun var.

[342]

Beç seferine bu târîh dahı anuñdur.

[343]

Mısrâc-i Târîh

Şâhum Kıızılelmayı uyuz ile doldurdun.

[344]³⁹¹

[48a]

Velehu

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

- 1 Mihr-i  alem geşt ider etr f-ı  arhı s -be-s 
Olmaĝa sen afit b-ı h sne bir dem r -be-r 
- 2 Her miy nını deh nuñ baĝı itd n yok yire
Kaldı fark olunmadı birbirinden m -be-m 
- 3 G rmege ben meh-i cib nini her kim m ha felek
Őehr n i re dolanur menzil-be-menzil k -be-k 
- 4 Dem-be-dem deşt-i bel da fir at nden dil-ber 
Oldu  eŐm nden rev n seyl-i  b-i eŐk m c -be-c 
- 5 T r-i dil ider **VuŐ l ** hışm id b a a k s f
Őaĝın olmasun g neş ol meh-i r ya r -be-r 

[345]

Velehu

F c l t n F c l t n F c l t n F c l n

- 1 T ĝin alsa beni  ld rmege c n n el ne

³⁹¹ VuŐ l  adlı bu Şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

- Hazz-ı cânumdur ammâ bulaşur kan elüne
- 2 Dest-i zülfüñ gibi kaçan kabz ide hâl-i ruhuñu
Şanurum aldı yine kûyını çevgân elüne
- 3 Rûyunu ʿahd ide gel yâr nişâr itmegin.
Egildi aldı zerrîni her gül-i handân elüne

[346]³⁹²

Vuşûlî-i Diger-i **Yaḥyalı**

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

Gül gibi çünkü küşâd oldu ğazel fidânı
Lâle-reng eyledi hûn-i şehîdler fidânı

[347]³⁹³

Velehu

Ol hayatda güzel ol semen bu da güzel
Kılıç yok ʿayb begüm olan güzel bu da güzel

[348]³⁹⁴

Velehu

Eger damâñı irmezse destüm dâr-ı vuşlatda
Elüm yâ ey serv-i ser-efrâzum kıyâmetde

[349]³⁹⁵

Velehu

³⁹² Vuşûlî-i Diger-i Yaḥyalı adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılammıştır.

³⁹³ Şiirin vezninde sorun var.

³⁹⁴ Okunamayan kısımlardan dolayı şiirin vezni bulunamamıştır.

³⁹⁵ Şiirin vezninde sorun var.

°Arzuñda hâl-i °anber yâr ki ey yüzü ağ
Her kaçan seyr itsem olur baña her dâğ üstü bağ

[350]

Zarî Çelebî-i İstanbulî

Meşhûr sözünüñ harâbâtı zârîdür mısrâ°
Hâne-i hummâra âb ü hevâyı digerest

[351]

Mü'ellif

Mefâ°lün Mefâ°lün Fe°lün

İrüb gör şanma sen devr-i zamâne
Dutubdur erguvânı za°ferâne

[352]

Mefâ°lün Mefâ°lün Fe°lün

Hzân-ı cîş ireliden bağı gibi
Güneş döner hâzân yaprağı gibi

[353]

Mefâ°lün Mefâ°lün Fe°lün

Cihâna şarılan oldu müvekkel
Çiçekler kehr-bâdan kıldı heykel

[354]

Mefâ°lün Mefâ°lün Fe°lün

Dükkân-ı renk zer olmuşdu dâdı

Ḥazân irdi kıatı açık boyadı

[355]

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

Ne ğam gitse çemenden derd-i nesrîn
Ḥazân irdi ele al câm-ı zerrîn

[356]

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

Ḥazân berki gibi kııl beyz ü bâd
Ḥarâbât içre eyle 'iyy-i bünyâd

[357]

[48b]

Velehu

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

Ḥazânuñ egmeyüb köhne baharun
Bu gün nev-rûz 'ayş ide egme yârın

[358]³⁹⁶

Velehu

Arasa he zamanda her mekânda

Bulunmazdı

[359]

Velehu

³⁹⁶ Okunamayan kısımlardan dolayı şiirin vezni bulunamamıştır.

Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün

Genc-i meyhâne cây-ı eglence
Kıy-ı dünyâ dilâ bir işkence

[360]

Velehu

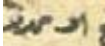
Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün

- 1 Pehlivândur eline sâğar alan
Şîr-i ner birle güneşür bence
- 2 Bir güzel vaşluna irişmekdür
Kârı dünyada uğramak gence
- 3 Eblehâne degül mi münkir-i tavîl
Ömür gûn bu rûz-şesş pençe
- 4 Ne kadar guşşa çekse bu **Zarî**
Bir iki câhile olur şence

[361]

Velehu

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Çün hâkîkat sırrına ey dil mecâzî perdedür
İsti'ârâde vü kinayâtı ço gel ol yeredür
- 2 Güzelüm evc-i semâ ki hâk-i râh ey gönül
Çün bilürsin kimse başmaz ol yüzü kim yeredür
- 3 Halk-ı âlem kapusına kul olmağa
Var ise mühr-i Süleymân ol perî-i peykerdedür

[362]³⁹⁷

Velehu

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Göz kâresin eşkile bu babda ağarunca
Tâ kim nazarı pâk ola dîdâre varınca
- 2 Kirpiklerüñüñ geçdügünü cân-ı za'ife
Bir yer diyem igneden ipligi var nice
- 3 Gördüğüñ hañ-ı la'lün cân itdi şehâdan
Yor şürdüğüne mühr-i Süleyman'a qarınca
- 4 Şebnem-i eşki gönül ol kâkül-i sünbüli
Nergislerini hâb-ı seherden uyarunca
- 5 Yâr ile görenler diyeler **Zârî** bir gün
Şöyle oñarır kişiyi Allah oñarınca

[363]³⁹⁸

Zamanî Çelebî

- 1 Zinciri zülf ü cân-ı zinhidâne dil düşüb
Bir gözü yaşlar sâ'il-i zindân olub gezer
- 2 Bilmez ki nice âzîde ağyâre gezdürüb
Gören şanur zamanı sekbân olub gezer

[364]³⁹⁹

Mañla^c

Nigâruñ hañrı hañtı ucundan bir gubâr ancak
Yine âyine-i 'âlem hâra reng var ancak

³⁹⁷ Zarî Çelebi İstanbûlî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

³⁹⁸ Şiirin vezninde sorun var. Zamanî Çelebî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

³⁹⁹ Şiirin vezninde sorun var.

[365]⁴⁰⁰

Zemînî Çelebî

Müstefîlün Müstefîlün Müstefîlün

- 1 Dünyâ kaçañ ki tazelenüb nev-bahâr olur
Çanlı yaşumla yir yüzi hep lâle-zâr olur
- 2 Bunun yüzünden irmeyüb bir dem gözün aḥşam dil
Ol sa'âdde şöhetüñ sürdü şafâsın şâme dil

[366]

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

[49a]

- 1 N'ola şahbâz-ı felek eylese pervâz-ı şikâr
Bâl ü pir aña şafaḡdur meh-i nevdîr
- 2 Dehenüñ mühr-i Süleyman ḥaṭṭuñ ism-i 'azam
N'ola ta'zîm için öpsem anı gül-i ruḥsâr
- 3 Ey **Zemînî** ne imiş dâire-i 'aşḡ bildüñ
Hergiz 'aşḡa başalıdan ayaḡuñ çün pir-kâr

[367]⁴⁰¹

Zikrî Çelebi

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

- 1 Aḡar şûrla beh-i eşküm raḡib-i ḥûrla ḡardan
İlahî sen ḡalâş eyle bizi bu şûrla şerden
- 2 Gözine beñzeyüb nergis ḡulaḡına gül öykünmüş
Ne lâzım buñca cür'etler bir iki gözle ġerden

⁴⁰⁰ Zemînî Çelebî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

⁴⁰¹ Zikrî Çelebi adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

[368]

Velehu

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Hâtırına cân virür dil gerçi kim şâm-ı eceldür bu
Ezelden ey yüzi gün dün garibüñdür meşeldür bu
- 2 Miyânunda haber şorarsañ iqlîm-i melâhatde
Ötesin gör bellüsün aşâr-ı bir ince bu

[369]

Zeynî Efendi-i Sîrozî

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Bağa seyr için kadem ki ol âteşin ruhsâr-ı kor
Hân-mân-ı gülşene bir nice yerde nâr kor
- 2 °Azm-i bustân eyledikce ol ruḥ-i gül-nârsız
Bağmağa cânım olur her gonçe-i gül-zâr kor
- 3 Ol mehiñ mihr-i cemâlünden çeker °aşıklar
Yağdurur başına her şeb âh-ı ateş-bâr kor
- 4 Hoş ol aḥbâb ile kim bu tabîb-i dehr-i dîn
Şerbeti her ki şuna yârına aḡyâr kor
- 5 Ey şeh-i °âlem vefâ eylerse °ömr-i nâzenîn
Mihr-i ḥaṭṭuñla **Zeynî** dünyâda çok âşâr kor

[370]

Velehu

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Siyâh kuşanub girse ḥamâma o meh-peyker
Ḥalâyık taş çalar ay tutuldu zan idüb bir bir

- 2 İnüb ebr-i sebîr eyler ihâta meh-i tabânı
Süründükçe varub hâlvette şabûn ol meh-i enver

[371]⁴⁰²

Zemînî-i Diğer İstanbûli

Meger tenhâ ki dâda hüsni Yûsuf haq nigârum dil
Sefâyı cân sana beñzerdi **Zemînî**

[372]

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

°Aceb bilsem bilür misin o **Zemînî**
Mezbûr dahî süvarî şafında dimişler

[373]⁴⁰³

Şaqa mıdur anuñ çabük süvârî
Midilli bir geri ya'ni süvârî

[374]⁴⁰⁴

Velehu

Gerçi özlenüb dolaşur idi rakîbler
Kanden kamu birine meger kızum alalar

[375]

[49b]

Şabûnî Efendi

⁴⁰² Şiirin vezninde sorun var. Zemînî-i Diğer-i İstanbûli adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşamadık.

⁴⁰³ Şiirin vezninde sorun var.

⁴⁰⁴ Şiirin vezninde sorun var.

Sabûnî dâhı Zeynî'niñ saķalının ķabalıķına, Tefrîz idüb dimişdir bir kıt'a.

[376]⁴⁰⁵

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Seher-i hammâme gördüm Zeynî geldi
Cihânuñ zîneti vü Zeynî geldi
- 2 Taşağumla saķalın vezne urdum
řakaluñdan taşağum yeyni geldi

[377]⁴⁰⁶

- 1 Zeynî ter düşüb fil-hâl saķalın vü kaşın
Kırpıgüñ çâr-ďarb tırâř eyledi
- 2 Kendüyü ħalenderli baş eyledi dilber-i zîbiñ
Bu ħâlinden âr idüb řoĥbetden red eyledi

[378]⁴⁰⁷

şir-i O

Küsüb dilber selâmını keseliden
Tabi'at olmadı ħâli keseliden

[379]⁴⁰⁸

Velehu

- 1 Âl ile göñlüm alan ruĥlarınıñ âlîdür
Serv-i ħaddin severiz himmetin e'âlîdür

⁴⁰⁵ Sabûnî Efendi adlı şaire ait olan bu şiir 44b'deki varakta da yer almaktadır.

⁴⁰⁶ şiirin vezninde sorun var.

⁴⁰⁷ şiirin vezninde sorun var.

⁴⁰⁸ şiirin vezninde sorun var.

- 2 Ğayrîden Şimdi gnl hayal ile hâlidr
..... kim Őhretten Őarrâf hsn-i bâlidr

[380]⁴⁰⁹

Zeynî-i Diger yzini dâl

Fâş eyledi âfâka yine dildeki derdi
Grdn mi ne reng eyledi yaña çehreyi dzd

[381]⁴¹⁰

Destine ŐaŐadan aldı aŐâyı zerrîn
Ger yeñi geldi yine olmaĝa derbân

[382]

Velehu

Fâilâtn Fâilâtn Fâilâtn Fâiln

- 1 İtmeyb dilde Şehâ mhrni pinhân-ı Őub
Eyledi Şu deñli çâk-i giribân Őub
- 2 Sahn-ı sahrâda seherden gznde jâle deng
Grb avâlmi oldu bana giribân Őub
- 3 Şanma bedel oluna ŐaŐaları meh-i mihrn
Çapmaĝa kyımı aldı ele çevĝân-ı Őub
- 4 Her seher kyıñı nazm itse n'ola **Zeynî'**yimest
Hp olur ay yz gelse seyre glistân-ı Őub

⁴⁰⁹ Şiirin vezninde sorun var.

⁴¹⁰ Şiirin vezninde sorun var.

[383]⁴¹¹

Hâfız-ı °Acem

Felek altûn-ı kim zemîni âsmândur
Şeh-i mi°râca layıkdur o hîl°at-ı hüsrevânîdür

[384]

Hâfız-i Diger-i Sirozî

Mef°ûlü Fâ°ilâtü Mefâ°lü Fâ°ilün

°Âşıklaruz belâ-zedeler mübtelâlaruz
°Âlemde bir muhîtte kalmış gedalaruz

[385]

Velehu

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

- 1 Yârdan gâh lüft gâh esmânı hûş görmek gerek
°Âşık olan cümle-i ihvânı hoş görmek gerek
- 2 Ben kuluñda gerçi istihkâk yok ihsânüña
Padişâhum bende-i pâ-mâli hoş görmek gerek
- 3 Çünkü dehrüñ nîk ü bed **Hâfız** olmadır aheri
Bir geçinmekdür hemân hâli hoş görmek gerek

[386]⁴¹²

Hâletî Çelebî-i Köstendilî

Güzeldir Rûmili'nüñ cümle câsın
Yüzi şuyudur ammâ ılıcasın

⁴¹¹ Şiirin vezninde sorun var.

⁴¹² Hâletî Çelebî-i Köstendilî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılammıştır.

[387]⁴¹³

[50a]

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Gerçi her meh-i reddiye dil virmekden mâhirdür gönül
Sen şanmadan özgeye baş egse kâfirdür gönül
- 2 Lâ ü bâli bir kalendarür mücerred pâk dil
İki gün birinde eglenmez misâfirdür gönül
- 3 Tîr-i miñnet başına yağsa erilmaz kılından
Bir dilâver baş ü cân oynar bahadurdur gönül
- 4 Cân vireliden la'lüñi yatur dil-i âgaz virmeyu
Haste dil-i aşüfte hâl-i âzerde hatırdur gönül
- 5 Görmeyüb kimse nihânî seyr ider rindânece
°İlm-i ihfâda begâyet **Mecdî** mâhirdür gönül

[388]⁴¹⁴

Mecdî

Gelse tîrin dilde tutmaz hançer-i dil-hû

Râst dirler ey nesne tutmaz şu

[389]⁴¹⁵

Şebihler gönül dehânuñı vaşf itse güyiyâ
Divânedür ki gayet olandan haber virür

[390]

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

⁴¹³ Mecdî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılammıştır.

⁴¹⁴ Okunamayan kısımlardan dolayı şiirin vezni bulunamamıştır.

⁴¹⁵ Şiirin vezninde sorun var.

Sağarı devr-i felek ʿaksine döndür sâkî
Döne döne **Mecdi**'ye ol cevri idübdür kat kat

[391]⁴¹⁶

Hudâyi Efendî-i İstanbulî

Mefʿâ'ilün Fe'ilâtün Mefʿâ'ilün Fe'ilün

- 1 Belâlaruñ dil-i ʿuṣṣâk-ı dil-figâre gerek
Belî ʿinâyet ü rahmet günâhkâre gerek
- 2 Sipihri gör ki çeker sînesine bir mâhı
Hemân felekde tâliʿ-i dasitân gerek
- 3 Belâ vü derd ü gam-i vehmden olsa dil-i nâ-çâr
 şahiddür şemʿ ü şarâba cân gerek
- 4 Cemâlüñi nice yerden görem dîde-i diller
Şikeste âyineler gibi pâre pâre gerek
- 5 **Hudâyi** taze gazeller kısdeler diyecek
Hemîşe bir yüzü gül ʿârz-ı bahâre gerek

[392]

Maṭlaʿ

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Ruḥunuñ olmaz ise dağ-dârı lâle tağdur
Kadd-i âzâdine serv olmaz ise bende yağıdur

[393]

Velehu

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'lün

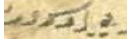

⁴¹⁶ Hudâyi Efendî-i İstanbulî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

Berk urur ruĥlaruñ ol kûşe-i berûlardan
İki yanında iki şem^e gibi mihrâbuñ

[394]

Helâkî Efendî-i Karamânî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Çeşm-i hûn-rîzin ki valâ ile dilber yıkılmış
Dir gören eliyle kanlu yıkılmış
- 2 Kan tutubdur gözlerin kan itdiğiçün ya günâh
Gerçi bîmâr eyleyüb çeşmin o kâfir n'eylemiş
- 3 Bir dili kanlıdurur bîhûde kan eyler deyu
Ėayretinden iki çeşmin ol dilâver bağlamış
- 4 Dem-be-dem kan itdüğüne gözleri inşâf idüb
Matem-i ^euşşâk için şimdi qaralar bağlamış
- 5 Gözüne göstermez oldu ebedî ol dilber
Ey **Helakî** görmesün deyu muqarrer n'eylemiş

[395]⁴¹⁷

[50b]

Maṭla^c

Nice meyl itmesün nîk-i qarâbete
Ki cennetden bile çıkmışdurur ağlaşı ağlaşı

[396]

Velehu

Şabâyı şanmanuz gülzâre şimdi nâş gelmişdurur
^eArûs-ı gonce ile ol küllî o başı gelmişdurur

⁴¹⁷ Şiirin vezninde sorun var.

[397]⁴¹⁸

Velehu

Ey kılıc ile manşiba irişen
Şöyle beñzer frengîdir kılıcuñ

[398]⁴¹⁹

Celâlî Efendî-i İstanbulî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

°Adâletde o çalsa taleb-bâzı
Olurdu kûs-ı şâmı tabl-bâzı

[399]⁴²⁰

Velehu

Meşeldür sâkiyâ şakîde olsa şürahî
Câm-ı meclis ber qarâr olmaz

Meşeldür sâkiyâ baş gitse
Ayak pây-dâr olmaz

[400]

Velehu

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Beni yanında her kim görse cânâ sen pirî-zâduñ
Şanur taşvîridür bir yerde Şirîn ile Ferhâd'uñ

⁴¹⁸ Şiirin vezninde sorun var.

⁴¹⁹ Celâlî Efendî-i İstanbulî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

⁴²⁰ Şiirin vezninde sorun var.

[401]⁴²¹

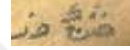
Hamdî Çelebî-i Üskûbî

Hak teâlâ hafîz olub her gâh
Eyleye bir nazardan aña nigâh

[402]⁴²²

Maṭlaʿ

Hemdemi dîdem қаpuña geldi yaşın **Hamdî**

dîde idüb didi dilber **Hamdî**

[403]

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

Mey içen bâd-ı leb-i laʿlün rûh-ı efzây ile
Haşre dek қan olur yellerle şanma ây ile

[404]⁴²³

Valihî Efendî-i Edirnevî

Teşbîh kıлма kûyına yârüñ cenânî
Beñzetme sert қaddine serverdânı

[405]⁴²⁴

Velehu

Şunmadum deyu haṭṭuñ laʿl-i sükker yâre elin
Ura yazdı yañılıb Muşhaf-ı ruḥsâre alın

⁴²¹ Şiirin vezninde sorun var. Hamdî Çelebî-i Üskûbî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılammıştır.

⁴²² Şiirin vezninde sorun var.

⁴²³ Valihî Efendî-i Edirnevî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılammıştır.

⁴²⁴ Şiirin vezninde sorun var.

[406]⁴²⁵

Vâlihî Efendî-i Diger-i Üskûbî

Çays vadî-i cünûna n'ola olsa sâlik
Şâh-ı aşka kûl olan kendüye olmaz mâlik

[407]

Velehu

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

İrmeyüb 'id-i vişâle ger ölem ey simîn
Eylesünler baña pîrâhîde? ehl-i dil kefen

[408]⁴²⁶

Vâlî Efendî-i İstanbulî

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Beni öldür çapûnda cismüm ey rûh-i revân kıalsun
Señ kûyına yâri çamaç için istihrâk kıalsun
- 2 Yolu uğraya şâyed bir kadem başa deyu yârün
Güzergâhında hâk olsun ya cism nâ-tüvân kıalsun
- 3 Geldi Yûsuf cemâlüm nîze-i çamzeñ dile gönder
Gidersen barî sinimde hümâ? zaçm-i sinân kıalsun
- 4 Ben öldükde bu ebyâtı yazıñ seng-i mezârumda
Bilinsün geşte-i aşk olduğum nâm-ı nişân kıalsun
- 5 Şavar oldu semend-i rifate herkes benim şâhum
Revâ mı durur sonra senün **Vâlî** pâyân kıalsun

⁴²⁵ Şiirin vezninde sorun var. Vâlîhi Efendî-i Diger-i Üskûbî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılammıştır.

⁴²⁶ Vâlî Efendî-i İstanbulî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılammıştır.

[409]

[51a]

Kıt'a-i O

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'ûlü Fâ'ilün

- 1 Her kıngı kıvm uğrasa iş bu mezârdan
Lâyık budur ki ehl-i kıbûra du'â ide
- 2 Hıak rahmet ide her ki görüb iş bu târîhi
Keşf eyle 'atâya du'alar ide

[410]

Hasan Çelebî-i Gelibolî

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'ûlü Fâ'ilün

Geldikce sînime dil-i murgı şâd olur
Şâd olmasun mı her birisi kıul-i kıayâd olur

[411]⁴²⁷

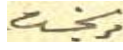
Vücûdum dehr bâğında degilmiş gâm-ı nihâl ider
Şam olmuş bâr-ı mihentden derd-i dâlidür

[412]

°Acem seferinde Şah İsmâ'îl hezîmetünde didüğü târîhdir.

[413]⁴²⁸

Târîh-i Feth-i °Acem

- 1 Ez-şime-i tîg-i cihân pür-nûr-ı set
Mey at ki be-rûz-ı zirem çün

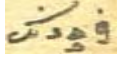

⁴²⁷ Şiirin vezninde sorun var.

⁴²⁸ Okunamayan kısımlardan dolayı şiirin vezni bulunamamıştır.

- 2 El-minnetullah ki ʿadüvv-i şed maḫhûr
Edirne hudûdında ceng di-târiḫ-i est

[414]⁴²⁹

Târîḫ-i Diger-i Ebü'l-Feth Ğazî-i Sulṭân Selîm

- 1 hayrañıdur râsınuñ
Şındı başların kesdi âlâyınuñ
- 2 Şeh-i tâc-dâr-i selâṭîn-i ʿahd
Didi kim surḫ tokuz yigirmi
- 3 Sergiryân hâlîdür pânuñ
İkinci gününde Receb ayınuñ
- 4 Firişteh-i ḫaṭbâl vü felek-i kevkebe
 dehrüñ itdügi kıṭʿa baña

[415]⁴³⁰

Ḳıṭʿa

Mülk Hâfız ü Hâdi câbinüñ
Ḳızılbaş ceşş kırdı ser-te-ser
Hergiz itmeye kişi kanlısına
Cevr-i gerd ḫayr idelim
Yâ ola beya kanlı ḫaste

[416]⁴³¹

ʿÂlem İçre Ḳıṭʿa

İmiş ʿâlemde maḫsûduñ
Seni Edhem sürem mi diyeler

⁴²⁹ Şiirin vezninde sorun var.

⁴³⁰ Şiirin vezninde sorun var.

⁴³¹ Şiirin vezninde sorun var.

gelürse günüñ eger sekîne
Nesne yok kîseler ahî diyeler

[417]⁴³²

Kıt'a-i O

Dîvâneler ki âteş-i ʿaşkuna düşerler
Ger? mûr cevâni ider gibi götünden tıtuşurlar

[418]⁴³³

Hasan Çelebî-i Diger

Bilür ol gonce-i bülbül gibi dil-zâr olduğun her bâr
Meşeldir nitekim dirler gönülden gönüle yol var

[419]⁴³⁴

Maṭlaʿ

Dâd-ı nidân ki seyr eyleyelden ey gül-i raʿnâ
Çemende jâleyi gözden bıraktı nergis-i şehlâ

[420]⁴³⁵

Velehu

Figân eyler serger iken bülbül mest ü şeydâdur
Şabâ ʿaşkuñla haste bir gedâ-yı bî-serviyâdur

[421]⁴³⁶

Velehu

⁴³² Şiirin vezninde sorun var.

⁴³³ Hasan Çelebî-i Diger adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılammıştır.

⁴³⁴ Şiirin vezninde sorun var.

⁴³⁵ Şiirin vezninde sorun var.

⁴³⁶ Şiirin vezninde sorun var.

Şükûfe kalmadı gülşende yok çemende eşer
Hazân irişdi bahârûñ yirinde yeller eser

[422]⁴³⁷

Velehu

Çevir ey yüzü gül şanma görünür girdâb
Reşk-i rûyuña köpek? bürünse uğradı

[423]

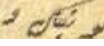

[51b] Hüseyn Çelebi Emîr Hüseyn Helvâyî der-Edirne anuñ mevlûd-i ruhanîdir. Zamanında bir mertebe haş-ı hüsn idi ki Yezîd nesl-i Hüseyn'den bu hüsn ile güzel geleceğin Hazret-i Hüseyn şehîd-i Kerbelâ kılmazdı .

[424]

Mef'ûlü Mef'â'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

 iken ölsem beni şerbet ile yusunlar
Helvâyı güzel geçdüğü yollarda koşunlar

[425]

Deyu tiryâki yarân-ı reh-güzârında divân dururlardı. kerd şîrîn mışra^c
şîrler mucebince? etrâf ü kânet.

[426]⁴³⁸

Emir Helvâyî ki her âhûya dâsitân söyler
Ahşenü'ş-şîr deyu yere yalan söyler

⁴³⁷ Şiirin vezninde sorun var.

⁴³⁸ Şiirin vezninde sorun var.

[427]⁴³⁹

Şîr-i O

- 1 Girdim muhîṭ-i ʿaşka şandım ben anı seyf
Aşdı burc-i belâ başumdan nâgehân
- 2 Ferhâd dağını tutar dağ bî-sütûn
Gerek şardı hüsrevler başına şanma anı
- 3 Ebr-i deḡân-ı ahû çû kadirsen ey göñül
Mânend-i kûh bir gülle setre yukarı

[428]

Muştafa Çelebi-i Edirne

..... durur kim hâtırından geçmeye tîrin senüñ
..... şalınmaya boynuma şimşîrûñ senüñ

[429]⁴⁴⁰

Nazîre-i Goft-ı O

- 1 Ey haṭṭ-ı ruhsâr-ı yâr ol hüsni- senüñ
Ayrıldı rengîn virkal? üstüne yirin senüñ

[430]

Kendünüñ iftiḡâr itdügi beyte Zâtînüñ bu beytine nazîresidir.

⁴³⁹ Şiirin vezninde sorun var.

⁴⁴⁰ Şiirin vezninde sorun var.

[431]

Zâtî

- 1 Ben gözümde gödüğüm ya nâleden işitdigim
Ne görüne görüb gözi ne işitdi kulağı senüñ
- 2 Nere şu hadd ile naḥîf nâle şol deñli ḥayf
Ne görür gözü ne işidür kulağı kimsenüñ

[432]⁴⁴¹

Nazîre-i Goft

Herkes degil şevkine bülbül hezâr âh eyler
Ne görür gözü ne kulağı işidür kimsenüñ

[433]⁴⁴²

Ḥilmî Efendi

Târîḥ-i Zîbâ-Behcet Dizdâr Muştafa Paşa

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Bir sahrâ olub burc-i şerefinde tâli°
°Âleme virdi ziyâ mihr-i sipihr gerd u çer?
- 2 Yüz çürüb çehre-i iqbâldür paşaya
Ḥamdülillah ki yine oldu sa°adet-efzûn
- 3 Şâd ü ḥandân olub ol ḥâline erbâb-ı şafâ
Didi târîḥ vezîr-i şeh-i rub°-meskûn

⁴⁴¹ Şiirin vezninde sorun var.

⁴⁴² Ḥilmî Efendi adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılammıştır.

[434]⁴⁴³

Ḥilmî-i Dîger

Elime girmişıdi dün gıce ol zülf-i dûtâ
Şanki almış destimde idi memelekt çîn ü hıtâ

[435]⁴⁴⁴

Maṭla^c

Ol mâh-ı reh ki hulk-i hüsnünde tâbidurur
Kerem olmasun mı bir yüz biñ âftâbıdür

[436]⁴⁴⁵

Ḥamdî Efendi

Pertev-i mihr-i sipihr velâyet ü şubh-ı ufq-i kerâmet
Anı işitmedin merhûmuñ oğlıdır

[437]⁴⁴⁶

Bende-i O

Sañasın ölüb adım buyuran beg
°Aceb mi kâfiye olsa aña señ

[438]⁴⁴⁷

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

[52a] 1 Nice dostca görem seni kûyî nâzdan bidâyeti
Kendi kirpigüm olupdur baña çeşmüm dikenî

⁴⁴³ Şiirin vezninde sorun var.

⁴⁴⁴ Şiirin vezninde sorun var.

⁴⁴⁵ Ḥamdî Efendi adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

⁴⁴⁶ Şiirin vezninde sorun var.

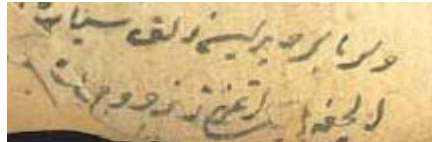
⁴⁴⁷ Efendi adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

- 2 Çıkmasun ahum odı ağzımı açdırma benüm
Yağmasun sûzî derûnum seni silme yaşunı
- 3 Düşmeyince gamı aşkıña seni bilmedüm âh
Ne imişsün neye uğramışum eyvâh beni
- 4 Şebeti vaşluñ irişmezse olur haste gönül
Doymaz hicrüne cânum seven ölsün mü seni
- 5 Dest-gîr ol beni şâyeñ gibi arçada koma
Böyle hâk itme **Efendî** yoluña cân viren beni

[439]

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün?

- 1 °Iyd-ı vaşluñ tek naşîb itsün faķîre ol ganî
Cân kurbân eylemezsem dilber öldür beni
- 2 Kâtl itse kaçduñ n°idersin bunca hicrân çekdürüp
Cân virür °aşîk hemân bir kerre tek görsün seni
- 3 Bâğ-ı dehr içre gül-i hamrâ degildür gördüğün
Bülbülün sözi derûnîdür ki tutmuş gülşeni
- 4 Ehl-i tan°ı dâimâ kûbâl-i? gamıyla teşeyyüb idüp
Kande olursa
- 5 Ey **Serîfî** derd-i miñnet eylemiş şöyle nizâr
Korķarum âh itmege bir yâd idem diyü seni

[440]

[52b]

Nazîre

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

... hatmim bağlamışdur şanemüñ ol şeh-i nâzdan
Uğrun uğun seyr ider  uşşâkıñı açmazdan

[441]

Nazîre

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

alça göstermez belin  uşşâka ol meh-i nâzdan
Câme üstünden  oçar ammâ kemer açmazdan

[442]

Nazîre

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Ki cefadur ki kibr-i ... ol meh-i nâzdan
Kâkülün seyrândurur  aşıklara açmazdan

[443]

Nazîre

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

apuyı dîvâr edüp erbâb-ı  uşşâka meh-i nâzdan
Kendüyi bir kûşe ile gösterür açmazdan

[444]

Nazîre

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Ellerin dilber yüzüne tutdı şerm-i nâzdan
°Aşığa bu vech ile yüz gösterür açmazdan

[445]

Nazîre

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

Gâh açıldı gonca ki devirdi yüzünü nâzdan
°Arz-ı dîdâr itdi ya°ni bûlbüle açmazdan

[446]

Nazîre-i Şod

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

Dügmeler şanma beni görünce göksin nâzdan
Sînesini gösterür ol meh baña açmazdan

[447]

Nazîre

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

Gerçe açmadı kapu dilber rakîb-i nâzdan
Baña bir mihr itdi ma°nide yine açmazdan

[448]

Nazîre

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

Ki şağın manşûbe-i eflâk-ı la°net-i nâzdan
Bâb-ı bâbdur bir gün seni ruğ gösterür açmazdan

[449]

Nazîre

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

Bildik hâl-i ruḥuñ zülfüñ ile mestûr eyleme
Alma şâhum gönül ferzânesin? Açmazdan

[450]

Nazîre

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

Şûretün üzre geçer cânân eliyle nâzdan
Dâd elinden baña yüz göstermedi açmazdan

[451]

Nazîre

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

Ḥaḳḳa la'üni tebessüm itdi şanemüñ nâzdan
Devr-i dendânun baña seyr itdirür açmazdan

[452]

Nazîre

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

Bildik hâlin ruḥı nuṭṭunda ol şeh-i nâzdan
Seyr idüp dil fetretine sürer açmazdan

[453]

Nazîre

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

Dersin okur iken haber gâhi kitâbın yazdı
Ezber eyler şûh-ı bâbın ol perî açmazdan

[454]⁴⁴⁸

°İlmî

Bâbından ateş-i °aşka ser-a-pâ teşne dâgum ben
Muhabbet hânkâhında konulmuş pîr-i çerâgum ben

[455]⁴⁴⁹

Velehu

Âh itdiren saña güzelüm cevri bârdur
Her kişi itdügünü bilür rûzîgârdur

[456]

Velehu

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

Diñlemezler tûti-i la°lûñ şükker-i güftârken
Kim bakar âyîneye °âlemde rûyîñ var iken

[457]⁴⁵⁰

[53a]

11(6+5)'li Hece Ölçüsü

I

Şabr-ı Eyyüb ile °ıyd-ı vişâle

⁴⁴⁸ Şiirin vezninde sorun var.

⁴⁴⁹ Şiirin vezninde sorun var.

⁴⁵⁰ Yakup Karasoy, Orhan Yavuz, *Âşık Ömer Divanı*, İnci Ofset, Konya 2010, s. 118.

°Ahd idüp ol perî didi yâ naşîb
Gel ey gönül düşme böyle hâle
Bize ol demlerden ölüm °an karîb

II

Artub gitmededür âhî fezâsı
Muqadder olaydı mihr-i vefâsı
Gülüñ kulağına girmez şadâsı
Yok yire gözyaşı döker °andelîb

III

Yokdurur °aşkına düşene râhat
Resm-i kadem üzre bu imiş °âdet
Gönül tîli°inden eyleme şikâyet
Serde seyyâre yok n°eylesün rakîb

IV

Ey gönül °aşk ile düşdüñ bu hâle
Anuñ için beñzetdüm qaddiñi dâle
°Âkıbet düşürüp fikr u hayâle
Şakıñ aldanmasun seni dil-firîb

V

Gel düşme ey gönül baır-ı °inâde
Kimi demde kimi renc ü °inâde
°Âşık °Ömer gibi var mı fenâda
Derdi gam içinde üftâde garîb

[458]⁴⁵¹

Uşûlî

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

1 Bir melek sevdim ki görse ins ü cân hayrân olur

⁴⁵¹ Bu şiir Divanda yedi beyit olarak yer almaktadır. Mustafa İsen, *Usûlî Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1990, s. 117.

- Allah Allah o l perî-peyker ne hûb insân olur
- 2 Kûşe-i hicrânda ölmüş yatar idik derdile
Şoĥbetinde ruha irişdik ne ĥořca cân olur
- 3 Bilmezem keyfiyet-i aşkı nice şerh eyleyem
Her kime keşf eysem esrârımı ĥayrân olur
- 4 Cân u dilden dostlar şolu ayağı tezivüz
şol gedanuñ kim cihânda başına sultân olur
- 5 Ey Uşûlî yine Ĥaķķa Ĥaķ durur rûşen delil
Ki âfitâba âfitâbuñ nuru hem bürhân olur

[459]⁴⁵²

[53b]

11(6+5)'li Hece Ölçüsü

I

şol beyâz gerdâne zîn olan teller
Kemendâr imiş ben bilmezdüm evvel
Başına âzâde geçinen diller
Hep giriftâr eylemiş bilmezdüm evvel

II

..... ne deñlü bulursun râĥbet
Çekersün ol deñlü derd-i meřaķķat
Derûnî aşķda aşķ-ı muĥabbet
Bir yanar nâr imiş bilmezdüm evvel

III

şarâb-ı aşķına mestâne düşmek
.....olub dîvâne düşmek
Kişi sevdiğinden bî-gâne düşmek
Ne müşkül-kâr imiş bilmezdüm evvel

⁴⁵² Bkz. Yakup Karasoy, Orhan Yavuz, *Âşık Ömer Divanı*, İnci Ofset, Konya 2010, s. 351.

IV

[Âşıkın] aşk ile şevkı semâhı
[İrgürür] menzîle vişâl-i yâri
Hakîkî mecâzî aşkı İlâhî
Dilde esrâr imiş bilmezdüm evvel

V

Ey **Ömer** anuñ için kılmada hem zâr
Tutuşub vücudum yanmada her bâr
Yâr için ağladur eşşâkı ağıyâr
Zehirli mâr imiş bilmezdüm evvel

[460]

Latîfî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Menba^e-1 aşk dilberânuñ çeşm-i şehbâzındadır
Nûrî Hakkuñ pertevi ol hüsni mümtâzındadır
- 2 Zâhidüñ gerçe murâdı cennet-i a'lâdadur
Âşıkunñ maşşûdı yârınñ vaşl-1 dîdârundadır
- 3 İyd-i hacdur âşıkâ dilber teraḥḥum iddi ki
Devlet-i dünyâ deger rûy-1 tebessüm iddi ki
- 4 Budurur bâ'îş şehâ arzû tekellüm iddi ki
Bendelerinde muḥabbet-i nuḥḥ-1 elfâzundadır
- 5 Ârif-i dâne bilür ol pâk-i cevher nidügün
Pertev-i hüsnuñde ki mir'at-i enver nidügün
- 6 Yâ ne bilsün ḥab^e-1 câhil zevk-i dünyâ nidügün
Lezzet-i dünyâ ki dirler dilberüñ nâzundadır
- 7 Ey **Latîfî** âlem içre dil-pesend ol merd iseñ
Sırrı Hakkuñ maḥremi âlî mânend ol merd iseñ

- 8 Çoğuna meyl eyleme bir yâre bend ol merd iseñ
Bülbüle bir gül haşlet anıñ

[461]⁴⁵³

[54a]

Niyâzî

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Hep güzeller arasında buldu hüsün çün revaç
Cem° olup °uşşâk bir bir saña ihtiyâç
- 2 Hüsün içinde bu ne şehliktir ki şahan-ı cihân
Cân verirler yoluna ya kânde kaldı taht ü tâç
- 3 Nice zahmetler çeker uftadeler vaşluñ umup
°Aķıbet demân yerine derdini kılduñ °ilâç
- 4 Ni°meti vaşluñ °atâ kılsan n°ola âşıklara
Hânı fazlından ne gider toysalar cümle âç
- 5 Ey **Niyâzî** eremezsin ölmeyince vaşlına
°Âdet oldur yâr ilinde cân alırlar hüsne bâç

[462]⁴⁵⁴

Seyyid Nesîmî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

- 1 Şehâ gönlümde dâim bir heves var
Sözüm şükker dudağından meges var
- 2 Senüñ gülgün yañağun haşretinden
Aķar çeşmüm yaşı hem çün Aras var
- 3 Gel ey °ömr-i °azîzümden °azîzüm
Ki sensüz geçedir °ömrüm °abes var

⁴⁵³ Bkz. *Tam ve Tekmil Niyâzî Divanı*, s. 53.

⁴⁵⁴ Bkz. Hamid Araslı, *a.g.e.*, s. 198.

- 4 Benüm olsun baña Fırkân-i İncîl
Eger gönülümde senden özge kes var
- 5 Senüñ terkini kılmaz bu Nesîmî
Neçe kim bu kafesde bir nefes var

[463]⁴⁵⁵

[54b]

.....

- 1 .... sevdim ki istesünler hâş u °âm
..... söylesün sesüz dirliğüm harâm
- 2 ..... lezzetünden cân lezzet bulmasa
..... cânsız şûret-i °âlem hâlinden bî-ğam
- 3 .... mey sun kişiye hâcet hûr u kûşûr
...beni sevmeyen câna tãmûdur cümle maqqâm
- 4 ....gerek her sözi saña irişmek için
..... seni bulmuş iken ya sensüz neçe olam
- 5 ..... cihân varlığı ger benüm olur ise
...sensüz baña gerekmez iş senüñledir temâm
- 6 ... saña gerekse unudam kendü özimi
... ben sen oldumsa ben beni yâr kıldım
- 7 Erler bulunsa neçe °aşk esriñligi
..... böyle çalındı kalem

[464]⁴⁵⁶

Seyyid Nesîmî

⁴⁵⁵ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir. Şiirin mısralarında eksiklik olduğu için vezni tespit edilememiştir.

⁴⁵⁶ Bkz. M. Fatih Köksal, “Seyyid Nesîmî’nin Yayınlanmamış Şiirleri” Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi, sayı: 50, 2009, s. 93.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Eyâ şâ'id-ahter yüzüñ ʿarş-ı muʿallâdur
Dudağüñ çeşme-i hayvân lebüñ câm-ı muşaffâdur
- 2 Cemâlün şûret-i Rahmân vişâlün cennet-i .....
Kemâlün genc-i bî-pâyân vücudun cân-ı eşyâdur
- 3 Boyuñ tûbâdur ey hûrî yüzüñdür ʿâlemün nûrî
Cemâlünden görür haqqı anuñ ki ʿayn-ı bînâdur
- 4 Kâmer devrinde ey hâtem sen olduñ hûblara hâtem
Senüñ hâlün hayâlünden cihân pür-şûr u gavgadur
- 5 Kıyâmet kopdı hüsnünden meger yevmü'l-hisâb oldu
Belâlardan ırâk olsun bu ne kıdd ü ne bâlâdur
- 6 Bu dünyânuñ zer ü genci görünmez ʿaynuma billâh
İki ʿâlemde maşşûdum kemâl-i hüsn-i zîbâdur
- 7 Şehâ lutf u kerem eyle **Nesîmî**'ye zekâtuñdan
Gârib ü ʿaşık u şeydâ esîr ü zâr u tenhâdur

[465]⁴⁵⁷

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

- [55a]
- 1 [Şehâ çün şûretüñ Fırkânımızdur]
Ol on dört haç bizim Kur'anımızdur
  - 2 Kaşuñla kirpigüñ zülfüñ sevâdı
Delîl ü hüccet ü bürhânımızdur
  - 3 Şıfatında muʿanber küfr-i zülfüñ
Beyaz-ı vech ile îmânımızdur
  - 4 Neçe terk eyleyeyim ben ʿaşkıñı cân
Ezelden çüñkü cânım cânânımızdur

⁴⁵⁷ Divanda yedi beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 151.

- 5 Bu gün çün ıyd-ı ekberdür **Nesîmî**
Nesîmî cânı hoş kurbânımızdur

[466]⁴⁵⁸

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Gel ey dil-ber müştâkum seni görmek diler göñlüm
Ġamuñdan düşdi zâr ister vişâlınden şeker göñlüm
- 2 Kara kaşuñ hilâlini gözümdeñ tâba'id ittüñ
Düşübdür nâra zülfüñden yanar zârı kılur göñlüm
- 3 Sekâhüm Rabbühüm geldi dudağıñdan haber cânâ
Şuşamışdır yine ister lebüñden ne bu haber göñlüm
- 4 Cihânda cân ile göñlüm vaşluñ ihtiyâr etmiş
Zihî görmüş Hakkı gözüm zihî şâhib-nazar göñlüm
- 5 Ne gevhersin sen ey cân kim cihânuñ bah u kânından
Mükerrem kadr ü kıymetlü seni buldı güher göñlüm
- 6 Vişâlınden beni ayrı kerem kıl kılma lütfeyle
Ki vaşluñla müdâm olmağ diler şâm ü seher göñlüm
- 7 Gel ey ârâ göñlümüñ için gör ey cân kim firâkundan
Ne açı guşşalar yutar ne ağular içer göñlüm
- 8 Saçuñ zencîrini benden felek çün çekdi ayırdı
Tenüm şehrinde sevdâdan deli olmuş gezer göñlüm
- 9 Hayâlî sevdiğüm yârıñ gözümdeñ gerçi ayrılmaz
Cemâlüñ perdesiz görmek diler açar başar göñlüm
- 10 **Nesîmî** yârını vermez cihânuñ vârina andan
Geç ey da'vîci kim nâdân degildir ol kadar göñlüm

⁴⁵⁸ Divanda yedi beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 245.

[467]⁴⁵⁹

Müfte'ülün Mefâ'ilün Müfte'ülün Mefâ'ilün

[55b]

- 1 Gerçi firâka düşmüşüm ʿayn-i vişâl içindeyim
[Gel nazar eyle hâlüme gör ki ne hâl içindeyim]
- 2 Vaşl-ı ruhuñ zülâline şuşadım uşta yanarum
Gerçi gözümde ey güneş bedr-i hilâl içindeyim
- 3 Nakş u hayâli şûretüñ şanma ki benden ayrıla
Ben bu hayâl ü nakş için nakş ü hayâl içindeyim
- 4 Hürrem ider ümîd ile vaşl-ı ruhun beni vefâ
Vaşl irince cânuma hüzn ü melâl içindeyim
- 5 ʿAşk ile kaç elüne virdi **Nesîmî** gönülünü
Ben bu sebebden ey güneş bedr ü hilâl içindeyim

[468]⁴⁶⁰

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Yüzünü görmezsem ben bu cihânı n'iderem
ʿAşkuña irmezsem gönül bu cânı n'iderem
- 2 Yañağuş güli biter bağçede gül neye gerek
Boyını görmezsem serv-i revânı n'iderem
- 3 Gövdede rûh-ı revân seniñ için silmişim
Dile benden virmeyin rûh-ı revânı n'iderem
- 4 Bize çün vaʿde eyle alma cânım cânuñ için
Di baña gerçegini yoğsa yalanı n'iderem
- 5 **Nesîmî** kul yazulur hizmetine eyle kabûl
Kadrini bil ey şâhum dimegil anı n'iderem

⁴⁵⁹ Divanda yedi beyit, Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 240.

⁴⁶⁰ Bu şiir *Nesîmî Divanı* 'nda yoktur.

[469]⁴⁶¹

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Dil-berüñ leblerine çeşme-i hayvân dimişem
Ma'eden-i rûha 'aceb ben ne için cân dimişem
- 2 Hâcil oldum bu sebebden ki nigâruñ yüzine
İremüñ gülşenine ravza-i rıdvân dimişem
- 3 Levh-i maḥfûz ile 'arş oldı yañağüñ şıfatı
Ben bu ma'iden aña şûret-i rahmân dimişem
- 4 Şûretüñ aḥseni takvîm yüzüñ kıble imiş
Bu söze yok diyenüñ adını hayvân dimişem
- 5 Zülfünü nâfe-i Tatara bahâ kıılma ki ben
Kıymetin her kıılmuñ mülki Süleymân dimişem
- 6 Ey **Nesîmî** saña çün Fazl-ı ilah oldı mu'în
Beni 'ayb eyle ger nâ-çün sultân dimişem

[470]⁴⁶²

Seyyid Nesîmî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

- [56a]
- 1 Cemâlüñ tal'atı gülzâra beñzer
Dudağüñ şerbeti ḥûn-ḥâra beñzer
  - 2 Na'îmüñ bil yüzüñ gülzâr-ı vaḥdet
Eger oldı saçüñ gül-nâra beñzer
  - 3 Temâşâ-yı cemâlüñ kul hüva'llâh
Yüzüñden kıılmayan füccâra beñzer
  - 4 Yanağüñ cennetüñ ḥandân gülüdür
Zihî nergislerüñ 'ayyâra beñzer

⁴⁶¹ Divanda on bir beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, Ankara 2014, s. 501.

⁴⁶² Divanda yedi beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 149.

- 5 Vücûduñ Mısr-ı câmi°dür şacıñ [şam]
Hôrâsân u °Âden Bulgâra beñzer
- 6 Menüm ahter bu Mısr u Şâm içinde
Kevâkib tırrası tûmâra beñzer
- 7 **Nesîmî**'nüñ vücudu yâ Muhammed
Añadur dâ°imâ ikrâra beñzer

[471]⁴⁶³

Seyyid Nesîmî

Mefâ°ilün Mefâ°ilün Fe°ûlün

- 1 Ne şun°-ı pâk-ı Yezdânsun ey dil-ber
Muşavversin mu°anbersin münevver
- 2 Saçıñdur zulmet-i yeldâ şeb-i kâdr
Yüzüñ nev-rûz u °ıyd ü hacc-ı ekber
- 3 Tecellîden ki tâ açtuñ niķâbı
Hâbîbüm tal°atundur mihr-i hâver
- 4 Bu hâl ü rah mıdur yâ murg-ı sevdâ
Ki konmuşdur miyân-ı verd-i aħmer
- 5 Vaşluñ dilerüm şîrîn lebüñden
Cevâbum ver ki kând olsun [mükerrer]
- 6 Şu cennet Tûbâsıdur kâmetün kim
Ki koymuş şûret-i rahmânı ber-ser
- 7 Şu cevherdür hamı hayrânı hüsñüñ
Ki seyrân-gâhıdur çarħ-ı müdevver
- 8 **Nesîmî** söylemez özünden ey cân
Kelâmu'l-lâhı gör bu vaşfi söyler

⁴⁶³ Divanda yedi beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 120.

[472]⁴⁶⁴

Seyyid Nesîmî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Şûretüñ naķşında göñlüm ey şanem hayrân olur
Şol sebebden görmedim bu vech ile insân olur
- 2 Genc-i maħfîdir senüñ ʿaşkuñ yiri vîrân göñül
Şol cihettendür şeh gencüñ yiri vîrân olur
- 3 *Leyletü'l-kadr* üşte zülfüñ haķ kitabıdur yüzüñ
Kıblesi ʿâşıkıların bil şûret-i raħmân olur
- 4 Cevrini her kimse çekdi lütf anuñdur bî-gümân
Dilberüñ cevr-i cefâsı ʿâşıkı ihsân olur
- 5 Mâh ruhsâruñ katında kim secde kılmadı
Divi mel'ûndur yakın adı anuñ sultân olur
- 6 Nefsini her kimse bildi haķkı bildi bî-gümân
Zer-ħarîde kûl ise ʿâlemlere sultân olur
- 7 Yâr ile bir ol **Nesîmî** tek cihânda fâriğ ol
Kim ki aldanmaz cihânda müşkülü asân olur

[473]⁴⁶⁵

[56b]

Seyyid Nesîmî

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Getür getür getür ol kâse-i revân-perver
Götür götür götür ol çengi bir nevâ göster
- 2 Virem virem virem öz cânımı men ol yâre
Öpem öpem öpem ol la'li şehd ile şekker

⁴⁶⁴ Bkz. Hamid Araslı, *a.g.e.*, s. 225.

⁴⁶⁵ Divanda on bir beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, Ankara 2014, s.372.

- 3 Lebüñ lebüñ lebüñüzden ʿaķîķ oldu mât
Dişüñ dişüñ dişüñüzdür bahânesüz gevher
- 4 Şaçüñ saçüñ saçüñuzdan ħaṭ u [misk nâb ħacil]
Kaşuñ kaşuñ kaşuñuz yâ-y-ı kirpigüñ oğlar
- 5 Sözüñ sözüñ sözüñüzden [diledi ħand ü nebât]
Yüzüñ yüzüñ yüzüñüzden [utandı şems ü ħamer]
- 6 Beni beni beni ġamze oķı ile urdı
Senüñ senüñ senüñ ol câdü gözlerüñ yek-ser
- 7 Yakîn yakîn ki yakîndur **Nesîmî**'ye şeksüz
Ĥabîb ħabîb ki ħabîbdür dilinde ki söylerler

[474]⁴⁶⁶

Nesîmî

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Ey Nesîm-i şubh-dem bi'llah ki yârum ħoş mıdur
Şol ħabîbim dil-berim ʿâlemde varım ħoş mıdur
- 2 Şol muṭarrâ zülf-i miskinden baña virgil ħaber
Şol yüzi gül ħâmeti serv-i çınârum ħoş mıdur
- 3 Şol leb-i la'î ü gözleri âhû-yı şehlâ dil-firîb
Şol saçı zulmet gibi müşk-i Tatarum ħoş mıdur
- 4 Ġonçe içinde ġonçe olub dürc olur dürr-i ʿaden
Ol çemen şahnında açılmış bahârın ħoş mıdur
- 5 Yel elimde şu gözümde od içimde ħâk olur
Dâ'im anda ħaşr olıcak sebze-zârum ħoş mıdur
- 6 Çün **Nesîmî** şaldı özün ʿaşķına pervâne tek
Ey yüzü gülşen saña bu âh u zârım ħoş mıdur

⁴⁶⁶ Divanda yedi beyit olarak geçmektedir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, s. 117.

[475]⁴⁶⁷

Nesîmî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

- 1 Apardı gönlümi bir çeşm-i maḥmûr
Kim ola istemez şol ḥüsn-i maḡrûr
- 2 Şerâb-i la'liñüzden cür'a içdi
Ene'l-Ḥaḡ çağırur 'aşkında Mansûr
- 3 Ḥaḡḡuñ esrârını ben anda gördüm
Ki Mûsî söyler idi bir sırrı Tûr
- 4 Senüñ 'aşkında ey Leylî şıfatlı
Ki Mecnûn olmuşam 'âlemde meşhûr
- 5 Çü 'İsî ne felek çarḡına çıkdı
Cihânı ser-ta-ser gördüm pür az nûr
- 6 **Nesîmî'**nüñ cihanda yârı sensin
Ki sensin cennet ü cennetde ki ḥûr

[476]⁴⁶⁸

[57a]

Nesîmî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Bugün ol şâhidin şekli gamından ihtiyârumdur
Ümîdimdür ümîdgâhum vefâlî doḡrı yârumdur
- 2 Ḥabîbimdür taḡbîbimdür gülümdür 'andelibimdür
Refîkimdür naşîbimdür ḡamımdur ḡam-güsârumdur
- 3 Vücûdumdur revanımdur damarımdaki ḡanımdur
Bu gün câne cihanımdur leṡâfetli nigârumdur

⁴⁶⁷ Bkz. Hamid Araslı, *a.g.e.*, s. 251.

⁴⁶⁸ Bkz. Hamid Araslı, *a.g.e.*, s. 245.

- 4 °Azîzim nûr-ı dilberüm dü[°âlemde güzîdemdür]
Şaçı bahtı ümidimdür [yanağları anarımdu]
- 5 Gül ü reyhân-ı lâlemdür nedimüm hem piyâlemdür
Gülüstân-ı kalemimdür müzeyyen nev-bahârumdur
- 6 Göñül yağma kılanumdur beni derde şalanumdur
Yine dermân olanumdur o râna Türk-i Tatarumdur
- 7 Ser-efzârum habîbümdür bu derdime tabîbümdür
Bugün yâr-ı kadîmümdür cihânda iftihârumdur
- 8 Benüm serv-i çınârumdur saçı mişk-i Tatarumdur
°Acep şirin nigârumdur gülüstân-ı bahârumdur
- 9 Yüzi nûr-ı ilahımdur benüm şems ile mâhumdur
Göñül tahtımda şâhımdur zîrâ ki şehriyârımdur
- 10 Şerâbumdur şehdimdür bu gün nev-rûz-ı °aydımdür
Bu gün baht-ı sa°idümdür behişt-i gülzârumdur
- 11 Hayâlümdür ki fikrümdür namazımdur ki zikrümdür
Dudağı kandi Mısrımdur mükerrer şehdü barumdur
- 12 **Nesîmî**'ni bu gün yâ Rab °acep yâd eylemiş dilber
Haķîrümdür faķîrümdür ğarîb u dil-fiķârımdur

[477]⁴⁶⁹

[57b]

Seyyid Nesîmî

Fe°ilâtünMefâ°ilünFe°ilün

- 1 Leblerüñ kandise şeker didiler
Cân-ı Şîrine gör neler didiler
- 2 Didiler kim dehânı yokdur anuñ

⁴⁶⁹ Divanda on üç beyittir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, Ankara 2014, s.289.

- Bî-haberler °acep haber didiler
- 3 Ehl-i ma°ni hüceste şûretine
Ma°nî-i vahidü'ş-ver didiler
- 4 °Anber-efşân saçuñla °ârızına
Yâsemin üzre müşk-i ter didiler
- 5 Kâtına düşdi cihân yüzünden
Bu cihetden saña kamer didiler
- 6 Hâkdan ırağ imiş anlar kim
Seni ey nûr-ı hâk beşer didiler
- 7 Kirpigüñ okuna kaşuñ yayına
°Aşıkuñ cânını siper didiler
- 8 Bak anuñ yüzine Allah'ını gör
Ehl-i ma°na budur nazar didiler
- 9 Cân demişler dudağı hey hey
Bu gözi muhtasar didiler
- 10 Şâma beñzetdi kara saçını
°Ârızuñ nûrına seher didiler
- 11 Ey **Nesîmî** muhîf-i °azamsın
Gerçi elfâzına güher didiler

[478]⁴⁷⁰

Nesîmî

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'ülün

- 1 Kaşuñla kirpigüñ zülfüñ qaradur
Te°ala'llah ne hûb şûret yaradur
- 2 Beyân eyler haç u hâlüñ yüzünde
Kim anuñ naşını yazan Hudâdur

⁴⁷⁰ Divanda on iki beyittir. Bkz. Hüseyin Ayan, *a.g.e.*, Ankara 2014, s.366.

- 3 Kelâmu'llah ile Seb'â'l-meşânî
Eger yüzüñ disem bi'llâh revâdur
- 4 Benüm dünyâda vü 'uqbâda sensen
İlâhum kıblem uş yüzüm sañadur
- 5 Seni kimdür diyen kim Hâk degülsen
Seni Hâk bilmeyen Hâk'dan cüdâdur
- 6 Delîl oldı hâtuñ tâhası halka
Ki er'rahman 'alâ'l-'arşistevâdur
- 7 Bu esrârı ne bilsün şol 'azâzîl
Kim anuñ tâ'atı zerğ u riyâdur
- 8 Gel ey şûfî şafânuñ şâfını iç
Ki şâfî içenuñ içi şafâdur
- 9 Dedi zâhid baña kim sevme hûbı
Hâfâdur zâhidüñ fikri hâfâdur
- 10 **Nesîmî** çünki Hâkka vâsıl oldı
[Huve'l bâkî huvallâhu'l beğâdur]

[479]

[58a]

Velehu

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Cânâ eger ki ölmezsem âh u zâr ile
Sen serve umarum ger erem rûzgâr ile
- 2 'Uşşâk-ı maħbû
Bekledigi ki gönlüni egler şikâr ile
- 3 Gel bir nazar yüzüñ göreyin andan öleyin
Öldürme hasteñi efendi intizâr ile
- 4 Ol nev-civânuñ âher hüsni lefâfetün
Kimdir ki nisbet eyleye ol nev-bahâr ile

- 5 Şâ'irlerüñ yüzi şuyı **İshâk** nazmudur
Kim câna şu sepeler gâzel-i abdâr ile

[480]⁴⁷¹

Velehu

Fe'îlâtün(Fâ'îlâtün)Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Yâr ile ola didüm olmadı vuşlat bâkî
Kime oldı ki baña ola bu devlet bâkî
- 2 °Âşık öldürmek ile hüsnuñe noqşân gelmez
Saltanat resmin ider °adl ü siyâset bâkî
- 3 Sünbül-i yâra hevâdâr olalı bâd-ı şabâ
Gitmedi kaldı aramızda bir dert bâkî
- 4 Şöyle öpdüm leb-i şîrînüñi seyrümde gice
Dağı el-ân dehânumda o lezzet bâkî
- 5 Fırşat el virmiş iken götür ayağı **İshâk**
Diyelüm ehline bezmüñ yine şöhet bâkî

[481]

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 İsterim zâr-ı gamuñ dilde ferâvân olsun
Ki cihandan sefer itmek baña âsân olsun
- 2 Gele ey gam bu gice şöhet-i hâher eyleyelim
Bir sen ol birde hemân dîde-i giryân olsun
- 3 Gitdi şimden gerü benden saña kul oldı gönül
Elimizden ne gelür başına sultân olsun

⁴⁷¹ Mecmuada yedi beyittir. Bkz. M. Fatih Köksal, *Edirneli Nazmî Mecma'un-Nezâ'ir*, a.g.e., s. 2806.

- 4 Gice gündüz ruḥ-ı yâr ile neden bunca ḥased
Ey güneş ne sen ol ne meh-i tâbân olsun
- 5 Elin öptüm uyanub ḥıṣm ile dildâr didi
Hele **İshâk** bu daḥı saña bir iḥsân olsun

[482]

[58b]

Velehu

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Sen ki gülzâr-ı cihânda gül-i ḥandân olasın
Sünbülün gibi mi perîşân olasın
- 2 Yûsûf-ı Mısr mihr-i cemâl olmuş iken izzet ile?
Yine Ya'qûb gibi ḥüzün ile giryân olasın
- 3 Âleme mûcib-i şâdi u Ferḥaddur çü tabuñ
Ne revâdur ki esîr-i gam-ı hicrân olasın
- 4 Gönçe gibi neçe devletün olasın ey yüzi gül
Vaḳtidür açılasın gül gibi ḥandân olasın
- 5 Gül koparmaz begim **İshâkı** temâşâ eyleme
... kendi melâlün aña ḥayrân olasın

[483]⁴⁷²

Şem'î

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Şanemâ sencileyin yâr-ı cefâkâr olmaz
Nitekim bencileyin aşık-ı gam-ḥâr olmaz
- 2 Bir cefâ taşıyla nice yapılsun göñlüm

⁴⁷²Divanda sekiz beyit olarak yer almaktadır. Murat Ali Karavelioğlu, *On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Prizrenli Şem'î'nin Divanı'nın Edisyon Kritiği ve İncelemesi-II, Doktora Tezi*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul 2005, s. 480.

- Bu meşeldür yalıñuz taş ile dîvâr olmaz
- 3 Meşrebi şaf degül kendüzini pâk idemez
Şu gibi her kişi kim ʿâşık-ı dîdâr olmaz
- 4 Hele ben añladuğum budur iki ʿâlemde
Kişiye ʿaşk gibi yâr-ı vefâ-dâr olmaz
- 5 Seni sevdüğümü ey meh n'ola iķâr itsem
Gün gibi rûşen olan nesneye inķâr olmaz
- 6 Baş koyup ortaya meydâna çeker ʿuşşâkı
Dostum **Şemʿi** gibi hiç ciğer-dâr olmaz

[484]⁴⁷³

Mesîhî

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

- 1 Ben saña bülbül baña sen gülşen ol
Ko beni ağlayayım sen gül şen ol
- 2 Tañ degül hâlün ħarâb olsa gönül
Saña kim dir genç-i ħüsne mesken ol
- 3 Didüm arada ben ü sen olmasa
Didi ayruk böyle dime sen sen ol
- 4 Vaşl olurken yâr ile gören bizi
Şöyle zann eyler ki ol benven ben ol
- 5 Ey **Mesîhî** gevhere yok müşteri
Sen gerek deryâ gerekse maʿden ol

[485]⁴⁷⁴

[59a]

Velehu

⁴⁷³ Mine Mengü, *Mesîhî Divanı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1995, s. 215.

⁴⁷⁴ Bkz. Mustafa S. Kaçalın, , *a g.e.*, s. 33.

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Şol kadar lâle gibi kanlara ğark oldı tenüm
Kabrüm üzre açılan lâleye döndi kefenüm
- 2 Yaşlaldur ki ciger zaḥmını bend itmek için
Yaralu sînemüñ üstinde benüm pîrehenüm
- 3 Çekeyin ḥârını ol gülşen-i °ömrüm gülünüñ
Kendü bâğum çemenidür yine kendü dikenüm
- 4 Hânçerüñde dikilen kanlu yürekler gibidür
Her söğütde duran elma ser-i kabrümde benüm
- 5 Yerde pehlûlarumuñ naḳşı ile **Âhî** hemân
Bir ḥaşîra şarılı mürdeye döndi bedenüm

[486]⁴⁷⁵

Velehu

Mef'ûlü Fâ'îlâtün Mef'ûlü Fâ'îlâtün

- 1 Cânâ götür yüzüñden luḫ eyleyüp niḳâbuñ
İtme nihân cemâlin ebriyle âfitâbuñ
- 2 Ben öksüz olduğumça kand u lebüñden ayru
Şem°üñ özi göyinür içi acır şarâbuñ
- 3 Ey dil firâḳ u hecre şaḳın muşâḥib olma
Zîrâ nemekle âteş kanın içer kebâbuñ
- 4 Bezm-i şerefde toğdı yıldızı °âlî şem°üñ
Olursa müşterîsi sen şem°-i mâhitâbuñ
- 5 Meyḥânedede tutıya ḳor idi hırḳasını
Eger bilse idi zâhid ḥaşîyyetin şarâbuñ
- 6 **Âhî** gönül göziyle baḳ bezm-i ḥüsn-i yâra
Cân ḳulağıyla diñle âvâzını rebâbuñ

⁴⁷⁵ Bkz. Mustafa S. Kaçalın, , a.g.e, s. 24.

[487]⁴⁷⁶

Velehu

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

- 1 Gerçi kim bülbül okur her dem gülün bir tâzesin
Sen baña ey gonca-leb her berg-i gülden tâzesin
- 2 Bülbül-i şûrîdenün gûş eylemezsın nâlesin
Ey gül-i ter diñlemezsın bülbülün âvâzesin
- 3 Her gedânuñ egnine geydürme vaşluñ câmesin
Kim bu zîbâ hil^catün bozduñ hemân endâzesin
- 4 Bir büt-i sengîn-dilün yolunda cân virdi diyü
Kabrümün üstindeki mermerde °ömrüm yazasın
- 5 İrmez ol mâhuñ kulağına figânum **Âhî**'ya
Gerçi âhum inledür çarhuñ der ü dervâzesin

[488]⁴⁷⁷

[59b]

Velehu

Mef^cûlü Mefâcîlü Mefâcîlü Fe^cûlün

- 1 Ey dil saña âsân ola dirseñ .....
Yâruñ ser zülfî gibi ayağına dûş var
- 2 Dilber n°ola seng-i dil ise raħm ide şâyed
Gözyaşını ârâya düşer sen daħı yalvar
- 3 Kaşuñ hışm ile kılmaya nazar ey dost
Kim dir saña cânâ gözüñ üstünde kaşuñ var
- 4 Hicründe gözüñ gamzeñe düşerse °aceb mi
Vaħtiyle kılıcı cân çapusunda kişi var

⁴⁷⁶ Bkz. Mustafa S. Kaçalın, , a.g.e, s. 42.

⁴⁷⁷ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

- 5 Öldünse dirildiñse bakmayub âñ
Sâki leb-i şîrîniñe cân atdı var

[489]⁴⁷⁸

Velehu

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'â'ilü Fâ'ilün

- 1 İzi tozına kühl senüñ müsterî ise
Kana boyansun iki gözümüñ biri ise
- 2 Gel beñzeriyle söyle eyâ hâce-i cemâl
Cân ile bûseñi alalum beñzeri ise
- 3 Yetmez mi egnüme bir iki kürk nâfe-vâr
Maşûd egerçi şarılacak bir deri ise
- 4 Meydân-ı aşka kim kodı bu kanlu yaşları
İşbu ehl-i aşk eger serserî ise
- 5 İki gözüm için Âhî izüñ tozını senüñ
Virmez iki cihâna eger cevherî ise

[490]⁴⁷⁹

Velehu

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Kaşlarıñ her kimse kim beñzetdi qurbân ayına
Âferîn olsun anuñ qurbân olayın rayına
- 2 Cânımı qurbân idüp pay itdiler meh-pâreler
Ol ala gözlüm benüm gelmez mi qurbân payına
- 3 Cân kuzusını benüm boynuma qurbân eylemeñ
Sen hemân bir kerre qurbân iste kaşuñ yayına

⁴⁷⁸ Bkz. Mustafa S. Kaçalın, , a.g.e, s. 69.

⁴⁷⁹ Bkz. Mustafa S. Kaçalın, , a.g.e, s. 48.

- 4 Ya çeker ebrûlaruñ kaşı kemânlar kılına
Tîr atar gâmzeñ gözi âhûlaruñ alayına
- 5 Hûblar bayramlık ihsân eyledi ʿâşıklara
Her güzelden **Âhî**'nüñ bir bûse düşdi payına

[491]⁴⁸⁰

Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün

[60a]

- 1 Cihânda gerçi kim çokundur gül ü sünbül çiçek izhâr
Begim sencileyin hergiz getürmedi bahâr eşcâr
- 2 Saña göre dâhî hâlî gerek pîr-i müstesnâ
Nitekim Leylâ'ya Mecnûn olurdu gün-be-gün sâr
- 3 Cihân vaşfiñ işideliden mest ü şeydâdur
Saña meddâh olub cümle iderler degin her bâr
- 4 Saña ʿâşık geçünse cihân halkı degildür ʿayb
Ki gonce-i gül açıldı kânde hezarân bülbül ider zâr
- 5 Leb ü hüsnuñdeki hâuñ umar öpe ʿAlî kûluñ
Hezârân derdine anuñ devâdur istemez timâr
- 6 Kaşuñ tîr-i müjgâna hedefdir sîne-i ʿuşşâk
Siyâh i gâmzen bir agyâr
- 7 Nûruñ şemse dogar gör görenler kâdd-i
Cinân perde-i gâmdur bülbül ider zâr
- 8 Kamer-veş bedr olup hüsni cemâlün yâre ʿarz ider
İder ʿuşşâkıñı pâ-mâl o kâmet-i serv ...reftâr

⁴⁸⁰ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

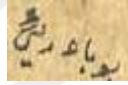

[492]⁴⁸¹

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Begim bağ-ı cihân içre bitürmedi bahâr eşcâr
Ruğuñ gibi gül-i handân cemâlün gibi gül-zâr
- 2 Cemâl-i hüsünü gören bu  alem mest ü hayr ndur şeyd 
Nitekim b lb l-i şeyd  olur g l karşusuna z r
- 3 Y z n ruğuñ  st nde ceb nin g rend r Şems ile kamer
B y k t b  g z n m reŐŐah olubdur kaŐlaruñ agy r
- 4 Cih n halkı g r b h sn n  deĥ nuñ olsa  acem mi gayz
 UŐŐaka karŐu eylersin hez r n n z ile ref r

[493]⁴⁸²

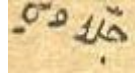

Leb nden c n  bir b se umar bu b -diri-i ĥaste
Cebb r-ı  ŐŐ olanlaruñ dev sına yoĥdur tim r

[494]⁴⁸³

M fred

KaŐuñla olmuş Şirin ile c n  ....
 h kim ŐimŐŐr-i ĥamzen  aŐıka virmez am n

[495]

Mef 'il n Mef 'il n Mef 'il n Mef 'il n

[60b]

- 1 Cin n heşt baĥı iĥre naz r n gelmedi .....

⁴⁸¹ Şiirin mahlas beyti olmadıĥı iĥin Şair tespit edilememiştir.

⁴⁸² Şiirin vezninde sorun var.

⁴⁸³ Şiirin vezninde sorun var.

- Gören dir nahl-i tûbîdür seni ey kad-i serv-i şimşâd
- 2 Şalunur kâkül-i cânâ garârî? mâh-ı çîn üzre
Şafâsın .....
- 3 Cemâl-i hüsn-i zîbâsını iderse hâlka ger izhâr
Be-küllî şûfî u zâhid unudurdu nâmâz-ı evrâd
- 4 Şalunub nâz ile her-dem iken zâr itme ʿuşşâkı
İder bülbül güle karşı hezârân ile feryâd
- 5 ..... bu şîve-i nâzîñ çıkardı ʿAlî’i başdan
Döñmez cevri ki şâhum hezâr-ı Mecnûn ile feryâd

[496]

Kağı-zâde

Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün

- 1 Kağı-zâde şafâ geldiñ bizim
Cemâl-i hüsnüñi görmek ʿâşıklar olmuş âmâde
- 2 Kamer-veş talʿatun üzre görünen hâl-i hindûlar
İder ʿâşıkları hayrân kamûsı saña dildâde
- 3 Lebün kand-ı nebât olmuş şifâdur ehl-i bî-mâre
Gözün negîs boyundur ser u kaşun nâzlu tuğrâda
- 4 Cihân içinde vaş itsem sezâdur şâh-ı hûbânım
İder nazm-ı ehl hep taşîl seni ʿalemde maʿnâda
- 5 ʿAlî’i bendeñi şâhum düşürdüñ bî-mecâl iddüñ
Kerem kıl bûse ihsân it olmasun nev-sevdâda

[497]⁴⁸⁴

[61a]

Velehu

⁴⁸⁴ Bkz. Mustafa S. Kaçalın, , a.g.e, s. 58.

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Ne muşâhib bulunur derd ü gam-ı yâr gibi
Ne ferâgat yeri var gûşe-i hammâr gibi
- 2 Bir bölük başına gün toğmaduk üftâdelerüz
Yerlere çalma igen sâye-i dîvâr gibi
- 3 Getürüp nokta gibi ortaya atdı beni çarh
Başladı kendü kıyın çizmege pergâr gibi
- 4 Zîn irüb dağ firâkıyla hümâyil yirini
Aşayın kollar dağı boynuma tûmâr gibi
- 5 Ol kıyâmet beni ferdâya şalup **Âhî** yine
Yarına kaldı işüm va'de-i dîdâr gibi

[498]⁴⁸⁵

Velehu

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Nigârâ hâşılum zülf-i semen-bûyuñda bir bûdur
Ki bu ömr-i dırâzumda benüm varum da bir budur
- 2 Benüm ebrûlarum şanmañ bu iki hañtı alnumda
Başumda ey kemân-ebrû yazılmış kara yazudur
- 3 İzüñ tozını tutarsam gözümle n'ola yollarda
Efendüm cevherüñ kâdrin bilene göz terâzûdur
- 4 Añıtduñ kara yerlere şu gibi kanlu yaşum âh
Saña bu göz yaşı n'eyler dağı ey serv dil-cûdur
- 5 Yazardum hañtunuñ vaşfin devât-ı çeşm-i **Âhî**' den
Velî bu kan olacağüñ içi igen qaragudur

⁴⁸⁵ Bkz. Mustafa S. Kaçalın, , a.g.e, s. 10.

[499]⁴⁸⁶

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Leblerin yâd idicek cismümüze cân geldi
Göñül abdâlı yetiş tekyeye kırbân geldi
- 2 Sevin ey dil ki saña derd ü gam-ı yâr gelür
Şoĥbet esbâbı gerek hücreye yârân geldi
- 3 Zâhidâ biz daĥı yübûsetle helâl olmuşduk
Mey-i nâb ile biraz beñzümüze kıan geldi
- 4 Pîrlikde delûkıanluluĥum añdurdı şarâb
Şimdi ol devr-i zamânlar bize oĥlan geldi
- 5 °Aşķ râzını igen açma zer .....
Söyleme Âĥî biraz şoĥbete nâdân geldi

[500]⁴⁸⁷

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Nergisüñ degmemek için güle yavuz nazarı
Bâzûbend itdi şabâ şâĥ-ı güle ĥoncaları
- 2 N°ola eşķümle ruĥ-ı zerdüme meyl eylese yâr
Meyl ider çünkü güzeller göricek sîm ü zeri
- 3 Der idüm zülfine tolaşma göñül eslemedüñ
Yeridür şimdi saña her ne ederlerse yeri
- 4 Geldüĥince dile miĥmân-ı ĥamuñ dîdeleri
Çekdüĥi ĥûn-ı cigerdür öñine mâ-ĥazarı

⁴⁸⁶ Bkz. Mustafa S. Kaçalın, , a.g.e, s. 59.

⁴⁸⁷ Bkz. Mustafa S. Kaçalın, , a.g.e, s. 55.

- 5 Vaşf-ı hüsnünde ferîd olsa °aceb mi **Âhî**
Gün gibi şu°le virür çünki sözünüñ güheri

[501]⁴⁸⁸

[61b]

Velehu

Fe°ilâtün Fe°ilâtün Fe°ilâtün Fe°ilün

- 1 Bir elif çekdi yine sîneme cânân bu gice
Şan şarıldı baña bir serv-i hırâmân bu gice
- 2 Ayuñ on dördi gibi dün gice meclisde idüñ
Kanda aḡşamlayasın ey meh-i tâbân bu gice
- 3 Seni dün gice raḡîb ile görüp şöḡbetde
Düşdi yalıñ kılıca şem°-i şebistân bu gice
- 4 Yine bilsem ki °aceb kimlere hem-kâse idüñ
Ki cihân ḡolmuş idi na°ra-i mestân bu gice
- 5 Rindler meclisine tâlib olan °ârife diñ
Âhî'nüñ hücre sine cem° ola yârân bu gice

[502]⁴⁸⁹

Velehu

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

- 1 Gördiler kim cânlar alur ḡamzeñüñ peykânını
Her kişi tende emânet şaḡlar oldu cânını
- 2 Pehlevânlık adını °âlemde destân itmege
Kıanlu yaşlarla pür itdüm sînemüñ meydânını
- 3 Geçdi çün devr-i kâmer gün yüzliler devrânıdur
Sürsün ol gün yüzlü sürsün geçmedin devrânını

⁴⁸⁸ Bkz. Mustafa S. Kaçalın, , a.g.e, s. 47.

⁴⁸⁹ Bkz. Mustafa S. Kaçalın, , a.g.e, s. 57.

- 4 Şöyle cânım acıdur şîrîn lebûñ öpdükçe kim
Meclisüñde sâgaruñ bulsam içerdüm kanını
- 5 Gönleğin göge boyadı **Âhî** dūd-ı âhdan
Gör nice reng ile avlar ol levend oğlanını

[503]⁴⁹⁰

Velehu

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

- 1 Âteş-i aşkuñla başda dūd-ı âhum var benüm
Bir kıızıl börk ile bir perr-i siyâhum var benüm
- 2 Kirpügüñ ebrûlaruñ gönüm kemân u tîr idüp
Çifte yaylu çifte oklı bir sipâhum var benüm
- 3 Âteş-i âhumla oddan tās urupdur başuma
Bir levendüm kırmızı bir şeb-külâhum var benüm
- 4 Gün toğusu kıbleli dirlerse vechi var baña
Kim iki mihrâblu bir secdegâhum var benüm
- 5 Kangı hâr üstinde kırsam sâyebânumdur nemed
Her diken dibinde **Âhî** bârgâhum var benüm

[504]⁴⁹¹

Mefâcîlün Mefâcîlün Mefâcîlün Mefâcîlün

[62a]

- 1 Elâ yâ eyyühe's-sâkî edir ke°sen ve nâvilhâ
Sevün sen bir veya lâ°li cefânı çekem müşkil hâ
- 2 Leb-i ebrâridur kılan beni çün zâhid-i hayrân
Gerekmez kimseden şûrde yine varsın seni bil hâ

⁴⁹⁰ Bkz. Mustafa S. Kaçalın, , a.g.e, s. 34.

⁴⁹¹ Hafız'ı Şîrâzî'nin "hâ" redifli şiirine naziredir. Dervîş mahlaslı bu şair hakkında bilgiye ulaşamadım.

- 3 İrüb ol serv-i balâya yüzün sür pâyine ey dil
Ki bir mu'ayyende öldürür senin sen öylece bil hâ
- 4 Olub bülbül gibi nâlân çü kaldum dâr-ı firqatinde
Berü her bostân içinde açılsın gül gibi gül hâ
- 5 Düşüben **Dervîş** ʿaşka olubdur haste vü mecrûh
İrişdir şerbet-i la'îlûñ tabîbüm bir meded kıl hâ

[505]⁴⁹²

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Elâ yâ eyyühe's-sâkî edir ke'sen ve nâvilhâ
Bu ʿömrü bî-ķararını bilürsün çünkü zahidâ
- 2 Ben oldum meclis-i maḥfide meyle oldu
İlahî ber-devâm olsun bu şöḫbet bir nîce bil hâ
- 3 Belâ gencinde ben dil-ḫaste irdim ḫâlde
Ṭabîbüm şerbet-i vaşlın bir meded kıl hâ
- 4 Mey-i tâbe yaka gel tevbe teklîf eyleme zâhid
Ki zirâ zabṭına karar degülüm gönümün bil hâ
- 5 Cemîʿ masivâdan dil-i mücerred ister ey **Zikrî**
Veleykin şâd dögürse aña gâyetde ma'ildür

[506]⁴⁹³

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

[62b]

- 1 Elâ yâ eyyühe's-sâkî edir ke'sen ve nâvilhâ
Dönüb âteşin ʿaşkıyla yanmak çîle müşkil-hâ
- 2 Cemâl-i yâr her yüzden temaşâ itmek istersen

⁴⁹² Hafız'ı Şîrâzî'nin "hâ" redifli şiirine naziredir. Zikrî adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşlamamıştır.

⁴⁹³ Hafız'ı Şîrâzî'nin "hâ" redifli şiirine naziredir. Müdâmîadlı bu şair hakkında bilgiye ulaşlamamıştır.

Ġubâr-ı mâsivâ gönül âyînesin sil hâ

- 3 Cihânuñ olmayadı meyli maĥbûbu hudâ ĥaĥ
Yüzüne doĝru baĥmazdım sen anı öylece bil hâ
- 4 Gönül ĥo kesret-i dünyâyı vaĥdeti iş̄ar eyleme
Sözüm yegdir benüm bin dürr-i gevherden ĥabûl ĥıl hâ
- 5 Şarâb-ı aşkı nûş ile **Müdâmî** süreyyâ her dem
Yürü sen mest-i layıĥsın ne dirlerse disün il hâ

[507]⁴⁹⁴

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ĥalk içinde mu'teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihânda bir nefes şıĥĥat gibi
- 2 Saltanat didükleri ancak cihân ĝavĝâsıdur
Olmaya baĥt ü sa'adet dünyâda vaĥdet gibi
- 3 Ko bu ıyş ü iş̄reti ĥünkü fenâdur âĥibet
Yâr-ı bâĥî ister iseñ olmaya tâ'at gibi
- 4 Ola ĥumlar saĝışınca ömriñe ĥadd ü 'aded
Gelmiye bu şışe-i ĥarĥ içre bir sâ'at gibi
- 5 Ger ĥuzûr itmek dilerseñ ey **Muĥibbî** fâriĝ ol
Olmaya vaĥdet maĥâm-ı kûşe-i 'uzlet gibi

[508]⁴⁹⁵

Mef'ûlü Mef'ûlü Mef'ûlü Fa'ûl

- [63a] 1 Ĥendân ber minnet üftâde serhâ kimeres
Vârid-i reh-i ârzû ĥaĥer-hâ ki meres

⁴⁹⁴ M. Kaya Bilgegil, *Muĥibbî Divanı*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Erzurum 1977, s. 1375.

⁴⁹⁵ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şairi tespit edilememiştir.

- 2 Hicrân-ı torâ-sebeb kazâ vü kader-i tust
Müş tâk-ı neyayım ân kâdr-hâ meres

[509]⁴⁹⁶

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûl

- 1 Ey piser ü dîger mâil-i ağıyâr mebâş
Bî- hâserem be men ber ser-âzâr mebâş
- 2 Bâ men ki be-cân yâr-ı tuem ğayr mebâş
V'ermihr-i Hôdâ be ğayr-ı yâr mebâş

[510]⁴⁹⁷

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûl

- 1 Ey dil-piser dil ki dil ez dil ber ğîr
Bâ dil zi dil-i dilber-i bî-dilĝîr
- 2 Çün dil be-dil-i dilber-i bî-dil dâdı
Dil-ber ser-i dil ne dil ez-dilber ĝîr

[511]⁴⁹⁸

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûl

- 1 Ânî ki neşod ğamzede-i şâz ez tu
 vefâ meger ber üftâd ez tu
- 2 feryâd ki her çend konîm yâr ez tu
Yâdem nekonî mera hezâr-ı yâr ez tu

⁴⁹⁶ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şairi tespit edilememiştir.

⁴⁹⁷ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şairi tespit edilememiştir.

⁴⁹⁸ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şairi tespit edilememiştir.

[512]⁴⁹⁹

Sultân Ahmed Fermâyed

N'eyleyim ol  mri kim kahr u vefâ? İle ge er
Yâ İlâhî sen fakîruñ Ahmede eyle nazâr

[513]⁵⁰⁰

- 1 Bilür ol  onca bülbüller dil- zâr oldu un her yâr
Meşeldür nitekim dirler gönülden gnle yol var
- 2 Gehî fitne gehî  amze nişânı
Vez kâmet dil u c anı
- 3 Şekk nîst ki her fitne hb n-ı cih nı
Y  an ki k m-ı dil-i pr civ nı
- 4 Der ky-ı  am-ı  aş   er h ne-i girift 
Şem  ez  ir   mansıb-ı perv ne-i girift 

[514]⁵⁰¹

Mef l Mef  l Mef  l Fa l

[63b]

- 1 Ger i sitem keş  kiş  zi dild r ey dil
Ve ger seng-i cef  cevri zi a y r ey dil
- 2 P  ez ser-i ky-ı y r serden
Zinh r ey dil-i hez r zinh r ey dil

[515]⁵⁰²

Mef l Mef  l Mef  l Fa l

⁴⁹⁹ Şiirin vezninde sorun var.

⁵⁰⁰ Şiirin vezninde sorun var. Şem  adlı bu Şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

⁵⁰¹ Şiirin mahlas beyti olmadı ı i in Şairi tespit edilememiştir.

⁵⁰² Şiirin mahlas beyti olmadı ı i in Şairi tespit edilememiştir.

1 ..... ez dil perçem sîtemkâr şomâ
Besâ ki mebâd-kes giriftâr-1 şomâ

2 ..... gayr-1 cefâkârı nîst
..... be şomâ bâd? ber etvâr-1 şomâ

[516]⁵⁰³

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûl

1 Der °aşk menem be-dil u dîn üftâde
Vez şöhet-i yâr hem-nîşîn üftâde

2 Üftâde key °aşk çonîn üftâde
°Aşkîyet kesîrâ ki çonîn üftâde

[517]⁵⁰⁴

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûl

1 Her ki resî behidmet-i yâr ey dil
Ez men beresân selâm pbişyâr ey dil

2 V'ân ki suhen ey hâlim kûy
Zinhâr ey dil hezâr zinhâr ey dil

[518]⁵⁰⁵

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

1 Rûzî ki torâ cûyî ruhsâr nemând
V'ez kevkebe-i hüsn tu âsâr nemând

2 Çü bî-torâgermî bâzâr nemând
Ber-gerd-i tu gavğa-yi harîdâr nemând

⁵⁰³ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şairi tespit edilememiştir.

⁵⁰⁴ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şairi tespit edilememiştir.

⁵⁰⁵ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şairi tespit edilememiştir.

- 3 Yârî vefâdârî-i ağıâr namând
Ġamhâr-i tu coz yâr-ı vefâdâr nemând
- 4 İmrûz be-bîn vefâdâr kôdâмест
Binger ki torâ mûnis u ġamhâr kôdâмест

[519]⁵⁰⁶

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- [64a]
- 1 Kâlpdur eşk-i çeşmüm gerçi kim hâk-i mezelletde
Bi-ğamdi'llâh hele âh u fîğânum evc-i rif'atda
- 2 Kesildüm sîh-i mihnetden çekildüm câm-ı işretten
Kebâbum dil şarâbum eşk-i [çeşmüm] künc-i uzletde
- 3 Der-i dildârdan dûram diyâr-ı ġamda mehcûram
Müselmânlar esirgeñ hasta kâldum dâr-ı ġurbetde
- 4 Hâyâl-i hâl u hañtuñdan beni hâlî olur şanma
Ġöñülden çıkmaz ol endişeler vañdetde kesretde
- 5 Eger **Bâkî'**nüñ aħvâlınden istifsâri derlerse
Ġam-ı dildâra hem-dem vañti hoş devletde izzetde

[520]⁵⁰⁷

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Tel-kâm olsun e'aceb mi hâlimizi bir sorun
Burnumuzdan geldi billah acı şuyu şunburuñ
- 2 Ehl-i İslâm illerini kefare ġâret eyledi
Ey ġudâ ...tersâlar siz rüşvet aluñ oturuñ
- 3 e'Arşa-i bezm-i lîce biz kim kân döküb kân aġlaruz
Vadî-i işretde siz câm-ı şafâ zevkîn sürüñ
- 4 Hâyli bî-ahendir anuñla devlet naġmesi

⁵⁰⁶ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 265.

⁵⁰⁷ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

- Ey müdebbirler anuñ barî kulağını buruñ
- 5 Şanmañuz dâr-ı Alamân olan mekân kalur size
Şöyle bil kim bir iki gün dañi şabr eylen görüñ
- 6 İrtişâ birle mevâli cem°-i altûn eylemiş
Ellezine yükezzibûne ayetini yeñi görüñ
- 7 Ğazîlerden biri bu nazmı size kılmış revân
Ger yamân söz söyler ise anı şunburdan soruñ

[521]⁵⁰⁸

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

- 1 Gerçi aqđı burunlarından ....
Padişâhlar bilür ancağ ulûsunu kayubdurur
- 2 Ehl-i İslâm illerine kefere .....
Biz ĥudâ-tersâlarız lüft eylen ebsem....
- 3 °Arşa-i mañşerde bulsun her kişı itdüklerin
Nîk ü bed câm ü cemin qanı vefâsın bir ....
- 4 Nağmeñiz döndü eser cümle heb Rum illerin
Lütf idiñüz bu şârıñ siz .....
- 5 Devlet-i şahîde vardür herkese dâr-ı amân
Bir fazl-ı şabr eylen dañi düş görün
- 6 Ğazîler gerçi buyurmuş lütf-i .....
Tîğ-i olanlarıñ velî siz bu.....

[522]⁵⁰⁹

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

⁵⁰⁸ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

⁵⁰⁹ Meşti adlı bu şair hakkında bilgiye ulaşılammıştır.

[64b]

- 1 Niçün böyle karar üzere degildir hâliñ ey deryâ
Senüñ halüñden her dem ider eâşıkları şeydâ
- 2 Senüñ bu deñlü çoğaltmak degildir kendü ka'linle
Ezelden kim bilür saña ne hâlde virmiş ol Mevlâ
- 3 Yanar bağrum akar yaşum senüñ cüş ü hurûşuñdan
Duyaldan derdini cânım kuşûrum kalmadı aşlâ
- 4 Cihân ırmağınuñ şuyun içerin dağı kanmazsın
Ne âteşdür kim olmuşdur vücûdunda senüñ peydâ
- 5 Deñiz mevci gibi her bir kenâre gezen atımızdañ
Meştî olmasa deryalayın yandur bir sevdâ

[523]⁵¹⁰

- 1 Serv-i çemen maḥbûbu kadd-i bülendi yârimin
Vaşf-ı semen ..... şerh-i nigârumun
- 2 Geşt-i çemen .... bir günün ..... ziyâ
Minnet-i gül ..... perve .... yârimin
- 3 Ḥasret-i hâl ..... az-leb-i la'1-i bûsei
Fikr u zikri ..... çâre-i intizârumun
- 4 Ğuşsa vü ğam ..... sâğar mı ....
Şi'r-i ..... nev-civân güfte-i âbdârimun
- 5 Şâkir-i ..... Hüdâ .... rakîb
Cân serâbın haber-i yârimün .....

[524]⁵¹¹

Murabba'î Laḫife

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

⁵¹⁰ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

⁵¹¹ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair tespit edilememiştir.

Fahr-ı  alemsin velikin fası yok
 Ayn-ı gevhersin katar  ası yok
Haq te aladan dilerim da im a
 bir m rekkeb ve ... b ası yok

[525]

Tahm s-i S  f

Mef l  Mef  l  Mef  l  Fe l n

I

[65a]

  lemd  saf -i seyr-i ru -ı y rı bil rsin
 am gelse sebep-i h le-i a y arı bil rsin
M yil sa na ol Ő h-ı cef k rı bil rsin
Ge -r luk iden  ar -ı sitem-k rı bil rsin
Ne k yına bir f rsat olub d rı bil rsin
Ne y rı bulub  apuda yalvarı bil rsin

II

Meclisde elin  pmege ibr m idemezsin
Ayagına y z s rmege ikd m idemezsin
Bir an y z ni g rmege  r m idemezsin
N miyla d h  h li ni i l m idemezsin
Ne k yına bir f rsat olub d rı bil rsin
Ne y rı bulub  apuda yalvarı bil rsin

III

... seni a lar ki gel b   lem idersin
... id ben Őev ıyla def -ı  am idersin
... dil iken h tr n  h rrem idersin
Ru un d deler n p r-nem idersin
Ne k yına bir f rsat olub d rı bil rsin
Ne y rı bulub  apuda yalvarı bil rsin

IV

... elem hâr ile hayfâ gül âliñ?
Aşuftesisin bir şeh-i iklîmi cemâlûñ
Bîmâr olalı kalmadı reftâre mecâlûñ
... cefâ ide gelüb şormaya hâlûñ
Ne kûyına bir fırsat olub dârı bilürsin
Ne yârı bulub kapuda yalvarı bilürsin

V

Gülşende açılса kaçan ol gonca-i zîbâ
Feryâd u fiğân eylemez bülbül güyâ
Ey Sâ'î dil haste idüb râzıñı ifşâ
Şanursın ola cümle muqayyed saña dünyâ
Ne kûyına bir fırsat olub dârı bilürsin
Ne yârı bulub kapuda yalvarı bilürsin

[526]⁵¹²

Tahmîs-i Emrî Gazel-i Bâkî

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

I

Ey zülfi tâze sünbül ey kâmeti şanevber
Ey haddi lâle vü gül ey ağızı gonca-i ter
Bâğ-ı cihânda yoğdur sen gül-izâra beñzer
Ey kaşları şeb-i Qadr ey yüzi mâh-ı enver
Dil tıflı her gün ağlar 'îd-i vişâlûñ ister

II

Tîğ-ı firâkuñ ile bu sîne pâre pâre
Sen serv-kaç nigârum çün gelmedi kenâre
Gözüm yaşı 'aceb mi beñzerse cûy-bâre
Bir kerre görmek ile dil virdüm ol nigâre
Bir kez dağı görürsem cân virmegüm muqarrer

⁵¹² Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 9.

III

Mihr-i ruhuñla ey meh sînemde her dem âteş
Zülfüñe bend olaldan gönlüm katı müşevveş
Bu hüsn-i bî-nazîrûñ evvelden eyleyen nakş
Cân virmek için itmiş la'î-i lebüñi cân-bağş
Cân almağ-ıçün itmiş müjgânlaruñı hañçer

IV

Derd ü firâkuñ ile kaldum gam u elemde
Hayfâ muhâl olupdur gülmek baña bu demde
Yazduğda kanlar ağlar derd-i dilüm kalemde
Lâyık midur kalam ben her dem zülâli gamda
Ola cemâlûñ ey meh günden dağı münevver

V

Çokdan görünmez oldu gün yüzi yâr-ı cânûñ
Eflâke irse tañ mı **Emrî** senüñ figânûñ
Terk eyleyüp be-küllü sevdâların cihânûñ
Şol deñlü meyli vardur **Bâkî** lebine cânûñ
Güyâ ki teşne-diller âb-ı zülâli ister

[527]⁵¹³

Tahmîs

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

I

Göründi °aks-i sâgar-ı lâl-i hûnîn
Bilürdi reng-i rûy-ı sâkî murât.....
Geçürdi fırsatı °ıyş ile her dem encümenlerde
Bahâr oldu şafâ kesb idecek demdür ....
Huşûşâ ola yanıñca bile sîmîn bedenlerde

⁵¹³ Şairin mahlası tespit edilemediği için hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

II

Şafâ erbabına çün şahn-ı gülşen cây-i meskendür
Kadd-i hûr- gonca gül sâkî şurâhî kadd-i sûsendür
Gider mirât-ı dilden gam-ı gubârun çünki rûşendür
Zebûn olma ne zilletdür gam-ı şerâb devr-i gülşendür
Kavî himmet gerekdür bu cihân içre erenlerde

III

Çeküp pehlûya koçmağdur işi hûbân-ı mihr-i dili
Ser-a-pâ dil-rubâlarla şarılmağdur anuñ hûyı
Çıkar cânı çıkarmaz sînesinden sade pehlûyı
Şarılır her gül endâma çeker pehlûya pehlûyı
Ne hâletler nezâketler komuş haq pirâhenlerde

IV

Dil-i dîvâneye vaqtidür kûşe-i me'men
Tutub zincîr-i zülfüñ bendine kılıca
Çıkar âhir bu sevdânîñ ucundan korqaram serden
Siyeh kâküllerüñden gayri yoğdur göñlüme mesken
Ne müşğuldür kişi cânâ garîb olmağ vañanlarda

V

Egerçi âlem içre zümre-i dil-berlere sırdur
Bilürsiñ gayet ammâ 'ahdî? yoğ her cânı dilberdür
İnanma rîş-i ãhande bend yâ hicrân muqarrerdür
 Nişânî hastenüñ göñli mükedderdür
Vişâlüñ da'va itmiş idiñ be hey zâlim geñenlerde

[528]

Mu'ammâyı Hod

[65b]

min dâbbetin illâ hüve âhizün bi nâsiyyehâ

[529]

Ḥamza

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Gül-i hamrâ şafatın halka kılp kâmetini
Ruy-ı dilde kodı dâğ-ı elem firkatini

[530]

Biñbaşı

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Mâh virüben güneş başın virür çünkim saña
Her biri yoluñda bir gevher nişâr itse n'ola

[531]⁵¹⁴

°Alî

Raķîbiñ gözünü çıkar baña deme
Saña göstereyin rûy-ı habîsi

[532]⁵¹⁵

Ferruḥ

Der hazân mey furûser ezcâ şode
Bülbüleş minķâr berhem beste-i şode

[533]

Ḥaydar

⁵¹⁴ Şiirin vezninde sorun var.

⁵¹⁵ Okunamayan kısımalardan dolayı şiirin vezni tespit edilememiştir.

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Dil-i pejmürde eyâ kâkül zât
Çapuña gelmekle buldı hayât

[534]⁵¹⁶

°Aks-i Mesnevî

Şekker be-terâzû-yi vezâret ber-keş
Şi'r-i hem-reh-i bülbül beleleb-i her mehveş

[535]

°Aks-i Mesnevî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Nûr olgim? teni aq kara beñzer
Anı şöyle severler yâre beñzer
- 2 Yañağında yazılmış añun adı
Şanasın hüküm irür sultâna benzer

[536]

...

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

Güneş bî-çalb olupdur ey nigârum
Çamer ruhsârınuñ°aksın görelden

[537]⁵¹⁷

Hüssâm

⁵¹⁶ Şiirin vezninde sorun var.

⁵¹⁷ Şiirin vezninde sorun var.

Tâ-be-bînend ber simten u nukre-i hâm
Mîrevend ez-pey-i ân şûh kesân der-hemâm

[538]⁵¹⁸

Zîbâ

Gel ey meh-veş kerem kıl dâmenin zülfüñ ...
Görünsün haller altında gâhî cennet ...

[539]⁵¹⁹

Şâhib-i Seydî Sultâna Şağur-zade Hasan Efendi

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

[66a]

- 1 Ey sa'âdet güneşi dil yüzüñi mâh bilür
İşigüñi feleke virmezim Allâh bilür
- 2 Her dem ey kaşı kemân sînede peykânuñdan
Dil-i bî-çâre neler çekdügin Allâh bilür
- 3 İşüm Allâh'a qalubdur benüm ey tâze bahâr
Bu deme irecegüm bir dağı Allâh bilür
- 4 Bizi dünyâ gibi ey dost yalancı şanma
Bu gün ihlâş ile gerçek quluñuz şâh bilür
- 5 Luğf idüb şorar iseñ hasta **Necâtî** hâlin
Gâh olur bilmez olur kendüzini gâh bilür

[540]⁵²⁰

- 1 Delî gönül gafletde ne gezersin biz şunda gelmenüñ sırrı vardır
İçin çor ki durmaz düzer cân gözi görmez göreydi ...

⁵¹⁸ Okunamayan kısımlardan dolayı şiirin vezni bulunamamıştır.

⁵¹⁹ Divanda on beyit olarak geçmektedir. Bkz. Ali Nihad Tarlan, *a.g.e.*, s. 266.

⁵²⁰ Okunamayan kısımlardan dolayı şiirin vezni bulunamamıştır.

- 2 Şûretde insânsiñ hayvân ger ʿâlemiñ naqşı cânda yazarsın
Ġâfil gezme imdi yoldan azarsın yol eylemeziñ vardır
- 3 Göñül ʿaqla uyar hoş dervîş olur Hızr'a buluşan ere iş olur
Kişi hâlin bilmek gâyet hoş olur Mansur'un dime gel dâr vardır
- 4 Cehd eyle göñlünü kırtar mûradın senlikden geç çık imdi sen aradan
Yine sendedir ol seni yaradan el kendözin gör yeri vardır
- 5 Abdâl Pîr Şultân erler pirlir imdi neylesün câhiller körler
Ġâfil taş döşer meh otururlar **Ahmed** sırrı gör yeri vardır

[541]

Kıta^c

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

[66b]

- 1 Fırka-i Nâci ki dirler bizler ...
Sırrımızı Nâcî'lerden gizlerüz
- 2 Şûret-i insanda haqqı gözlerüz
Ehl-i haqqıñ izini biz izlerüz

[542]⁵²¹

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 ʿAnda ʿilmü'l-kitâb ol mâh imiş
Kılsa billah fazlu'l-lah imiş
- 2 Kıblesini ʿâşıkıların ol şâh imiş
Secdeden başın çeken gümrâh imiş

⁵²¹ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

[543]⁵²²

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Gülşenüñ vaşf eylerem didigimdür? rahm eylegil
Didi bülbül-i  alâ efsâne s ylersin baña
- 2 Y re did m yağdı Őem iñ y ne s ylersin yiñe
Didi kim perv ne-veŐsin sen y ne s ylersin baña
- 3 Leyliy  Mecn n m did m didi bild m seni
Anuñ i un d 'im  d v ne s ylers n baña
- 4 G zleriñ mest ned r haņer  eker c n  did m
Didi kim hey b  edeb mest ne s ylersin baña
- 5 Yoluma c na kıyan kimd r didi did m haib
Sen buyur ben dutayın c n  ne s ylersin baña
- 6 Zulm-i z lf n  ağ ider yazık ola did m didi
Sen m r d olduñ mı kim **Őeyh ** ne s ylersin baña

[544]

F 'il t n F 'il t n F 'il t n F 'il n

[67a]

- 1  AŐkına rahm ider c n nımız vardır bizim
Bendesine  adl ider sult nımız vardır bizim
- 2 C mle Őekv mız rağib-i bedli adandandır hem n
Yoĥsa ol c n ndan Ő kr nımız vardır bizim
- 3 Genc-i haŐretde ikende yaluñuz Őanmak beni
Derdin ile miĥnet gibi y r nımız vardır bizim
- 4 B lb l-i Ő r de-veş fery d iderseñ n'ola kim
Ĥ r ile g l-i ĥand nımız vardır bizim
- 5 Ey **Sel m ** asker-i ĥam cem  olursa n'ola kim
M lk-i  aŐkuñ Ő h yuz d v nımız vardır bizim

⁵²² Şeyh adlı bu Şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

[545]⁵²³

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'â'ilü Fâ'ilün

- 1 Dil kişverine zülf-i siyâhuñ belâ yeter
Yıkmağa bu vilâyeti ol ejdehâ yeter
- 2 La'lüñ hayâl ile dile zülfüñ sitemleri
Cânâ eger belâ ise bu belâ yeñer yeter
- 3 Geh yaş gelür gözümden geh yaş yirine kan
Derd-i derûnı bilmege bu mâ-cerâ yeter
- 4 Bîmâr-ı aşka şerbet ile eyleme ilâc
Var ey [tabîb ço beni derdüm] baña yeter
- 5 Ey çarh sen de yâr gibi [olma bî-vefâl]
Zîrâ bu deñlü âleme bir bî-vefâ yeter
- 6 Tek yirde gökde zerre kadar minnet olmasın
Örti döşek **Necâfî**'ye bir bûriyâ yeter

[546]⁵²⁴

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'â'ilü Fâ'ilün

- [67b]
- 1 Kaşdıñ egerçi cân u dilüñ bir sînedir
İkiside fedâ yoluña birisi nedir
  - 2 Senden bir iki mañlabımız var iki gözüm
Birisi bûs-ı la'l-i lebüñ biri sînedir
  - 3 Ol görenler ey perî dendân u leb degül
Biri anuñ aķık-i yemen birisi nedir
  - 4 Hicr-i vişâldeler iki nesne var imiş
Göz ..... birisi nedir
  - 5 ..... ol kayaya kaşlı âfetüñ

⁵²³ Divanda sekiz beyit olarak geçmektedir. Bkz. Ali Nihad Tarlan, *a.g.e.*, s. 280.

⁵²⁴ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair hakkında bilgiye ulaşlamamıştır.

Cân ile dilden ikisiniñ bir sînedir

[547]⁵²⁵

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Yatur pîr-i mugvân kâr olup desti kabağ dutmaz
Şu deñlü bâde nûş olmuş ki el dutar ayak dutmaz
- 2 °Âsâ ile içerdî deyme şûfî pîr-i meyhâne
Eliñde ihtiyârîñ yaşıña kimse çomağ dutmaz
- 3 Zerrî ber simîn mañbûba şarf it yoħsa ey hâce
Seni ol rûz u şeb koynuñda yatan ancak dutmaz
- 4 Semend-i hâtırım her °aşka dutuldı dimesin zâhid
 pâydar u tapındı? hûher? oluğ? dutmaz
- 5 Kıpısı güher-gân ma°ârif bî-revâcî olmuş
Dürr-i nazm-ı pâkiñde kimse kulluğ dutmaz

[548]

Cinânî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün

I

[68a]

... meded yine kalbimde infî°âlüm var
Belâyı °aşkla hayretdeyim melâlüm var
Ne bellü hâl ile peyveste ittîşâlüm var
Ne ferâgat-ı hâtır ile infîşâlüm var
Ne °azm-i terk-i diyâr itmege mecâlüm var
Ne kâdirem ki tavrım bir garîb hâlüm var

⁵²⁵Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

II

İrüb ferâgati dil-gâh olur ki kâ'il olur
Ferâg-ı bâl ile terk-i diyâre tâlib olur
Hevâyî aşk yine gâh olur ki gâlib olur
İkâmet harem kûy-ı yâr vâcib olur
Ne °azm-i terk-i diyâr itmege mecâlüm var
Ne kâdirem ki tavrım bir garîb hâlüm var

III

Olub °adûya baña bî-sebeb °adâvet ider
Cefâ u cevr u hizmet kılub ihânet ider
°Acep bu kim yine baña dönüp ri°âyet ider
Ne bellü ülfete kâyil ne bellü nuşret ider
Ne °azm-i terk-i diyâr itmege mecâlüm var
Ne kâdirem ki tavrım bir garîb hâlüm var

IV

Dil-i hazîniñ ise hayli muştarib hâli
Bedense yâr-ı gam-ı aşkıñ oldı pâmâli
O şûhuñ ise cefâ muntehâ'î a°mâli
Muhaşşıl olaydım inqılâdan hâli
Ne °azm-i terk-i diyâr itmege mecâlüm var
Ne kâdirem ki tavrım bir garîb hâlüm var

V

Vişâl-i yâr ile günler geçer ki handânum
Qabûldir derd ile ki şâz u gân nâlânum
Gam-ı firâq ile demler geçer ki giryânum
Cinânî kalup ortalıkda hayrânnum
[Ne °azm-i terk-i diyâr itmege mecâlüm var
Ne kâdirem ki tavrım bir garîb hâlüm var]

[549]⁵²⁶

Tahmîs-i Şûrûrî

⁵²⁶ Bu şiir *Ulvî Divanı*'nda yoktur.

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

I

Her kaçan bâd-ı şabâ kâkül-i cânâne deger
Şerir -i âhum âteş ser-keyvâne? deger
Mihnet-i tîğ-i cefâ bu dil-i aḫzâne deger
Ne belâdur ki ser-i zülfüñe çün şâne deger
Yüz belâ ḫaçeri ben zâr-ı perîşâne deger

II

Dil-i dîvâneye raḫm eylediğim cânuñ için
Yaḫa hicriñde anı lâle-i nu'cânüñ için
Neçe bir ağladasım la'î-i bedaḫşânüñ için
Şöyle ḫan tıldı yürek ḫonca-i ḫandânüñ için
Kim eger aḫzıma şunsam elimi ḫane deger

III

Ḫarem-i Ḫuddüse tırub çeşmiñ imâmetler ider
Ḫabeş-i zülfüñ ayaḫ üstüne ḫâmetler ider
Ḫâlüñ itdügi cerâyime nedâmetler ider
Ḫaddüñüñ nâz ile reftârı ḫıyâmetler ider
Lebinüñ luḫf ile bir kelimesi biñ cânê deḫer

IV

Çekmese bülbül dil-i ḫâr-ı cefâ zaḫmetini
Şanma bilmez idi sen gülüñ ol ḫaybetini
Cân virüb dilersem n'ola lebüñ şerbetini
Hızra şordum deheniñ cür'asınıñ ḫıymetini
Didi bir ḫaçresi biñ çeşme-i ḫayvâne deḫer

V

Cevr-i yâ? ile ḫaḫka ermediñ ey zâhid-i ḫâm
Ḫılma seccâde ile tesbîḫi kendüñe dâm
‘**Ulvî** cüz-i şüfî imiş itmez imiş ekl-i ḫarâm
Ey **Şurûrî**mey içüp bende-i şâḫ ol ki müdâm
Bezm-i cem salḫnatı bir tolu peymâne deḫer

[550]

Tahmîs

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'â'ilü Fâ'ilün

I

Derd u belâ miñnet-i ğam yitdi ğayete
Hicr-i âher oldı firkat irişdi nihâyete
Tebdîl olundı kevkeb-i bahtum sa'âdete
Girdâb-ı guşşadan yine çıkub selâmete
Minnet-i hüdâya irmişem ol serv-i kâmete
Şükrüm budur ki kalmadı hasret kıyâmete

II

Oldum egerçi ol meh için neçe gün hazîn
Firkat-i şebinde eyleyüben nâle vü enîn
Rûz u visâle irüşüb oldum yine emîn
Her şubh u şâm derd-i zebânum budur hemîn
Minnet-i hüdâya irmişem ol serv-i kâmete
Şükrüm budur ki kılmadı hasret kıyâmete

III

Dest-i ecel irüb gel maşşûdı bumadın
Berk-i hazân gibi yüzümüñ rengi şolmadın
Derdiyle gonca-veş yüz kim kan tölmadın
Hicr-i firâk zecr ile °ömr-i âher olmadın
Minnet-i hüdâya irmişem ol serv-i kâmete
Şükrüm budur ki kılmadı hasret kıyâmete

IV

Basub o şâh külbe'i aHzânıma kadem
Şundi elüme sâgarî sîmîyle câm-ı Cem
Nûş eyleyince kalmadı hâtırda hiç elem
°Älemde **Vâlihâdahî** şehrengiz u ne.....
Minnet-i hüdâya irmişem ol serv-i kâmete
Şükrüm budur ki kılmadı hasret kıyâmete

[551]

Tahmîs-i Rif'atî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

I

[68b]

ârzûyî 'ıyş u nûş-ı şoĥbet ...

Şeh-i mânend şafâyı duĥteriz kimisi maĥrem var
Getür sâķî şerâb-ı dil-guşâyı bende bir ġam var
Ne câm-ı bâd-i ġül-ġûna beñzer yâr-ı hem-dem var
Ne şadr-ı ġûşe-i meyhâne gibi cây-ı ĥürrem var

II

Cihânda görmedüm herġiz firâķ-ı yârdan müşkil
Anuñ içün şabr u ârâm eylemez sînem içinden dil
Meta°-ı keşt-i zâr-ı °ömri berbâd itdi ve'l-hâşıl
Beni °ayb eylemeñ dâ'im olursam mest-i lâ-ya°ķil
Ki bî-hûş olmuşam âsûde kılmaz bende bir ġam var

III

Eger ol gine cû dilber iderse nâz u istiġnâ
Anuñ şimşîr-i hicrinden yüzüm dödürmezem kaç°â
Vefâlar itmeyüb itse cefâ incinmezem zîrâ
ġam-ı hicrânda ĥâlet var demişler ehl-i derd ammâ
Mülâyim dilber-i şûhuñ dem-i vaşlında °âlem var

IV

Saña tâlib olub kühsâr ile düştü gezer her ġün
Ĥarîm-i kûyîña cânâ gelüp añlar gezer her ġün
Ruĥuñ bâġın raķîb-i dîv sîret seyr ider her ġün
Hemân kelb-i °aķûr-âsâ gibi görse urur her ġün
Yüzüñi göremez yıllarca ammâ bunda âdem var

V

Şadâyı nazm-ı dil sözüñ serâpâ tutdı âfâķı
Edâ-yı şîriniñ oldu cihânuñ ĥalk müştâķı
Aña yâd eylemezse **Rif'atî** gibi seni sâķî

Şafâyı şaffet-i tab°mîñ yiter eglence ey **Bâkî**
Bi-ħamdi'llâh ne ğam yirsin elüñde sâġar-ı Cem var

[552]⁵²⁷

Ġazel-i Muħibbî Taħmîs-i °Ubeydî

Fe°ilâtün Fe°ilâtün Fe°ilâtün Fe°ilün

I

Her dem elden komyup bir ruħ-ı gül-nâr etegin
Dutagör rahmetle [revân] bir olur serdâr etegin
Dutma zâhid gibi zühdün hele zinhâr etegin
Pend ġuş itme dilâ alma ele °âr etegin
Ķo ne dirlerse disünler tutagör yâr eteġin

II

Râh-ı °aşkıñda nigârun Şu kadar çekdüm elem
Ķalmadı görmedüġüm ġuşsa vü endûh-ı dalem
Ķana ġarĶ olsa gözüm yaşı °acep mi her dem
Baña her laħza gelür derd ü belâ mihnet vü ğam
Müşkil işdür kişi kim tuta sitemkâr etegin

III

İtmege ġülŐen-i °âlemde dilâ °ayş u tarâb
Bulmadum bir ġül-i bî-ħâr idüp sa°y ü taleb
Ben çeküp derd ü hezâr vü ğam u endûh ta°ab
Müdde°i dâmen-i dil-dâra iriŐse ne °aceb
Ķanda kim açıla ġül tutar anuñ ħâr etegin

IV

Ġam-ı ebrûsı ile Ķaddüñ eger olsa hilâl
Tâkatüñ tâĶ oluben za°f seni itse ħayâl
°Arz-ı ħâl eylemege Ķalmasa ġüftâra mecâl
Ĥâbda yâri bulub fırsat ile bûsesin âl
Uyanup ħiŐma gelürse Ķoma inkâr etegin

⁵²⁷ Ömer Arslan, *a.g.t.*, s. 263.

V

Ey °Ubeydî dil-i pür gamda şafâ kalmadı hiç
Çekmedüğüm bu cihân içre belâ kalmadı hiç
Ol peri itmedügi cevr ü cefâ kalmadı hiç
Ey Muhibbî benî âdemde vefâ kalmadı hiç
Sen de Mecnûn şıfat tüt yüri tağlar etegin

[553]

Gazel-i Muḥubbî Taḥmîs-i Şerîfî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

I

tutma saḳın dünyada ğaddâr etegin
Dûta gör bir himmet ile ulû serdâr etegin
Ḥâr-ı ğam-ı mesken idiben tek koma gülzâr etegin
Pend gûş itme dilâ alma ele °âr etegin
Ḳo ne dirlerse disünler tutağör yâr etegin

II

Derdimi ağlayın remz ile dildâra dedim
Gele ol ğonca dehen kim hele güftâre dedim
Bu niyâz ile bu deñlü bile bir pâre dedim
Cân virüb bûsıña ey dost nedir çâre dedim
Gül gibi güldi dedi tüt yüri nâ-çâr etegin

III

Şaldı dil levḫine ressâm ezel-i naḳş-ı ḫayâl
Gûş-ı huşa bunda irdiki el viridi visâl
Bundan artık daḫı kande bulasın böyle muḫâl
Yârı ḫâbda göricek fırsat ile bu bûsesin âl
Uyanup ḫışma gelürse koma inkâr etegin

IV

Yine çarḫ itdi benüm yây gibi kaddimi ḫam
°Âḳıbet tîr-i belâya siper itdi beni hem

Dilde biñ zaḥm-ı cefâ dîdede hûş
Baña her demde gelür derd u belâ miḥnet-i gam
Müşkil işdir kişi ki duta sitemkâr etegin

V

Cân metâ'ın n°ideyin hâce-i hâş olmadı hiç
Baḥr-ı luṭfa dil-i ğavvâş meded kılmadı hiç
Ol hümâ sâye-i **Şerîfi** kuluna şalmadı hiç
Ey **Mihibbî** benî âdemde vefâ kalmadı hiç
Sen de Mecnûn şıfat tut yûri tağlar etegin

[554]⁵²⁸

[69a]

Taḥmîs-i 'Ulvî

Mefâ'ilün Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün

I

Ne dilde zevk u sürûr ne cânda râhat var
Ne tâli° oldı müsâ'id ne başda devlet var
Ne kimsede zer ü sîm ne elde vüs°at var
Ne bende çevre taḥammül ne sende şefkat var
Efendi ḥâl-i mükadder ziyâde ḥayret var

II

Ḥadeng-i ta°n-ı ḥasûde vücudum oldı siper
Fırâk-ı yâr ile kan ağlamağda dîde-i ter
Ġubâr-ı gam gönül âyînesine virdi keder
Şafâ-yı ḥâtır ile idemem cihâna nazar
Efendi ḥâl-i mükadder ziyâde ḥayret var

III

Ümîd-i vaşl ile çeşmüm ḥayâl-ı ḥâba düşüp
Zamân-ı °ömri ise her laḫzada şitâba düşüp

⁵²⁸ İsmail Çetin, *Derzi-Zâde Ulvî Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkitli Metni (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1993, I.cilt, s. 169.

Gehî seyâhata geh zühde gehî şarâba düşüp
Ten inkılab ile kaldı dil ıztırâba düşüp
Efendi hâl-i mükadder ziyâde hayret var

IV

Şu deñlü bî-kes ü zâram ki yâr-ı gârum yok
Gamuñdan özge cihân içre gam-küsârum yok
Dükendi naqdı hayâtum elimde varum yok
Hevâ-yı aşk ile âvâreyüm qarârum yok
Efendi hâl-i mükadder ziyâde hayret var

V

Sitemle geçdi günüm cümle mâh u sâlümden
Kime şikâyet idem bilmezem melâlümden
Zamâne yüz çevirib ‘Ulvî’ yâ kemâlümden
Netice düşdi bu güftâr hasb-ı hâlümden
Efendi hâl-i mükadder ziyâde hayret var

[555]⁵²⁹

Tahmîs-i Bâkî Gâzel-i Necâtî

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

I

Râyet-i fitne çeküp ol kad-i dil-cû begler
Uşdılar yanına her şûh-ı cefâ-hû begler
Bir yire geldi nice gamzesi câdû begler
Bir âlây oldı perî şîvelü âhû begler
Gözi âhûlaruñ âlâyına yâ Hû begler

II

Kaynadup nâr-ı gam-ı aşk ile hûn-ı cigeri
Gözlerümden aqıdur kendü görünmez o perî
Şanmanuz nev‘-i beşerden gele bu şîveleri

⁵²⁹ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 70.

Bir perî için akar iki gözüm çeşmeleri
Şakınıñ bilmiş oluñ kanlıdur ol şu begler

III

Cân yidürseñ eger ol husrev-i şîrîn-dehene
Ġâlib olsañ reh-i aşkıında bu gün Kûh-kene
Ne kadar naqd-i revânuñda nisâr olsa yine
Bî-vefâlıklar ider yolına cânlar virene
°Acebâ böyle m' olur dünyede hep bu begler

IV

Pâk-rû tâze-cevâñdur baña cânumdan °az
Gelmedi yanuma zen kısmı meger duhter-i rez
Bağmadum atlas u dîbâsına dehrüñ bir kez
Raht u bahtum dökili oda urursañ dütmeyiz
Bir iki gün beni bu dünyede mañbûb egler

V

Boynuña hîle kemendin biri bağlar nâ-gâh
Çıkarur toğrı yoluñdan biri eyler güm-râh
Bu belâya bulımaz çâre ne dervîş ü ne şâh
Kimseye uymasun ulaşmasun Allâh Allâh
Zülf-i bî-dîn ile ol ğamze-i câdû begler

VI

Bâkıyâ gel olalum Ka°be-i dil yolına peyk
Diyelüm sem°a nidâ iricek âhir Lebbeyk
Girelüm râh-ı Hudâya diyüp e's-sa°yü ileyk
Ne **Necâtî** ne güzeller ne selâmün ne °aleyk
Fârîguz eylemezüz kimseye tapu begler

[556]⁵³⁰

Ġazel-i Muñubbî Tahmîs-i Bâķî

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

⁵³⁰ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 65.

I

Câme-i şihhat Hudâdan halka bir hılâat gibi
Bir libâs-ı fâhîr olmaz cisme ol kisvet gibi
Var iken baht u saâdet kuvvet ü kudret gibi
Halk içinde muâteber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihânda bir nefes sıhhat gibi

II

Ehl-i hayret kâinâtun âkil üdânâsıdır
Merd-i fâriğ âlemün mümtâz ü müstesnâsıdır
Gör ne dir ol kim sözi gûyâ Mesîh enfâsıdır
Saltanat didükleri şâhum cihân gavgâsıdır
Olmaya bahtu saâdet dünyede şihhat gibi

III

Tâat-i Haq mûnis-i bezm-i bekâdur âkıbet
[Sihhat-ı] cân u beden senden cüdâdur âkıbet
Bâd-ı şarsardur fenâ âlem hebâdur âkıbet
Ko bu âyş u işreti çünkim fenâdur âkıbet
Yâr-i bâkî ister iseñ olmaya tâat gibi

IV

Âlemi gözden geçürseñ eyleseñ biñ yılraşad
Devr içinde turmasañ görseñ [hezerân nî ü bed]
[Her taraftan aksa] dünyâ mâlî gelselâ-yuâd
Olsa kumlar sağışınca ömrüne hadd ü âded
Gelmeye [bu şişe-i çarh içre bir] sâat gibi

V

Menzil-i âsâyiş-i uqbâya isterseñvüşûl
[Hubb-I dünyâdan ferâgat gibi olmaz togrı yol
Şâdmân erbâb-ı uzletdür hemân **Bâkî** melûl
Ger huzûr itmek dilerseñ ey **Muhibbî** fâriğ ol
Olmaya vahdet makâmı gûşe-i uzlet gibi]

[557]⁵³¹

[69b]

Kaşide

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Cihân bâğında hadd ü çeşm ü kıddüñ ey dilber
Biri güldür biri sünbül biri °anber biri °ar°er
- 2 Hayâl ü hasret derd ü firâkuñ ey tabîb-i dil
Kararuñ °aql u fikr u şabrı yağma kıldı ser-tâ-ser
- 3 Leb-i la°l ü dür-i dendânla bu zülf ü ruhsâruñ
Olubdur her biri memdüñ-ı şark u garb u bahru ber
- 4 Elümde bâde gözde âb u dilde nâr u başda hâk
Baña kıydı bu zülf ü °arız u hadd ü haç-ı dilber
- 5 Cebînüñle ruhuñla °arızuñla gerdenuñ oldı
Cihân-gîr ü cihân-sûz u şeb-efrûz u ziyâ-göster
- 6 Bu hüsnüñle bu ruhsâruñ bu elfâz u bu güftâruñ
Dîlâra vü şafâ-bahş u hayât-efzâ vü cân-perver
- 7 Şehâ vaşf-ı had ü hâl ü leb-i zülfüñle olmışdur
Sözüm rengîn gözüm lîkîn dilüm gûyâ zamîr enver
- 8 Ne Rûm u Şâm içinde var ne yirde gökde mânendüñ
Güneş yüzlü hilâl-ebrû Mesîhâsın perî-peyker
- 9 Müjeñle çeşmüñ ile kaşuña kuldur
Kemân-keşler °adû-keşler bahâdurlar dil-âverler
- 10 Cemâlüñle dehânuñla kelâmuñla zebânuñla
Beden biryân ciger sûzân u dil nâlân u cân bî-fer
- 11 Ne hoş demdür ne kutlu gün ne zîbâ vaçt ü sâ°atdür
Ola meclîsde sâz u söz ü dilber bâde-i âhmer
- 12 Lebi Şîrîn saçı Leylî özi Yûsuf yüzi °Azrâ

⁵³¹ Divanda elli iki beyit olarak yer almaktadır. İsmail Çetin, *a.g.e.*, s. 66.

- Zibâ °aceb ra°nâ °aceb ğarrâ °aceb hoş-ter
- 13 Hükümetle şecâ°atle vecâ°atle °adâletle
Enüşirvân-ı ferruh-ruh Ğazanfer-fer Skender-der
- 14 Selîm Hân kim olupdur hüsn ü hulû u °adl-i cevri ile
Esed-heybet °Alî-sîret Hasan-şûret melek-manzer
- 15 Şadâkatle muhabbetle feşâhatle şecâ°atle
Şehâ sensin Ebu Bekr ü °Ömer °Osmân u hem Hayder
- 16 Olupdur derd-mendüñ müstemendüñ bendeñ efkenden
Neçe vâra neçe Hâkân neçe hasr u neçe Sencer
- 17 Bu eyvân ile bu dîvân bu °ayş u nûşuñı görse
Olur Efrâsiyâb u Kayşer ü Cemşid ü Cem çâker
- 18 Simât u muṭrib u sâkî vü şem° olmağa bezmünde
Gelür her şeb sehâb u keh-keşân zühre meh-i enver
- 19 Olur rezm eyledükçe hüküm ü hıfz u naşr °avn için
Felek cevşen zırh encüm siper şems ü kamer miğfer
- 20 Saña halk-ı nevâ kavm-i °Arab hayl ü °Acem hem Rum
Kimi hâkân kimi sultân kimi şâh u kimi kayşer
- 21 Karînüñdür zahîrünüñdür rehînüñdür esîrüñdür
Kamu fetḥ ü zafer birle kamu begler kamu °asker
- 22 N'ola luṭf u sehâ vücûd u ihsânuñ recâ kılsam
Göñül zilletde cân haste beden °uryân cân-ı bî-fer
- 23 Şehâ °adl ile dâduñ medḥ ü vaşf itmekde °Ulvi°dür
Kemâl-i ehli vü kân-ı fazl u hoş-tab° u suhen-perver
- 24 Bu deñlü kudret-i nazm u bu deñlü luṭf u tî°ile
Yâ Câmîdür yâ Hâfız yâ Zahîr ü Envere benzer
- 25 Du°a ile senâ ile belâgat ile feşâhat ile
Kaşidem bî-nazîr ü bî-şebîh ü bî-mişâl ü ter
- 26 Hudâ-yı Zü'l-celâl ü Zü'l-kemâl ü Hayy u Kâdirden

Müeyşşer ola saña taht u baht u efser ü kişver

[558]⁵³²

Tahmîs

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

I

Sînedede dag-ı gâmından nâr-ı suzanuñ mı var
Şubha dek şebnem döker bir çeşm-i giryânuñ mı var
Cânuña âteş urur bir mihrî rahşanuñ mı var
N'olduñ inlersin felek senüñde peykânuñ mı var
Her maqamı seyrededer bir mâh-ı tabânuñ mı var

II

Esmez iken ab-ı hâküñ üzre hergiz bâd-ı sert
Çekmez iken bülbülüñ her danân ile derd
Ziyet eylerken seni ki lâle degi sürh verd
Beñzüñi ey bûstân faşl-ı hazân mı etdi zerd
Yoħsa başı taşra bir serv-i hırâmânuñ mı var

III

Bir seher-i gülşende sana ağlamak olmuş naşîb
Gonça ki yoħsa rakîb-i hâr mı oldu qarîb
Derde mi düştüñ ki dermân edemez aña tabîb
Ağlayup feryâd edersin derd ile ey °andelîb
Hâr ile hem-sâye olmuş verd-i handânuñ mı var

IV

Mürde ihyâ kıldığı için yâre ben °İsa dedüm
Yoktur ey Hızr-ı Skender âb saña hemtâ dedüm
Yoluma cân terkin etmezsın dedi haşâ dedüm
Yoluña cânım revân etsem gerek cânâ dedüm
Yüzüme yüz hışm ile baqdı dedi kim canuñ mı var

⁵³² Bkz. Ali Nihat Tarlan, *Hayâlî Divanı*, s.40.

V

Ey **Hayâli** aşka kul olalı sultânsın yine
Ya'ni bir hûri-veşûñ hüsüne hayrânsın yine
Bir melek şûretlünüñ derdiyle nalânsın yine
Zülf-i dilber gibi ey **Zâti** perişânsın yine
Cevr-i bî-ħad yoħsa bir yâr-ı perişânuñ mı var

[559]

Kaşide-i Raħmî

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'ûlü Fâ'ilün

[70a]

- 1 Dâim ruħunla kılsa n'ola iftiħâr-ı şem°
Andan yaķar çerâğı çün ey gülzâr-ı şem°
- 2 Gösterdi bir nezâketle şekl-i nergîsi
Meclîsde Kerem olub yine ol şivekâr-ı şem°
- 3 Gündüz çerâğlar yaķub bulmaz seni
Yer yer uyardığı budurur lâle-zâr-ı şem°
- 4 Şaķlar çerâğ-ı hüsününi başumdan ol nigâr
Olmaz şuya doķunsa bulur şule-vâr-ı şem°
- 5 Muṭrib °aceb mi eylese °ıyş ehline şala
Kim câmi°inde meclisiñ olmuş menâr-ı şem°
- 6 Nâziklik ile zülfüñ öpermiş °azârını
Yanub yaķıldığı budurur ey nigâr-ı şem°
- 7 Lâyık degil ki meclisiñe vara bir nefes
Senden şikâyet ey gülfızâr-ı? şem°
- 8 Rûş-zamîr-i ħazret-i .....
Ķadri mecâlisinde neyyir-i bî-şumâr-ı şem°
- 9 Ey şevketüñ çerâğına pür-dânedür felek
Vey bizim °izzetüñde ķamer-zer nigâr-ı şem°

- 10 Ger bir nigâhuñ saña olmasa her gice şubhadek
Yağmazdı encüm ânda hezerân hezâr-1 şem°
- 11 Karşuñda bende-veş giceler şubha dek tırur
Altunlu şebkülâh ile? ey kâmkâr-1 şem°
- 12 Bendüñdür °acep ile karşuñda tırduğın
Togrı kullukdurur n'ola tıtsa vağâr-1 şem°
- 13 Ğarğ olmaz idi dürlere bezmüñde ğâlibâ
Lütfuñdan olmasaydı eger şer-sâr-1 şem°
- 14 °Arz idemez çü **Rahmî** gibi hâlini saña
Ağlarsa dâ'imâ ne °aceb zâr-zâr-1 şem°
- 15 Her sîni? şîrimüñ yine .....
Karşuñda hizmet itmege aldı .....
- 16 Neçe ki meclisiñ ola ârâyışı çerâğ
Neçe ki °âlem içre yağa rüzgâr-1 şem°
- 17 Her vaqt gün gibi ola hüsnuñ gibi °azîz
Her yaña düşmenüñ gibi avla târ-mâr-1 şem°

[560]⁵³³

Kıt'a

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

İstersen var haste gönül yâre şarılmağ
Mecrûh olıcağ lâzım olur yâre şarılmağ
Öperim elini çoçmağa bilin edep itdüm
Güldi didi bilmez dahı bî-çâre şarılmağ

[561]

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

⁵³³ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şair hakkında bilgiye ulaşlamamıştır.

Ehl-i diller meclisinden sen ırâğ olma şaķın
Kim meclisden ırâğ olan olur .....

[562]⁵³⁴

[70b]

Ėazeliyyât-ı Emrî

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Ehl-i diller leb-i şîrînüñe şekker dirler
Lebüñ içre sözüñe kand-i mükerrer dirler
- 2 Nûrdur °arîzuñ üzre dehânuñ mîm kamer
Anuñ içün ruĖuña mâh-ı münevver dirler
- 3 °Anber-âlûd olalı Ėâl u Ėaķdan Ėaddüñ
Aña dil-sûğteleri şem°-i mu°anber dirler
- 4 Şanma dâğ urduĖıña incineler °aşıķlar
Dâğ kim senden ire aña gül-i ter dirler
- 5 Zer disem ayağı toprağına ol sîm-tenüñ
Emriyâ baña sözüñ yüzüñe beñzer dirler

[563]⁵³⁵

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Beni sen hecr-i miyânuñla nizâr eylersin
Gizleyüp kaşlarınıñ nûnını zâr eylersin
- 2 Nâz idüp şol iki Ėâlün birisin gizleme kim
Nâzuñı sen beni yandırmağa nâr eylersin
- 3 Gösterürsin ile şol çeşm ü kad ü râ kaşuñı
°Âşıķa °arz-ı cemâl itmeğe °âr eylersin

⁵³⁴ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, Emrî Divanı, *a.g.e.*, s. 86.

⁵³⁵ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, Emrî Divanı, *a.g.e.*, s. 207.

- 4 Çeşm ü hâlûñ idüp ey zülf ʿizâruñda nihân
Dâr-ı dünyâyı bu miskînüñe dar eylersin
- 5 Göricek hâl-i nigârı lebi altında revân
Emrî'nüñ yaşını ey dîde bîñar eylersin

[564]⁵³⁶

Velehu

Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün Mefâʿilün

- 1 Nesîm-i cân güher-bâr olduğınca şâh-ı mercândan
Olur bir gönca peydâ yaprağı laʿl-i Bedağşândan
- 2 Ruğ-ı âyîneye karşı tebessümle nazar kılsa
Şadef-mânend olur mirʿat ʿağs-i dürr-i dendândan
- 3 Görüp zülf-i siyâhın ol ruğ-ı zîbâya meyl itdi
Güzel fehm eyledi hürşîde karşı kaçdı şüʿbândan
- 4 Nihâl-i gül degül seyr-i çemen kaçdına her gönca
ʿAsâ almış eline duğân-ı âteş-i âh-ı hezârândan
- 5 Dehânum çâk olur zağm-ı derûnum gibi ey **Emrî**
Söz açsam hançer-i gamzeyle ol şemşîr-i müjgândan

[565]⁵³⁷

[71a]

Velehu

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

- 1 Nağd-i eşküm gördi ol pîr olası söğdi baña
Bu meşeldür kim erenler nağde eylerler duʿâ
- 2 Didiler başuñ yarar ol yâr-ı sengîn-dil şakın
Başımı teklîf idüp didüm ki yararsa n'ola

⁵³⁶ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 212.

⁵³⁷ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 16.

- 3 Bağlayayın zülfî zencîrine dil-dâruñ seni
Egleyeyin ey dil-i dîvâne bu bendi saña
- 4 Ey kaşı yâ tayanub mülk-i fenâya gitmege
Cânuma tîrüñ-durur ucı demürlü bir  aşâ
- 5 Çeşm ü ruhsârına öykünse n'ola nergisle gül
Anlaruñ yüzün gözün açmışdur ey **Emrî** şabâ

[566]⁵³⁸

Velehu

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

- 1 Şeh-süvâr-ı  aşkam âhum dûdidur çevgân baña
Çarh meydân tûb-ı sîmîndür meh-i tâbân baña
- 2 Kaşduma nâvek ki atar ol kemân-ebrû olur
Hâlümi görüp urmada ney gibi nâlân baña
- 3 Görinen encüm degül dendânlarıdur şöyle kim
Her gice giryem görüp bu çarh olur handân baña
- 4 Derd okı peykânlarından cânuma geçdi benüm
Cânımı âl ey ecel tek eyle bir dermân baña
- 5 Nice ğam-nâk olmayam **Emrî** nigâruñ ruhları
Kendü haţtı ile yazmış nâme-i hicrân bana

[567]⁵³⁹

Velehu

Mefâcîlün Mefâcîlün Mefâcîlün Mefâcîlün

- 1 Maĥabbet âteşi yanar belâ ocağıdur başum

⁵³⁸ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 21.

⁵³⁹ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 182.

- Egilmiş bâd-ı âhumdan duhânıdır iki kaçum⁵⁴⁰
- 2 Belâ deşinde hem-pâ gerçi şâyemdür baña lîkin
Kâdur ahşam olıcak ol dağı olmaz ayakdaşum⁵⁴¹
- 3 Benüm ʿaynıma sen bir katrece gelmezsin ey deryâ
Dilüñ uzatma gâfil çağlama çeşm-i güher-pâşum⁵⁴²
- 4 İzi tozına yüz sürdüm gözüm gel ağlama lutf it⁵⁴³
Ġubâr-ı râh-ı cânânı yüzümden yumasun yaşum
- 5 Bezer her şeb hilâl ebrûsın altun hall ile yaʿnî⁵⁴⁴
Diler kim ola ey **Emrî** ʿarûs-ı dehr oynaşum

[568]⁵⁴⁵

[71b]

Velehu

Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün

- 1 Dîde mirʿât-ı ʿizâruñ gül-i gülzâr şanur
Anda kirpükleri ʿaksini gören hâr şanur
- 2 Lâğaram şöyle ki dîvâra tayansam şanemâ
Nazâr iden yüzüme şûret-i dîvâr şanur
- 3 Yaşumuñ katreleri bağladı sol resme kaçâr
Ki gören kimse beni kâfile-sâlâr şanur
- 4 N’ola derdine cevâb ister ise gamzeñden
Kelimâtuñ işidüp dil dehenüñ var şanur
- 5 Dilde şemşîr-i belâ sînede müjgânuñ oğı
Gören **Emrî**’yi şeh-i ʿaşka silah-dâr şanur

⁵⁴⁰ Bu misra divanda 337. gazelde yer almaktadır.

⁵⁴¹ Bu misra divanda 338. gazelde yer almaktadır.

⁵⁴² Bu misra divanda 338. gazelde yer almaktadır.

⁵⁴³ Bu misra divanda 338. gazelde yer almaktadır.

⁵⁴⁴ Bu misra divanda 336. gazelde yer almaktadır.

⁵⁴⁵ Divanda yedi beyit olarak geçmektedir. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 85.

[569]⁵⁴⁶

Velehu

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Senüñ fülful beñüñ var benüm dâğ-1 siyâhum var
Senüñ sünbül şaçun var benüm de dūd-1 âhum var
- 2 Senüñ firkuñda miskîn sâye-bân var ise kâkülden
Benüm de dūd-1 dilden âsumânî bâr-gâhum var
- 3 Senüñ başuñda ey gün meh gibi zer-efserüñ var
Benüm de yir yüzün tutar sirişkünden sipâhum var
- 4 Senüñ müjgân-1 çeşmünden var ise leşkerüñ şaf şaf
Benüm de şıta-i nâr-1 maḥabbetden külâhum var
- 5 Senüñ kirpigün var ise demîdem ey dîde-i **Emrî**
Benüm de sūz-1 sînemden gelür çok âh u vâhum var

[570]⁵⁴⁷

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Seni koyup dil ü cân gayrıya mâyil mi olur
Gökde ḥurşide iren zerreye ḳâyil mi olur
- 2 Ğonca-femlerin senden ayıramaz ey meh
Zerreler hîç güneş tâbına ḥâyil mi olur
- 3 Neçe çâre ideyin kendüne ʿaşkuñda senüñ
Dâne kim urlu yire düşe o ḥâşıl mı olur

⁵⁴⁶ Divanda altı beyit olarak geçmektedir. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 98.

⁵⁴⁷ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 81.

- 4 Şanma âhum benüm ey mâh feleklerde dura
Tîr-endâz-ı ğam-ı âhuma menzil mi olur
- 5 °Arz idem dirdi gözi yaşını **Emrî** saña
Güneşe leşker-i seyyâre muķâbil mi olur

[571]⁵⁴⁸

[72a]

Velehu

Mefcûlü Fâcilâtün Mefcûlü Fâcilâtün

- 1 Hürşid-i rûy-ı yârı çün eyledüm temâşâ
Bir zerresi içinde gördüm iki Süreyyâ
- 2 Ebrûña öykünelden şehir içre buldı şöhret
Barmaķla gösterürler şimdi hilâli cânâ
- 3 Beyhûdeliği çokdur ol toḅ-ı ğabğabuña
Çevğân gibi şer olan el urmasun nigâra
- 4 Toĝru elif gibidür üstinde âfitâbuñ
Ruḥsârûñ üzre bînüñ ey mihr-i °âlem-ârâ
- 5 Ol sîb ğabğab için nârence döndüm **Emrî**
Böyle kalursa ḥâlüm bih olmaz ise eyvâ

[572]⁵⁴⁹

Velehu

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

- 1 Ğam çeker göñlüm gözümdür keffe-i mîzân aña
Sîmden dirhemler itdi eşk-i dür-efşân aña
- 2 Hâk olan bî-dil öperken ayaguñ topraĝını

⁵⁴⁸ Divanda altı beyit olarak geçmektedir. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 27.

⁵⁴⁹ Divanda yedi beyit olarak geçmektedir. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 20.

- Kebkebûn yiri degül urmuş-durur dendân aña
- 3 Mâhı kim teşbîh ider âyine-i ruhsârûña
Yaraşurdı hâl-i zerd olsa meh-i tâbân aña
- 4 Ğabğab-ı dil-dâruñ için olmasa ser-gerdân top
Kec nazarla bakmaz yidi ğâlibâ çevğân aña
- 5 **Emrî**-i dil-ğaste derdüñle za'îf olmuş-durur
Hôşça tutsun tek ecel irgürmesün hicrân aña

[573]⁵⁵⁰

Velehu

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'ûlü Fâ'ilün

- 1 Çeşm-i nücûma kühl için ey serv-i meh-likâ
Her gün izüñ tozın çıkarur göklere şabâ
- 2 Kaşuñ ğamı hilâli şöyle za'îf egledigüm
Cisminde görünüyor eñğûsı kadd-i dü-tâ
- 3 Kûyuñda hâne yapmağ ister ise'ankebût⁵⁵¹
Olsun ten-i nizârımı itsün sûtün aña
- 4 Girdâb-ı ğamda eyledi dil-i zevrağın halâş
Hużur irdi haţtı sebz-i ruğ dile baña
- 5 Tebhâleler çıkardı lebinde degül nücûm
Âhum şadâsı çarhı belüñletdi **Emriyâ**

[574]⁵⁵²

[72b]

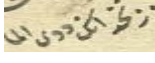
Velehu

Mef'ûlün Mef'ûlün Mef'ûlün Mef'ûlün

⁵⁵⁰ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 14.

⁵⁵¹ Bu beyit *Emrî Divanı*'nda yer almamaktadır.

⁵⁵² Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 24.

- 1 Cefâya yüz tutup niçün sen ey mihr-i cihân-ârâ
İdersün pençe-i hürşîdi mağlûb-ı yed-i beyzâ
- 2 Degildür haç-ı gâbgabuñ bir sîb-i miskidür ki hâl anda⁵⁵³
İdüpdür şa'at ile bir çekirdek misk-i ter peydâ
- 3 Beyâbân-ı muhâbbetde ir .....teşne-i leb-i dîdem⁵⁵⁴
°Ataş derdine dermân ne
- 4 Gilümden devr eli kûze idüp şu içse yâr andan
Lebünden yâr cân virüp diyem ey bî-vefâ şahhâ
- 5 Bîñarı dîde-i giryânumuñ ser-çeşmedür **Emrî**
Ki andan bir tamar Nîl ü Furât ü bir tamar deryâ

[575]⁵⁵⁵
Velehu

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Şarkdan gelmiş kul olmuşdur meh-i tâbân aña
Tavq-ı sîmîn-hâle taşsa tañ degül devrân aña
- 2 Kâr-ı Ferhâdı görüp ey Hüsrev-i şîrîn-zebân
Çaldı tîşe ağzına barmağ koyup hayrân aña
- 3 Göz terâzûsıyla vezn olmaz sirişküm dirhemi
Eyle ey hâce sipihri keffe-i mîzân aña
- 4 Göricek ham kaşuñ barmağ ışırdı mâh-ı nev
Ey hilâl-ebrû şafağ şanma bulaşdı kan aña
- 5 Tende her zaħmum benüm bir dîde-i hûn-bârdur
Çevresinde oqlaruñ ey kaşı yâ müjgân aña
- 6 Ey kemân-ebrû oқından cân nice bulsun hâlâş

⁵⁵³ Bu beyit Emrî Divanı 25. sayfada 24. gazelde yer almaktadır.

⁵⁵⁴ Bu beyit *Emrî Divanı*'nda yer almamaktadır.

⁵⁵⁵ Divanda dokuz beyit olarak geçmektedir. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 19.

Yıldırım gibi irür ol tîrûñle peykân aña

- 7 Tîg-i müjgânuña şordı çeşm-i **Emrî** tâ ola
Ruhlarıñdan gayrıdan kat^e-ı nazar âsân aña

[576]⁵⁵⁶

Velehu

Mef^eülü Fâ^eilâtü Mefâ^eülü Fâ^eilün

- 1 Kaddûñ gamıyla çünki vücûdum tebâh ola
Kabrümde tâze serv-i yeşil dûd-ı âh ola
- 2 Çek tîguñ ile sîneme ey serv-ğad elif
Tâ mülk-i câna gelmege tîrûñe râh ola
- 3 Mîm-i dehânuñı göricek âh idüp didüm
Bu serv-i gül-^eizâr ^eaceb nice mâh ola
- 4 Gam dâğı sîne üzre saña âyîne tutar
Ol suhte umar ki aña bir nigâh ola
- 5 Hindû-yı hâl ^earız-ı dil-berde **Emriyâ**
^eUryân yatur güneşde ne tañ ger siyâh ola

[577]⁵⁵⁷

[73a]

Velehu

Mefâ^eilün Mefâ^eilün Mefâ^eilün Mefâ^eilün

- 1 Mağabbet şehsüvârınuñ yuvasıdır benüm başum⁵⁵⁸
Görinen âşiyânında kanadı ucıdır kaşum⁵⁵⁹
- 2 Belâ deşinde hem-pâ gerçi sâyemdür baña lîkin
Kalur aşşam olıcak olımaz ol da ayakdaşum

⁵⁵⁶ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 15.

⁵⁵⁷ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 182.

⁵⁵⁸ Bu mısra *Emrî Divanı* 181. sayfada 336. gazelde yer almaktadır.

⁵⁵⁹ Bu mısra *Emrî Divanı*'nda yoktur.

- 3 İzi tozına yüz sürdüm gözüm gel ağlama lutf it
Ĝubâr-ı râh-ı cânânı gözümden yumasun yaşum
- 4 Anuñ sen °aynına bir kıatrece gelmezsin ey deryâ
Dilüñ uzatma ĝâfil çağlama eşk-i güher-pâşum
- 5 Degül encüm bezer her gice altun hall ile yüzün
Diler kim ola ey **Emrî** °arûs-ı dehr oynaşum

[578]⁵⁶⁰

Velehu

Fe°ilâtün Fe°ilâtün Fe°ilâtün Fe°ilün

- 1 Kılma gözden ruḡ u la°li ey nûrı meh-tâb cüdâ
Dökmeye dîde-i ter ḡûn cüdâ âb cüdâ
- 2 Reşk idüp eşküme boyadı kızıl kıana tenin
Şanemâ la°l cüdâ lâle-i sîr-âb cüdâ
- 3 Çarḡı tokuz tolanur ḡüsnüñe hem-tâ bulunmaz
Dün ü gün mâh cüdâ mihr-i cihân-tâb cüdâ
- 4 Ḥasedinden ḡam-ı ebrûña iki bükildi
Mâh-ı yek-rûze cüdâ ey perî mihrâb cüdâ
- 5 Gördi mevc urduḡını çünkü bu kıanlı yaşumuñ
Acıdı baḡr cüdâ **Emrî** mey-i nâb cüdâ

[579]⁵⁶¹

Velehu

Mefâ°ilün Mefâ°ilün Mefâ°ilün Mefâ°ilün

⁵⁶⁰ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 24.

⁵⁶¹ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 25.

- 1 Dehânı gâib olmuş hatt-ı [sebz-i yârda gûyâ]⁵⁶²
Yitürmiş sebze-zâr-ı cennet içre hâtemin havrâ
- 2 Gül açar her ten-i hâkîde gerçi gülbün-i tîrûñ
Velî hâk-i ten-i zerdümde açduğı olur ra^nâ
- 3 Mesîhâ mürde ihyâ eylediye la^lüñüñ rûhum
Olur bir ol dimesiyle dehânuñ yog-iken peydâ
- 4 Femüñ bir zerre-i nâçîz hürşîd idi rûyuñda
Lebüñ âb-ı hayâtından bulup cân oldu ol gûyâ
- 5 Ğarîķ-ı eşk-i pür-mevc olduğın añılsuñ **Emrî**'nüñ
Mezârı örtüsün eyleñ anuñ ter sâ^f bir hârâ

[580]⁵⁶³

[73b]

Velehu

Mef^ûlü Mefâ^lü Mefâ^lü Fe^ûlin

- 1 Ey ğayret-i hûr eylesin diyü temâşâ
Cennetde dikilmiş tepesi üstine tûbâ
- 2 Hey ne kıra gönüllüdür ol zülf-i siyeh dil
Bir târına aşılma kıllı kımramaz aşlâ
- 3 Bîñüñ elifi üzre iki çeşm bi-^aynih
Bir şâhda aşılmış iki nergis-i şehlâ
- 4 Şufî ne şorar mey-gedenüñ âb u hevâsın
Hızr âbı biri birisi enfâs-ı Mesîhâ
- 5 Mâh-ı neve bir al ile reng eylemek ister
Emrî o püser kim urur engüştine hînnâ

⁵⁶² Köşeli ayraç içindeki kısım mecmuada katlı veya silik olduğundan divandan eklenmiştir.

⁵⁶³ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 26.

[581]⁵⁶⁴

Velehu

Mefâcîlün Fe'îlâtün Mefâcîlün Fe'îlün

- 1 Ğarîb geldi çemen-zâra nergis-i şehlâ
Gözünü göremedi el-garîbü ke'l-a'câmâ
- 2 Kenâr-ı bâm-ı felekde dün aḡşamın kaşuñ
Görüp meh-i nevi didi nedür bu nev-peydâ
- 3 Şifâñı dil neçe itsün cefâñdan tercîh
Ne gördügüdür ol ânuñ ne bildüñi cânâ
- 4 Biz aluruz ayak altına °âlem-i şevkı
Bize olursa õñ ayak piyâle-i şahbâ
- 5 Kaşuñ firâkı hilâl itdi **Emrî'**yi ey meh
Ḥabâb-ı eşk üzerinde anuñ pehr-i âsâ

[582]⁵⁶⁵

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Dil düşüp fûrkate eyler ḡaḡ-ı dil-dârı recâ
Ecelin ister o kim ola giriftâr-ı belâ
- 2 Zülf ü kad ü fem ü çeşm ü kaşuñı °aynuñla
Ver gören dâm-1 °ınâ dâm-1 °ınâ dâm-1 °ınâ
- 3 Çekmeyen °aşk görsün neçe âh idebilür
Münaşib ehline olur pâdişahum bâd-ı hevâ
- 4 Teng olur sîne dile dâmen fikri gelicek
Ḥaḡ dimişler ki izâ câ'e kazâ dâka fezâ

⁵⁶⁴ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 28.

⁵⁶⁵ Bu gazel divanda beş beyit olarak yer almaktadır. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 22.

- 5 Râ şanur pîrehen içinde görenler tenümi
Eyleyelden beni ebrû-yı gamuñ fikri dü-tâ
- 6 Pendi gûş eylemeyüp gûşuña öyküdi gülüñ
Ki kulagın eline virdi gülüb bâd-ı şabâ
- 7 °Aksine sâyesine hâlümi **Emrî** dir idüm
Anları görimezin yârdan ammâ ki cüdâ

[583]⁵⁶⁶

[74a]

Velehu

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'ûlü Fâ'ilün

- 1 Ğam mektebinde kıddüñi yâd eylesem n°ola
Ey serv çün elifdür okımağa ibtidâ
- 2 Hatt-ı lebini şanma anuñ dâm-ı la'ldür
Fem dime nokta-i leb-i cân-bahşdur dilâ
- 3 Seyyâre reh-nümün olur şeb-revâna
Hâlüñ hayâli hecrde rehber yiter baña
- 4 Sultân-ı °aşk elinde kızıl tozlu yaydur
Yanuğ bağırlu kıana boyanmış kıadd-i dü-tâ
- 5 Tebhâleler çıkardı degül lebinde nücüm
Âhum şadâsı çarhı belüñletdi **Emriyâ**

[584]⁵⁶⁷

Velehu

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Cûy-ı eşk oldı revân ol kıadd-i mevzûñdan yaña
Gıtdi gelmez bir dahı bu çeşm-i pür-hûndan yana

⁵⁶⁶ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 13.

⁵⁶⁷ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 21.

- 2 Ğarķ olupdur başdan ayaĝa varınca ķan dere
Bir naĝal ķıl hüsrevâ bu eşk-i gülgûndan yaña
- 3 Ser-keş olsa merķad-i Leylîdeki serv-i bülend
Bâd anı taħrîk eyler ķabr-i Mecnûndan yaña
- 4 Tıfl-ı eşküm ķehre-i zerd üstine oldu revân
Tâli°üm gör ol bed-aħter oldu altundan yaña
- 5 şa°sa°a şanma güneş zencîr-i zer taķmıř ķeker
Âhumuñ ejderlerin ey **Emrî** gerdûndan yana

[585]⁵⁶⁸

Velehu

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

- 1 Tîr-i dil-dûzuñ ķekince sîneye ey ķařı yâ
Bî-gümân bu ķâmetüm olur kemân gibi dü-tâ
- 2 Alnuñ ile üstünde ķařuñuñ cevri ķekilmez ķatıdur
Tırdugınca gerçi kim nerm olmada ĝâyetde yâ
- 3 Çünki mehtâb mîhrden nûr alur ey ĝonca-leb
Reng-i rûyum °ařķ sûzından şarardıysa n°ola
- 4 Gülşen-i hüsni-nigârı řaķınur nâ-ehlden
Bâĝbân-ı haťtı ķekdi hârdan havlı aña
- 5 şâhsâr üzre şararmış bir ĝazân yapraĝıdur
Ķâmetüm üstindeki ruhsâr-ı zerdüm **Emriyâ**

[586]⁵⁶⁹

[74b]

Velehu

Mef°ülü Fâ°ilâtü Mefâ°lü Fâ°ilün

⁵⁶⁸ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 18.

⁵⁶⁹ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 13.

- 1 La°lin ¼aba¼la °arz-1 zer eylerse g¼l saña
Başında hışm id¼p taba¼ın pâreler şabâ
- 2 Z¼lf i¼re gabgabuñda görinen beñüñ mid¼r
Yâ beyzadan ¼ıkardı başın be¼çe-i hümâ
- 3 Engüşti ile nâhunı bir s¼m destel¼
Âyined¼r ki anda görün¼r dile şafâ
- 4 Bârân-1 eřk¼m eyledi ter serdügi budur
Misk¼ kabâsını güneşe z¼lf-i misg-sâ
- 5 **Emr¼** mu°a¼tar eylemege cân dimâgını
Bir ¼op benefřed¼r z¼kan-1 p¼r-¼a¼uñ aña

[587]⁵⁷⁰

Velehu

Fâ°ilât¼n Fâ°ilât¼n Fâ°ilât¼n Fâ°il¼n

- 1 Degdügine c¼mle h¼sn esbâbı Y¼suf° dan saña
H¼ccet ol iki ¼at u ruhsâr řâhidd¼r aña
- 2 Enc¼me vaş itdi meh ¼âl-i ruhuñ evşâfını
¼ayrete batdı ne¼esi ne¼esi ¼aldı ¼aña
- 3 Ol iki ruhsâr z¼bâdan olup cânâ hac¼l
Başın alup gitdi mâh u mihr mağribden yaña
- 4 ¼âl-1 hadd¼ñ Mışra sultân oldu bir Hind¼ gibi
Var ise z¼lf¼ñ hümâsı sâye salmışdur aña
- 5 Ne¼e lâf-1 h¼sn iderim gice ey h¼řřid-i ¼ud
°Arz-1 d¼dâr ile mâh ¼ârda ¼alsun ¼aña
- 6 T¼riñi h¼n cigarle besled¼g¼m dilde bu
Ey kemân ebr¼nı unutmaya her-dem aña

⁵⁷⁰ Bu gazel divanda beş beyit olarak yer almaktadır ve 5., 6. ve 7. beyitler divanda yoktur. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 19.

- 7 Şûret-i Mecnûnı bir nakkâş taşvîr eylemiş
Gördüm **Emrî** ger za'îf olaydı beñzerdi baña

[588]⁵⁷¹

Velehu

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Ağzınıñ ben yarıyım diyü cevâb itmiş lü'âb
Ter düşürmiş leblerüñ olmuş arada şekker-âb
- 2 Çeşm-i pür-eşküm anuñçün °arızuñdan ırmazın
Hûb olur turdukça güne karşı şîşe-i gül-âb
- 3 Sen tabkı sen diyüvirme çeşme sor senüñçe sen
Her gîz anuñ cânına girmiştür derd-i hâb
- 4 Kanda bir âl ince ibrişüm aña egirse rindler
Meclisinde anlaruñ düğüm düger yelden habâb
- 5 Süzse ibrişim elekle dehri **Emrî** olmasa
Dil leb-i bârik-i dilber gibi bir ince şarâb

[589]⁵⁷²

[75a]

Velehu

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün

- 1 Gördi ki keñdüden bih olur ğabğab-ı habîb
Bu ğayret ile kendüsin aşdı nihâle sîb
- 2 Şevk-ı ruhuñla kıpkızıl od oldı yandı gül
Zâr olmasun mı üstine bî-çâre °andelîb
- 3 Öpmek müyesser ola mı ey kaşı yâ didüm
Bir gez iki kaşuñda seni didi yâ naşîb

⁵⁷¹ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 35.

⁵⁷² Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 30.

- 4 Öldüm belâ vü derd ile nâitsün devâ baña
Başum ucında seng-i mezârum mısın tabîb
- 5 Zülfi hamında gabgabını gördüm **Emriyâ**
Bitmiş didüm bu dalda ra'nâ vü laţîf sîb

[590]⁵⁷³

Velehu

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'ûlü Fâ'ilün

- 1 Ey meh şucâc şanma ki hüsnünden âfitâb
Barmağların yüzine tutar eyleyüp hicâb
- 2 Pür-hûn göze hayâl-i lebûñ hoş gelür müdâm
Çeşm-i remed-girifteye nâfi'-durur şerâb
- 3 Kõşdum semend-i âh ile gice zebûn olup
Hüsnün felek delen ciğer şanmañuz şehâb
- 4 Barmağ dıkadı kulağına mâh-ı nûr gül
Derdüm fiğânım ile yine çarh-ı ıztırâb
- 5 Gel girme âhum ile sipihrüñ arasına
Od ile penbenün oyunu yokdur ey sehâb
- 6 Gördi gamuñda derd-i serim dâde-i sefid
..... üzre penbe ile ağıdır gül-âb
- 7 Şebnem degül-durur gözine geldi nergisün
Çün içdi şevk-i la'lüñ ile bir kadeh şerâb
- 8 Bir tîz akarsudur o şehün tîgi **Emriyâ**
Memlû hevâ ile ser-i âvâredür habâb

⁵⁷³ Divanda beş beyit olarak yer almaktadır. 3., 4. ve 5. beyitler gazelde yoktur. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 29.

[591]⁵⁷⁴

Velehu

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

- 1 Müjemde katre katre eşk-i hûn-âb
Dizilmiş rişteye gûyâ ki °unnâb
- 2 Bu cismüm târmû kânûn-ı °aşka
Olupdur zaħm-ı tâħan la°-i mızrâb
- 3 Sirişkünden ağardı çehre-i zerd
Sefid eyler şaru altunı sîm-âb
- 4 Meh-i nev şanma kim şayyâd-ı gerdûn
Şalupdur nîl-gûn çarħ üzre kullâb
- 5 Kırıtduñ °âlemi âhuñla **Emrî**
Ki akmaz çeşme-i hurşidden âb

[592]⁵⁷⁵

[75b]

Velehu

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Yapma göz hânesin itsün ko yaşuñ seylî ħarâb
Yegdür andan ki ħapusın ħapayu zabt ide ħâb
- 2 Leb-i cânâneye öyküندی diyü sâkî-i bezm
Meyi ħabdan ħaba koyduğı için şişdi ħabâb
- 3 Suħte diyü ko cânı mezenisün la°lüñ
Ķande ise mezesidür meyk ey sâkî kebâb
- 4 Dir isem derd-i ser oldı lebüñ emmek baña dir
Derd-i ser ħâşıl ider içse kişi tatlu şerâb

⁵⁷⁴ Divanda yedi beyit olarak yer almaktadır. 2. beyit gazelde yoktur. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 40.

⁵⁷⁵ 3. beyit gazelde yoktur. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 38.

- 5 Bulmadılar deheni hâtemini  aşıklar
Hâk idüp tenlerini döktiler ey **Emrî** türâb

[593]⁵⁷⁶

Velehu

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

- 1 Ârız üzre zülf şalmış ol habîb
Eyle kim kâfir şuya şalar şalîb
- 2 Dâğdur şanma nişân-ı tîr için
Dikdi bir kaşı kemân sînemde sîb
- 3 Baır özin görmüş berâber yaşuma
Âz u çok bilmek yoğ-imiş anda dip
- 4 Fikr-i müjgânuñ düşelden kalbine
İgne yutmuş kelbe dönmişdür raķîb
- 5 Virme cânuñ ol vefâsuz ğabğaba
Çâh-ı bi-âb içre **Emrî** şalma ip

[594]⁵⁷⁷

Velehu

Mef ülü Mef ilü Mef ilü Fe ülün

- 1 Dil-dâr ile itmeñ diyü da vâ-yı maĥabbet
 Aşk ehline ol haţţ-ı siyeh-rû kodı hüccet
- 2  lsem ğam-ı mihr-i ruĥ-ı dil-dâr ile her gün
Hırşîd-i cihân-tâb ide kabrümü ziyâret

⁵⁷⁶ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 36.

⁵⁷⁷ 4. beyit gazelde yoktur. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 43.

- 3 İzi tozu ile gözümüz şîşesi tolsun
Luţf eyle bize katlañ ecel bir iki sâˆat
- 4 Naķķaş diler pâze mişâl-i rûĥ-ı yârı
Taşvîr-i peri büt-i çîn eyler kırî şûret
- 5 Ey **Emrî** kızardığı gülüñ bâd çemende
Öykündüğünü yâra yüzine urur kat kat

[595]⁵⁷⁸

[76a]

Velehu

Mefˆûlü Mefâˆîlü Mefâˆîlü Feˆûlün

- 1 Hattũndan alup göñlümi gamzeñ sitem itmiş
Kurtarmış o miskîni belâdan kerem itmiş
- 2 [Veffâk-ı hatun]hatt-ı gubâr ile ruĥũnda
Gül şafhasına Hızr duˆâsın raķam itmiş
- 3 Düşmüş yine bî-çâre dehânuñ hevesine
Bir haste yine ˆazm-i diyâr-ı ˆadem itmiş
- 4 Şehr içre güzellik şatar ol Yûsuf-ı şânî
Meh ruĥları mîzânına zülfün direm itmiş
- 5 Cânâna bakam diyü kılup **Emrî**-i giryân
Ruhsâresini kanlu yaşından bakam itmiş

[596]⁵⁷⁹

Velehu

Mefˆûlü Fâˆilâtü Mefâˆîlü Fâˆilün

⁵⁷⁸ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 130.

⁵⁷⁹ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 192.

- 1 İrmaz habâb çeşmini câm-ı şarâbdan
Anda eser görür gibi ol la'l-i nâbdan
- 2 Bekler hayâl-i gamzelerün tîg ile şehâ
Çeşmüm hazînesin giceler düzd-i hâbdan
- 3 Ebrû-yı misg-sâñı ruhuñ üzre dir gören
°Aks-i hilâldür ki görünür ol âbdan
- 4 Barmaqlarıyla çarha o meh-rûyı gösterür
Şanmañ şu°â° zâhir olur âfitâbdan
- 5 Dâmen süriyü kabrine var **Emrî** öliceğ
Luğf it anuñ gubârını götür turâbdan

[597]⁵⁸⁰

Velehu

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

- 1 Şâh-ı °aşkam baña bir zerrîn livâdur kâmetüm
Gam diyârı °azmin itdüm nâle gûs-ı rağtüm
- 2 Kaşlarıñ fikri hilâl âsâ idelden kaddimi
Şehr içinde mâh-ı nevden kim degilür şöhetüm
- 3 Rû-be-rû olmak ne mümküñ ruğlarıñ mirâtına
Kim irâqdan bir nazâr kıлмаğa komaz hayretüm
- 4 Her zamân acır baña cismümde zağm-ı tîg-ı hecr
Her zamân yanar baña sînemde dâg-ı hayretüm
- 5 İçmediñse bezm-i miñnetde belâ peymâne sin
Emriyâ fehm idemezsin sen benüm keyfiyetüm

⁵⁸⁰ Divanda yedi beyit olarak yer almaktadır. 2. beyit gazelde yoktur. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s.171.

[598]⁵⁸¹

[76b]

Velehu

Fe°ûlün Fe°ûlün Fe°ûlün Fe°ûl

- 1 Yanagũnda zũlfũñ cemâl üzre cîm
Yüzũñde dehãnuñ kamer içre mîm
- 2 °İzãruñ gül-i ter qadũñ ŧãh-ı gül
Tenũñ sîm-i hãliŧ belũñ mûy-ı sîm
- 3 Ne sihr itdi bînüñ ki parmağ ile
Ruħuñ âfitãbını kıldı dü-nîm
- 4 Siriŧkümle lü°lü-i riŧk-i °aksidür
Deñizlerde var ise dürr-i yetîm
- 5 Gidelden o lâle-°izãr **Emriyâ**
Derûnumda dâğ-ı ğam oldu muqîm

[599]⁵⁸²

Velehu

Mef°ûlü Mefâ°lü Mefâ°lü Fe°ûlün

- 1 Ebrûmı gören dîde-i pür-hûn üzerinde
Beñzetdi belâ ebrine Ceyhûn üzerinde
- 2 Âhum qarañu itmese yanmaz idi her ŧeb
Qandîl-i kamer qubbe-i gerdûn üzerinde
- 3 Bir °ayn-durur ey perî sürh ile yazılmış
Pür-hûn gözüm o °ârız-ı gül-ğun üzerinde
- 4 ŧãd itmek içün ruħını her gice zemâne
Ve'l-leyl oqur türbet-i Mecnûn üzerinde

⁵⁸¹ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 184.

⁵⁸² Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 256.

- 5 Ey **Emrî** leb-i goncada bir jâle-i terdür
Bir katre  arak ol leb-i mey-g n  zerinde

[600]⁵⁸³

Velehu

Fe il t n Fe il t n Fe il t n Fe il n

- 1 İki kaşuñ iki r  muşhaf-ı ruhs ruñda
İki z lfuñ iki d l  yet-i d d ruñda
- 2 Şanem  ebr-i sefid i re meh-i nev şandum
 am-ı ebr ñı g r p k şe-i dest ruñda
- 3 Bekle k yımı ola kim  ıka y ruñ g resin
Başuña g n toĝa ey dildir dil-d ruñda
- 4 Őa sa a şanma g neş h me-i zerle her g n
 h ş hum yazar ey dildir dil-d ruñda
- 5 **Emr **'n ñ d n şanem  aĝzına geldi c nı
Bir kez  pince seni la -i g her-b ruñda

[601]⁵⁸⁴

[77a]

Velehu

Mef  l  F  il t  Mef  l  F  il n

- 1 Ő r n leb nde hi  yaraşmaz cev b-ı tel 
Merg b olur eger i ki s k  şer b-ı tel 
- 2 H temde zehr ta biye olunduĝı buña
Mu merd r ey per  dehen nde cev b-ı tel 

⁵⁸³ Bkz. Mehmet A. Yekta Sara , *a.g.e.*, s. 240.

⁵⁸⁴ Bkz. Mehmet A. Yekta Sara , *a.g.e.*, s. 45.

- 3 Acı söz ile öldürür ol la'l-i âb-dâr
Gûyâ ki şerbet ile şunar zehr-i nâb-1 telh
- 4 Hecr-i ruhuñda hâlüme acımayadı gül
Olmazdı anuñ alnı terinden gül-âb-1 telh
- 5 Cânın acıtdı zehr-i gamuñ ağlasa eger
Emrî gözinüñ olur iri eşki âb-1 telh

[602]⁵⁸⁵

Velehu

Mefâ'ülün Mefâ'ülün Fe'ülün

- 1 Suvâr olsa kaçan ol şâh-1 ferruh
Sürer sümm-i semendine kamer ruh
- 2 İder dördinci evde mihri şeh mat
Kaçan naç-1 melâmetde sürer ruh
- 3 Faķîre °arz-1 devlet gösterür yüz
Ne gün ol şâh-1 °âlem gösterür ruh
- 4 Bulur °aşķ içre hüsnüñ i°tibârı
Olur satranç içinde mu°teber ruh
- 5 Gözüme durur °âlem o gün kim
Baña °arz itmeye ol sîm-ber ruh
- 6 Başı devletlü kuldur ol ki şâhâ
Ayaguña ide zîr ü zeber ruh
- 7 Gerek leclâc ol ey **Emrî** ider mat
Seni bir lu°b ile ol şâh-1 ferruh

⁵⁸⁵ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 46.

[603]⁵⁸⁶

Velehu

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

- 1 Gerdenüñde kâkülüñ cân boynına şalar [kemend]
°Ârızuñ üstinde hâlüñ âteş üzre kor sipend
- 2 Dil hayâl-i çeşm-i la'îlüñ bir ile ey şîrîn-leb
Bir zücâce döndi ki içinde ola bâdâm u qand
- 3 Gülsitânda âh kıldum kıadd-i bâlâñı añup
Dûdıdur gülşende görinen degül serv-i bülend
- 4 Pây-ı esbine o şâhuñ na'î-i zerrîn yirine
Çehre-i zerdümi ko luţf idüp ey na'î-bend
- 5 **Emriyâ** zülf-i perîşânına el urmağ neden
Ol perî-şânuñ şabâ gibi yiler oñmaz levend

[604]⁵⁸⁷

[77b]

Velehu

Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlâtün Fâcîlün

- 1 Eylerin zülfüñ hevâsıyla heves °ömr-i medîd
Tîğ-ı müjgânuñ gamıyla kesmezin cândan ümîd
- 2 Ayırup biri birinden leblerüñ şorsam n'ola
Ağzuñı idüpdür anlar ara yirde nâ-bedîd
- 3 Hâk-i pâyuñdan kıaranfûl eylese kühl-i başîr
Çeşm-i ma'îlünde bitmezdi anuñ mûy-ı sefid
- 4 Va'ce-i vaşl eyleyüp çeşmüñ açardı dil bendini
Nitekim efsûn ile câdûlar açarlar kilîd

⁵⁸⁶ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 48.

⁵⁸⁷ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 49.

- 5 Eyledi ʿazm-i sefer vaşlın umarken ʿan-ķarîb
Veh ki oldı ol perî gitdükçe **Emrî**'den baʿîd

[605]⁵⁸⁸

Velehu

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

- 1 Gördüm ey dil minnet ister virmege dünyâ murâd
Aña minnet itmeden ķurtuldum oldum nâ-murâd
- 2 Gerçek er oldur zen-i dehre murâdın virmeye
İtmege almağı hem andan murâd aşlâ murâd
- 3 Tîğ-i tecrîd ile ķatʿ-ı mâsivâ kıldum yine
Ķalmadı dil-dârdan ġayrı baña ķatʿâ murâd
- 4 Çehresi zerd içi pür-hûndur benüm gibi meger
Almamışdur bâğ-ı devrândan gül-i raʿnâ murâd
- 5 **Emriyâ** dünyâ murâduñ nice hâşıl kılmasun
Çün degüldür tabʿuña dünyâ vü mâ-fihâ murâd

[606]⁵⁸⁹

Velehu

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

- 1 İñleri bîmâr-ı ʿaşķuñ nâle vü efgânıdur
Ağları ġam küştesinüñ dîde-i giryânıdur
- 2 Derd-i dilber ʿâşķıka râ ķaşlu bir maħbûbdur
İki dâl anuñ iki zülf-i ʿabîr-efşânıdur

⁵⁸⁸ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 49.

⁵⁸⁹ Divanda beş beyit olarak yer almaktadır. 3., 4. ve 5. beyit gazelde yoktur. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 65.

- 3 Şu^ele-i âh-ı derûnumdan benüm hafv ile kim
Ey kaşı yatır âhuñ ol lîk peykânıdur
- 4 Âh okıyla çarha bir âh urdum ey kaşı kemân
Kim şafağ anuñ libâsına bulaşan kanıdur
- 5 Qabladı mihr ü mehi ebr-i haţ-ı ruhsâr-ı yâr
Gözlerümden dökilen her dem anuñ bârânıdur
- 6 Cennet kûyîñdan iki hûri irdi beni dûn
Ol raķîb-i rû siyâhuñ âdemüñ şeytânıdur
- 7 Pâre pâre iitdi yine câme-i ebrin felek
Emriyâ şimdi o mâhuñ ^eâşık-ı ^eüryânıdur

[607]⁵⁹⁰

[78a]

Velehu

Fe^eilâtün Fe^eilâtün Fe^eilâtün Fe^eilün

- 1 Zülfden yüzüñe inmiş ser-i mûdur dehenüñ
Qıl yarar anuñçün bu leb-i şekker-şikenüñ
- 2 Kendüyi kâkül-i müşgînüñe teşbîh itdi
Bu haţâ ile qarardı yüzi müşg-i hotenüñ
- 3 La^elüñ öykündüğünü leblerüñe işidicek
Gevdesinde qurıdı kanı ^eaķîk-i Yemenüñ
- 4 ^eÂşıküñ qaddini çevgân gibi ham kılduğına
Mehe irgürdi feraħdan yine topın zekanuñ
- 5 Vaşf iderse nice yıllar dehenüñle belüñi
Emrî vaşf eyleyimez bir kıluñ ucını senüñ

⁵⁹⁰ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 149.

[608]⁵⁹¹

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Gül-i terden dahı nâzük bedenüñ
Gonca-i bâğda yoğdur dehenüñ
- 2 Yaş döker haç-ı yâd-ı sebziñ idüp
Jâle şanma müjesinde çemenüñ
- 3 Âh kim kıldı hevâyî şanemâ
Dil ü cân tıflını tûp-ı zeğanüñ
- 4 Zevğdur ayagüña yüz sürmek
Devletünde sürelüm zevkı senüñ
- 5 Cân virür **Emrî** di öldürsün anı
Tîr ile gamze-i nâvek-zenüñ

[609]⁵⁹²

Velehu

Fe'îlâtün Mef'îlün Fe'îlün

- 1 Tûp-ı gâbgabla kal'asın cânüñ
Yıkmağa kıl parangı müjgânuñ
- 2 Giceyi gündüze katup geliyor
Ruğuña haç-ı anber-efşânuñ
- 3 Dehenüñ hoşkasındaki dürden
Diş şırıtmaz hîç dendânuñ
- 4 Çatı âhen-dil imiş ey kaşı yâ
Sîne zağmını açdı peykânuñ

⁵⁹¹ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 149.

⁵⁹² Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 157.

- 5 °Aşk da°vâsını ider **Emrî**
Eline girdi gibi dâmânûñ

[610]⁵⁹³

[78b]

Velehu

Fe°ilâtün Fe°ilâtün Fe°ilâtün Fe°ilün

- 1 Hâb içinde gözüme ol ruḥ-ı zîbâ görünür
Teşneye vâkı°asında nitekim mâ görünür
- 2 Kānlu yaşum görünürse n'ola kûyuñda raḥîk
Şîşede bâde-i rengîn muşaffâ görünür
- 3 Mihr-i raḥşân °ıyân iken olur künc nihân
Ruḥuñ üstinde neden zülf-i şeb-âsâ görünür
- 4 Göricek yârı ne tañ ḥâba getürürse kişi
Baksa beyzaya gözün yumsa çü beyza görünür
- 5 Kānlu yaşı boyamışdur yüzini **Emrîñüñ**
Ḥayretinden dime kim çehresi ḥamrâ görünür

[611]⁵⁹⁴

Velehu

Mef°ülü Fâ°ilâtü Mef°ülü Fâ°ilün

- 1 Dâğ-ı maḥabbetüñ ki dil-i mübtelâdadur
Beñzer ayâ serv şu ḥabâba ki mâdadur
- 2 La°line kaşd idüp tolaşur zülfe Ḥızr-ı dil
Zîrâ bilür ki çeşme-i ḥayvân dücâdadur

⁵⁹³ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 85.

⁵⁹⁴ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 109.

- 3 El-ḥamdü li'llah ki ʿâşîka düşnâma başladı
Âmîn di ey gönül yine cânân duʿâdadur
- 4 Şan Hızrdur ki hâzır olur yaşda kurıda
Fıkr-i ḥaṭuñ ki çeşm ü dil-i pür-belâdadur
- 5 Gûyâ kenâr-ı âbda bitmiş çemen-durur
Ḥaṭṭ-ı sebiz ki **Emrî** ruḥ-ı dil-rübâdadur

[612]⁵⁹⁵

Velehu

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

- 1 Yüzüne âşüftedir zülfün perîşân-ḥâldür
ʿÂşîk olduğına ḳadd-i dü-tâsı benüm dâldür
- 2 Dâğ yakmış ʿaşḳuña gün naʿl kesmiş mâh-ı nev
Tekye-i ʿaşḳuñda mihr ü meh iki abdâldür
- 3 Bir ḳara yağız güzeldür dûd-ı âhum pür-şerer
Zeyn için ḳonmuş ʿizârında bir altun ḥâldür
- 4 Ḥaṭ degül mâh-ı ʿizârın hâle-veş devr eyleyen
Murğ-ı şân ayağına pîrûzeden ḥalḥâldür
- 5 Yüksek uçar **Emriyâ** gâyet ḥümâ-yı zülf-i yâr
İremez bu şâh-bâz-ı dil müşevveş-bâldür

[613]⁵⁹⁶

[79a]

Velehu

Mefʿûlü Mefâʿilü Mefâʿilü Feʿûlün

⁵⁹⁵ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 64.

⁵⁹⁶ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 43.

- 1 Naşsuñla bulur deyr-i cihân revnağ u şûret
Taşvîr-i büt-i çîn şanemâ bir kırî şûret
- 2 Geldikçe okı sîneye oğ dirsın egerçi
Şaķın gelicek virir ayâ dil saña zahmet
- 3 İncinse felekler yiridür âhum okından
Ey kaşı kemân ötesine geçdi çü kat kat
- 4 Hattı gelicek kalka gele diyü umarum
Dirler ki kopar fitne çoğaldıkça kıyâmet
- 5 Dildârla vaşlında eger cengi der olsağ
Âraya girer **Emrî** aralar bizi firğat

[614]⁵⁹⁷

Velehu

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Utandı kaçdı karañluğa sen? âb-ı hayât
Görünce lebleriñi ey kara kaşı zulmât
- 2 Müşâbih olduğün kaşlaruña dün gice
Hilâl-i çarhı görenler getürdiler salevât
- 3 Dehânuñı yed-i kudret şekerle pür itmiş
Pür itdi kim şekerîn lebleründe bitdi nebât
- 4 Ten-i za'îf gamuñ dâğı ile dönmişdür
Şol üstühâne ki konmuşdur üstine mir'ât
- 5 Deyr-i gam u câna nâme-i zerd
Kîl-i hâmedür ey **Emrî** dağ-ı sîne-i devât

⁵⁹⁷ 1. ve 5. beyitler gazelde yer almamaktadır. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 44.

[615]⁵⁹⁸

Velehu

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

- 1 Kând mi la'lüñ veyâhûd çeşme-i âb-1 hayât
Hızr mı haţtuñ veyâhûd âb üstinde nebât
- 2 Beñzemişdür gülsitânda gonca ile şâh-1 gül
Serv-kaç bir hûba kim yanına taqmışdur devât
- 3 Dil gözetse zülfüñ içre tañ mıdur dendânlaruñ
Gözedür çünkim müneccim gice içre sâbitât
- 4 °Arızuñdan kâkül ü zülfüñ şaķın dūr itme kim
Kâfir olanlar nigârâ bulmaz âteşden necât
- 5 Haţ-1 sebzi yaraşur la'linde anuñ **Emriyâ**
Hûb olur zîrâ be-hem olsa gubâr ile nebât

[616]⁵⁹⁹

[79b]

Velehu

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

- 1 Oldı başım ğarķa semâ-i felekle kâyinât
Kim bulupdur ser-nigûn zevraķla deryâdan necât
- 2 Nâle eylerken lebünçün ğam beni hâk eylese
Ney-şeker ola mezârumda biten her bir nebât
- 3 La'lüñüñ ğâlib hayât-efzâlıĝın ğuş itmese
Bir ķarañuya ĝirüp siñmezdi hîç âb-1 hayât
- 4 Ağzına barmaķ bıraĝup ķara ķanlar ķay° ider
Ol haţ-1 reyhân için sevdâyî olmışdur devât

⁵⁹⁸ 1. ve 5. beyit gazelde yer almamaktadır. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 42.

⁵⁹⁹ 5. beyit gazelde yer almamaktadır. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *Emrî Divanı, a.g.e.*, s. 41.

- 5 Dil-i haṭ ebrû seni görse olur ğamdan emîn
..... kim **Emrî**-i miskinbir nişânlanmış berât

[617]⁶⁰⁰

Velehu

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

- 1 Ğam ğayyârı def'i için istemiş Mecnûn kadeh
Lâle-i deşt-i fenâ şunmuş aña pür-ḥûn kadeh
- 2 Bezm-i ʿaşkuñda mey-i eşküm içüp düketmeye
Bâde-nûş olsa zemâne kâse-i gerdûn kadeh
- 3 Dürd-nûş-ı fakr odur girse eline bir turunc
Eyleye nişfin meze nişfin dahı altun kadeh
- 4 Şanʿatın seyr eyle ʿaşkuñ eşkden rengin virüp
Şırçasından çeşmümün itdi iki gül-gûn kadeh
- 5 Şanma ʿâlem lâle-zâr oldu şeh-i ʿaşk **Emriyâ**
Bâde bezmin itdi töldi kûh ile hâmuñ kadeh

[618]⁶⁰¹

Velehu

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

- 1 Şalınur gördüm çemende serv ü ʿarʿar şâḥ şâḥ
Ḳaddün añup sîneme çekdüm elifler şâḥ şâḥ
- 2 Şâne-veş zülfüne barmaḳ tlamadan âh kim
Erre-i ğam biçdi bu cismüm ser-â-ser şâḥ şâḥ

⁶⁰⁰ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, Emrî Divanı, *a.g.e.*, s. 45.

⁶⁰¹ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 46.

- 3 Zülfini tağıtdı zîbâ haddi üzre mû-be-mû
Şaçdı gül üstine sünbül yine dilber şâh şâh
- 4 Bulmadum bir şâh-ı gül ola müşâbih kıddüñe
Âradum eşcâr-ı verdi ey semen-ber şâh şâh
- 5 Serv-ı kadler vaşf idüp didükde bir rengîn gazel
Emrî tahsîn eyledi serv ü şanevber şâh şâh

[619]⁶⁰²

[80a]

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Kimi yakdı ki yine âteş haddüñ ey yâr
Ki irişmiş kâmere dūd-ı hañ-ı °anber-bâr
- 2 Kıpkızıl od bite kabrümde benüm lâle gibi
Beni hâk eyleyicek âteş-i °aşk-ı ruñ-ı yâr
- 3 Çeşm-i bedden şakınup sen gül-i nâzük bedeni
Aşdı boynuña bürük miskle şaçıñ tomâr
- 4 Şafağ içre meh-i nev gibi görünür şanma
Ġam-ı ebrûñla eşk içre ten-i zâr u nezâr
- 5 Derd-i hicrân ile bir hâle irişdi **Emrî**
 lâleleri leyl u nehâr

[620]⁶⁰³

Velehu

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mef'â'ilü Fâ'ilün

⁶⁰² 3., 4. ve 5. beyit gazelde yer almamaktadır. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 77.

⁶⁰³ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 107.

- 1 Şi'rüm ki anda vaşf-ı ruḥ-ı dil-güşâsı var
Beñzer şu yâr-ı nev-ḥaṭa rengîn edâsı var
- 2 Luṭf eyle ey ecel gözümüñ ḥaḳḳa sen kapa
Zâyi° olur içinde anuñ ḥâk-i pâsı var
- 3 Ḳaddüñden ayru serv ile eglendüğüm bu kim
Bencileyin anuñda başında hevâsı var
- 4 Gül °ârızuña olsa mu°ârız °aceb degül
Bir berk yüzlü ne edebi ne ḥayâsı var
- 5 Misk-i ḥıṭâ dimiş şu°arâ çîn-i zülfüñe
Emrî işitdi didi ki bunuñ ḥaṭâsı var

[621]⁶⁰⁴

Velehu

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

- 1 Ḥâk itse hevâ-yı zekanuñla beni devrân
Sâğar ide ḥâküm tuta el üstine rindân
- 2 Vezn eyleyelüm iki gözüm işte terâzû
Sence gözelüm var mı idi Yûsuf-ı Ken°ân
- 3 Ol belde ṭurup ḳanımı dökmek mi dilerdi
Cânâ kesici olmasa ol ḥaçer-i bürrân
- 4 Ḥâlüñ şanemâ kılmadı dâneyle ziyâfet
Oldı ser-i zülfüñde gönül dün gice mihmân
- 5 Ağzındağı dendân görünür jâle degüldür
Bülbüllere şol deñlü güler gonca-i ḥandân
- 6 Ğam odı kebâb itmiş idi bağrumı **Emrî**
Peykânları yârüñ gelüp urdı aña dendân

⁶⁰⁴ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, Emrî Divanı, a.g.e., s. 215.

[622]⁶⁰⁵

[80b]

Velehu

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'ûlü Fâ'ilün

- 1 Gördüm ki ebr-i siyâh içre mîm ü hâ
Meh şafhasında müşg ile yazdı çü hâ vü tâ
- 2 Hatt-ı siyâh haddüñi kuşatduğın görüp
Yılan kuşandı reşkden ol zâ vü lâm u fâ
- 3 Zülf ü ruhuña sünbül ü gülzâr beñzemez
Ey gül-izâr goncada yokdur bu lâm u bâ
- 4 Leb açdı gonca-veş kad u ebrû vü ağzıñı
Vaş eyledi didi elif ü mîm ü râ vü yâ
- 5 **Emrî** n'ider zemâneyi sensüz fedâ ider
Çeşm-i dehân u kaşlaruña ʿayn u mîm u râ

[623]⁶⁰⁶

Velehu

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün

- 1 Dîvâneym görelden ol hadd-i lâle-gûnı
Artar bahârı görse şeydâlaruñ cünûnı
- 2 Hattı çemen oqırlar ağzına gonca dirler
Yokdur nazîri yâruñ ben bilmem anı bunı
- 3 Meydân-ı ʿaşk içinde Mecnûnı añma baña
Er midür ol kim ola bir ʿavratuñ zebûnı
- 4 Bir pehlevân er idi gam ʿâleminde Ferhâd
Ki kesdi neçe müddet der-bend-i bî-sütünı

⁶⁰⁵ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 16.

⁶⁰⁶ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 288.

- 5 Top itdi başın **Emrî** zülfi hamını çevgân
Maḥbûblar derilsün vardur erüñ oyunu

[624]⁶⁰⁷

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Beni şol deñlü za'îf eyledi ḥâlüñ hevesi
Bî-cism olurdu kâba egnüme perr-i megesi
- 2 Müjeler şanma ki yüz yire koyup ağlamadan
Yapışupdur yüzüme yollaruñuñ ḥâr u ḥası
- 3 Çarḥa âhum şu kadar virdi ḥarâret nitekim
Gündüzin düşmez elinden güneşüñ mirvaḥası
- 4 Şanuram bâd-ı şabâ ḥâke döker berg-i güli
Gelse refâra ger ol şâh-süvâruñ feresi
- 5 Murg-ı ḥüsnini nigâr elden uçurdu **Emrî**
Kara telden yine yapar aña ḥaṭ bu kafesi

[625]⁶⁰⁸

[81a]

Velehu

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Bir arada gördüm iki dilber-i 'âli-cenâb
Şöyle şandum kim inüpdür yire mâh u âfitâb
- 2 Birisinüñ hâle devr itmiş meh-i ruḥsârını
Birinüñ mihr-i 'izârı üzre görünmez şehâb

⁶⁰⁷ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 282.

⁶⁰⁸ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 36.

- 3 Mısr-ı hüsninde birisinüñ nihâyetde ʿabîr
Rûm-ı ruhsârında birinüñ görünmez müşg-i nâb
- 4 Biri ʿâşıkdan utanup perde çekmiş yüzine
Birinüñ tabı küşâde yok cemâlinde niķâb
- 5 Biri hayrân kıldı esrâr-ı şeker-âlûd ile
Biri ser-mest itdi **Emrî**'yi şunup câm-ı şerâb

[626]⁶⁰⁹

Velehu

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

- 1 Bir şeh-i şahrâ-nişînem sâye-bânumdur sehâb
Aña peyvest olmuş âhum şuʿlesi zerrîn-ţınâb
- 2 ʿAşk-ı yâ ile bir özüñe ʿâlem vardur benüm
Dûd-ı âhum gönül serecâm-ı şaʿâı âfitâb
- 3 Şimdi dîdemde karar itdi hayâl-i laʿl-i yâr
Nuʿre-i mestânı degilüñ gözüme geldi şerâb
- 4 Derûni şerh itmege tâķat getürmez zaķm kim
Ĥançerüñ gücü ile koydı ağzına bir ķatre âb
- 5 Ķaşı fikridirdi bûsına nâlân eyleyin
Ol kemândan añlar ey **Emrî** hemişe büryâb

[627]⁶¹⁰

Velehu

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

- 1 Nâr-ı dilden şevķ-ı ruhsârıñ ile .....

⁶⁰⁹ 2., 3., 4. ve 5. beyitler gazelde yer almamaktadır. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 34.

⁶¹⁰ 1., 4. ve 5. beyitler gazelde yer almamaktadır. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 32.

İrüşüp eflâke ey meh-i âdî oldı âfitâb

- 2 Acı sözüñden halâvetler bulur yanmış göñül
Tuz ekilse nitekim lezzet bulur cânâ kebâb
- 3 Hamr-i la'lüñdür devâ mahmûr-ı aşkuñ derdine
Nesne def' itmez humâruñ derdini illâ şarâb
- 4 Ka'benüñ ma'cûb olduğın işidüb ol şanem
Eyledi hadd-i beyâzına sîne-i zülfün niķâb
- 5 Bir perî peyker nigâruñ qodı **Emrî** pârķâr
°Arız verdi hayâli dilde âteş gözde âb

[628]⁶¹¹

[81b]

Velehu

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Bir felekdür eşk-i çeşmüm üzre güyâ her habâb
Anda ey meh °aks-i ruhsâr-ı münîrûñ âfitâb
- 2 Perde-i çeşmüm hayâlûñ şâhınuñ otağıdur
Kim aña her yañadan müjgânlarum çekdi tınâb
- 3 Hâle olmaz dirlere idi mihr-i °âlem-tâbda
Yâ nedür devr-i ruhuñda bu haķ-ı müşgîn-niķâb
- 4 Tıtdı etrâfına anuñ hârdan havlı müjem
Tâ şeb-i gamda harîm-i dîdeme girmeye hâb
- 5 Şâh-ı gamdur **Emrî** dîvâr-ı hişâr-ı çarķda
Töp-ı âhı toķınup kaldı degüldür âfitâb

[629]⁶¹²

Velehu

⁶¹¹ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 32.

⁶¹² Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 35.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Hâne-i ağıyardan çıkdı çün ol meh bî-nikâb
Eyle şandum toğdı mağrib menzilinden âfitâb
- 2 Cismümi hâkister itdi nâr-ı hicrân turfedür
Âhumuñ yili eser hem mevc urur çeşmümde âb
- 3 Göñlüme geldükçe kaşuñ fikri nâlân olur ben
Kıl kemândan nâle eyler dilberâ her dem rübâb
- 4 Dil ocağı kara dâğ engüşt elifler sîhler
Eyledüm bâzâr-ı ʻaşkuñda senüñ bağrum kebâb
- 5 Ğurre kaşından ruñı rahşân-durur hürşîd-veş
Ay başında **Emriyâ** virmez egerçi mâh tâb

[630]⁶¹³

Velehu

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Şanma kim bād-ı hevâdan saçılır hâk üzre âb
Söz âhumdan ğark-rîz oldı ey meh-rû sehâb
- 2 Ey kamer kaşuñ hilâlin görmek isterse çarh
Âyine korsa n'ola su üzre ʻaks-i âfitâb
- 3 Devletüñde cevher ile tağmîr itmege
Seyl-i eşkimden olursa hâne-i merdüm-i hârâb
- 4 Mîve-i dâğuñla pür gördi nihâl-i kaddümi
Aşdı dil dūd-ı siyâhından aña perr-i ğurâb
- 5 İgne şaңçaldan hayâl-i ğamze-i dil-dûz aña
Olmadı bir lahza râhat pister-i dîdemde hâb

⁶¹³ 3. beyit divanda yer almamaktadır. 2. beyit 39. gazelde, 4. ve 5. beyitler ise 43. gazelde yer almaktadır.
Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 31.

[631]⁶¹⁴

[82a]

Velehu

Mefâ'iliün Mefâ'iliün Mefâ'iliün Mefâ'iliün

- 1 Göñül sultân-ı mülk-i aşka tâbi° bir sipâhîdür
Başumda mûy-ı jûlîdem anuñ perr-i siyâhîdur
- 2 Elif kim kâmeti yâdına sînemde çekilmişdür
Fezâ-yı derde uğrar şehr-i aşkuñ toğrı râhîdur
- 3 Hâm-ı zülfüñ şehâ tâvus kuyruğı nişânîdur
Haţuñ cân kaşdına zülfüñ getürmiş hükmi-şâhîdür
- 4 Benefşe şanma bâğ içre gam-ı haţ-ı siyâhuñla
Ġubâr olan dil ehlinüñ duhân-ı nâr-ı âhîdur
- 5 Gam-ı aşk-ı nigâr ile başumda od yanar **Emrî**
Degüldür mûy-ı jûlîdem anuñ dûd-ı siyâhîdur

[632]⁶¹⁵

Velehu

Fe'îlâtüin Mefâ'iliün Fe'îlün

- 1 Yüzüme karşı n'ola sögse nigâr
Ger tabancayla ursada yeri var
- 2 Tîğ-i tîzüñ senüñ elüñle baña
Neçe kez yâre urdı ey dil-dâr
- 3 Bir muğın döne döne kaldırdı
Kaşuña eylemez hilâl inkâr
- 4 Halka-i dâm içre saçmış erzen gül
Kılmağa andelîb-i bâğı şikâr

⁶¹⁴ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 96.

⁶¹⁵ 3. ve 5. gazel divanda yer almamaktadır. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 104.

- 5 Beñzemezsın dehân-ı yâre diyü
Çekdir gonca-i nesîm-i bahâr

[633]⁶¹⁶

Velehu

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

- 1 Şu°le-i ğam dil elinde hâmedür
Oқыup yazduğı mihnet-nâmedür
- 2 Nice ğam-nâk olmayam ol hât baña
Ruĥlaruñdan geldi fûrkat-nâmedür
- 3 Gönderem dimişdi size bir haber
İntizârı cânuñ ol peygâmadur
- 4 Sînemüz üzre elif çeksek n°ola
Meylümüzsın serv-i sîm-endâmadur
- 5 Çarĥ **Emrî** kabrüm üzre örtilür
Zer beneklü âsumânî câmedür

[634]⁶¹⁷

[82b]

Velehu

Mef°ülü Mefâ°ilü Mefâ°ilü Fe°ülün

- 1 Bir nâfe mi var hâl-i ruĥ-ı dilbere beñzer
Aĥ yüzde qara beñ-durur ol hâl-i mu°anber
- 2 Hâĥ vire hemân °ömr uzunluğın olupdur
Zülf-i siyehînüñ boyı boynına berâber

⁶¹⁶ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 109.

⁶¹⁷ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 100.

- 3 Bu dîde hayâl-i haþ u la'îlûnle dönüpdür
Bir câma ki anda yazıla Sûre-i Kevşer
- 4 Öldürdi beni çünki gam-ı ebrû-yı zerdûñ
Türbemde hilâl olsa yaraşur °alem-i zer
- 5 Jâle degül ey **Emrî** görüp hâl-i nigârı
Kân terledi utandı görünce gül-i aþmer

[635]⁶¹⁸

Velehu

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 La'line karşı ezilme ey şeker
Gey şakın °aşıkları başuñ ezer
- 2 Nâr-ı âhumdan başumda od yanar
Hecr elinden kânlar ağlar çeşm-i ter
- 3 Sîneye çekmeñ hadeng-i gamzeñi
Ey kaşı yâ katı göñlümden geçer
- 4 Tâc-dâr iken felekde âfitâb
Sen şeh-i hüsn ışiginde yir öper
- 5 °Ârız-ı zîbâña **Emrî** gül dimiş
Söylenür illerde bu rengîn haber

[636]⁶¹⁹

Velehu

Mefâ'îlün Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün

- 1 Kâbâ-yı sebz ile kaddûñ ki serv-i bâlâdur
Ruħuñ o serv üzerinde meh-i dil-ârâdur

⁶¹⁸ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 76.

⁶¹⁹ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 103.

- 2   abâ-yı sebz ile add-i bülendüñ ey servüm
Binâ-yı hüsnuñe yeşil sûtün-ı bâlâdur
- 3   Yeşil varada çekilmiş elifdür ol aşı yay
abâ-yı sebz geyinmiş nihâl-i zîbâdur
- 4   abâ-yı sebz geyindükçe addüñ üzre ruuñ
Nihâl-i sebzde gûyâ ki verd-i ra^cnâdur
- 5   Yanağı lâledür **Emrî** nigâruñ aña bahâr
abâ-yı sebz ile ol âmet-i mu^callâdur

[637]⁶²⁰

[83a]

Velehu

Fâ^cilâtün Fâ^cilâtün Fâ^cilâtün Fâ^cilün

- 1   Hânçerüñ gibi degül gamzeñ atı attâldür
Kâkül-i müşgînüñ anuñçün perîşân-aldür
- 2   Zülfüñe dil baqlamış âşüfte vü miskînüñem
Ehl-i derd olduuma add-i hamîdem dâldür
- 3   Murğ-ı devletdür adeng-i yâr ayaında anuñ
alka-i zamum kızıl yâûtdan alaldür
- 4   Âfitâb üzre hilâlünden nigârâ med çeken
Nokta koyan addüñ üstine yine ol aldür
- 5   Bâğ-ı dehr içinde **Emrî** kebk-i hôş-reftâr çok
N^eyleyem kim şâh-bâz-ı dil şikeste-bâldür

[638]⁶²¹

Velehu

⁶²⁰ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 64.

⁶²¹ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 71.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Çarh-ı ser-keş dest-i âhumdan zebûn olmuş-durur
Kâmeti iki bükilmiş bağı hûn olmuş-durur
- 2 Dûd-ı âhum bir siyâh otağıdur şâh-ı gamuñ
Bu ten-i zerdüm aña zerrîn sûtûn olmuş-durur
- 3 Çarhdan yire dökilse âb-ı bârân nitekim
Bâd-ı âhumdan o şişe ser-nigûn olmuş-durur
- 4 Şor tarîk-ı vahdeti yol gösterür pîr-i muğân
Zâhidâ çok kimseye ol reh-nümûn olmuşdurur
- 5 Dem-be-dem efgân ider **Emrî** çemende kâmeti
Ey hilâl-ebrû figân altında nûn olmuş-durur

[639]⁶²²

Velehu

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Dâne-i hâlûñ hevâsından dökilen bâl ü per
Murg-ı cânûñ şöyledür za'fi ki üf dirseñ uçar
- 2 Mey şafağ eyler şabûhı şevk-ı mihrûñle felek
Çarhdan çıkmış bir altun câmdur mihr-i seher
- 4 Görmege yüzi gününde mâh-ı nevâ ebrûsını
Âb-ı eşkim içre âyine komışdur çeşm-i ter
- 4 Nâvekûñ yavuz geçer ey kaşı yâ dil tıflına
Bir çubuk urur ki her urduğı yirden kan çıkar
- 5 Şanma **Emrî** mâh-ı nev âhuñ oğından sehm idüp
Murg-ı zerrîn-bâl deşt-i âsumânda dökdi per

⁶²² 4. beyit gazelde yer almamaktadır. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 60.

[640]⁶²³

[83b]

Velehu

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Diyâr-ı ʿaşqda sînem beyâbân-ı maḥabbetdür
Degül cismümdeki mûlar giyâh-ı derd ü ḥasretdür
- 2 Ğam irdügünle ḥâlüm görürken ḥayrete verirmiş
Dehân-ı çarḥda ey meh-i hilâl engüşt-i ḥayrettür
- 3 Nucûmuñ gündizin eyleme görünmedikleri bûsem
Giceyle câmiña baqdıkları anlara töhmetdür
- 4 Gözi câmuñ pür-âb beñzi şararmışdurur eyvânuñ
Bu kim ikiside ânuñ anuña ḥasretdür
- 5 Dil u cân naqdini **Emrî** aña kılduğuma teslîm
Eylemiş âl kâğıda ḥaṭṭ-ı ruḥsârı ḥüccetdür

[641]⁶²⁴

Velehu

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Dil müdâm âh idüben ḳadd-i dü-tâ ile yürür
Bali Beg ḳulı-durur oḳ ile yây ile yürür
- 2 Tîrûñi kâkülüñi yâd idüben seyr iderin
Şeyh gibi ki ʿaşâ ile riḳâyile yürür
- 3 Dil için nâle idersem n°ola dil ucından
Her ceres yürüdüğü yirde şadâyile yürür
- 4 Raḳş ider âhum öñince ten-i zerdüm gûyâ
Bir ḥazân yarpağıdur bâd-ı şabâyile yürür

⁶²³ 2., 3., 4. ve 5. beyitler gazelde yer almamaktadır. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 91.

⁶²⁴ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *Emrî Divanı, a.g.e.*, s. 86.

- 5 Dûd-1 âh ile gezer hicre düşelden **Emrî**
Kişi ehl-i maraz olunca aşâyile yürür

[642]⁶²⁵

Velehu

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Göñül ey sîm-ten sarrâf-1 şehri-mihnet ü gamdur
Gözüm açça terâzûsı sirişküm aña dirhemdür
- 2 Sipihre tîg-1 âhum yara açdı ağzın .....
Degüldür kehkeşân yâ penbe yâ kâfûrî merhemdür
- 3 Egildi örtmege zülfün anı bildürmemek ister
Anuñçün dâ'imâ kıadd-i dırâzı zülfünün hamdur
- 4 Şalup gîsûsını ol la'li tiryâk arkası üzre
Bu dil tîflını korkıtmış dimiş kim mâr arkamdur
- 5 Ruḥına kaçtre düşmişdür gül-âb-âlûd zülfinden
Görenler şandılar **Emrî** gül-i ter üzre şebnemdür

[643]⁶²⁶

[84a]

Velehu

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 °Anberîn kâkül cebînün üzre şekli-cîmdür
Zerre ağzuñ mihr üstinde yazılmış mîmdür
- 2 Mihr ü mâh ise iki °uryân abdâluñ-durur
Hûblukda döstüm fevkuñda şimdi kimdür

⁶²⁵ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 93.

⁶²⁶ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 73.

- 3 °Ârız-ı zîbân içinde hâl-i müşğînün senün
Gülşen olmuş aña âteş sanki İbrâhîmdür
- 4 °Âzuñla kâkülün ey serv-i kıddi rastı
Bir gümüş turunc göstermiş nihâl-i sîmdür
- 5 Dürri dendân-ı niğâra beñzedürdüm **Emriyâ**
Zerre ağzı eyledür kim aña şıgmaz nîmdür

[644]⁶²⁷

Velehu

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Şâh-ı °aşkam eylerem kûh-ı gam âhûsın şikâr
Elde bir rengîn kemendümdür bu âh-ı pür-şerâr
- 2 Gördüğünce rûy-ı zerdüm üzre hâkiyâ yeñi
Merdüm-i çeşmüm ider üstine güherler nişâr
- 3 Gül siper alup ele meydân-ı hüsne geldi çün
Ey kaşı ya tîr uşurdu her tarafından hâr
- 4 Dil derûn-ı sîneden zülfün ucundan zâr olur
Murğ gibi görse kendü âşiyânı içre mâr
- 5 Umaram âhum nikâb-ı rûy-ı yârı ref⁶ ide
Görelüm **Emrî** hele ne gösterür bu rüzgâr

[645]⁶²⁸

Velehu

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

⁶²⁷ 2. ve 3. beyitler gazelde yer almamaktadır. Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 59.

⁶²⁸ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 94.

- 1 Ruhuñ aksi ile yaşum mey-i gül-fâma dönmişdür
İzüñ tozı ile başum mücevher câma dönmişdür
- 2 Hıyâl-i lal-i şîrînüñle hûnîn olmadan dâ'im
Gözi her âfetüñ rengîn şeker-bâdâma dönmişdür
- 3 İzârın döndürüp benden kara zülfine bakınur
Bu ğamdan âh rûz-ı rûşenüm aħşama dönmişdür
- 4 Aceb mi lale dönerse gözüm zülfeynüñüñ aksi
İki yanında ol aynuñ çün iki lâma dönmişdür
- 5 Şalınsa yüregüm n'ola görüp miskîn resen **Emrî**
Temâşa kıl bezenmiş ruħları bayrama dönmişdür

[646]⁶²⁹

[84b]

Velehu

Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün

- 1 Bu göñül fikr-i leb-i lal-i Bedaħşân götürür
Derd-i aşk ile marîz olsa n'ola cân götürür
- 2 Nem-i eşkümlle yürür çünki benüm dilde oquñ
Geçmesün artuĝa anuñla bizi kan götürür
- 3 Hâlini şanma ruħında beni ağlatmaĝ için
Güle fülful konup ol nergis-i fettân götürür
- 4 Gelicek revzenüñe bakmaĝa urduñ taş ile
Yarasın sînede daħı meh-i tâbân götürür
- 5 [Âhuñ] ey **Emrî** götürdi ğapumı didi didüm
[Bâddur çünki şehâ] taħt-ı Süleymân götürür

⁶²⁹ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 84.

[647]⁶³⁰

Velehu

Mefâ'ilün Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün

- 1 Bu gice koynuma girdi düşümde mihr-i münîr
Uyanıcak seni kucmağa eyledüm ta'cîbîr
- 2 Hâyâl-i zülf-i miyânuñla şöyle inceldüm
Ki kıl kalem ile nakkâş idimez taşvîr
- 3 Düşer mi çeşmüne ser-mest olup helâküm için
Kuşandı gamzelerüñden miyânına şemşîr
- 4 Cihânı tîğ ile ol gamzeler helâk itdi
Şaçun kemend ile kıldı meh-i münîri esîr
- 5 Günâhı ne şanemâ **Emrî**nüñ ki katli için
Getüre kaçun ile kirpügün kemân ile tîr

[648]⁶³¹

Velehu

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Şadâsı nâlemün bülbül fezâ-yı sîne bâğumdur
Nihâl üzre gül-i ahmer elif üstinde dâğumdur
- 2 Diyâr-ı aşk şâhıyam sûtûn-ı âhum üstinde
Güneşdür fülke-i zerrîn felek atlas otağumdur
- 3 Kâtîl-i tîğ-ı hicrânâ felek türbem meh ü hurşîd
Yanar üstümde rûz u şeb iki altun çerâğumdur
- 4 Gamun dâğına sînemde idersem n°ola cân kırbân
Muhibb-i pîr-i aşkam ol benüm eski ocağumdur

⁶³⁰ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 101.

⁶³¹ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 94.

- 5 Şeh-i mülk-i gamam **Emrî** hadeng-i nâle atmağa
Sütûn-ı âhum üstinde güneş altun kabağumdur

[649]⁶³²

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

- [85a]
- 1 Baña °arz itmesün mihr-i seherruḥ
Degül ḥaddüñ gibi ferḥunde ferruḥ
  - 2 Kḩatı açılmasun devründe gonca
İñen göstermesün gül-berg-i terruḥ
  - 3 Alınmazdı gönül yâr olmayaydı
Ser-i zülfüñ gibi ger pâre gerruḥ
  - 4 Tarâvet kesb ider olsañ °araḩnâk
Olur berg-i semenden tâze terruḥ
  - 5 Dil-i **Bâkî** nice âbâd olur kim
Yıkar ol gamze-i fettân yaḩarruḥ

[650]⁶³³

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Leb-i ḩandânuñ ile kılduñ yâd
Eyledüñ mürdelerüñ rûḩını şâd
- 2 Beni yâd eyledüñ iḩyâ itdüñ
Öldiler gıtdiler ammâ ḩussâd
- 3 Tîr-i hecrüñle ber-â-ber kılduñ
Nâvek-i gamzelerüñ zaḩmı ziyâd
- 4 Yüri ey serv-i ser-efrâz yüri
Kad-i bâlâña irişmez şimşâd

⁶³² Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 87.

⁶³³ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 89.

- 5 Kâmetüñ kulluğına düşmeyicek
Olmadı serv-i hırâmân âzâd
- 6 **Bâkî**'ye emr nedür sultânım
Saña kul oldı mutî° ü münkâd

[651]⁶³⁴

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'ûlü Fâ'ilün

- 1 İtdi şikâr gönümi bir şûh-ı [şeh-levend]
Müjgânı tîr ü kaşı kemân turrası kemend
- 2 Telh-i şarâb-ı guşşa-i devrânı def'ider
Şîrîn lebin dehânuma alsam niteki қand
- 3 Bucism-izerdüzârünizârilenicebir
Yanam firâkuñ odna nitekim sipend
- 4 Her dûna şâh-ı gül gibi meyl itme dûstum
Düşmez giyâha hem-ser ola serv-iser-bülend
- 5 A°dâ yanuñda hurrem u handân olup gezer
Bâkî gamuñda zâr u dil-efgâr u derdmend

[652]⁶³⁵

Fe'ilâtün Mef'ûlün Fe'ilün

- [85b] 1 Bulmaқ isterdi °aşk içinde murâd
Yâr-ı Şîrîn degül midür Ferhâd
- 2 Defter-i fazl u dâniş evrâkın
Şarşar-ı âhum eyledi ber-bâd
- 3 Günbed-i çarh u şu°le-i âhum
Tîğ-i elmâs u miğfer-i pûlâd

⁶³⁴ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 87.

⁶³⁵ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 88.

- 4 Şeş-der-i ğamda zâr kaldı gönül
Olmadı vuşlatuñ kapusı güşâd
- 5 **Bâķî** hecrüñ ğamıyla cân virdi
Dâd ey pâdişâh-ı âlem dâd

[653]⁶³⁶

Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûlün

- 1 Ne devrân muvâfık ne tâli° müsâ°id
Çolın boynuma şalmaz ol sîm- sâ°id
- 2 Zâmîrin şikest itme erbâb-ı aşkuñ
Yine saña râcin yine saña °â'id
- 3 Yiter kîrpügüm kûy-ı aşkuñda cârûb
Üzilsün kesilsün hemân rîş-i zâhid
- 4 Ferâğat güzel sevmeden tevbe meyden
Zihî re°y-i bâtıl zihî fikr-i fâsid
- 5 Sözüden ne ğam **Bâķıyâ** müdde°nün
Saña mâ'il olunca °âlemde şâhid

[654]⁶³⁷

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Eylesün vaşlını dermân dil-i bîmâra meded
Dûstlar işte ben öldüm baña bir çâre meded
- 2 Güher-i câmı yitürdük bizi ğam öldüriyor
Sâķıyâ gel bulı vir kıanda ise âra meded
- 3 İhtirâz itmedüñüz aldılar elden câmı
Vâķıf itmeñ saķınuñ kimseyi esrâra meded

⁶³⁶ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 91.

⁶³⁷ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 90.

- 4 Zaḥm-ı sînemden okuñ pârelerin hep alma
Dursun Allâhı severseñ hele bir pâre meded
- 5 Mededüñ kalmadı feryâd u figân eylemege
Saña kimden ire ey **Bâkî**-i bî-çâremeded

[655]⁶³⁸

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

[86a]

- 1 Dem olur °âlemi yaqar bir âh-ı sûz-nâküz biz
Dem olur âteşi teskîn ider bir âb-ı pâküz biz
- 2 Gören jûlide-mû içinde rûy-ı zerdümüz şanur
°Acep u mihnet ocağında duhân-ı tâb-nâküz biz
- 3 İzi tozını şordum kühl ile müşge didiler kim
Ġubâr-ı râh-ı kûy-ı yâr yanında ne hâküz biz
- 4 Derûn sîne-mecrûḥ olduğın şerḥ eyledi cismüm
Dil ü cân ey kemân-ebrû didi andan helâküz biz
- 5 Bize çâk-i girîbânın iñen °arz itmesün sûsen
Kazâ tîğıyla ey **Emrî** ezelden sîne-çâküz biz

[656]⁶³⁹

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Taralup dilber ġamından yâra aġyâr olmazuz
Ġonca-veş dil-tengüz ammâ hem-dem-i ḡâr olmazuz
- 2 Zerre-veş ser-geşte-i ḡurşîd-i tâbânuz velî
Sâye gibi yanına düşüp siyeh-kâr olmazuz
- 3 Nûr-ı ruḡsârûñla her câyı münevver itme kim
Mîhr-i °âlem-tâb ise hercâyîye yâr olmazuz

⁶³⁸ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s.120.

⁶³⁹ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s.119.

- 4 Serv-veş ser-keş olanuñ sâyesine varmazuz
Her gül-i pür-ğâr içün bülbül gibi zâr olmazuz
- 5 Añlaruz kâlinden **Emrî** sîm-berler nağdini
Aña nağd-i eşkümüz birle ħarîdâr olmazuz

[657]⁶⁴⁰

Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilâtün Fâcilün

- 1 Bîşe-i ğam şîriyüz deşt-i maĥabbet beklerüz
Ya'nî âhû-çeşmler şaydına fırsat beklerüz
- 2 Şehr-i cânı seng-i miĥnetle ğam itmişdür ħişâr
Nâlemüzle biz beden burcında nevbet beklerüz
- 3 Yalıñ itsek n'ola tîğ-1 âh-1 âteş-bârumuz
Bir ħarâmî-çeşm ile der-bend-i miĥnet beklerüz
- 4 °Aşk şâhı sîne saĥrâsına kûrmışdur otağ
Biz sipâh-1 derd ile râh-1 maĥabbet beklerüz
- 5 **Emriyâ** bâd-1 hevâ şanma °asâ-yı âhumuz
İşiginde bir şehûñ bâb-1 sa°âdet beklerüz

[658]⁶⁴¹

Fe°ilâtün Mefâ°ilün Fe°ilün

- [86b] 1 Yâra dikmiş çemende nergis göz
°Acebâ nice oldı ol gözsüz
- 2 Gözüñe beñzedem mi nergisi kim
Kırpügi şaru kendü bir depegöz
- 3 Gözüñüñ ĥasretiyle nergis-i bâğ
Ĥasta oldı şarardı hep yüz göz

⁶⁴⁰ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 117.

⁶⁴¹ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 122.

- 4 Gözüñüñ nergisi siyeh-dîde
Bir kılı vardır adıdur qaragöz
- 5 Şanma nergis açıldı âhumdan
Yandı bâğ oldu **Emriyâ** göz göz

[659]⁶⁴²

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'â'ilü Fâ'ilün

- 1 Ey döst biz gedâ degülüz aşk şâhıyuz
Kullanuruz zamânı cihân pâdişâhıyuz
- 2 Perr-i siyâhdur başumuzda hevâ-yı zülf
Sultân-ı mülk-i mihnete tâbi^c sipâhîyüz
- 3 Zülf ü kâkülüne su'âl eyledim dedi
Bir sûhte-dilüñ eser-i dūd-ı âhıyuz
- 4 Çeşm-i zamâna kühl-i cilâdur ğubârumuz
Pîr-i tarîkatüñ şanemâ hâk-i râhıyuz
- 5 Başda şu'â^c-ı âteş-i âh ile **Emriyâ**
Âlem sarâyınuñ şeh-i zerrîn-külâhıyuz

[660]⁶⁴³

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mef'â'ilü Fâ'ilün

- 1 Yandı söyünmedi şanemâ dilde dâğumuz
Kaldı şükür ki şönumuza bir çerâğumuz
- 2 Çekdüm elif bu sîneye ar^car kadüñ añup
Bâğ-ı cihânda tâ ki kıla bir budâğımız
- 3 Hattüñ muhibbiyüz gözümüz pür sirişk ile
Reyhâncıyuz çiçekle toludur çanağımız

⁶⁴² Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 115.

⁶⁴³ Bkz. Mehmet A. Yekta Saraç, *a.g.e.*, s. 115.

- 4 Cismüm nihâlini semer-i gam egerdi ger
Âhum sûtûnı olmasa cânâ dayağumuz
- 5 **Emrî** yüzün görüp didi âyîne de nigâr
Âb içre mün^cakıs beñzer yanağumuz

[661]⁶⁴⁴

[87a]

I

Melâmet-i gam-ı zülf-i nigârımı diyin
Cerâhât-ı dil-i zâr u figâmı diyin
Seğâmet-i ten-i bîmâr-ı zâhımı diyin
Harâret çeker tâbdârımı diyin
Hikâyet-i gam-ı hicrân-ı yârımı diyin
Şikâyet-i elem-i rûzgârımı diyin

II

Medâr olup baña kezzâb-ı hicr-i yâr-ı dirî^c
Döne döne gönül eylerken âh u zâr dirî^c
Bu varıdan dahî dil bulmadan kenâr
Düşürdi bir dihye ânı rûzgâr-ı dirî^c
Hikâyet yârımı diyin
Şikâyet yârımı diyin

III

Belâ-yı hicr ile olmuş iken gönül mu^ctâd
Bu yolda hûn-ı gam hicr-i yâr iken yiñe zâd
Bu rûzgârıñ elinden kime yiñe iddim feryâd
Ki itdi har men şabr u kararımı berbâd
Hikâyet yârımı diyin
Şikâyet yârımı diyin

⁶⁴⁴ Şiirin mahlas beyti olmadığı için şairi tespit edilememiştir.

IV

Derdine geçmiş iken yeter derd-i hicr-i nigâr
Añla olmuş iken sîne rîş u efkâr
Ne toz kıopardı görüñ rûzgâr-ı hemvâr
Ki âb-ı  arız-ı yâre getürdi haţı-ı ğubâr
Hikâyet yârımı diyin
Şikâyet yârımı diyin

V

Belâ-yı hicr-i nigâr itdi hâk-sâr beni
Ayaqlara düşürüp eyledi ğubâr beni
Selîkı n'eyledi gör kim bu rûzgâr beni
Hevâya uyduru ben itdi bî-karâr beni
Hikâyet yârımı diyin
Şikâyet yârımı diyin

[662]⁶⁴⁵

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

[87b]

- 1 Ezelden şâh-ı aşkuñ bende-i fermânıyuz cânâ
Mağabbet mülkinün sułtân-ı  âlî-şânıyuz cânâ
- 2 Sehâb-ı luţfuñ âbın teşne dillerden dirîĝ itme
Bu deştüñ baĝrı yanmış Lâle-i Nu mânıyuz cânâ
- 3 Mükedder kılmasun gerd-i kûdûret çeşme-i cânı
Bilürsin âb-rûy-ı milket-i  Osmânîyüz cânâ
- 4 Zamâne bizde gevher sezdüĝiçün dil-hırâş eyler
Anuñ çün baĝrumuz hûndur ma arif kânıyuz cânâ
- 5 Cihânı câm-ı nazmum şi'r-i **Bâkı** gibi devr eyler
Bu bezmüñ şimdi biz de Bâkı-i devrânıyuz cânâ

⁶⁴⁵ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 78.

[663]⁶⁴⁶

Fe'îlâtün Mef'â'îlün Fe'îlün

- 1 °Ârızuñ âb-ı nâbdur gûyâ
Zeķanuñ bir ĥabâbdur gûyâ
- 2 Dilde envâr-ı mihr-i ruĥsâruñ
Âbda mâh-tâbdur gûyâ
- 3 Naķş-ı ĥüsn-i ĥaţuñla şafĥa-i dil
Bir muşavver kitâbdur gûyâ
- 4 Bezm-i ġamda dü çeşm-i giryânum
İki şîşe şarâbdur gûyâ
- 5 Tıtdı mihr-i cihânı ol mâhuñ
Pertev-i âfitâbdur gûyâ
- 6 **Bâķiyâ** ĥâl-i °anberîni anuñ
Nâfe-i müşġ-i nâbdur gûyâ

[664]⁶⁴⁷

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Baña çok cevır itdügüñ' çün ey sipihr-i bî-vefâ
Âĥumuñ dûd-ı kebûdı uydı ulaşdı saña
- 2 Eşkümuñ gevhlererin dizdüm işigi taşına
Yâre °arz idem diyü silmiş rakîb-i bed-likâ
- 3 Gömgök itdi sille-i âĥum sipihrüñ şûretin
Gök yüzine bak inanmazsañ eger ey meh-likâ
- 4 Gözüme °âlem görünmez görmesem ruĥsâruñı
°Ârızuñ mir°âtıdur Âyîne-i °âlem-nümâ

⁶⁴⁶ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 78.

⁶⁴⁷ Divanda altı beyit olarak yer almaktadır. Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 79.

- 5 Ruĥlaruñ vaşında **Bâkı** bir ğazel nazm itdi kim
Ehl-i diller qodılar adını mir'âtü'ş-şafâ

[665]⁶⁴⁸

Mef'ûlü Mef'â'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

- [88a]
- 1 Feryâduma irmezse n'ola ol boyı şimşâd
Kûyında feleklerden aşar nâle vü feryâd
  - 2 Devründe güle niçün olur bende benefşe
Üstine kılıçlar mı tutar sûsen-i âzâd
  - 3 Bir gonca benefşe kıparup tâcına şokmış
Tağlarda külüng atduğı dem başına Ferhâd
  - 4 İbrâmı gel ey sâkı-i gül-çehre kıo sen de
Almışdur olan 'aqlumuz ol şûh-ı perî-zâd
  - 5 Eşkâl-i vefâ resmi kıabûl itmede kıalbûñ
Âyînedür ammâ begüm âyîne-i pûlâd
  - 6 'Ahdünde eger 'âleme bir dağı gelürse
Kullıklar ider sen yüzi hûrşide Feraşşâd
  - 7 Rengîn ider evşâf-ı ruĥuñ hâme-i **Bâkı**
[Ol şûreti virmez sanemâ] naqşına Bih-zâd

[666]⁶⁴⁹

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Ey dil gerekse vâsıta-i devlet-i ebed
Olmaz nigâruñ işiğı taşı gibi sened
- 2 Devrân elinden alma eger irse destüñ
Şeh-bâz-ı aşiyâne-i devlet ebed

⁶⁴⁸ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 91.

⁶⁴⁹ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 88.

- 3 Gösterdi gâh zülfi kıarasın gehî kıaşın
Deryâ-yı hüsn-i dûst °ayân itdi cezr ü med
- 4 Derd-i maħabbet eylese cismi °aceb mi zerd
İksîr-i °aşkı-ı pâk ile altun olur cesed
- 5 Âyîne gibi ħalka mürâ°ilik eylemez
Bâkı şafâ-yı ħâtır ile geydi bir nemed

[667]⁶⁵⁰

Mefâ°ilün Mefâ°ilün Mefâ°ilün Mefâ°ilün

[88b]

- 1 Ezeldenşâh-ı °aşkuñbende-i fermâniyuz cânâ
Maħabbet mülkinün sultân-ı °âlî-şânıyuzcânâ
- 2 Sehâb-ı luţfuñ âbın [teşne-dillerden dirîg itme]
[Bu deştüñ bağı yanmış Lâle-i Nu°mâniyuz cânâ]
- 3 [Zamâne bizde gevher sezdügi' çün dil-ħırâş eyler
Anuñ' çün bağrumuz ħündur ma°ârif kıanıyuz cânâ]
- 4 [Mükedder kılmasun gerd-i kıdûret çeşme-i cânı
Bilürsin âb-rûy-ı milket-i °Osmânîyuz cânâ]
- 5 [Cihânı cân-ı nazmum şi°r-i **Bâkı** gibi devr eyler
Bu bezmüñ şimdi biz de Bâkı-i devrânıyuz cânâ]

[668]⁶⁵¹

Mef°ülü Fâ°ilâtü Mefâ°ilü Fâ°ilün

- 1 Cûy-ı fenâyı ħalk birer ikişergeçer
Bağr-i belâdan ehl-i tecerrüd yüzer geçer
- 2 Reşk-i zülâl-i ħançeri ħalkuñ bilinbüker
Şehr-i dile gelince hezârân kemer geçer

⁶⁵⁰ Aynı şiir 87b varakta da vardır. Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 79.

⁶⁵¹ Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 311.

- 3 Câm-ı şerâb nâbından ırmaz gözün habâb
Herrûzgâr-dîde-işâhib-nazar geçer
- 4 Yollarda gorse ağladugum baña taş atar
Gâhî bu çeşm-i eşk-feşâmı siler geçer
- 5 Halk-ı cihânı naqşına eyler firîfte
Naqqâş-ı rûzgâr °aceb rengler geçer
- 6 Geçmez tena°umından o kim bezm-i °âlemüñ
Câm-ı fenâyı °âkıbetü'l-emr içer geçer
- 7 Gülzâr-ı câna su ağıdur sanki **Bâkıyâ**
[Dilden sinân-ı] gamzeleri şöyle ter geçer

[669]⁶⁵²

Mefâ°ilün Mefâ°ilün Fe°ûlün

- 1 Cemâlüñ âfitâbından alupnûr
Meh-i tâbâna döndi câm-ı billûr
- 2 Şürâhî hem-nişînüñ hem-demüñ câm
Niçün ben cür°a gibi atılam dûr
- 3 Cemâlüñ şevkine döymez gönüller
Tecellî tâbına sabreylemez Tûr
- 4 Gehî vuşlatda °âşık gâh mehcûr
Bu dünyâdur gehî mâtem gehî şûr
- 5 Saçuñ zencîri sevdâsında **Bâkı**
Begüm dîvânedür dîvâne mæzûr

[670]⁶⁵³

Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilâtün Fâ°ilün

⁶⁵² Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 133.

⁶⁵³ Divanda sekiz beyit olarak yer almaktadır. Bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s. 130.

- 1 Halka halka zülf kim ol haţtu hâl üstindedür
Şekl-i tuğrâdur mişâl-i bî-mişâl üstindedür
- 2 °Ârız-I gül-gûnuñ üzre hâl-i fettânuñ senüñ
Fitneden hâlî degül her lahza âl üstindedür
- 3 °Âşık-ı bî-çâreler bâr-ı belâñ altındadır
Dermend üftâdeler görseñ ne hâl üstindedür
- 4 Rûy-ı bahtı bedr olur bürc-i şerefde °âkıbet
Her ki mâh-ı nev gibi kesb-i kemâl üstindedür
- 5 Çarh yüz döndürmedin gülşende °ayş it
Bâkıyâ sebzeler zîbâ hevâlar i°tidâl üstindedür

SONUÇ

Edebiyatımızın önemli kaynaklarından olan şiir mecmuaları yazıldığı dönem ve tertip eden kişinin edebi zevkinin yansıdığı eserlerdir. Bu açıdan şiir mecmuaları, içerisinde farklı dönemlere ait değişik şiir türleri ihtiva ederler. Divanı olmayan şairlerin şiirlerini ve divanlarda olmayan şiirleri tespit etmede klasik edebiyatımız için öncü kaynaklardandır. Tezkirelerde adı olamayan yerel şairlerimizin ortaya çıkışında şiir mecmualarının katkısı büyüktür.

Üzerinde çalıştığımız 375 numaralı şiir mecmuasının kim tarafından ve ne zaman yazıldığı belli değildir. Mecmuanın 7b varakındaki “*Hacı Mehmed’in oğlu Abdullah dünyaya geldiği tarih 1262. ‘Sene biñ iki yüz altmış iki.’*” ifade bize yazıldığı tarih hakkında bilgi verecek tek ipucudur. Bu tarih miladi olarak 1846 yılına denk gelmektedir. Bu durumda mecmuanın 19. yüzyılın ortalarında yazılmış olabileceği ihtimalini akla getiriyor. Mecmuada çoğunlukla 16. yüzyıl şairlerine yer verilmesi ise yazılış tarihinin bu yüzyıl olabileceğidir ihtimalini de söyleyebiliriz.

Mecmuadaki şairlerin kahir ekseriyeti –birkaç şair hariç- 16. yüzyılda yaşamış, tanınmış veya yerel şairlerden oluşmaktadır. Yerel şairlerin isimleriyle birlikte kullanılan “Edirne, Köstendil, İstanbul, Piriştine, Siroz, Sofya ve Üsküp” gibi yer adlarından hareketle bu şairlerin Balkanlar ve İstanbul civarı şairler olduğunu söyleyebiliriz. Kim tarafından yazıldığı belli olmayan mecmuada dört farklı yazı karakterinin kullanılması, farklı sayfa yapısı ve belli bir düzende yazılmamış olması gibi hususlar mecmuanın birden çok kişi tarafından yazıldığı kanaatini oluşturmaktadır.

Mecmuda değişik nazım şekillerine ait 648 adet şiir mevcuttur. Şiirlerde en fazla yer alan nazım şekilleri; 395 gazel, 81 beyit ve 79 matladır. En az yer verilen nazım şekilleri; 2 kaside, 2 murabba, 2 muamma, 2 koşma (halk şiiri), 1 adet de tekke edebiyatı nazım türü olan şathiyedir

Şiirler dışında mecmuanın farklı varaklarında şiirler arasında duâ, ferman ve fal metinlerine ait 22 adet mensur parçalar yer almaktadır.

Şairler içerisinde 94 gazel, 1 adet tahmisle en fazla şiir Emrî’ye aittir. Nesîmî’ye ait 74 gazel, Bakî’ye ait 31 gazel ve 2 tahmis mevcuttur.

Toplamda 118 şairin yer aldığı mecmuada; 22 gazel, 2 mesnevi, 9 kıt'a, 8 rubâî, 3 tu-yuğ, 1 murabba, 1 tahmis, 1 muhammes, 4 matla, 5 ferd, 35 beyit olmak üzere toplam 91 şiir-
rin şairleri tespit edilememiştir. Bunun yanı sıra divanlarında şiirleri bulunmayan şairler de
vardır. Nesîmî'ye ait 7, 13, 20, 23, 63 ve 468 numaralı gazeller, Ubeydî'ye ait 91 numaralı
gazel ve Ulvî'ye ait 173 numaralı gazel ile 529 numaralı tahmis bu şairlerin divanında bulu-
namamıştır.

Mecmuada meşhur (Nesîmî, Ahmed Paşa, Bakî, Emrî, Fuzûlî gibi) şairlere yer verildi-
ği gibi adı az duyulan veya adı bilinmeyen şairlere de yer verilmiştir. Kaynaklarda hakkında
bilgiye ulaşamadığımız Cebînî Efendi Diyâr-ı Acemî adlı şaire ait 1 gazel, 1 kıt'a; Celâlî
Efendi İstanbûlî adlı şaire ait 1 kıt'a, 2 matla; Hâdî-i Çelebi Sofya adlı şaire ait 1 beyit; Halefî
Çelebi Köstendili adlı şaire ait 1 beyit; Hamdî Çelebi Üskübî adlı şaire ait 3 matla; Hasbî
Efendi adlı şaire ait 1 gazel, 1 murabba, 1 tarih, 1 matla; Hâşîmî Efendi adlı şaire ait 1 kıt'a;
Hatîfî-i Bâli-i Piriştine adlı şaire ait 1 beyit; Hatîfî Çelebi Edirnevî adlı şaire ait 1 matla, 2
beyit; Hatîfî-i Sâlis-i Karamânî adlı şaire ait 1 beyit; Hayâtî Efendi İstanbûlî adlı şaire ait 3
matla; Hayretî Bey adlı şaire ait 1 gazel, 1 kıt'a 4 matla, 5 beyit; Hüdâyi Efendi İstanbûlî adlı
şaire ait 1 gazel, 1 matla, 1 beyit; Meştî adlı şaire ait 1 gazel, Sabûnî Efendi adlı şaire ait 3
kıt'a, 1 beyit; Vâhidi Efendi Edirnevî adlı şaire ait 2 matla, 2 ferd; Vâlî Efendi İstanbûlî adlı
şaire ait 1 gazel, 1 kıt'a; Vâlihî Efendi Edirnevî adlı şaire ait 2 matla; Vâsî Efendi İznikî adlı
şaire ait 1 matla; Vâsî-i Sâhî-i Kayasirî adlı şaire ait 1 gazel, 4 matla, 2 beyit; Vasfî Çelebi
Sirozî adlı şaire ait 4 matla, 1 beyit; Vasfî-i Nâbi-i Güllekeş adlı şaire ait 1 matla; Vernî Çele-
bi 2 matla; Visâlî Efendi-i İstanbûlî adlı şaire ait 1 gazel; Zemînî Çelebi adlı şaire ait 1 gazel,
1 kıt'a; Zemîn-i Diger İstanbûlî adlı şaire ait 4 beyit; Zikrî adlı şaire ait 1 gazel; Zikrî Çelebi
adlı şaire ait 2 kıt'a mevcuttur.

Edebiyatımız için mecmuaların önemli bir kaynak olduğunu çalışmamızda giriş bölü-
münde vurgulamıştık. Şiir mecmuaları da kadim şiirimize kaynaklık etmesi açısından önemli
bir yere sahiptir. Gerek ülkemizde gerekse yurt dışında çalışmalara konu olacak çok sayıda
mecmua mevcuttur. Bu çalışmamızla edebiyatımız için az da olsa bir katkı sunabilmişsek
kendimizi mutlu addederiz.

KAYNAKÇA

AÇIL Berat, *Hâverî ve Divançesi*, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Diyarbakır, Nisan 2016.

AKÇAY Gülççek, “Halîlî, Halîl İbrâhim”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5223>,
Erişim Tarihi 21.01.2018.

AKÇAY Gülççek, “Hamdî, Hamdî Efendi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7647>,
Erişim Tarihi 21.01.2018.

AKÇAY Gülççek, “Şerîfî, Şerif Çelebi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=939>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

AKKAYA Hüseyin, “Şemsî, Şemseddîn Sivasî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6894>,
Erişim Tarihi 21.01.2018.

AKSOYAK İsmail Hakkı, “Afvî, Mehmed”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1014>,
Erişim Tarihi 21.01.2018.

AKSOYAK İsmail Hakkı, “Ahmed Çelebi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7514>,
Erişim Tarihi 21.01.2018.

AKSOYAK İsmail Hakkı, “Ahmed Sâni”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4061>,
Erişim Tarihi 21.01.2018.

AKSOYAK İsmail Hakkı, “Dâî, Kadizâde Abdurrahman Dâî Efendi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4324>,
Erişim Tarihi 21.01.2018.

AKSOYAK İsmail Hakkı, “Derûnî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7535>,
Erişim Tarihi 21.01.2018.

AKSOYAK İsmail Hakkı, “Derviş, Kemâl Efendizâde Derviş Çelebi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7510>,
Erişim Tarihi 21.01.2018.

AKSOYAK İsmail Hakkı, “Halîlî-İ Acem”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7404>,
Erişim Tarihi 22.01.2018

AKSOYAK İsmail Hakkı, “Hamdî, Hamdî Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7537>,
Erişim Tarihi 22.01.2018.

AKSOYAK İsmail Hakkı, “Hilmî, Ördekzâde Osman Hilmî Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1818>,
Erişim Tarihi 22.01.2018.

AKSOYAK İsmail Hakkı, AKIN Bülent, “Haydarî/Hayderî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3751>,
Erişim Tarihi 21.05.2018.

AKSOYAK İsmail Hakkı, “Hüsâm/ Hüsâmî, Derviş Hasan Gülşenî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5136>,
Erişim Tarihi 21.05.2018.

AKSOYAK İsmail Hakkı, “Latîfî, Latîfî-i Hanende, Halepli”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4069>,
Erişim Tarihi 22.01.2018.

AKSOYAK İsmail Hakkı, “Mecdî, Mecdî Mehmed Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3226>,
Erişim Tarihi 22.01.2018.

AKSOYAK İsmail Hakkı, “Rif'atî, Rif'atî Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5134>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

AKSOYAK İsmail Hakkı, “Rif'atî, Rif'atî Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7399>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

AKSOYAK İsmail Hakkı, “Vâlihî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7380>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

AKSOYAK İsmail Hakkı, “Zamânî, Mahmud”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6190>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

AKSOYAK İsmail Hakkı, “Zemînî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2985>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

AKYÜZ Kenan, BEKEN Süheyl, YÜKSEL Sedit ve CUNBUR Müjgan, *Fuzûlî Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara 1990.

ARASLI Araslı, *İmameddin Nesîmî Seçilmiş Eserleri*, Lider Neşriyat, Bakü 2014.

ARSLAN Ömer, *Ubeydî Divanı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2013.

AVŞAR Ziya, *Revânî Divanı*, (ekitap.kulturturizm.gov.tr)

AYAN Hüseyin, *Nesîmî Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara 1990.

AYAN Hüseyin, *Nesîmî Hayatı, Edebi Kişiliği ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2014.

AYAZ Berna, “Kaygusuz Abdal, Alaeddin Gaybî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6913>
Erişim Tarihi 22.01.2018.

AYDEMİR Yaşar, “Behiştî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=959>,
Erişim Tarihi 21.01.2018.

AYDEMİR Yaşar, *Behiştî Divanı*, (ekitap.kulturturizm.gov.tr)

AYDEMİR Yaşar, “Metin Neşrinde Mecmûaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler”, *Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları*, 2007.

BANARLI Nihad Sami, *Resimli Türk edebiyatı*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1998.

BİLGEGİL M. Kaya, *Muhibbî Divanı*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Erzurum 1977.

BİLGİNER Mahmut Sadetdin, *Tam ve Tekmil Niyâzî Divanı*, İstanbul Maarif Kitaphanesi, İstanbul 1976.

BÜLBÜL Tuncay, “Ni’metî, Ni’metullah”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1951>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

BÜLBÜL Tuncay, “Remzî, Abdulhâdî Remzî Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4963>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

BÜLBÜL Tuncay, “Hâverî, Açuk Kadioğlu Ali Çelebi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=563>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

CANIM Rıdvan, “Latiff”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=790>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

CANKURT Gülşen Çaylı, *Figânî Divanı Gramatikal İndeksi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2015.

ÇAVUŞOĞLU Mehmed, TANRIVERDİ, M. Ali, *Hayretî Divanı*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No. 2868, İstanbul 1981.

ÇETİN İsmail, *Derzi-Zâde Ulvî Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkitli Metni* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1993.

ÇETİNKAYA Ülkü, “Âzerî, İbrahim Çelebi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1937>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

DEVELLIOĞLU Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları., Ankara 2008.

DİLÇİN Cem, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1997.

DİZDAROĞLU Hikmet, *Halk Şiirinde Türler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1969.

DURMAZ Gülay, “Muhibbî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=963>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

DURMUŞ Tuba İşinsu, “Selîmî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7545>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

DURMUŞ Tuba, “Hayretî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2711>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

DURMUŞ Tuba, “İşhak Çelebi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5064>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

DURMUŞ Tuba, “Mecdî, Mehmed”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1560>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

DUYMAZ Ali, “Âşık Ömer”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4992>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

EKİNCİ Ramazan, “Bahâyî, Küfrî, Hasan Çelebi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=501>

Erişim Tarihi 22.01.2018.

ERDOĞAN Mehtap, “Ni'metî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1452>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

ERDOĞAN Mustafa, *Bursalı Rahmi Divanı*, (ekitap.kulturturizm.gov.tr)

ERDOĞAN Mustafa, “Rahmî, Bursalı Pîr Mehmed”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=315>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

ERKAL Abdulkadir, “Sun'i/Derviş Sun'ullah Dede”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3248>

Erişim Tarihi 23.01.2018.

ERÛNSAL İsmail E., “Revânî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2594>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

GÖNEL Hüseyin, “Derviş, Derviş Dede, Derviş Çelebi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1960>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

GÖNEL Hüseyin, “Zârî, Zârî Sûzenî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1971>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

GÜLER Saim, *Pervâne Beg Nazire Mecmuası [230b - 261a]*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul 2006.

GÜRBÜZ İncinur Atik, Zeynî,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1926>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

İSEN Mustafa, KÖKSAL, Mehmet Fatih, Âlî, Hâfız Konevîoğlu Âlî Efendi,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=943>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

İSEN Mustafa, “Sûzî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2430>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

İSEN Mustafa, “Usûlî, Şeyh Usûlî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=26>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

İSEN Mustafa, Usûlî Divanı, Akçağ Yayınları, Ankara, 1990, s. 117.

KAÇALIN Mustafa S., Âhî Divanı, (ekitap.kulturturizm.gov.tr)

KALPAKLI Mehmet, “Fevrî, Ahmed”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5905>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

KAPLAN Mahmut, “Şemsî, Derviş Şemsî, Işık Şems”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=317>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

KAPLAN Yunus, “Câmi’î”

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1338>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

KAPLAN Yunus, “Derûnî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1461>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

KAPLAN Yunus, “Dervîş, Dervîş Çelebi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1680>,
Erişim Tarihi 21.01.2018.

KAPLAN Yunus, “Hamdî, Acem-zâde Hamdî Efendi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1992>,
Erişim Tarihi 21.01.2018.

KAPLAN Yunus, “Hicrî, Hicrî Çelebi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4669>,
Erişim Tarihi 22.01.2018.

KAPLAN Yunus, “İlmî, ilmî Çelebi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4770>,

KAPLAN Yunus, “İlmî, ilmî Dede”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2218>,

KAPLAN Yunus, “İlmî, ilmî-i Nâzik”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2219>,

KAPLAN Yunus, “Latîfî, Tûtî-i Latîf”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1475>,
Erişim Tarihi 22.01.2018.

KAPLAN Yunus, “Meşâmî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1555>,
Erişim Tarihi 22.01.2018.

KAPLAN Yunus, “Serî’î, Hasan Serî’î Çelebi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2391>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

KAPLAN Yunus, “Seyfî, Ahmed Seyfî Bey”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6690>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

KAPLAN Yunus, “Sun’î, Dukagin-zâde Mustafa Bey”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3589>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

KAPLAN Yunus, “Şemsî Çelebi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1112>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

KARABEY Turgut, Ahmed, “Veliiyüddîn-zâde Ahmed Paşa”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4615>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

KARAGÖZLÜ Volkan, “Alî, Alî b. Muslihiddîn, Alî Muslihiddîn Efendi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7726>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

KARAGÖZLÜ Volkan, “Dâ’î, Şemseddîn-İ Acem, Şemseddîn-i
Tusterî/Desgûrî, Molla Şemseddin”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4042>,
Erişim Tarihi 21.01.2018.

KARAGÖZLÜ Volkan, “Dervîş Çelebî, Halebî-zâde Dervîş Mehmed Çelebî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2661>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

KARAGÖZLÜ Volkan, “Hayâlî Bey, Hayalî, Mehmed Hayâlî Bey,
Bekar Memî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6318>,
Erişim Tarihi 22.01.2018.

KARAGÖZLÜ Volkan, “Kâmî, Hasan Çelebi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4050>,
Erişim Tarihi 22.01.2018.

KARAGÖZLÜ Volkan, “Mustafa, Mustafa Çelebi”
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3523>,

KARAGÖZLÜ Volkan, “Şem’î, Prizrenli Şem’î”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=847>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

KARAGÖZLÜ Volkan, “Şemsî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=788>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

KARAGÖZLÜ Volkan, “Vusûlî, Mehmed”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=897>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

KARAGÖZLÜ Volkan, “Yahyâ, Çukadâr Yahyâ Bey”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7077>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

KARASOY Yakup, YAVUZ, Orhan, *Âşık Ömer Divanı*, İnci Ofset, Konya 2010.

KARAVELİOĞLU, Murat Ali, *On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Prizrenli Şem’î’nin Divanı’nın Edisyon Kritiği ve İncelemesi-II, Doktora Tezi*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul 2005.

KARTAL Ahmet, “Mesîhî, İsâ”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6119>,
Erişim Tarihi 22.01.2018.

KAVRUK Hasan, “Niyâzî-İ Mısırî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3605>,
Erişim Tarihi 22.01.2018.

KAYA Bayram Ali, “Necati Bey”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=217>,
Erişim Tarihi 22.01.2018.

KAYA Bayram Ali, “Yahyâ Bey, Dukaginzâde”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=204>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

KAYA Doğan, *Anonim Halk Şiiri*, Akçağ, Ankara 1999.

KAYA Fazile Eren, “Remzî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7809>
Erişim Tarihi 23.01.2018.

KESİK Beyhan, “Hilmî, Abdülhalim Hilmî Efendi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3375>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

KESİK Beyhan, “Selîmî/Selîm, Sultan Selîm-i Sâni”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1257>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

KESİK Beyhan, “Zeynî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3321>

Erişim Tarihi 20.05.2018.

KILIÇ Atabey, “*Mecmua Tasnifine Dair*”, Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Turkuaz Yay. İstanbul, 2012.

KILIÇ Filiz, “Ahmed, Ahmed Çelebi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1688>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

KILIÇ Filiz, “Derûnî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1772>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

KILIÇ Filiz, “Misâlî, Hasan Çelebi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1558>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

KILIÇ Filiz, “Müdâmî, Hattat Emir Ni'metzâde Hasan Müdâmî Çelebi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1911>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

KILIÇ Filiz, “Müdâmî Mehmed Efendi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1914>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

KILIÇ Filiz, “Müdâmî Bey”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1910>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

KILIÇ Filiz, “Mustafa Müdâmî Efendi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5930>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

KILIÇ Filiz, Sâî, ‘Mehmed Sâî Efendi’,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5073>,

Erişim Tarihi 21.05.2018.

KILIÇ Filiz, “Selîmî, Süleyman Selim Dede”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5071>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

KILIÇ Filiz, “Seyfî, Dülgerzâde Mustafa S.Efendi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5069>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

KILIÇ Filiz, “Visâlî, Hamamcızâde Sefer Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1923>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

KONCU Hanife, “Sun’î, Mevlânâ Sun’î Çelebi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5021>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

KÖKSAL Mehmet Fatih, “Ahdî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=736>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

KÖKSAL Mehmet Fatih, Âhî, Benli Hasan, Dilsiz Danişmend,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=716>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

KÖKSAL Mehmet Fatih, Derûnî,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=377>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

KÖKSAL Mehmet Fatih, *Edirneli Nazmî Mecma’un-Nezâ’ir*, T. C. Kùltür Bakanlığı 2012.

KÖKSAL Mehmet Fatih, “Figânî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5422>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

KÖKSAL Mehmet Fatih, “Hâverî, Acem”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=465>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

KÖKSAL Mehmet Fatih, “Helâkî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=365>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

KÖKSAL Mehmet Fatih, “Hicrî, Kara Çelebi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=363>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

KÖKSAL Mehmet Fatih, “Nehârî (Rumelili)”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=460>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

KÖKSAL Mehmet Fatih, “Remzî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=326>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

KÖKSAL Mehmet Fatih, “Sâatî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=338>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

KÖKSAL Mehmet Fatih, “Seyfî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=585>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

KÖKSAL Mehmet Fatih, “*Seyyid Nesîmî'nin Yayınlanmamış Şiirleri*” Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi, sayı: 50, 2009.

KÖKSAL Mehmet Fatih, “Subhî, Hekîm-zâde”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=333>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

KÖKSAL Mehmet Fatih, “Vâlî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=347>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

KÖKSAL Mehmet Fatih, “Sunî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=390>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

KÜÇÜK Sabahattin, *Bâkî Divanı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1994.

KURNAZ Cemal ve AYDEMİR, Yaşar, “*Mecmûalara Sorulması Gereken Sorular*”, *Turkish Studies-Internatiol Periodical For the Languages, Literatre and History of Turkish or Turkic*, Volume: 8/1 (2013).

KURTOĞLU Orhan, “Zâtî, Ivaz”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=802>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

LEVENDAgâh, Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2008.

MACİT Muhsin, KAPLAN, Hasan, “Bâkî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2462>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

MACİT Muhsin, “Fuzûlî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=624>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

MAZIOĞLU Hasibe, *Eski Türk Edebiyatı Makaleleri*, TDK Yayınları, Ankara 2014.

MENGÜ Mine, *Mesîhî Divanı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1995.

ONAN Necmettin Halil Onan, *İzahlı Divan Şiiri Antolojisi*, MEB Yayınları, İstanbul 1997.

ÖRDEK Şerife, “Alî, Nattâ'zâde Seyyid Alî Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2333>,

Erişim Tarihi 19.05.2018.

ÖRDEK Şerife, “Dâî, Derviş Dâî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5686>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

ÖRDEK Şerife, “Aşçızâde Hasan, Hasan Çelebi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2052>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

ÖRDEK Şerife, “Derviş, Hasan Çelebi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5667>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

ÖRDEK Şerife, “Nîmetî, Seyyid Nîmetullâh Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4675>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

ÖRDEK Şerife, “Remzî, Muslihiddin Remzî Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7730>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

ÖRDEK Şerife, “Şemsî, İsfendiyarzâde Şemsî Ahmed Paşa”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2297>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

ÖRDEK Şerife, “Şemsî, Şemsî Çelebi, Urlu Şemsî, Divane Şemsî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2295>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

ÖRDEK Şerife, “Şerîfî, Hüsâmzâde Seyyid İbrahim Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=787>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

ÖRDEK Şerife, “Şerîfî, Şerîfîzâde Seyyid Mehmed Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=740>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

PALA İskender, *‘Aşkı, Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Divanı*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul 1983.

PALA İskender, *Ansiklopedik Dîvan Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yayınları, İstanbul 2004.

PEKOLCAY Neclâ, *İslamî Türk Edebiyatı*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 1996.

SARAÇ Mehmet A. Yekta, *Emrî Divanı*, (ekitap.kulturturizm.gov.tr)

SARAÇ Yekta, “Emrî, Emrullah”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3630>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

SONA Fatih, “Alî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2064>,

Erişim Tarihi 19.05.2018.

SUNGURHAN Aysun, “Hasan Çelebi, Kınalızâde”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=25>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

ŞAHİN Esmâ, “Ulvî, Terzi-zâde Mehmed Ulvî Çelebi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3891>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

ŞANLI İsmet, “Hilâlî, Takyeci (Takye-dûz, Takkeci)”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1915>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

ŞANLI İsmet, “Ubeydî, Abdurrahman Çelebi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1694>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

ŞEMSEDDİN Sami, Kâmûs-ı Türkî, Çağrı Yay., İstanbul 2009.

ŞENER H. İbrahim- YILDIZ, Âlim, *Türk İslam Edebiyatı*, Rağbet Yayınları, İstanbul, 2010.

ŞENTÜRK Ahmet Atilla, *Osmanlı Şiiri Antolojisi*, YKY Yayınları, İstanbul 2014.

SÜER Fatih Ramazan, *Sivas Ziya Bey Yazma Eserler Kütüphanesi'ndeki 6457 Numaralı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı Türk-İslam Edebiyatı Bilim Dalı, Sivas 2012.

TANYILDIZ Ahmet, “Selîmî, Yavuz Sultân Selîm, Sultân Selîm-i Evvel, I. Selîm”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3482>,
Erişim Tarihi 23.01.2018.

TARLAN Ali Nihad, “*Eski Mecmualar Arasında*”, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, C.1, İstanbul,1946.

TARLAN Ali Nihad, *Hayâlî Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara 1992.

TARLAN Ali Nihad, *Necâtî Bey Divanı*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1963.

TOPTAŞ Emine Sıdıka, “İshak”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7762>,
Erişim Tarihi 22.01.2018.

TOPTAŞ Emine Sıdıka, “İshak Çelebi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7763>,
Erişim Tarihi 22.01.2018.

TUĞLUK İbrahim Halil, “Ahmedî / Mürşidî, Seyyid Ahmed Mürşid Efendi”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4909>,
Erişim Tarihi 21.01.2018.

TUĞLUK İbrahim Halil, “Derûnî”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1840>,
Erişim Tarihi 21.01.2018.

TURAN Selami, “Gülşenî (Saruhanî)”,
<http://www.turkedebiyatiisimlersonzlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=731>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

USLUER Fatih, “Nesîmî, Şeyh İmâdüddîn Seyyid Nesîmî”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1201>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

UZUN Mustafa, “Mecmua”, *İslam Ansiklopedisi, TDV*, Ankara, 2003,

C. 28, s. 265.

ÜNLÜ Osman, “Cinânî, Mustafa”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=638>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

YAĞMUR Bahri, *Hilâlî Divanı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1998.

YEKBAŞ Hakan, “Hamdî, Ahmed Hamdî Efendi, Adanalı”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5249>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

YEKBAŞ Hakan, *Sivashî Rûhî Divanı*, Kalkan Matbaacılık, İstanbul 2017.

YILDIZ Âlim, *Ahmed Sûzî Divanı*, Buruciye Yayınları, Sivas 2012.

YILDIZ Âlim, *Geleneğin İzinde*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2013.

YILDIZ Âlim, *Şeyh Hâlid Divanı*, Asistan Yayıncılık, Sivas 2011.

YILMAZ Kadri Hüsnü, “Ahmed, Ahmed Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2045>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

YILMAZ Kadri Hüsnü, “Ahmed, Ahmed Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2043>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

YILMAZ Kadri Hüsnü, “Ahmed, Ahmed Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2030>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

YILMAZ Kadri Hüsnü, “Hâfız-I Acem, Hâfız, Hâfızüddin Mehmed Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5843>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

YILMAZ Kadri Hüsnü, “Hilmî, Bakkalzâde Bostan Hilmî Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3536>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

YILMAZ Kadri Hüsnü, “Hilmî, Kadızâde Mustafa Hilmî Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2971>,

Erişim Tarihi 22.01.2018.

YILMAZ Kadri Hüsnü, Sadıkî, Sadıkî Çelebi,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5550>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

YILMAZ Kadri Hüsnü, “Vâlihî, Kadızâde Ahmed Vâlihî Çelebi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1721>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

YILMAZ Kadri Hüsnü, “Vâlihî, Kurdzâde Şeyh Vâlihî Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1722>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

YILMAZ Kadri Hüsnü, “Vâlihî, Mehmed Vâlihî Çelebi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1723>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

YILMAZ Kadri Hüsnü, “Ahîzâde, Mahmud Sûzî Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2032>,

Erişim Tarihi 21.01.2018.

YILMAZ Kadri Hüsnü, “Vâlihî, Kadızâde Ahmed Vâlihî Çelebi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1721>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

YILMAZ Kadri Hüsnü, “Vâlihî, Kurdzâde Şeyh Vâlihî Efendi”,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1722>,

Erişim Tarihi 23.01.2018.

YILMAZ Ozan, “Metin Te’sisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S 1, Güz 2008.

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Mesut KARAKAŞ
Uyruğu : T.C.
Doğum Tarihi ve Yeri : 02.03.1980 - Güney
e-posta : mesutkarakas58@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi	2002
Yüksek Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi	-

İŞ TECRÜBESİ

Tarih	Kurum	Görev
2006	Milli Eğitim Bakanlığı	Öğretmen

YABANCI DİL BİLGİSİ

Yabancı Dilin Adı	KPDS (-)	ÜDS (-)	TOEFL (-)	EILTS (-)
-------------------	----------	---------	-----------	-----------